E.T.A. Hoffmann (1776–1822): »Djäfvulselixiret« (1814–1816).
Öfversättning (1904) af Erik Brogren (1877–1932).
Denna bok har äfven utkommit under titlarne »Djäfvulens elixir«, »Trolldrycken« och »Djävulselixiret«.
Afskrifven af Erik Jonsson <generaldepoten@rambler.ru> under år 2002 (tvåtusentvå) och 2003 (tvåtusentre) efter det i Landskrona Stadsbibliotek befintliga exemplaret.
Denna utformning Copyright © 2004–2005 Erik Jonsson.

Texten i denna fil (<eta_hoffmann_elixir-1.pdf>, <eta_hoffmann_elixir-2.pdf> eller <elixiret.pdf>), är omställd till frakturstil (typsnitten DS Normal-Fraktur och DS Alte Schwabacher) af Erik Jonsson (1954–) under åren 2003 och 2004 (förlagan har antiqvastil). **Om man läser denna text genom någon söktjänst på WWW efter att ha valt »visa som HTML«, komma somliga bokstäfver att felaktigt visas såsom andra tecken än bokstäfver. Man torde därför hellre hämta filen <elixiret.pdf> eller också besöka någon af nedan uppräknade HTML-sidor.** Antiqvastil (typsnittet Luxi Serif) är i denna frakturversion af romanen använd till återgifvande af några ord och fraser på latin, italienska och franska. I frakturstilen har dubbelt »w« merendels ersatt enkelt »v« i öfverensstämmelse med bruket i fraktursats vid den tid, då frakturstilen ännu var vanlig för svenska tryckalster och bruket af »w« och »v« växlade beroende på om en text sattes med fraktur eller antiqva; detta är således icke en fråga om rättstafning utom vid vissa särskilda ord, hvilka stafvas med »v« äfven i fraktur. I frakturstilen gängse ligaturer (sammanfogade bokstäfver) äro införda, t.ex. ck för ck, ch för ch, sch för sch, st för st, si för si, sl för sl, ß och ſſ för ss, ft för ft, fi för fi, fl för fl, ff för ff, ll för ll, tt för tt, samt åtskillnad emellan det långa ſ (begynnelse-s) och det runda s (slut-s). Öfrig anpassning till frakturstilen omfattar bl.a. införande af tecknen „ och ‟ såsom anföringstecken på högsta nivån (motsvarande » respektive « i antiqvafilen), tecknen » och « såsom citattecken inuti citat (motsvarande „ respektive ‟ i antiqvafilen) samt tecknen ‚ och ‛ för citat på lägsta nivån (motsvarande › respektive ‹ i antiqvafilen). Beträffande s-skrifningen och andra för frakturstilen säregna teckenval har ibland rådfrågats den svensk-ryska delen af J. Cornet: »Nytt Ryſkt och Svenſkt Handlexikon« (Leipzig 1912) liksom en del andra skrifter med den svenska texten i fraktur, t.ex. »Bibelen eller den Heliga Skrift« (Stockholm 1857), Christian Cavallin: »Latinskt lexicon« (Stockholm/Lund 1871) och J.U. Grönlund: »Lärobok i Franſyſka ſpråket efter prof. H.G. Ollendorff's nya method« (Stockholm 1861). Se kommentarer beträffande omvandlingen på närmast följande sidor.

Vid frakturstil ovana läsare kunna först öfva sig på »Propheten Daniel« ur »Bibelen eller den Heliga Skrift« i filen <daniel.pdf>, hvari en och samma text ingår i såväl antiqvastil (typsnittet Bodoni) som fraktur. Den kan hämtas ifrån

http://generaldepoten.bravepages.com/bdhs/index.html
http://www.geocities.com/Athens/Troy/6160/bdhs/index.html

Romanen »Djäfvulselixiret« finnes äfven i sin helhet i antiqvastil i filen <lxr.pdf>, hvilken liksom denna fil kan hämtas ifrån

http://www.generaldepoten.tk

Läsning af texten i denna fil <elixiret.pdf> anbefalles framför läsning af texten i filen <lxr.pdf>, då frakturstilen genom sin skönhet betydligt förhöjer läsupplefvelsen för dem, som verkligen tycka om att läsa och ej blott vilja komma åt innehållet.

Denna fil är senast ändrad den 29.3.2005 (tjugonionde mars år tvåtusenfem).

Beträffande omarbetningen ifrån antikvastil till frakturstil.

För att ställa om texten till frakturstil är det icke tillräckligt att helt enkelt byta typsnitt i ordbehandlaren. Frakturstilen har nämligen några särdrag, som fordrar en del handarbete; vi tänker därvid på s-skrivningen, avstavningen och bruket av ligaturer (till ett tecken sammanfogade bokstäver). Såväl s-skrivningen som bruket av ligaturer får betydelse för avstavningen, så att man inte kan få ett gott resultat med den i vanliga ordbehandlare och textbehandlingsprogram inbyggda radslutsavstavningen för svensk text, eftersom denna är avsedd för text i antikvastil med bokstäver endast på de vanliga platserna för *bokstäver* i teckentabellerna.

De av oss använda frakturtypsnitten utnyttjar nämligen teckentabellens platser för tecken, som mer sällan används i text, till frakturstilens ligaturer, t.ex. procenttecknet % till ck (ck), mytecknet µ till tt (tt), ª till ſl (sl), } till ft (ft), \ till ll (ll), [till fi (fi),] till fl (fl) och { till ff (ff) m.fl. När man vidare slår an tangenten »c« får man ligaturen ch. Bokstaven c ligger i stället på platsen för dollartecknet $, som man sällan använder i text. Detta är bekvämt, eftersom bokstaven c rätt sällan förekommer annat än tillsammans med h i ch (ch) eller k i ck (ck), men i dessa kombinationer desto oftare. Dock kräver bruket av sådana ligaturer, att man upplöser dem i de bokstäver, de är bildade av, när man behöver avstava mellan dessa bokstäver (t.ex. ck till c-k).

I frakturstilen använder man två olika tecken för bokstaven »s«: *runda* s, vilket skrives »s«, och *långa* s, som skrives »ſ« — ej att förväxla med »f« (f), vilket är försett med tvärstreck. Denna åtskillnad förekommer även i vissa antikvatypsnitt, men där ser man långa »ſ« mer sällan än i frakturtryck, i synnerhet i samtida texter. En text i frakturstil ser däremot konstig ut och förlorar en del av sin skönhet, om man endast använder det runda »s«, vilket liknar »s« i antikvastilen. Tvärtom är det långa ſ antagligen vanligare, så att frakturtypsnitt brukar ha detta på s-tangenten och det runda s på någon annan tangent. Bruket av mer än en sorts s är ett av flera viktiga bidrag till frakturstilens skönhet och läsvänlighet; ligaturerna är ett annat.

Egentligen är det inte så svårt att veta, om man skall ha långa ſ eller runda s, även om det kan förekomma några knepiga fall (mer om det nedan); det långa ſ är nämligen ett begynnelse-s, vilket inleder ord och stavelser, varemot det runda s är ett slut-s, som avslutar ord och stavelser. Men därför kan man inte helt enkelt ändra typsnitt och plötsligt ha en frakturtext. Man kan inte heller uteslutande använda ordbehandlarens »*sök- och ersätt*« för att åstadkomma uppdelningen emellan de två sortens s, ty det kräver ändå en smula mänskligt förstånd för att inse, när det skall vara det ena eller det andra. **Exempel**: i namnet *Andersson* är det första s ett slut-s (sista bokstaven i *Anders*) och det andra s ett begynnelse-s (första bokstaven i *son*); följaktligen skrives namnet Andersſon i frakturstil, med det första s:et som ett slut-s och det andra s:et som ett begynnelse-ſ.

När man har ändrat typsnittet för en text till fraktur, blir först alla antikvastilens s till långa ſ i frakturstilen. Då kan man ändra en hel del av dem till runda s genom att söka på alla förekomster av s med skiljetecken efter, eftersom de flesta s omedelbart före skiljetecken är slut-s. Dock icke alla, eftersom s i t.ex. förkortningen »d.v.s.« är ett begynnelse-s (s i *säga*) och skall vara långt ſ i frakturstilen: »d.v.ſ.« med ſ som i ſäga. Många andra ſ, som skall ändras till s, måste man emellertid spåra upp med egna ögon och ändra för hand. Enbart det hittills omtalade förklarar alltså, att man inte utan vidare kan använda »*sök- och ersätt*« för att på rätt ställen ändra långa ſ till runda s. Det är därför inte att undra på, att många felaktiga s-skrivningar har dröjt sig kvar i denna

text långt efter det, att den har lagts ut på Världsväven. Vi kan heller inte lova, att s-skrivningen är fullkomligt rätt överallt i denna text än.

Genom att s ibland dubbeltecknas uppstår ytterligare några lägen, när man behöver *välja* rätt s. Dubbeltecknade ss kan i frakturstil skrivas ſſ, ß, eller ſs (däremot *aldrig* »ſſ«). I svenskt frakturtryck var bruket i vissa fall vacklande för dubbelteckningen. Vi har sett olika sätt att lösa detta i svenska tryck från adertonhundratalet. Bruk av ligaturer för dubbelteckning av s reglerades i tyskan först i början av nittonhundratalet, när frakturstilen redan hade kommit ur bruk i svensk vardagstypografi, och i svenskan har detta veterligen aldrig fastlagts i regler. I tyskt frakturtryck använder man de två första ligaturerna (ſſ och ß) i uppräkningen ovan men i svenskt frakturtryck vanligen de två senare skrivsätten (ß och ſs), varav den sista inte är någon ligatur. Man kan vidare träffa på ſs i stället för ß, kanske när ß har saknats i tillräckligt antal i sätteriet (vi har t.ex. sett detta i »*Församlingsskolans läsebok*«, Rock Island 1890).

I denna avskrift av »*Djäfvulselixiret*« använder vi alla tre sätten att dubbelteckna s på ett vis, som vi inte skall redogöra för i detalj just nu. Utan att uttömma ämnet kan vi dock säga, att man i allmänhet använder dem följande vis. Ligaturen ß (ß) motsvarar ss i ordslut såsom i ordet wiß (viss) och ss i stavelseslut inuti ord såsom i ordet wißte (visste). Ligaturen ſſ står för ss mellan vokaler inuti ord, där ingendera s:et egentligen är ett slut-s, såsom i ordet wiſſa (vissa). Om man avstavar ordet wiſſa vid radslut, måste man då lösa upp ligaturen ſſ och ersätta den med två s. Av dessa två s måste då det första bli ett slut-s (s), och det andra, vilket står först på nästa rad, måste bli ett begynnelse-s (ſ). Tillsammans får vi således tecknen ſs såsom frakturstilens motsvarighet till antikvastilens dubbelteckning ss, liksom i exemplet med efternamnet Anderſſon (Andersson) ovan, trots att det första ſ före avstavningen icke egentligen var något slut-s men blev ett slut-s först efter avstavning. I svenskt frakturtryck ifrån adertonhundratalet är detta sätt att dubbelteckna s med ſs vanligare än ſſ, även när ordet inte behöver avstavas. Det innebär, att man då behandlar det första s som sista tecken i en stavelse. Vi har valt att i denna text först och främst använda ligaturen ſſ i sådana fall och ibland upplösa den i ſs, men enbart när ordet behöver radslutsavstavas. Detta medför självfallet en del merarbete med avstavningen men dock en behagligare skriftbild. Exempel på detta: ordet deſſa (dessa) avstavas i denna avskrift av »*Djäfvulselixiret*« deſs-ſa (des-sa).

Fördelningen mellan långa ſ och runda s synes för övrigt i svenskt tryck ha varit vacklande, så att somliga böcker har långt ſ i ord, där andra böcker har runt s. På den tiden var stavningen överhuvud inte lika enhetlig som nu, och det är också mindre självklart i svenskan än i tyskan, när man skall ha långa ſ eller runda s. Det skulle kunna bero på ett samband i tyskan emellan uttal av s-ljudet och s-skrivning, eftersom tyskan till skillnad ifrån svenskan i uttalet har både tonande och tonlöst s.

Några ord i denna text, vilka har vållat huvudbry och ändrats några gånger, är t.ex. *plötslig*, *brottslig*, *neslig*, *barnslig*, *fängsla*, *känsla* och *rädsla*. Svårigheten med s-skrivningen är här också förknippat med en svårighet med radslutsavstavningen. Om man avstavar efter den enkla regeln med ett konsonanttecken till nästa rad, sy-

nes det självklart, att s skall vara runda ſ i alla dessa ord, nämligen om man avstavar dem plöts=lig, brotts=lig, neſ=lig, barns=lig, fängs=la, käns=la och rädſ=la. Emellertid är detta i själva verket inte fullt så självklart, eftersom samtida avstavningsregler inte alltid har varit i kraft och inte heller är skapade med tanke på frakturstilen. För övrigt avstavar vi hellre med hänsyn till ordets uppbyggnad (mer om det nedan). Vi har letat efter dessa ord i några böcker med frakturtryck, och därvid funnit bl.a. följande.

»*Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon*« av J. Cornet (Leipzig 1912) stavar dessa ord ängſlig, plötſlig, brottſlig, neſlig (men neſa), barnſlig, fängſla, känſla och rädſla. Med den s-skrivningen bör de avstavas äng=ſlig, plöt=ſlig, brott=ſlig, neſ=lig (men ne=ſa), barn=ſlig, fäng=ſla, kän=ſla och räd=ſla.

»*Latinskt lexicon*« (Stockholm/Lund 1871) och »*Svensk-Latinsk Ordbok*« (Stockholm/Lund 1876) av Christian Cavallin stavar ängſlig, plötſlig, brottſlig, neſlig (men neſa) och barnſlig med runt ſ till skillnad ifrån det långa ſ i ängſlig och barnſlig hos Cornet. Följer vi den cavallinska ordbokens skrivsätt skall dessa ord alltså avstavas ängſ=lig, barnſ=lig och inte äng=ſlig, barn=ſlig. Även Cavallin har dock fängſla (men fängſlig), känſla och rädſla.

»*Lärobok i fransyska språket*« av J.U. Grönlund (Stockholm 1861) stavar brottſlig med runt ſ (lektion 69) till skillnad mot brottſlig med långt ſ hos Cornet. Av detta skrivsätt följer avstavningen brottſ=lig. I lektion 65 förekommer vidare ordet kän=ſlolöſhet, vilket för ordet känſla implicerar avstavningen kän=ſla.

»*Församlingsskolans läsebok*« av A. O. Bersell, S. P. A. Lindahl och W. Ljung (Rock Island, Illinois 1890) har plötſlig och rädſla med runt ſ till skillnad ifrån plötſlig och rädſla med långt s i Cornets fickordbok och rädſla med långt ſ hos Cavallin., så att dessa ord med detta skrivsätt bör avstavas räds=la och plöts=lig.

Visserligen kan man misstänka, att s-skrivningen i den i Leipzig utgivna »*Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon*« kan vara påverkad av tyska sättares s-skrivningsvanor, men likväl torde ovanstående genomgång antyda ett vacklande bruk för s-skrivningen i vissa ord i svenskt frakturtryck. Som ofta är det därför inte fråga om rätt eller fel, när man väljer det ena eller det andra skrivsättet (i synnerhet som det nog aldrig har formulerats några svenska regler för detta), utan det mer eller mindre lämpliga. Läsaren torde kunna räkna med, att vi i »*Djäfvulselixiret*« kommer att ändra en del skrivningar fler gånger efter hand, som vi blir bättre upplysta i denna sak.

I frakturstilen är det regel snarare än undantag att man ersätter vissa bokstavsföljder med ligaturer, d.v.s. flera till ett tecken förenade bokstäfver. Sådana förekommer även i antikvastil, t.ex. av ff, fi, fl och ffl, men skillnaden blir tydligare i frakturstil och underlåtenhet att använda ligaturer straffar sig med en fulare skriftbild. Emellertid måste särskild hänsyn visas ligaturerna vid avstavningen.

Det har ovan framgått att frakturstilens särdrag gör det nödvändigt att avstava för hand och inte förlita sig på ordbehandlarens inbyggda, självverkande radslutsavstavning. Vi har därför avstavat för hand efter följande linjer.

Målet för avstavningen är att få så välfyllda rader som möjligt. Detta uppnås därigenom, att vi använder flera olika avstavningsregler och gör detta på två olika sätt: ibland följer vid dem och ibland bryter vi emot dem, när detta är ändamålsenligt.

Avstavning får gärna ske mellan sammansättningsled, efter förstavelse och före ändelse (även vissa utländska förstavelser och ändelser), böjningsändelser såväl som avledningsändelser och oavsett om ändelsen börjar på självljudstecken eller medljudstecken. Vissa ord avstavas ibland på detta vis, ibland på annat vis, så att ett och samma ord kan avstavas på flera olika sätt.

Exempel: öfwer=ſwinnligare (öfver-svinnligare), lik=blekt (lik-blekt), ön=ſkade (önskade), an=knöt (an-knöt), munk=arnes (munk-arnes), af=ſtå (af-stå), predik=ſtolen (predik-stolen), prunk=ande (prunk-ande), väck=ande (väck-ande), widlyft=iga (vidlyft-iga), af=grunden (af-grunden), tyng=er (tyng-er), be=ſkrifwa (be-skrifva), på=twinga (på-tvinga), för=aktlig (för-aktlig), in=trängt (in-trängt), aning=ar (aning-ar), be=traktade (be-traktade), in=ſtuckna (in-stuckna), winſt=en (vinst-en), ſäll=ſkapet (säll-skapet), furſt=ens (furst-ens), an=ing (an-ing), fråg=or (fråg-or), röſt=er (röst-er), dom=aren (dom-aren), korsform=igt (korsform-igt), högtflyg=ande (högtflyg-ande), park=en (park-en), Medard=us (Medard-us), ög=on (ög-on), cykli=ſka (cykli-ska), ättling=ar (ättling-ar), för=klarligt (för-klarligt), arm=ar (arm-ar), be=ſlöt (be-slöt), haſt=igt (hast-igt), för=ſwunnen (för-svunnen).

Den enkla regeln att föra ett ensamt medljudstecken till nästa rad tillämpas ibland, varvid dock vissa ligaturer icke bryts utan behandlas som en bokstav. Detta gäller t.ex. ligaturen ſt (st), som icke brytes utan än står som första tecken på nästa rad, än som sista på föregående. Vi bryter ej heller ſk (sk), när det egentligen borde vara en ligatur, om än en sådan ligatur saknas i det använda typsnittet. Vissa ord avstavas ibland på detta vis, ibland på tidigare beskrivet sätt, så att ett och samma ord kan avstavas på mer än ett sätt.

Exempel: dy=ſter (dy-ster), må=ſte (må-ste), hi=ſtoria (hi-storia), klo=ſter (klo-ster), kloſt=er (klost-er), po=ſtiljonen (po-stiljonen), kän=ſloſtämning (kän-slostämning), nä=ſtan (nä-stan), jägmä=ſtaren (jägmä-staren), ly=ſtenhet (ly-stenhet), mön=ſtren (mön-stren), hemliga=ſte (hemliga-ste), wi=ſtades (vi-stades), fur=ſtens (fur-stens), furſt=ens (furst-ens), blomſt=rande (blomst-rande), blom=ſtrande (blom-strande), röſt=er (röst-er), re=ſte (re-ste), grön=ſkade (grön-skade), mi=ſte (mi-ste), åtmin=ſtone (åtmin-stone), hwi=ſka (hvi-ska), cykli=ſka (cykli-ska), ſi=ſta (si-sta), ön=ſkade (ön-skade), ma=ſkerade (ma-skerade; maſk och maſkerad skrivs på svenska med långt ſ, på tyska skrives dock Maske o.s.v. med runt s). Vissa ligaturer bryts ibland, för att avstavning skall kunna ske: ck (ck), ft (ft), fl (fl), ſſ (ss; med två långa ſ, varvid det första ändras till rundt s, när man bryter ligaturen för afstafning). Däremot bryts aldrig ligaturerna ſt (st), ſl (sl), ſi (si), fi (fi), ch (ch), ß (ß).

När f-ljudet stavas »fw« (fv), avstavas emellan f och w; som bekant är dubbelt w (w) vanligare än enkelt v i fraktur, men motsvaras i antikvastil oftast av enkelt v.

Exempel: omſwäf=wat (omsväf-vat), djäf=wul (djäf-vul), gref=wen (gref-ven), bedöf=wande (bedöf-vande).

Djäfwulselixiret.

Kapucinermunken broder Medardus' efterlämnade papper utgifna af

E.T.A. Hoffmann

Stockholm 1904 (Afskrifwen i Landskrona 2003)

Utgifwarens förord

Gunstige läsare, gärna wille jag ledsaga dig under dessa dunkla plataner, där jag för första gången läste den sällsamma historien om broder Medardus. Du skulle sätta dig bredwid mig på en stenbänk, som halft döljes af doftande buskar och brokigt färgade blommor, du skulle tillsamman med mig skåda bort mot de blåa bergen, som i underliga konturer torna upp sig bakom den soliga dal, som utbreder sig framför oß wid slutet af den löföfwerwuxna trädgårdsgången. Men wänd dig sedan om, och knappt tjugu steg bakom oß ser du en gotisk byggnad, hwars portal är rikt prydd med statyer. Mellan platanernas dunkla grenwerk skåda helgonbilder ned på dig med ögon, som äro klara och fulla af lif; det är helgonmålningar, som i friska färger prunka på de breda murytorna. Solen står glödande röd öfwer bergen, aftonwinden börjar fläkta, öfwerallt är det lif och rörelse. Underbara röster susa och hwiska mellan träd och buskar; som blefwe de till sång och orgelklang, tona de ur fjärran. Allwarliga män i wida, weckade kläder wandra med blicken fromt riktad mot himmelen tysta i trädgårdens af löfhwalf täckta alleer. Ha då helgonbilderna fått lif och stigit ned från de höga simserna? De underbara sägner och legender, som där blifwit afbildade, fläkta omkring dig och wäcka en hemlighetsfull rysning; det förefaller dig som om allt skedde inför dina ögon, och willigt måste du tro därpå. I denna stämning bör du läsa historien om Medardus, och då skall du hålla munkens besynnerliga visioner för mera än en regellös lek af en upphetsad inbillningskraft.

Då du nu, gunstige läsare, har betraktat helgonbilder, kloster och munkar, är det wäl knappast nödigt att jag

tillfogar att det war den härliga trädgården i kapuciner-klostret i B., som jag förde dig till.

När jag en gång under några dagar uppehöll mig i detta kloster, wisade mig den ärewördige priorn broder Medardus' efterlämnade och nu som en märkwärdighet i arkivet bewarade papper, och endast med möda kunde jag öfwerwinna priorns betänkligheter att meddela mig dem. Egentligen, menade den gamle, hade dessa papper bort uppbrännas. Icke utan fruktan att du skall bli af priorns åsikt, gunstige läsare, lägger jag denna på grundwalen af dessa papper utarbetade bok i dina händer. Men om du besluter dig för att som en trogen ledsagare följa Medardus genom mörka korsgångar och celler, genom en brokig, ja en den brokigaste wärld och i sällskap med honom fördraga det hemska och fasansfulla, galna och löjliga i hans lif, skall du kanske ha nöje af de mångfaldiga bilderna i den camera obscura, du får se. Det kan också hända, att det som förefaller ofattbart wid närmare skärskådande snart synes dig tydligt och afrundadt. Du ser det dolda frö, som ett dunkelt öde alstrade, och som blifwet till en yppig planta, frodas widare i tusen refwor, till deß **en** blomma, mognande till frukt, suger till sig all lifssaften och till och med dödar fröet.

Sedan jag rätt flitigt genomläst kapucinermunken Medardus' papper, hwilket blef mig swårt nog, emedan den hädangångne skrifwit en mycket liten, oläslig munkstil, förekom det mig som om det, wi i allmänhet kalla dröm och inbillning, wäl kunde wara en symbolisk kunskap om den hemliga tråd, som går genom wårt lif och knyter det samman i alla deß willkor, men som om **den** wore att akta som förlorad, som tror att han med denna kännedom wunnit styrka nog att wåldsamt sönderslita denna tråd och upptaga kampen med den dunkla makt, som härskar öfwer oß.

Kanhända, gunstige läsare, går det för dig som för mig; och det skulle jag äfwen af giltiga orsaker rätt hjärtligen önska.

Förra delen.

Barnaåren och klosterlifwet.

Aldrig har min mor sagt mig under hwilka förhållanden min far framlefwat sitt lif; men om jag återkallar i minnet allt det, som hon berättat om honom sedan min tidigaste ungdom, måste jag wäl förmoda att han warit en med djupa kunskaper utrustad och lefnadsklok man. Just af dessa min moders berättelser och enstaka yttranden wet jag att mina föräldrar från ett beqwämt lif, som de fört under åtnjutande af mycken rikedom, nedsjönko i det mest tryckande och bittra armod och att min far, en gång af satan frestad till ett skändligt brott, begick en dödssynd, som han, när under senare år Guds nåd upplyst honom, wille göra bot för på en pilgrimsresa till »den heliga linden« i det widt aflägsna, kalla Preußen.

På denna mödosamma wandring kände min mor trots flera års äktenskap för första gången att detta icke, som min fader befarat, skulle förbli utan frukt, och oaktadt sin fattigdom, blef han mycket glad däröfwer, emedan en syn nu kunde gå i fullbordan, hwari den helige Bernhard genom en sons födelse tillförsäkrat honom tröst och syndaförlåtelse. Wid »den heliga linden« sjuknade min fader, och ju mindre han, sin swaghet oaktadt, wille afpruta på de föreskrifna beswärliga andaktsöfningarna, desto mer tog det onda öfwerhand. Tröstad och renad från sin synd, dog han i samma ögonblick, som jag föddes.

Tillika med mina första omedwetna intryck ljusna inom mig de älskliga bilderna af klostret och den härliga kyrkan wid »den heliga linden«. Ännu susar omkring mig den dunkla skogen, än i dag slår emot mig doften af det yppigt spirande gräset och de brokiga blomster, som utgjorde min wagga. Icke ett giftigt djur, icke en skadlig insekt har sitt bo i denna den wälsignades helgedom; ej en flugas surr, ej en syrsas pipande bryter denna heliga stillhet, i hwilken endast prästernas sånger klinga in, där de draga fram i långa processioner tillsammans med pilgrimerna, swängande gyllne kar med doftande rökelse. Ännu ser jag i kyrkans midt, beslagen med silfwer, stammen af den lind, wid hwars fot änglarna nedlagt den undergörande bilden af den heliga jungfrun. Ännu småle mot mig färgrika ängla- och helgongestalter från kyrkans wäggar och tak!

Min moders berättelser om detta underbara kloster, där hennes djupaste smärta funnit nåderik tröst, ha så inträngt i mitt innersta att jag kunde tro mig själf hafwa sett och erfarit allt detta, fastän det är omöjligt att mitt minne räcker så långt tillbaka, och min mor redan efter halftannat år lämnade denna heliga ort. Det förefaller mig sålunda, som om jag en gång själf i den öde kyrkan sett en underligt allwarlig mannagestalt, och som om denna just warit den främmande målare, som wid kyrkans byggande i urgammal tid kommit tillstädes, hwilkens språk ingen kunde förstå, som på kortaste tid med konstförfaren hand smyckat helgedomen med de härligaste målningar, men som sedan efter förrättadt wärf åter förswunnit. På samma sätt minnes jag likaledes en gammal, i främmande dräkt klädd pilgrim med långt, grått skägg, som bar mig på sin arm, som i skogen för min räkning letade brokiga mossor och stenar och lekte med mig, oaktadt jag är wiß om att den lefwande bild af honom, som finnes inom mig, kommit till blott och bart

genom min moders beskrifning. Han förde en gång med sig en främmande underskön gosse af min ålder. Wi sutto i gräset och smektes och kyßtes, jag skänkte honom alla mina granna stenar, och han förstod att därmed lägga allehanda figurer på marken, men till slut antogo de alltid korsets form. Min mor satt bredwid oß på en stenbänk, och stående bakom henne, såg gubben med mildt allwar ned på wåra barnsliga lekar. Då trängde några ynglingar fram ur skogssnåret, som efter klädnad och hela deras wäsen att döma, wäl endast af nyfikenhet och lust att se sig om hade kommit till »den heliga linden«. Leende utropade en, då han blef oß warse: „Se där en helig familj, det är något för min skißbok!" Han tog werkligen fram papper och blyerts och gjorde sig i ordning att teckna, men då lyfte den gamle pilgrimen sitt hufwud och ropade wredgad: „Eländige hånare, du will gälla för konstnär, men inom dig brann aldrig trons och kärlekens låga; döda och stela, som du själf, bli dina werk, utstött i ensamhet och tomhet, skall du förtwifla och gå under i ditt eget armod!" Bestörta, skyndade de unge männen därifrån.

Den gamle pilgrimen sade till min mor: „Till er har jag medfört ett underbart barn, på det att det måtte tända kärlekens gnista i er son, men nu måste jag åter taga det från er, och i likhet med mig själf, fån I aldrig mer se det. Er son är härligt utrustad med många gåfwor, men fadrens synd kokar och jäser i hans blod, likwäl kan han utwecklas till en tapper trons kämpe; låt honom ägna sig åt det andliga ståndet!"

Min mor kunde aldrig uttrycka hwilket djupt, outplånligt intryck dessa pilgrimens ord gjort på henne; men detta oaktadt, beslöt hon att ej utöfwa något twång på min böjelse, utan lugnt afwakta hur mitt öde skulle gestalta sig, och hwarthän det wille leda mig; enär hon dock icke kunde tänka på en finare uppfostran för mig, än den

hon själf kunde ge. Mitt minne af tydliga, egna erfarenheter börjar från den tidpunkt, då min mor på sin hemresa anlände till ett cisterciensernunnekloster, hwars furstliga abbedissa, som känt min far, wänligt mottog henne. Hon war en stor, majestätisk och wacker qwinna, åt hwilken ordensdräkten förlänade en wärdighet, som ingaf wördnad. Hon såg på mig med en genomträngande och allwarlig blick och frågade: „Är detta er son?" Hennes röst, hela hennes utseende tillika med den mig främmande omgifningen, det höga gemaket, bilderna och porträtten på wäggarna, allt werkade så mäktigt på mig, att jag började gråta helt bittert, gripen af en inre rysning. Då talade furstinnan, i det hon såg på mig allt mildare och wänligare: „Hur är det med dig, min lille wän, är du rädd för mig?" — Hwad heter er gosse, min kära fru? „Frans", swarade min mor. — „Franciscus", gentog furstinnan med djupt wemod. Hon lyfte upp mig och tryckte mig häftigt mot sitt bröst, men i samma ögonblick afpressade mig den plötsliga smärta, jag kände, ett gällt skri, så att furstinnan släppte mig helt förskräckt, och min mor, bestört öfwer mitt beteende, sprang fram för att leda ut mig. Furstinnan tillät det icke, och det wisade sig att det kors af diamanter, som hon bar på bröstet, när hon tryckt mig till sig, så swårt sargat mig på halsen, att stället war alldeles rödt och genomsprängdt med blod.

„Stackars Frans", sade furstinnan, „jag har gjort dig ondt, men wi skola bli goda wänner ändå." En syster hämtade konfekt och sött win, och jag, som redan blifwit mindre blyg, lät ej länge öfwertala mig, utan satte tappert i mig af sötsakerna, som den hulda frun, i hwilkens knä jag nu satt, med egen hand stoppade i munnen på mig. När jag också fått smaka några droppar af en söt dryck, som förut war mig helt obekant, fick jag tillbaka all den muntra liflighet, som enligt min mors wittnes-

börd warit kännetecknande för mig allt från min tidigaste ungdom. Jag skrattade och pratade till största förnöjelse för abbedissan och de systrar, som woro inne i rummet. Ännu är det mig alldeles oförklarligt, hur min mor kom sig för med att uppfordra mig att berätta om de sköna och härliga ting, som jag sett på min födelseort, och att jag, liksom inspirerad af en högre makt, kunde skildra den obekante målarens taflor och bilder så lifligt, som om min själ redan kunnat fatta deras innehåll. Därwid kom jag in på de skönaste helgonlegender, så att jag tycktes helt förtrolig med alla kyrkans skrifter i dessa ämnen. Furstinnan och till och med min mor betraktade mig med häpnad, men ju mer jag talade, desto mera steg min hänförelse, och när slutligen furstinnan frågade mig: „Säg mig, kära barn, hur wet du allt detta?" — då swarade jag utan ett ögonblicks eftertanke att den sköne, underbare gossen, som den främmande pilgrimen fört med sig, hade förklarat för mig alla målningarne i kyrkan och äfwen själf målat med brokiga stenar mången bild, hwars mening han utlagt för mig ensam, och tillika förtalt många andra heliga sägner.

Man ringde till vesper, och en syster packade en massa konfekt i en strut åt mig, som jag stoppade på mig med mycken tillfredsställelse. Abbedissan reste sig upp och sade till min mor: „Kära fru, er son anser jag nu som mitt fosterbarn och will hädanefter sörja för honom." Min mor kunde icke tala för wemod, utan kyßte furstinnans händer, fällande heta tårar. Redan woro wi i begrepp att gå ut, när furstinnan kom efter oß och ännu en gång lyfte upp mig, och skjutande korset åt sidan, tryckte mig intill sig. Och häftigt gråtande, så att tårarne droppade ned på min panna, utropade hon: „Franciscus, förblif from och god!" — Jag war djupt rörd och måste också till att gråta, utan att egentligen weta hwarför.

Genom abbedissans understöd fick min mors hushåll, som hon nu förde i en liten arrendegård nära klostret, snart ett bättre utseende, nöden tog slut, jag gick bättre klädd och åtnjöt underwisning af kyrkoherden, som jag också, när han läste mässan i klosterkyrkan, betjänade i egenskap af korgosse.

Kyrkoherden war själfwa godheten, han förstod att fängsla min lifliga inbillning och wißte att så afpassa underwisningen efter min sinnesart, att jag fann glädje i den och gjorde snabba framsteg. Min mor älskade jag öfwer allt, men furstinnan wördade jag som ett helgon, och det war högtidsdag för mig, när jag fick se henne. Wid hwarje lägenhet sökte jag riktigt lysa för henne med mina nyförwärfwade kunskaper, och om hon kom och talade wänligt till mig, kunde jag knappast få fram ett ord; jag kunde endast stirra och höra på henne. Hwarje hennes ord blef qwar i min själ, och ännu dagen därpå förblef jag i en underligt högtidlig sinnesstämning, och hennes bild följde mig hwart jag gick. Hwilken obeskriflig känsla grep mig icke, då jag, swängande rökelsekaret, stod framför högaltaret, och orgelns toner strömmade ned från koret och ryckte mig med sig, swällande som en brusande flod, — när jag då urskilde hennes röst i hymnen, hennes röst, som trängde ned till mig som en ljusstråle och uppfyllde mig med aningar om det högsta och heligaste!

Men den härligaste dagen, hwaråt jag gladde mig weckor i förwäg, ja, på hwilken jag aldrig kunde tänka utan hänryckning, war festen på den helige Bernhards dag, som då detta helgon är cistercienserordens patron, alltid firades på det högtidligaste med stor aflat. Den i grannstaden residerande biskopen celebrerade då själf mässan i klosterkyrkan, och hans kapell utförde musiken från en tribun, som man uppreste wid sidan af högaltaret. Efter högmässan tågade nunnorna, företrädda af

abbedissan, som war smyckad med insul och bar herdestafwen af silfwer i handen, i festlig procession genom klostergångarne och kyrkan, och sedan gudstjänsten war slut, blefwo såwäl de andlige, som medlemmarne af det biskopliga kapellet förplägade i en af de stora klostersalarne. Flere af klostrets wänner, ämbetsmän och köpmän från staden deltogo i detta gästabud, och emedan den biskopliga konsertmästaren fattat behag i och gärna sysselsatte sig med mig, fick också jag wara med. Hade förut min själ, glödande af helig andakt, helt riktat sig på det öfwerjordiska, så trängde nu det glada jordelifwet in på mig och omgaf mig med sina brokiga bilder. Allehanda lustiga berättelser, skämt och roliga infall gjorde nu sin rund under gästernas högljudda löje, hwarwid flaskorna tömdes i mängd, till deß qwällen inbröt, och wagnarna stodo i ordning till hemfärden.

Jag war sexton år gammal, då kyrkoherden förklarade, att jag war förberedd nog att begynna de högre teologiska studierna i seminariet i den närbelägna staden. Jag hade nämligen beslutat mig för inträde i det andliga ståndet, och detta beredde min moder den innerligaste glädje, då hon däri såg förklaringen och uppfyllelsen af pilgrimens hemlighetsfulla antydningar, hwilka på wißt sätt stodo i samband med min faders märkwärdiga och för mig obekanta vision. Genom mitt beslut trodde hon först min faders ande försonad från sin skuld och räddad från den ewiga fördömelsens qwal.

Äfwen abbedissan, som jag fick se i samtalsrummet, gillade på det högsta mitt förehafwande och upprepade sitt löfte att understödja mig med det nödwändiga, till deß jag nådde prästerlig wärdighet. Furstinnan war särdeles rörd, och hennes röst skälfde af wemod, då hon förmanade mig med fromt högtidliga ord. Hon gaf mig en wacker rosenkrans och en bönbok med wackert illuminerade bilder. Hon lämnade mig också ett anbefallningsbref

till priorn för kapucinerklostret i staden, och rådde mig att omedelbart uppsöka honom, då han på det ifrigaste skulle bistå mig i allt med råd och dåd.

Man finner sannerligen icke lätt en wackrare plats än den, där kapucinerklostret är beläget strax utanför staden. Den härliga klosterträdgården med utsikt åt bergen syntes mig för hwarje gång jag wandrade i de långa alleerna och stannade än wid en, än wid en annan af de lummiga trädgrupperna lysa i ständigt ny skönhet. Just där war det jag första gången träffade prior Leonard, då jag besökte klostret för att aflämna min rekommendationsskrifwelse. Den för priorn utmärkande wänsällheten blef ännu warmare, när han fått brefwet, och han förstod att berätta så mycket tilldragande om den härliga frun, hwilkens bekantskap han i tidigare år gjort i Rom, att han redan därigenom intog mig från första stunden. Han omgafs af bröderna, och man fick snart inblick i hans förhållande till munkarne, i klostrets hela inrättning och lefnadsordning, och jag kunde iakttaga att den själsro och glädtighet, som redan framträdde i priorns yttre, också utbredde sig öfwer alla bröderna.

Leonard tyckte om mig och underwisade mig själf i italienska och franska; utmärkta woro i synnerhet de böcker, som han lät mig låna, och hans samtal, som på ett särskildt sätt utwecklade min ande. Nästan all den tid, som studierna i seminariet lämnade öfrig, tillbragte jag i klostret, och jag märkte huru min böjelse att själf låta ikläda mig munkdräkt alltmer wäxte. För priorn yppade jag min önskan, och utan att precis försöka få mig bort därifrån, rådde han mig att åtminstone wänta ett par år och under denna tid se mig om i wärlden. Ehuru jag wißt icke saknade andra bekantskaper, som jag gjort, merendels genom biskopens kapellmästare, hwilken underwisade mig i musik, kände jag mig obehagligt förlägen i alla sällskap, i synnerhet om fruntimmer woro närwa-

rande, och detta drag, såwäl som min böjelse för kontemplativt lif i öfrigt, syntes afgörande tala för en inre kallelse till klosterlefnad.

En gång hade priorn talat för mig om många tänkwärda ting i afseende på wärldslifwet; han hade kommit in på de slipprigaste ämnen, hwilka han förstod att behandla med wanlig lätthet och behag i uttrycken, så att han, ehuru han sorgfälligt undwek allt anstötligt, dock alltid träffade kärnpunkten. Slutligen tog han min hand, såg mig skarpt i ögonen och frågade om jag ännu wore oskyldig. Jag kände att jag rodnade, och wid prior Leonards qwistiga fråga trädde plötsligt i bjärta färger fram för mig en bild, som redan länge warit glömd. — Konsertmästaren hade en syster, som ehuru hon just icke kunde kallas skön, likwäl war en utomordentligt täck flicka i sin wackraste blomning. En morgon, då jag med anledning af musikunderwisningen skulle begifwa mig till konsertmästaren, öfwerraskade jag hans syster i lättaste morgondräkt och med nästan helt blottad barm. Hastigt kastade hon öfwer sig schalen, men mina giriga blickar hade redan uppsnappat för mycket; jag kunde icke få fram ett ord. Aldrig förr anade känslor stormade inom mig och drefwo blodet så wåldsamt genom ådrorna, att pulsarne slogo hörbart och krampaktigt, mitt bröst sammanpressades som om det wille brista, och en tyst suck gaf mig ändtligen ånyo luft. Därigenom att flickan helt obeswärad gick emot mig, fattade min hand och frågade hur jag mådde, blef det onda än wärre, och det war en lycka, att konsertmästaren kom in i rummet och befriade mig från mina qwal. Aldrig har jag tagit så falska ackorder, aldrig sjunkit så i tonen som den gången. Jag war from nog för att anse det hela som en anfäktelse af djäfwulen och prisade mig lycklig att på så kort tid genom asketiska öfningar ha slagit den lede fienden ur fältet. Nu wid priorns försåtliga fråga såg jag konsertmästarens syster

stå framför mig med blottade bröst, jag kände hennes warma andedräkt, hennes handtryckning — min ångest steg hwarje ögonblick. Leonard såg på mig med ett wißt ironiskt löje, för hwilket jag bäfwade. Jag kunde icke fördraga hans blick, utan slog ned ögonen. Då klappade priorn mig på min glödande kind och sade: „Jag ser, min son, att ni har förstått mig, och att det än så länge gått er wäl. Herren beware er från wärldens förförelse. De njutningar, som den erbjuder er, äro af kort waraktighet, och man kan wäl påstå att en förbannelse hwilar öfwer dem, då människans högre och andliga krafter gå under i det äckel, den förslappning, den slöhet gentemot allt högre, som de alstra." —

Hur mycket jag än bemödade mig att glömma priorns fråga och den däraf framkallade bilden, wille det ingalunda lyckas, och hade jag också hunnit så långt, att jag kunde wara otwungen i flickans närwaro, så skydde jag dock mer än någonsin hennes åsyn, emedan jag redan wid tanken på henne greps af en beklämning och inre oro, som syntes mig så mycket farligare, som därmed war förenad en underlig längtan, blandad med en lystenhet, som wäl kunde räknas som syndig. En afton skulle medföra en afgörande wändning i detta tillstånd af owißhet. Konsertmästaren hade, som han ofta brukade, inbjudit mig till en musikunderhållning som han föranstaltat tillsamman med några wänner. Utom systern woro ännu andra damer närwarande, och detta ökade den förwirring, som ensamt systern förorsakade mig. Hon war nätt klädd och syntes mig wackrare än någonsin, det kändes som om en osynlig och oemotståndlig makt drog mig allt närmare henne, och så kom det sig, att jag, utan att själf weta det, alltjämt befann mig i hennes närhet och girigt uppsnappade alla hennes blickar och ord, ja, trängde mig in på henne så att hennes klädning måste snudda wid mig, när hon rörde sig, hwilket

allt fyllde mig med en inre, aldrig förr känd lust. Detta tycktes hon märka och finna behag i; och ibland war det, som om jag warit twungen att i dåraktigt kärleksraseri rycka henne till mig och trycka henne till mitt bröst. Hon hade länge haft sin plats wid flygeln, nu reste hon sig, men glömde qwar en handske på stolen, jag grep den och kyßte den med wanwettig häftighet. En af damerna såg det och gick fram till konsertmästarens syster och hwiskade något i hennes öra; båda sågo på mig, fnissade och skrattade hånfullt. Jag war som förintad, det flöt som en isström i mina ådror, besinningslöst störtade jag tillbaka till kollegiet och in i min cell. I galen förtwiflan kastade jag mig ned på golfwet, och med strömmande, heta tårar förbannade jag flickan och — mig själf, bad och skrattade om hwartannat som en wansinnig! Först framemot morgonen blef jag lugnare, men war nu fullt besluten att ej återse henne och att öfwer hufwud försaka wärlden. Klarare än någonsin kände jag kallelsen till ett undangömt klosterlif, hwarifrån ej någon frestelse widare borde kunna afwända min håg. Jag skyndade till priorn i kapucinerklostret och yppade för honom mitt beslut att anträda mitt novisiat och att jag redan delgifwit min mor och furstinnan denna plan. Leonard syntes förwånad öfwer min plötsliga ifwer, och utan att egentligen wisa sig påträngande, sökte han utforska hwad som på en gång föranledt mig att yrka på upptagandet i klostret, ty han anade nog att någon särskild händelse gifwit mig impulsen därtill. En känsla af blygsel, som jag ej kunde bli herre öfwer, afhöll mig från att säga sanningen, däremot berättade jag för honom med den exalterade eld, som ännu wärmde mig, mina barnaårs underbara händelser, som alla häntydde på min bestämmelse för ordensståndet. Leonard hörde lugnt på och, utan att just sätta mina visioner i fråga, tycktes han icke fästa någon widare wikt wid dem, fastmer yttrade han att detta allt ingalunda

talade för äktheten af min kallelse, enär sådant lätt kunde wara illusion. I allmänhet brukade icke Leonard gärna tala om helgonens visioner, och det fanns ögonblick, då jag höll honom för en hemlig twiflare. För att nödga honom till ett bestämdt yttrande i denna fråga, dristade jag mig att tala om föraktarne af den katolska tron och lät det isynnerhet gå ut öfwer dem, som i barnsligt öfwermod affärda allt öfwersinnligt med det olyckliga slagordet: widskepelse. Mildt leende, sade Leonard: „Min son, otron är den argaste öfwertron", och öfwergick sedan till att samtala om främmande och likgiltiga saker. Först sedermera fick jag inträngа i hans härliga tankar öfwer den mystiska delen af wår religion, som i sig sluter förbindelsen mellan wår andliga princip och högre wäsen, och måste då tillstå för mig själf, att Leonard med rätta sparade allt det sublima, hwaraf hans själ öfwerflödade som ett slags högre wigning för de mera försigkomna lärjungarne. —

Min mor skref till mig, att hon länge anat att ställningen blott och bart som präst ej skulle wara mig nog, utan att jag skulle wälja ordensståndet. På Medardusdagen hade den gamle pilgrimen från »den heliga linden« wisat sig för henne, wid handen ledande mig, iförd kapucinernas ordensdräkt. Också furstinnan gillade till fullo mitt förehafwande. Ännu en gång såg jag dem båda före mitt inklädande, som mycket snart ägde rum, då på min ifriga önskan hälften af novisiatet efterskänktes. På grund af min moders vision tog jag Medardus till klosternamn.

Förhållandet bröderna emellan, anordningen af andaktsöfningarne och hela lefnadssättet wisade sig i allo wara sådana, som de synts mig wid första åsynen. Den trefna ro, som härskade i allt, göt i min själ en himmelsk frid, liknande den, hwilken som en salig dröm från mina tidigaste barnaår omswäfwade mig i »den heliga lind-

ens« kloster. Wid den högtidliga ceremonien, då jag iförades munkdräkten, warseblef jag bland åskådarne konsertmästarens syster. Hon såg helt swårmodig ut, och jag inbillade mig se tårar i hennes ögon, men frestelsens tid war nu förbi, och kanske war det syndig högfärd öfwer en så lätt wunnen seger, som aflockade mig ett löje, hwilket den bredwid mig gående Cyrillus gaf akt på.

„Hwarför är du så glad, broder", frågade Cyrillus. — „Skulle jag då icke glädja mig att afstå från wärlden och deß fåfänglighet", swarade jag, men jag kan ej neka, att då jag sade de orden, en hemsk känsla genombäfwade mitt innersta och beslog mig med osanning. Likwäl war detta ett sista infall af wärldslig själfwiskhet, och andlig ro och frid bredde sig öfwer mig. Ack, hade den aldrig wikit från mig; dock stor är fiendens makt! Hwem kan förlita sig på sina wapens styrka och egen waksamhet, när underjordiska makter lura på byte?

Jag hade redan warit fem år i klostret, när efter priorns förordnande broder Cyrillus, som war swag och gammal, uppdrog åt mig uppsikten öfwer deß rika förråd af reliker. Där funnos allehanda helgonben, korspartiklar och andra heliga ting, som förwarades i glasskåp och på wissa dagar utställdes till menighetens uppbyggelse. Med hwarje sak gjorde mig broder Cyrillus förtrogen liksom med de dokument, som betygade deras äkthet och de under, som medels dem åwägabragts. I bildning war denne munk priorns like, och så mycket mindre hyste jag betänkligheter att ge luft åt det, som wåldsamt upprörde mig. — „Skulle werkligen alla dessa ting wara just det, som man utger dem för? Skulle icke äfwen i detta fall bedräglig girighet ha understuckit mångt och mycket, som nu gäller som werklig relik efter det eller det helgonet?" — „Egentligen", swarade broder Cyrillus, „tillkommer det icke oß att underkasta dessa ting en sådan undersökning, dock för att tala öppenhjärtigt är jag af den me-

ningen, att, dokumenten oaktadt, få af dessa ting är det, hwarför de utgifwas. Likwäl tyckes det mig icke komma an därpå. Märk wäl, käre broder Medardus, hur jag och wår prior tänka i detta hänseende, och du skall skåda wår religion i en ny gloria. Är det icke härligt, käre broder Medardus, att wår kyrka traktar efter att gripa de trådar, som förbinda det sinnliga och öfwersinnliga, ja att så påwerka wår organism, som frodas i sin materiella wäxt, att deß ursprung ur den högre andliga principen och deß innerliga frändskap med det högre wäsen, hwars kraft, lik en glödande andedräkt, genomtränger universum, klart framträder, och att aningen om ett högre lif, hwars frö wi bära inom oß, omfläktar oß med sina serafwingar! Hwad betyder detta stycke trä — denna knota eller trasa — af Kristi kors, af ett helgons kropp eller klädnad? påstås det. Den troende, som utan grubbel riktar hela sin själs andakt därpå, fyller snart en öfwerjordisk hänförelse, som öppnar för honom det lycksalighetens rike, som han här nere blott anar, och så wäckes till lif det andliga inflytandet af ett helgon, hwars måhända endast föregifna relik gaf den yttre impulsen, och människan sättes i tillfälle att undfå styrka och kraft i tron af den mäktigare ande, som hon i sitt innersta hjärta anropade om tröst och bistånd. Ja denna i henne wäckta andliga kraft kan till och med öfwerwinna kroppsliga lidanden, och därifrån härleda sig de mirakel, som då de ägt rum i det församlade folkets åsyn, dock icke kunna förnekas." —

Jag påminde mig också härmed sammanhängande yttringar af priorn och betraktade nu med sann wördnad och andakt de reliker, som jag förut räknat som ett slags religiösa leksaker. Broder Cyrillus undgick icke denna werkan af hans tal, och han fortfor med allt större ifwer och innerlighet att stycke för stycke förklara samlingen. Slutligen framtog han ur ett noga tillslutet skåp en li-

ten låda och sade: „Härinne, broder Medardus, innehålles den mest hemlighetsfulla och underliga relik, som wårt kloster äger. Under den tid jag warit i klostret har ingen mer än priorn och jag haft denna låda i sin hand; icke en gång de andra bröderna och ännu mindre främlingar weta något om denna reliks tillwaro. Jag kan ej röra wid lådan utan en inwärtes rysning, det är som om en ond trolldom wore innesluten däri, som, om den lyckades spränga det bann som omsluter den och gör den owerksam, kunde bereda fördärf och räddningslös undergång åt enhwar den nådde. Hwad lådan innehåller härleder sig omedelbart från wedersakaren och från en tid, då han i synlig gestalt kunde kämpa mot människornas frälsning."

Mycket förundrad, betraktade jag broder Cyrillus, men utan att ge mig tid att säga emot, fortfor han:

„Jag will, käre broder Medardus, noga afhålla mig ifrån att i denna högst mystiska sak framkomma med någon mening eller än mindre uppduka en eller annan hypotes, som farit mig i hufwudet, utan ger dig hellre en trogen berättelse af hwad föreliggande dokumenter öfwer denna relik förmäla därom. Dokumenterna finner du i detta skåp och kan läsa dem själf efteråt. Naturligtwis känner du tillräckligt om den helige Antonius' lefnad och wet att han, för att helt frigöra sig från det jordiska och fullständigt rikta sin själ mot det gudomliga, drog sig undan till öknen och där wigde sitt lif till bot- och andaktsöfningar. Wedersakaren förföljde och trädde honom ofta i synlig måtto i wägen för att störa honom i hans fromma betraktelser. Så hände det sig en gång, att den helige Antonius i qwällningen warseblef en mörk gestalt, som närmade sig honom. Till sin förwåning märkte han på närmare håll, att ur hålen på den trasiga mantel, skepnaden bar, flaskhalsar stucko fram. Det war djäfwulen, som i denna besynnerliga dräkt hånlog mot

honom och frågade om han icke hade lust att smaka på de elixir, som han bar på sig i flaskorna. Den helige Antonius, som icke ens kunde harmas öfwer detta förslag, emedan wedersakaren, wanmäktig och kraftlös, som han war, icke war i stånd att inlåta sig på någon kamp, utan därför måste inskränka sig till hånfullt prat, frågade honom hwarför han förde med sig så många flaskor. Wedersakaren swarade då: „Se, om en människa möter mig, betraktar hon mig förwånad och kan ej af nyfikenhet låta bli att fråga om och smaka på dessa drycker. Bland så många elixir finns det wäl alltid något, som behagar henne, hon dricker så hela flaskan i botten, blir drucken och ger sig mig och mitt rike i wåld." Så långt kan man läsa i alla legender, men i det dokument, som wi här äga öfwer denna vision af den helige Antonius, heter det widare, att wedersakaren, då han förswann, lämnade qwar några flaskor på gräsmattan, hwilka den helige Antonius tog med sig och dolde i sin håla af fruktan att till och med i ödemarken kunde en wilsegången, ja, kanske en af hans egna lärjungar, få tag i dem, smaka på de afskywärda dryckerna och så råka i ewigt fördärf. Tillfälligtwis — berättar dokumentet widare — hade den helige Antonius öppnat en af dessa flaskor och en sällsam, bedöfwande ånga trängde fram ur densamma, och allehanda hemska, sinnesförwirrande helwetesbilder hade omswäfwat helgonet och sökt fresta honom med förföriska gyckelskepnader, till deß han med sträng fasta och ihållig bön fördrifwit dem. —

I denna låda befinner sig nu en sådan flaska med ett djäfwulselixir, och dokumenten äro så autentiska och noggranna, att man åtminstone icke kan betwifla, att flaskan efter den helige Antonius' död funnits bland hans efterlämnade tillhörigheter. För öfrigt kan jag försäkra, käre broder Medardus, att så ofta jag rör wid flaskan, ja till och med endast wid lådan, där den är innesluten, känner

jag en oförklarlig inre rysning och tycker mig förnimma en sällsam doft, som bedöfwar mig och åstadkommer en själens oro, som förströr mig i mina andaktsöfningar. Denna onda sinnesstämning, som uppenbarligen härrör från en fientlig makts inflytande — skulle jag också icke tro på frestarens omedelbara inwerkan — kan jag dock få makt öfwer genom ihärdig bön. Men dig, käre broder Medardus, du som ännu är så ung, som ännu ser allt, som framställer sig för din af en okänd makt upphetsade fantasi, i wida mera glänsande och lifliga färger, du, som för mycket litar på din styrka likt en tapper, men oerfaren krigsman, duktig i strid, men djärf och wågande det omöjliga, dig råder jag att aldrig eller åtminstone först efter år öppna denna låda, och för att icke inleda din nyfikenhet i frestelse, ställa den långt utom synhåll." —

Broder Cyrillus stängde åter in den hemlighetsfulla lådan i det skåp, där den stått, och öfwerlämnade åt mig nyckelknippan, på hwilken skåpnyckeln hängde. Hela berättelsen hade på mig gjort ett egendomligt intryck, men ju mera jag kände lystnaden att se den underbara reliken spira upp inom mig, desto mera bemödade jag mig att fasthålla broder Cyrillus' warning. När han lämnat mig, tog jag ännu en öfwerblick öfwer de heliga ting, som anförtrotts i min wård, sedan löste jag från knippan nyckeln, som förde till det farliga skåpet, och gömde den djupt ned under manuskripten i min skrifpulpet.

Bland seminarieprofessorerna fanns en förträfflig talare; hwar gång han predikade, war kyrkan öfwerfylld, eldströmmen af hans ord ryckte allt owillkorligt med sig, tändande brinnande andakt i åhörarnes bröst. Också på mig gjorde hans härliga, inspirerade tal ett märkligt intryck, men medan jag prisade denne begåfwade man lycklig, föreföll det mig som om det inom mig rörde sig en kraft, som mäktigt dref mig att efterlikna honom. När jag hört honom, predikade jag i ensamheten på mitt

rum, helt öfwerlämnande mig åt ögonblickets hänförelse, till deß det lyckades mig att fasthålla och skrifwa upp mina ideer och ord.

Den broder, som brukade predika i klostret, blef swagare för hwarje dag, mödosamt och tonlöst sipprade hans tal fram som en halft utsinad bäck, och det uttänjda språket, som bristen på ideer och ord orsakade, gjorde hans tal så odrägligt långa, att större delen af menigheten innan amen ljudligt inslumrade och först af orgelbruset ånyo kunde wäckas. Prior Leonard war wisserligen en utmärkt talare, likwäl war han rädd att predika, emedan det wid hans redan höga ålder starkt angrep honom, och eljes fanns det icke i hela klostret någon, som kunde ersätta nyßnämnde sjuklige broder. Leonard talade med mig om detta mißförhållande, som undanhöll kyrkan månget fromt besök; jag tog mod till mig och omtalade för honom att jag redan i seminariet känt kallelse att predika och upptecknat många andliga föredrag. Han begärde att få se dem och blef så tillfreds att han ifrigt påyrkade att jag redan nästa helgdag skulle försöka med en predikan, hwilken så mycket mindre borde slå illa ut, som naturen utrustat mig med allt som tillhör en god predikant, nämligen en intagande figur, ett uttrycksfullt ansikte och en stark och wälklingande stämma. Beträffande den yttre hållningen och en riktig gestikulering åtog sig Leonard att själf bli min lärare.

Helgdagen kom, kyrkan war mera fullsatt än wanligt och jag besteg, icke utan en inre bäfwan, predikstolen. I början följde jag troget konceptet och, efter hwad Leonard sedermera berättade, talade jag med darrande röst, hwilket just passade för de wemodiga betraktelser, med hwilka talet började, och måhända förekom de flesta som ett utslag af skicklig talekonst. Men snart war det, som lyste den himmelska inspirationens glödande gnista i mitt inre — jag tänkte icke mer på det skrifna, utan öfwerlät

mig helt åt ögonblickets ingifwelse. Jag kände hur blodet bultade och brände i pulsarne — jag hörde min röst dåna genom hwalfwen — jag såg mitt hufwud höjas och mina armar utbredas, såg mig själf som kringfluten af hänryckningens strålglans; med en sentens, i hwilken jag som i en flammande fokus sammanfattade allt det heliga och härliga som jag förkunnat, afslöt jag mitt tal, hwars intryck war alldeles owanligt och oerhördt. Häftig gråt — ofriwilliga utrop af andakt från bäfwande läppar — ljudlig bön gåfwo mina ord genswar. Bröderna gåfwo uttryck åt den högsta beundran, och Leonard omfamnade mig och kallade mig klostrets stolthet. Hastigt utbredde sig mitt rykte, och för att höra broder Medardus trängde sig de förnämsta och högst bildade från staden redan en timme före klockringningen in i den ej alltför rymliga klosterkyrkan. Med denna beundran steg min egen ifwer och omsorg att också i hänryckningens eld ge mina tal skicklig utarbetning och konstnärlig afrundning. Mer och mer lyckades jag fängsla mina åhörare och allt öfwerswinnligare blefwo uttrycken för den wördnad, som kom mig till del, hwar jag än gick och stod, så att den kunde ställas i jämbredd med förgudandet af ett helgon. Ett religiöst wanwett hade gripit staden och alla strömmade wid minsta anledning, till och med på wanliga söckendagar till klostret för att se broder Medardus och höra honom tala. Så grodde den tanken upp inom mig, att jag wore en himmelens utkorade, de hemlighetsfulla omständigheterna wid min födelse på en helig ort till min brottslige faders försoning, de underbara händelserna under mina första lefnadsår, allt tydde på, att min ande i omedelbar beröring med himmelen redan härnere höjde sig öfwer det jordiska, och att jag icke hörde den wärld och de människor till, för hwilkas frälsning och tröst jag wandrade på jorden. För mig war det wißt, att den gamle pilgrimen wid »den heliga linden« warit den heli-

ge Josef och den underbare gossen Jesusbarnet själft, som i mig hälsat ett helgon, bestämdt att wandra på jorden. Men på samma gång som allt detta stod klart för min själ, blef mig min omgifning alltmera beswärlig och tryckande. Den andens ro och glädtighet, som förut rådt inom mig, war förswunnen ur min själ, ja brödernas godmodiga yttranden och priorns wänlighet wäckte i mig en stämning af wrede och fientlighet. Det så högt öfwer dem stående helgonet borde de se i mig, kasta sig ned i stoftet och anropa mig om förbön inför Guds tron. Jag iklädde min inbillade sändning mystiska bilder, som på mängden werkade deß mer förtrollande, ju mindre de förstodos. Leonard blef i sitt sätt synbarligen allt kyligare mot mig, och han undwek att tala till mig utan wittnen. Men när en gång bröderna utaf en händelse lämnat oß ensamma i alleen i klosterträdgården, bröt han ut: „Jag kan icke dölja för dig, käre broder Medardus, att hela ditt uppförande under senaste tiden wäcker mitt mißhag. Något har smugit sig in i din själ, som gör dig obenägen för ett lif i from enfald. I dina tal härskar ett dunkel, ur hwilket åtskilligt skyr att träda fram, som åtminstone skulle skilja oß twå från hwarandra. Det bifall, ja den afgudiska beundran, som den lättsinniga och efter hwarje sensation lystna wärlden ägnat dig, har förbländat din själ, och du ser dig själf i en gestalt, som icke är din egen, utan en wrångbild, som lockar dig hän mot fördärfwets afgrund. Gå in i dig själf, Medardus, och gör dig fri från den inbillning, som bedårar dig — jag tror mig känna den, — ty redan nu har du gått förlustig den sinnesro, utan hwilken härnere ej någon lycka står att finna. Låt warna dig och undfly fienden, som ställer snaror för dig! Blif åter den godlynte yngling, som jag älskade af hela min själ!"

Tårarne stodo i priorns ögon då han sade detta; han hade fattat min hand, men släppte den åter och aflägs-

nade sig hastigt utan att afwakta mitt swar. Men endast fientligt hade hans ord berört mig. Han hade omnämndt det bifall, ja den beundran, som min utomordentliga begåfning beredt mig, och mig syntes det tydligt att endast en småaktig afundsjuka hade orsakat den mißbelåtenhet, som han så öppet gifwit uttryck åt. Tyst och inåtwänd, war jag wid munkarnas sammankomster fylld af groll och agg, och ju mera jag aflägsnade mig från Leonard och bröderna, med desto starkare band förstod jag att draga massan af mina åhörare till mig.

På den helige Antonius' fest war kyrkan så fullpackad, att man måste öppna dörrarne på wid gafwel för att bereda det tillströmmande folket möjlighet att också höra mig utanför kyrkan. Aldrig hade jag talat kraftigare, eldigare och innerligare. Som jag brukade, berättade jag mångt och mycket ur helgonets lefnad och anknöt därtill fromma och för lifwet betydelsefulla betraktelser. Jag talade om de djäfwulens förförelsekonster, hwartill syndafallet gifwit honom makt, och talets ström förde mig owillkorligen in på legenden om elixiren, som jag wille framställa som en sinnrik allegori. Då föll min rundt kyrkan kringirrande blick på en lång mager man, som stigit upp på en bänk snedt emot mig och stödde sig mot en hörnpelare. På ett främmande och sällsamt wis hade han slagit en mörkviolett mantel omkring sig och i den inwecklat de korsslagna armarne. Hans ansikte war likblekt, och blicken ur hans stora, swarta och stirrande ögon borrade sig som ett dolksting in i mitt bröst. En hemsk rysning genombäfwade mig, snabbt wände jag mina ögon från honom, och samlande alla mina krafter, talade jag widare. Men som drifwen af en sällsam trolsk makt, twingades jag att åter betrakta honom; alltjämt stel och orörlig, stod mannen där med den spöklika blicken riktad på mig. På den höga fårade pannan, i de neddragna munwinklarne låg som ett bittert hån och ett föraktfullt

hat. Hela gestalten hade öfwer sig något fruktanswärdt och fasawäckande. — Ja. — Det war den obekante målaren från »den heliga linden«. Jag kände mig som gripen af rysliga, iskalla näfwar — mina talperioder råkade i oordning, alltmera förwirrade blefwo mina ord — en hwiskning, ett mummel genomlopp kyrkan — men stel och orörlig stödde sig den fruktanswärde främlingen mot pelaren med den stirrande blicken riktad på mig. Då skrek jag i helwetisk ångest och wansinnig förtwiflan: „Ha, förbannade, bort med dig, bort med dig, ty det är jag själf — det är jag, som är den helige Antonius!"

När jag åter waknade ur den medwetslöshet, hwari jag försjönk wid dessa ord, låg jag på mitt läger, och bredwid satt som wårdare och tröstare broder Cyrillus. Främlingens hemska bild stod ännu lifligt för mina ögon, men ju mer broder Cyrillus, hwilken jag berättade allt, sökte öfwertyga mig att det warit en skenbild, framkallad af min af det ifriga talet upphetsade fantasi, desto djupare kände jag skam och ånger öfwer mitt beteende på predikstolen. Som jag sedermera erfor, tänkte åhörarne att ett plötsligt wansinne gripit mig, till hwilken förmodan mitt sista utrop gaf berättigad anledning. Jag war förkrossad, andligen sönderslitten; instängd i min cell, underkastade jag mig de strängaste botöfningar och genom brinnande bön stärkte jag mig i kampen mot frestaren, som wisat sig för mig på detta heliga rum, med fräckt hån lånande gestalten af den fromme målaren från »den heliga linden«. Ingen wille för resten medge att han sett mannen i den violetta manteln, och med sin wanliga godmodighet utbredde prior Leonard öfwerallt den tron att det blott warit ett häftigt sjukdomsfall som på ett så förskräckligt sätt fått makt med mig under min predikan och föranledt mitt förwirrade tal. I själfwa werket war jag också sjuk och medtagen, när jag efter weckors förlopp åter kunde taga del i klostrets wanliga

lefnadsordning. Likwäl försökte jag ånyo beträda predikstolen, men marterad af inre ångest, förföljd af den rysliga, bleka gestalten, kunde jag knappast längre tala sammanhängande och än mindre, som förr, öfwerlämna mig åt wältalighetens eld. Mina predikningar woro wanliga, otympliga och orediga. Åhörarne beklagade förlusten af min talarebegåfning och förswunno efterhand, och den gamle broder, som förut brukat predika och nu tydligen talade bättre än jag, intog åter min plats.

Efter någon tid hände, att en grefwe, stadd på resor och åtföljd af sin hofmästare, besökte wårt kloster och önskade bese deß mångahanda märkwärdigheter. Jag måste för honom öppna rummet, där relikerna förwarades, och när priorn, som följt oß genom kor och kyrka plötsligt kallades bort, blefwo wi ensamma där. Jag hade wisat och förklarat åtskilliga saker för honom, då det med gammaltyska, sirliga träsniderier smyckade skåpet, där lådan med djäfwulselixiret förwarades, ådrog sig grefwens uppmärksamhet. Ehuru jag icke strax wille ut med hwad som fanns i skåpet, måste jag, då både grefwen och hofmästaren enträget påyrkade det, berätta legenden om den helige Antonius och den arglistige djäfwulen, följde troget broder Cyrillus' berättelse om den som relik förwarade flaskan och tillfogade också den warning, han gifwit mig i afseende på lådans öppnande och förewisandet af flaskan. Daktadt grefwen war wår religion tillgifwen, tycktes han i likhet med hofmästaren sätta ringa tro till sannolikheten af de heliga legenderna. Båda ordade i witsar och qwicka anmärkningar om denne komiske djäfwul, som bar med sig förförelseflaskor i sin trasiga rock, men slutligen tog hofmästaren på sig en allwarlig min och sade:

„Tag ej anstöt af oß lättsinniga wärldsmänniskor, ärewördige herre! War öfwertygad att både jag och grefwen wörda helgonen som härliga, af religionen inspire-

rade människor, som för sin själs och människornas frälsning offrade all lifwets glädje, ja lifwet själft, men hwad sådana historier beträffar, som dem ni berättade, tror jag att blott en snillrik, af den helige uttänkt allegori af mißförstånd blifwit tagen för en werklig händelse."

Under detta tal hade hofmästaren skjutit undan rigeln för lådan och framtagit den swarta, egendomligt formade flaskan. Det utbredde sig werkligen, som broder Cyrillus berättat, en stark doft, som dock ej werkade bedöfwande, utan snarare angenämt och wälgörande. „Aha", utropade grefwen, „jag slår wad, att djäfwulselixiret icke är något annat än härligt, äkta syrakuserwin." — „Helt säkert", swarade hofmästaren, „och härstammar werkligen flaskan ur den helige Antonius' qwarlåtenskap, går det bättre för er, ärewördige herre, än för konungarne af Neapel, som gått miste om att smaka gammalromerskt win genom romarnes osed att icke sätta proppar i winflaskorna utan förwara winet genom att hälla några droppar olja därpå. Är winet också icke så gammalt, som detta senare skulle warit, så är det dock helt säkert det äldsta som finnes, och därför gjorde ni klokt i att anwända reliken till er nytta och med godt mod smaka det." — „Ja wißt", inföll grefwen, „denna urgamla syrakuser skulle ingjuta ny kraft i edra ådror och jaga den sjuklighet på flykten, hwaraf ni, ärewördige herre, synes hemsökt."

Hofmästaren framtog ur fickan en korkskruf af stål och öppnade flaskan trots mina protester. Det tycktes mig som framfladdrade wid korkens urtagande en blå, liten låga, som strax åter förswann. Starkare steg doften ur flaskan och böljade genom rummet.

Hofmästaren smakade först och utropade med hänförelse: „härlig, härlig syrakuser! Sannerligen, den helige Antonius' winkällare war icke dålig, och gjorde djäfwulen tjänst som källarmästare, så menade han icke så illa med

den helige mannen, som man påstår — smaka herr grefwe!" Grefwen gjorde det och bekräftade hofmästarens omdöme. Båda skämtade ytterligare om reliken, som tydligen wore den wackraste i hela samlingen — själfwa önskade de sig en hel källare med sådana reliker o. s. w. Själf åhörde jag dem med sänkt hufwud och blicken fästad på golfwet; främlingarnes glädtighet hade för mig i min dystra sinnesstämning något ängslande; förgäfwes enwisades de på mig att också smaka på den helige Antonius' win; jag nekade ståndaktigt och inlåste flaskan, wäl proppad, ånyo i deß behållare.

Främlingarne lämnade klostret, men när jag åter satt ensam i min cell, kunde jag icke förneka att ett inre wälbehag och en glädtig liflighet kommit öfwer mig. Jag kände ej ett spår af den dåliga werkan, hwarom Cyrillus talat, och på ett påfallande sätt wisade sig twärtom ett wälgörande inflytande. Ju mer jag öfwertänkte legenden om den helige Antonius, ju lifligare hofmästarens ord wäckte eko inom mig, desto säkrare tycktes det mig att hofmästarens förklaring war den riktiga, och som en lysande ljungeld for tanken igenom mig att jag själf på ett så störande sätt afbröt min predikan, warit i begrepp att på samma sätt tolka legenden som en snillrik och lärorik allegori af den helige mannen. Till denna tanke anknöt sig en annan, hwilken snart uppfyllde mig så helt, att allt annat fick wika. Huru, tänkte jag, om denna underbara dryck med ny andlig kraft sänkte din själ, ja ånyo kunde tända den slocknade flamman, så att den lyste fram i nytt lif? Men war jag äfwen besluten att följa främlingarnes råd, höll en inwärtes, mig själf oförklarlig motwilja mig ännu tillbaka. Ja, redan i färd med att öppna skåpet, tyckte jag mig i sniderierna se målarens fasawäckande anlete med de skendödsstela ögonen, som wille genomborra mig, och wåldsamt gripen af spökrädsla, flydde jag ur relikkammaren för att på helig ort ångra

min förwetenhet. Men alltjämt återwände tanken att min ande endast kunde stärkas och wederqwickas genom njutningen af det underbara winet. Priorns och munkarnes beteende, som med wälment men förödmjukande skonsamhet behandlade mig som en själssjuk, bragte mig till förtwiflan, och när Leonard dispenserade mig från de wanliga andaktsöfningarne, för att jag fullständigt skulle kunna återhämta krafterna, beslöt jag, under en sömnlös natt och plågad af djup grämelse, att sätta lifwet på spel för att återwinna mina förlorade själskrafter eller att gå under wid försöket.

Jag uppstod från min bädd och smög mig som ett spöke wid skenet af lampan, som jag tändt inwid Mariabilden i klostergången, genom kyrkan till relikkammaren. Belysta af det fladdrande lampskenet, syntes de heliga bilderna i kyrkan få lif, de blickade ned på mig som fyllda af medlidande och jag hörde i stormens brus, som slog in genom de sönderslagna korfönstren, liksom klagande och warnande stämmor, ja, liksom min mors rop ur ett aflägset fjärran: „Hwad tar du dig för, son Medardus, afstå från ditt farliga företag!" — När jag inträdt i relikkammaren, war allt lugnt och stilla, jag låste upp skåpet, grep tag i lådan — i flaskan, och hade snart tagit en djup klunk! Glöd strömmade genom mina ådror och fyllde mig med känslor af obeskrifligt wälbehag — ännu en gång drack jag och greps af lust till ett nytt och härligt lif! Hastigt tillslöt jag den tomma lådan och skyndade snabbt med den wälgörande flaskan tillbaka till min cell och ställde den undan i min pulpet. Då fick jag tag i den lilla nyckeln, som jag en gång för att undgå hwarje frestelse löst från knippan, och likwäl hade jag utan den såwäl, när främlingarne woro närwarande, som nu öppnat skåpet? Jag undersökte nyckelknippan, och fann att bland de öfriga hängde en okänd nyckel, med hwilken jag då, som nu öppnat skåpet, utan att jag i min förströddhet

lagt märke därtill. Ofriwilligt förskräcktes jag, men den ena brokiga bilden jagade den andra genom min själ, häftigt wäckt som ur en djup sömn. Jag fick hwarken rast eller ro, förrän morgonen inbröt med klar himmel och jag kunde skynda ned i klosterträdgården för att bada mig i solens strålar, som nu het och glödande steg upp bakom bergen. I stället för att jag förr, sluten och inbunden, ej kunde säga ett ord, war jag nu glad och liflig. Likſom om jag talade för den församlade menigheten, ordade jag nu med den eldiga wältalighet, som förut warit för mig egendomlig. När jag blifwit ensam med Leonard, såg han länge på mig, som wille han tränga till djupet af min själ. Sedan sade han, medan ett tyst, ironiskt löje for öfwer hans ansikte: „Har kanske broder Medardus i en vision från ofwan fått ny kraft och blifwit ung på nytt?"

Jag kände hur jag brände af blygsel, ty i detta ögonblick föreföll mig mitt exalterade tillstånd, orsakadt af en klunk gammalt win, owärdigt och eländigt. Jag stod där med nedslagna ögon och sänkt hufwud, och Leonard öfwerlämnade mig åt mina betraktelser. Blott alltför mycket fruktade jag, att den spänning i hwilken njutandet af winet försatt mig, ej skulle wisa sig beständig, utan kanske till min grämelse föra med sig än större wanmakt, emellertid blef det icke så, utan twärtom kände jag att med den återwunna kraften återwände äfwen mitt ungdomliga mod och min rastlösa sträfwan inom den högsta werkningskrets, som klostret kunde bjuda. Jag stod fast wid min önskan att redan nästa helgdag få predika, och den willfors. Kort innan jag besteg predikstolen, drack jag af det underbara winet. Aldrig har jag talat med mera eld, innerlighet och salfwelse. Hastigt spred sig ryktet om mitt fullständiga tillfrisknande, och som förut fyllde sig åter kyrkan, men ju mera jag wann mängdens bifall, desto allwarligare och tillbakadragnare blef Leo-

nard, och jag började hata honom af hela min själ, emedan jag ansåg honom intagen af småaktig afund och munkhögfärd.

Bernhardsdagen nalkades, och jag war full af brinnande lust att låta mitt ljus riktigt lysa för furstinnan och bad att den dagen predika i cistercienserklostret. Min bön tycktes särdeles öfwerraska Leonard, han tillstod mig oförtäckt att det denna gång warit hans mening att själf predika och att han träffat anstalter därför, men desto lättare kunde han uppfylla min bön och, i det han urskuldade sig med en sjukdom, sända mig i sitt ställe.

Så skedde också. Min moder och furstinnan såg jag redan aftonen förut, men jag war så fylld af tanken på min predikan, som borde hinna wältalighetens högsta tinnar, att detta sammanträffande endast gjorde ringa intryck på mig. I staden hade ryktet spridt sig, att jag skulle predika i stället för den insjuknade Leonard, och detta hade kanske bidragit att samla större delen af den bildade publiken. Utan att ha skrifwit det minsta och endast i tankarna disponerande talet, räknade jag på den hänförelse, som den festliga högmässan, det församlade andäktiga folket, ja till och med den höghwälfda, härliga kyrkan skulle wäcka inom mig, och jag hade sannerligen icke mißtagit mig. Som en eldström flöto mina ord, och i alla mot mig riktade blickar läste jag häpnad och beundran. I hwilken spänning wäntade jag icke hwad furstinnan skulle säga; och jag räknade på de starkaste uttryck för hennes wälbehag; det förekom mig som måste hon med ofriwillig wördnad mottaga den, som redan som barn försatt henne i förwåning, och i hwilken hon nu tydligare borde ana en inneboende högre makt! Men då jag wille tala med henne, lät hon hälsa mig att hon blifwit angripen af ett plötsligt illamående och icke kunde tala med någon, icke ens med mig. Min moder tycktes i tystnet gräma sig öfwer något, och jag wågade ej fråga efter

orsaken, emedan en förstulen känsla påbördade mig själf skulden därtill, fast jag ej tydligt kunde förklara hwarför. Hon gaf mig en liten biljett från furstinnan, som jag först skulle bryta wid hemkomsten till klostret, och knappast war jag åter i min cell, förr än jag till min häpnad läste följande:

Du har, käre son, – ty ännu will jag kalla dig så – genom det tal du höll i wår klosterkyrka förorsakat mig den djupaste bedröfwelse. Dina ord kommo ej ur ett andäktigt, mot det himmelska riket riktadt sinnelag, din hänförelse war icke en sådan, som på serafwingar bär den fromme uppåt, så att han i helig hänryckning förmår skåda himmelriket. Ack! Ditt prunkande ordflöde, din synbara ansträngning att framförallt säga påfallande och glänsande saker, har bewisat mig, att du, i stället för att underwisa och uppelda menigheten till fromma betraktelser, endast åtrår den wärldsligt sinnade mängdens bifall och wärdelösa beundran. Du har hycklat känslor, som icke funnos inom dig, ja du har till och med i likhet med en egenkär skådespelare framkonstlat wissa tydligen studerade miner och gester, allt blott för det snöda bifallets skull. Swekets ande har kommit öfwer dig och skall fördärfwa dig om du icke går in i dig själf och afsäger dig synden. Ty synd, stor synd är din handel och wandel, så mycket mer som du i klostret förpliktat dig till afkall på all jordisk dårskap. Måtte den helige Bernhard, som du genom ditt bedräglige tal så lågsinnadt förolämpat, efter sin himmelska långmodighet förlåta och upplysa dig så att du återfinner den rätta stigen, från hwilken

du afwikit, och må han bedja för din själs frälsning. Lef wäl!

Som hundra blixtar drabbade mig abbedissans ord och jag blef upptänd af wrede, ty intet föreföll mig wissare än att Leonard, hwilkens antydningar om mina predikningar wisade åt samma håll, begagnat sig af furstinnans bigotteri och uppwiglat henne mot mig och min talaretalang. Jag kunde knappast mera se honom utan att skälfwa af inwärtes raseri, och ofta rann det mig i sinnet att bringa honom i fördärf på ett sätt, för hwilket jag själf förskräcktes. Så mycket odrägligare woro mig abbedissans och priorns förebråelser, som jag wäl innerst i min själ kände deras sanning, men desto kraftigare framhärdade jag i mitt handlingssätt, och stärkande mig med några droppar win ur den hemlighetsfulla flaskan, fortfor jag att utsmycka mina predikningar med alla retorikens konstgrepp och att sorgfälligt studera minspel och gester och wann sålunda allt större bifall och beundran.

Morgongryningen bröt i färgrika strålar in genom klosterkyrkans brokiga fönster; ensam och försjunken i djupa tankar, satt jag i biktstolen; endast stegen af en tjänande lekbroder, som sopade kyrkan, ljödo under hwalfwen. Då praßlade det i min närhet, och jag såg hur en stor och smärt, efter främmande mod kostymerad qwinna, med beslöjadt ansikte inträdde genom en sidodörr och nalkades mig för att bikta. Hon rörde sig med obeskrifligt behag, knäböjde och suckade djupt. Jag kände hennes glödande andedräkt och ännu, innan hon talade, war det som om en bedöfwande trolldom omsnärjt mig. Huru skulle jag kunna beskrifwa det egendomliga, innerliga tonfallet i hennes stämma?

Hennes ord grepo mig på det wåldsammaste, då hon bekände att hon hyste en förbjuden kärlek, som hon sedan lång tid förgäfwes bekämpade, och att denna kärlek wore

så mycket syndigare, som heliga band för ewigt fängslade den älskade, och i sin wansinniga hopplösa förtwiflan hade hon länge nog förbannat dessa fjättrar. Hon tystnade, och med en ström af tårar som nästan qwäfde hennes ord utbröt hon: „Medardus, dig själf är det, som jag så outsägligt älskar." Som i dödskramp wibrerade mina nerver, jag war utom mig, en aldrig förr förnummen känsla sönderslet mitt bröst, att se henne, att trycka henne till mig — att förgås för wällust och qwal — en minut sådan salighet för helwetets ewiga pina! — Hon teg, men jag hörde henne dra djupt efter andan. I ett slags wild förtwiflan betwingade jag mig wåldsamt; hwad jag talade, wet jag icke mera, men jag iakttog, att hon tigande reste sig upp och aflägsnade sig, medan jag med duken hårdt tryckt mot ögonen förblef sittande i biktstolen, stel och själsfrånwarande.

Lyckligtwis kom ingen mera in i kyrkan, och jag kunde därför obemärkt slippa undan till min cell. Huru annorlunda syntes nu allt, huru dåraktig och innehållslös all min sträfwan! Jag hade icke sett den obekantas ansikte, och likwäl lefde hon inom mig och såg på mig med ömma, mörkblåa ögon, i hwilka tårar pärlade, som föllo ned i min själ med förtärande glöd, tändande en låga, som ingen bön, ingen botöfning mer kunde dämpa. Ty sådana ålade jag mig och gißlade mig ända till blods för att undgå den ewiga fördömelse, som hotade mig och den eld, som den främmande qwinnan upptändt i mig, wäckande syndiga förut obekanta begär, så mäktiga, att jag ej wißte att rädda mig undan dessa wällustiga qwal.

Ett altare i wår kyrka war helgadt den heliga Rosalia, och hennes härliga bild war målningen af det ögonblick, då hon lider martyrdöden. Hon war min älskade, jag igenkände henne, ja till och med hennes klädning war alldeles lik den obekantas sällsamma dräkt. Som fattad af wansinne, kunde jag timtals ligga på knä på trappste-

gen till detta altare och utstöta hemska tjut och klagorop af förtwiflan, så att munkarne förskräckta weko undan för mig. I lugnare ögonblick sprang jag upp och ned i klosterträdgården. Henne såg jag wandra i blånande fjärran, hon trädde fram ur buskagerna, hon höjde sig ur källorna, hon dansade på den blommande ängen, öfwerallt war hon och endast hon! Då förbannade jag mitt löfte och min tillwaro! Jag wille ut i wärlden och icke rasta, förrän jag funnit henne, köpa henne för min själs salighet. Emellertid lyckades jag slutligen att något dämpa utbrotten af mitt för priorn och bröderna oförklarliga wanwett, jag kunde wisa mig lugnare, men på djupet brann deß mera tärande den fördärfbringande lågan. Ingen sömn — ingen hwila! Förföljd af hennes bild, kastade jag mig af och an på mitt hårda läger och bad till helgonen, icke om befrielse från den förföriska gyckelbild, som omswäfwade mig, icke att de måtte bewara mig från den ewiga fördömelsen, nej, att de skulle skänka mig qwinnan, lösa mig från min ed, gifwa mig frihet till ett syndigt affall. Slutligen war jag fast beslut-ten att genom flykt från klostret göra en ände på mina qwal. Ty endast befrielse från klosterlöftena trodde jag nödig för att få se denna qwinna i mina armar och stilla de begär, som förbrände mig. Jag beslöt att, sedan jag gjort mig oigenkännlig genom att raka af mig skägget och anlägga wärldslig dräkt, irra omkring i staden, till deß jag funnit henne, och tänkte icke på huru swårt, ja omöjligt detta skulle blifwa, och att jag, i saknad af alla penningmedel, kanske icke en enda dag skulle kunna uppehålla mig utom klostermurarne.

Ändtligen inbröt den sista dagen, som jag tänkte tillbringa i klostret. Genom en gynnsam tillfällighet hade jag förskaffat mig en anständig borgerlig dräkt; nästa natt wille jag lämna klostret för att aldrig mer återwända. Det war redan afton, när priorn helt oväntadt lät

kalla mig till sig. Jag blef förskräckt, ty jag war säker på att han fått reda på mina hemliga anslag. Leonard mottog mig med ett owanligt allwar och en imponerande wärdighet, för hwilken jag ofriwilligt måste darra. „Broder Medardus", började han, „ditt wansinniga uppförande, som jag endast och allenast håller för ett utslag af den andliga exaltation, som du kanske åsamkat dig af de just icke renaste bewekelsegrunder, har stört lugnet i wår samwaro, ja werkar upprifwande på den glädtighet och trefnad, som jag tills nu sökt uppehålla bland bröderna som frukt af en stilla och from lefnad. Kanhända är en olycklig händelse, som du råkat ut för, skuld härtill. Du hade kunnat finna tröst hos mig, din faderlige wän, som du lugnt kunnat anförtro allt, dock du föredrog att tiga, och jag will så mycket mindre wisa mig enträgen, som din hemlighet kanske skulle kosta mig det lugn, som jag skattar öfwer allt annat. Du har ofta, i synnerhet framför den heliga Rosalias altare, genom afskywärdt och anstötligt tal, som synes ha undsluppit dig i ett slags wanwett, gifwit bröderna och äfwenledes de främlingar, som händelsewis befunnit sig i kyrkan, en olycklig anledning till förargelse, jag kunde därför ålägga dig sträng klostertukt, men will icke göra det, då kanske en ond makt, ja wedersakaren själf, som du icke tillräckligt gjort motstånd, är skuld till dina felsteg. Jag bjuder dig nu att wara werksam i bot och bön; jag kan läsa i din själ — du will ut i det fria."

Leonard betraktade mig skarpt och genomträngande; jag kunde icke fördraga denna blick, utan kastade mig snyftande ned för hans fötter, medweten om mitt onda förehafwande.

„Jag förstår dig", fortfor Leonard, „och tror också själf, att wärlden, om du i fromhet drager ut där, bättre än ensamheten i klostret skall bota dig från din förwillelse. En klostrets angelägenhet fordrar en broders sändande

till Rom. Jag har därtill walt dig och redan i morgon kan du, försedd med nödiga fullmakter och instruktioner, anträda din resa. Du ägnar dig så mycket mer till utförandet af detta uppdrag, som du ännu är ung, rörlig, wan wid affärer och fullkomligt mäktig det italienska språket. Bege dig nu till din cell och bed med innerlighet om din själs frälsning, jag will göra detsamma, men underlåt alla späkningar som endast skulle förswaga och göra dig oduglig till resan! Wid dagens inbrott wäntar jag dig här i mitt rum."

Som en himmelsk solstråle upplyste mig dessa ord af den ärewördige Leonard. Jag hade hatat honom, men nu genomträngdes jag ånyo ljuft smärtsamt af den kärlek, som förr bundit oß samman. Jag göt heta tårar och tryckte hans händer till mina läppar. Han omfamnade mig, och det förekom mig som wißte han mina innersta tankar och gåfwe mig friheten att ge efter för det öde, som, rådande öfwer mig, efter minuter af oändlig salighet kanhända skulle störta mig i ewigt fördärf.

Nu hade flykten blifwit onödig och jag kunde lämna klostret och söka henne, utan hwilken ingen ro eller lycka war möjlig, ända till deß hon war funnen. Resan till Rom och mina uppdrag dit föreföllo mig som uttänkta af Leonard, för att han på ett passande sätt skulle kunna sända mig bort från klostret.

Natten tillbragte jag med bön och förberedelser till resan. Resten af det hemlighetsfulla winet fyllde jag på en korgflaska för att begagna det som ett pröfwadt läkemedel och satte flaskan, som innehållit elixiret, tillbaka i lådan.

Jag blef icke litet förwånad, då jag af priorns widlyftiga instruktioner märkte att det ägde sin riktighet med min beskickning till Rom, och att den angelägenhet som kräfde en befullmäktigads närwaro därstädes hade mycket att betyda och war af stor wikt. Det kändes mig

tungt om hjärtat att jag utan någon hänsyn tänkt helt öfwerlämna mig åt min frihet; dock, tanken på henne ingaf mig mod, och jag beslöt att bli min egen plan trogen.

Bröderna församlades, och afskedet från dem, men i synnerhet från fader Leonard, fyllde mig med djupt wemod. Slutligen slöt sig klosterporten bakom mig, och jag stod färdig till resan ut i wida wärlden.

Inträdet i wärlden.

Höljdt i en blå dunstkrets, låg klostret under mig nere i dalen. Morgonwindens friska fläktar buro på sin färd genom rymden brödernas fromma sånger upp till mig. Ofriwilligt stämde jag själf in. I flammande glöd trädde solen fram bakom staden, hennes glimmande guld glänste i trädtopparne, och som glänsande diamanter föllo daggdropparne ned på tusentals brokiga insekter, som hwinande och surrande lyfte sig uppåt. Fåglarne waknade och flögo genom skogen med jublande sång, smekande hwarandra med lust och glädje.

Ett tåg af bondgossar och festligt smyckade tärnor gick utför berget. „Lofwad ware Jesus Kristus", ropade de, då de wandrade förbi mig. „I ewighet", swarade jag och det föreföll mig, som trängde sig ett nytt lif på mig med lust, frihet och tusen nya och ljufliga uppenbarelser. Aldrig hade jag känt mig så till mods, jag tycktes mig själf en annan, och besjälad och hänförd af nywäckt kraft, skred jag raskt widare genom skogen utför berget. En bonde, som jag mötte, frågade jag efter den ort, som min resplan betecknade som mitt första nattqwarter, och han beskref för mig en genare öfwer bergen ledande gångstig, som afwek från stora landswägen. Jag hade redan wandrat ensam ett tämligen långt stycke, då tanken på den obekanta och min plan att uppsöka henne återwände. Men hennes bild war som utplånad af en främmande och obekant makt, och ju mer jag sökte fasthålla uppenbarelsen, deß mer förswann den i dimma. Endast mitt obehärskade uppförande i klostret efter den hemlighetsfulla händelsen stod mig klart för ögonen. Det war mig obegripligt att priorn med så stort tålamod kunnat fördraga allt detta och i stället för wälförtjänt straff skickat mig ut i wärlden. Jag war öfwertygad att uppenbarelsen af den

obekanta qwinnan endast warit en vision som följd af öfweransträngning, och i stället att, som jag eljest skulle gjort, tillskrifwa frestarens beständiga förföljelse den förföriska och fördärfliga gyckelbilden, räknade jag den som en sinneswilla, enär den omständigheten att den främmande warit alldeles så klädd som den heliga Rosalia tycktes mig bewisa att denna helgonbild, som jag werkligen kunnat se från biktstolen, fast på långt håll och i sned riktning, haft sin andel i saken. Jag beundrade högeligen priorns wishet, som walt det enda rätta medlet till mitt botande, ty instängd inom klostermurarne och omgifwen af alltid samma föremål, alltjämt grubblande och inwärtes förtärande mig själf, skulle denna vision, som ensamheten lånade än mera glödande och starka färger, bragt mig till wanwett. Alltmer förtrogen med tanken att endast ha drömt, kunde jag knappast låta bli att skratta åt mig själf, och med en frivolitet, som i öfrigt war mig främmande, skämtade jag inom mig öfwer ideen att ett helgon kunnat förälska sig i mig, hwarwid jag kom att tänka på att jag ju själf en gång trott mig wara den helige Antonius.

Sedan flere dagar wandrade jag genom bergsbygden, mellan djärft upptornade hemska klippmassor, öfwer smala spänger, under hwilka forsande skogsbäckar brusade fram, och allt mera ödslig och beswärlig blef wägen. Det war middag, och solen brände på min bara hjässa, jag försmäktade af törst, men ingen källa fanns i närheten, och alltjämt kunde jag icke uppnå byn, som skulle ligga i min wäg. Alldeles utmattad, satte jag mig ned på ett klippstycke och kunde ej motstå min lust att ta en klunk ur korgflaskan, oaktadt jag så mycket som möjligt wille spara på den sällsamma drycken. Ny kraft strömmade genom mina ådror, och stärkt och uppfriskad, gick jag widare för att uppnå ett mål, som ej längre kunde wara långt aflägset. Tallskogen blef allt tätare och tätare, i ett

djupt snår hörde jag det praßla, och strax därpå gnäggade en häst, som blifwit bunden därinne. Jag gick några steg widare och blef nästan stel af förskräckelse, när jag plötsligen stod tätt wid en brant och fruktanswärd afgrund, i hwilken en skogsbäck med dån och brus störtade sig ned mellan hwassa och skarpa klippspetsar. Tätt, tätt wid branten och på en öfwer djupet framspringande klippa satt en ung man i uniform; hatten med den yfwiga fjäderbusken, wärjan och en portfölj lågo bredwid honom. Det såg ut som om han insomnat, och med kroppen lutad öfwer afgrunden, sjönk han djupare och djupare ned öfwer den. Hans fall tycktes oundwikligt. Jag wågade mig fram till honom, och i det jag wille gripa och hålla honom tillbaka, skrek jag öfwerljudt: „för Jesu skull, för Jesu skull, wakna herre!" När jag berörde honom, for han upp ur sin djupa sömn, men i samma ögonblick störtade han, förlorande jämwikten, ned i afgrunden. Kastad mot klippa efter klippa, bräcktes och krossades hans lemmar och leder, ett skärande jämmerrop wäckte genljud i det omätliga djupet, ur hwilket snart endast förnams ett swagt qwidande, som slutligen dog bort. Jag stod som liflös af förskräckelse och fasa, men grep slutligen hatten, wärjan och portföljen och wille hastigt aflägsna mig från olycksstället, när en ung man, klädd som jägare, trädde fram ur skogen, till en början såg mig stelt i synen och sedan skrattade så wåldsamt, att en iskall rysning genomfor mig.

„Ers grefliga nåde", sade slutligen ynglingen, „den maskeraden är werkligen fullständig och förträfflig, och wore icke nådig frun på förhand underrättad om saken, skulle hon ej känna igen sin hjärtans kär. Men hwar har ni gjort af uniformen, nådige herre?" —

„Den slungade jag i afgrunden", swarade det ur mig dost ihåligt, ty det war icke jag, som talade orden, utan de undsluppo ofriwilligt mina läppar. Jag stod där inåt-

wänd och stirrade ned i afgrunden för att se om ej grefwens blodiga lik hotande skulle höja sig ur djupet. Jag tyckte att det war jag, själf som mördat honom, och alltjämt fasthöll jag krampaktigt wärjan, hatten och portföljen.

Den unge mannen fortfor: „Nu rider jag med ers nåds tillåtelse förwägen till staden och håller mig gömd i huset på wänster hand om stadsporten. Ni skall wäl strax gå ned till slottet, man wäntar er nog där; hatt och wärja tager jag med mig." — Jag räckte honom bägge. „Farwäl, herr grefwe, och lycka till i slottet", ropade ynglingen och förswann sjungande och hwißlande i skogssnåret. Jag hörde hur han gjorde lös hästen, som war bunden därinne, och ledde den bort med sig. När jag waknade ur min bedöfning och tänkte öfwer hwad som händt, insåg jag att jag endast fogat mig i den ödets lek, som med ett slag inkastat mig i de egendomligaste förhållanden. Det war klart att en stor likhet i gestalt och anletsdrag med den olycklige grefwen wilseledt jägaren, och att grefwen just walt förklädnaden som kapucinermunk för att försöka sig på ett äfwentyr i det närbelägna slottet. Döden hade öfwerraskat honom, och slumpen hade i samma ögonblick satt mig i hans ställe. En oemotståndlig lust att fortfarande spela grefwens roll döfwade i mig hwarje twifwel och en inre röst, som anklagade mig för mord och fräck brottslighet. Jag öppnade portföljen, som jag behållit, bref och betydliga wäxelbelopp föllo mig i handom. Jag wille genomgå papperna ett och ett och läsa brefwen för att få kännedom om grefwens förhållanden, men en inwärtes oro och ett wirrwarr af tusen och åter tusen ideer, som flögo mig genom hufwudet, tillät det icke.

Sedan jag gått några steg, stannade jag åter och satte mig på ett klippblock, jag wille twinga mig in i en lugnare sinnesstämning och såg faran i att så oförberedt wå-

ga mig in i en krets af mig främmande förhållanden. Då klingade det af glada jägarhorn i skogen, och en hop röster, som hojtade och jublade, kommo allt närmare. Mitt hjärta bultade, och min andedräkt hämmades, nu skulle det öppna sig för mig en ny wärld och ett nytt lif. Jag wek in på en smal gångstig, som ledde uppför en brant backe; när jag kom ut ur småskogen, låg ett stort och wälbyggdt slott framför mig i bottnen af dalen. Det war platsen för det äfwentyr, som grefwen haft i sinnet att bestå, och jag gick det också modigt till mötes. Snart befann jag mig i gångarna i den park, som omgaf slottet; i en mörk sidoallee såg jag twenne män promenera, af hwilka den ene war klädd som en präst. Utan att bli mig warse, kommo de mig närmare, och i ifrigt samspråk gingo de förbi mig. Den prästklädde war en ung man, öfwer hwilkens ansikte en dödsblekhet låg, som förrådde ett tärande bekymmer, den andre, enkelt men anständigt klädd, tycktes wara en redan till åren kommen man. Wändande mig ryggen, satte de sig på en stenbänk och jag kunde förstå hwarje ord, de talade.

„Hermogenes", sade den gamle, „genom er enwisa tystnad bringar ni er familj till förtwiflan, ert dystra swårmod wäxer med hwarje dag, er ungdomskraft är bruten och blomstret förwißnar, ert beslut att wälja det andliga ståndet tillintetgör alla er fars önskningar och förhoppningar. Men willigt skulle han uppge dessa förhoppningar, endast en werklige inre kallelse och ett oemotståndligt behof af ensamhet allt sedan er ungdom hade hos er alstrat detta beslut, ty han skulle icke wåga sätta sig emot ödets wilja. Men den plötsliga förändringen i hela ert wäsen har blott allt för tydligt wisat att någon händelse, som ni enwist förtiger, på wåldsammaste sätt har skakat ert innersta och nu fortsätter sitt förstörelsewerk. Ni war förr en munter, okonstlad och lefnadsglad yngling! Hwad har gjort er så främmande för allt mänskligt, att

ni mißtröstar om att i ett människobröst funnes tröst och läkedom för er sjuka själ? Ni tiger och stirrar stelt framför er! Ni suckar! Jag beswär er Hermogenes, kasta af er denna förhatliga dräkt! Tro mig, det ligger en hemlighetsfull kraft i sådana yttre ting! Menar ni icke också att om ej denna långa rock längre twunge er till denna gravitetiska gång, skulle ni åter skrida raskt och hurtigt framåt, ja, hoppa och springa som förr? Det blänkande skenet från epåletterna, som förr glänste på edra axlar, skulle ånyo kasta ungdomsglöd på dessa bleka kinder, och sporrarnes klirrande skulle wara musik för den muntert gnäggande hästen, som skulle dansa af glädje att åter bära sin älskade herre. Upp, herr baron! Bort med denna swarta dräkt, som icke anstår er! Låt Fredrik hämta er uniform!"

Gubben reste sig och wille gå, och ynglingen föll i hans famn.

„Hwad ni plågar mig, gode Reinhold!" utbrast han med matt röst, ni pinar mig outsägligt. Ack, ju mera ni söker hos mig anslå strängar, som förr klingade harmoniskt, desto klarare känner jag hur ödets järnhand gripit mig fatt och krossat mig, så att nu endast mißljud bo i mig som i en sprungen luta."

„Så tycker ni, käre baron", inföll gubben, „ni talar om ett oerhördt olycksöde, som drabbat er, men hwari det består förtiger ni, men må det wara hwad som helst, en ung man som ni, utrustad med kraft och eldigt ungdomsmod, måste kunna wäpna sig mot ödets järnnäfwe, och höjande sig öfwer sitt öde, lysta sig öfwer qwalen i detta eländiga lif. Jag wet icke, herr baron, någon olycka, som wore i stånd att bryta en kraftig wilja." Hermogenes ryggade ett steg tillbaka, och stirrande på den gamle med en hemsk, dyster blick, glödande som af återhållen wrede, utropade han med dof, ihålig röst: „Så wet att jag själf är det öde, som förintar mig, att ett oerhördt brott tyng-

er på mig, ett skändligt dåd, som jag gör bot för i elände och förtwiflan. War därför barmhärtig och bed min far att jag får slippa härifrån och dölja mig bakom de tysta murarne!"

„Baron", inföll gubben, „ni är nu i en stämning, som är egendomlig för en förkrossad själ, ni får icke fara bort, får icke. Om ett par dagar kommer baronessan med Aurelia, henne måste ni träffa." — Då uppgaf ynglingen ett hemskt hånskratt och ropade med en stämma, som skallade inom mig: „Måste jag — måste jag bli qwar?" — Sannerligen, gubbe, har du icke rätt, min bot skall här bli wida förskräckligare än bakom de tysta murarne." Med dessa ord förswann han mellan buskarna och lät gubben stanna qwar, som med det sänkta hufwudet stödt i handen tycktes helt öfwerlämna sig åt sin smärta.

„Lofwad ware Jesus Kristus" hälsade jag och trädde fram till honom. Han for upp och betraktade mig med förwåning, men liksom han besinnade sig på något, som redan war honom bekant, sade han:

„Ärewördige herre, ni är wißt den, på hwilkens ankomst till tröst för denna i sorg försänkta familj fru baronessan redan för weckor sedan förberedde oß."

Jag bejakade detta, och Reinhold slog snart om i en glädtighet, som war karakteristisk för honom. Wi genomwandrade den wackra parken och kommo slutligen till en slottet närliggande berså, hwarifrån en härlig utsikt öfwer bergen öppnade sig. På hans kallelse infann sig en betjänt, som just kom ut ur slottsportalen, och snart uppdukades för oß en präktig frukost. Under det wi skålade med de fyllda glasen, tyckte jag att Reinhold betraktade mig med allt större uppmärksamhet, som om han mödosamt sökte uppfriska ett halft utplånadt minne. Slutligen utbröt han: „Min Gud, ers högwärdighet! Alla märken skulle bedraga mig, om ni ej är pater Medardus från kapucinerklostret i … r, med klostrets fullmakt och på deß

uppdrag, stadd på resa till Rom." Som om en blixt från klar himmel hade träffat mig, for wid Reinholds ord en darrning genom hela min warelse, jag såg mig afslöjad och upptäckt, beskyld för mord; förtwiflan gaf mig styrka, ty det gällde lif eller död.

„Wisserligen är jag pater Medardus från kapucinerklostret i ... r, och å klostrets wägnar på wäg till Rom." Jag sade detta med så mycken lugn och fattning, som jag war i stånd att låtsa.

„Så är det wäl endast en tillfällighet", sade Reinhold, „att ni på resan tagit fel om wägen och inträffat här, eller hur kom det sig att fru baronessan lärde känna er och sänder er hit?" Utan att besinna mig, och blindt eftersägande hwad en inre röst tycktes tillhwiska mig, sade jag: „På resan gjorde jag bekantskap med baronessans biktfader, och han anbefallde mig att här i huset fullgöra detta uppdrag." — „Det är sant" inföll Reinhold, „så skref ju också fru baronessan. Himlen ware tack, som till husets wäl förde er denna wäg och att ni, som det anstår en from och behjärtad man, funnit er i att uppskjuta er resa för att här öfwa godt. Händelsewis war jag för några år sedan i ... r och hörde de salfwelsefulla tal, som ni där med hänförande wältalighet höll från predikstolen. Det är mig kärt att jag träffade er, innan ni talat med baron, och jag will begagna mig däraf för att göra er bekant med familjen och wara så uppriktig, som det anstår mig gent emot er, ärewördige herre, en helig man, som himlen själf sändt till wår tröst. Ni måste ju ändå för att kunna ge era bemödanden den rätta tendensen och tillbörliga werkan åtminstone erhålla antydningar om åtskilligt, som jag helst wille tiga med. För öfrigt skall jag ej bli allt för mångordig. Jag är uppwuxen tillsammans med baronen, och wåra själars sympati gjorde oß till bröder och nedref den skiljemur, som skillnaden i börd kunnat uppresa. Aldrig lefde jag skild från ho-

nom och blef intendent på dessa gods på samma gång som han, sedan wi fullbordat wåra akademiska studier, tillträdde sin afdöde faders egendomar här i bergstrakten. Hans fader hade önskat sin sons äktenskapliga förbindelse med en befryndad familj, och denne uppfyllde denna hans wilja så mycket willigare, som han i den honom bestämda bruden fann en härlig och af naturen rikt utrustad warelse, till hwilken han oemotståndligt kände sig dragen. Hermogenes och Aurelia blefwo frukterna af detta lyckliga äktenskap. Merendels tillbragte wi wintrarne i den närbelägna hufwudstaden, men när efter Aurelias födelse baronessan började blifwa sjuklig, stannade wi äfwen under sommaren i staden, enär hon alltid war i behof af skickliga läkares bistånd. Hon dog, och wi flydde ut på landet, och endast tiden kunde lindra den djupa sorg, som gripit baronen. Hermogenes wäxte upp till en skön yngling, och Aurelia blef allt mer och mer sin moders afbild; barnens sorgfälliga uppfostran war wårt arbete och wår glädje. Hermogenes wisade afgjord håg för militärlifwet, och detta nödgade baronen att sända honom till hufwudstaden för att där under hans wän, guvernörens, ögon begynna hans bana. Först för tre år sedan tillbragte baronen, som förr, med Aurelia och mig hela wintern i residensstaden, dels för att åtminstone någon tid ha sin son i sin närhet, dels för att besöka wänner, som oupphörligt inbjudit honom. I hufwudstaden wäckte guwernörens systerdotter allmänt uppseende. Hon war föräldralös och hade ställt sig under guvernörens beskydd, ehuru hon bebodde en särskild flygel af palatset, där hade sitt eget hushåll och samlade stora wärlden omkring sig. Utan att närmare beskrifwa Eugenia,* nöjer jag mig med att omtala att allt hwad hon sade besjälades af ett obeskrifligt behag, och att därigenom hen-

* Eugenia: fel i pappersboken; skall förstås wara Eufemia äfwen här liksom i fortsättningen. Anm. wid afskrift år 2003.

nes utomordentliga skönhet blef så mycket swårare att emotstå. Naturligtwis fattades henne ingalunda tillbedjare, likwäl kunde man aldrig bestämdt påstå att hon bland dem utmärkte någon särskildt, fastmer förstod hon att med skalkaktig ironi och, utan att kränka någon, omgärda alla med oslitliga band, så att de alla, glada och muntra, rörde sig inom hennes trollkrets. På baronen gjorde denna Circe ett underbart intryck. Strax wid hans ankomst wisade hon honom en uppmärksamhet, som syntes ingifwen af barnslig wördnad, och wid hwarje samtal med honom ådagalade hon en förståndsbildning och ett känslodjup, som i sådan grad knappast före henne funnits hos någon qwinna. Med obeskriflig takt sökte och wann hon Aurelias wänskap och tog sig henne an med så mycken wärme, att hon icke försmådde att till och med i de obetydligaste toalettfrågor förja för henne som en moder. Wid hwarje tillfälle öfwerflödade baronen af Eufemias lof, och härwidlag woro wi första gången i lifwet af olika mening. Jag måste tillstå att hon af alla war den wackraste och härligaste qwinnan, och att förstånd och känsla framlyste i allt hwad hon sade, och likwäl föreföll hon mig på ett oförklarligt sätt frånstötande, och jag kunde icke undertrycka en hemsk känsla, som bemäktigade sig mig,** så snart hon såg på eller tilltalade mig. I hennes ögon lågade ofta en egendomlig glöd, och omkring hennes annars wekt formade mun låg ett drag af hatfull ironi, som ofta förskräckte mig. Den omständigheten att hon på detta sätt ofta betraktade Hermogenes, som föga eller intet brydde sig om henne, gjorde mig säker om att mycket, som ingen anade, dolde sig bakom den sköna masken. Mot baronens omätliga beröm hade jag wisserligen icke att sätta annat än fysionomistiska iakttagelser, som han icke i det minsta lät gälla, twärtom såg han i min afsky för Eufemia en högst märkwärdig idiosynkrasi.

** I pappersboken står felaktigt med i stället för mig. Anm. vid afskrift år 2003.

Han anförtrodde mig att Eufemia sannolikt skulle upptagas i familjen, emedan han wille uppbjuda hela sitt inflytande för att sammanföra henne och Hermogenes. Denne inträdde just i rummet, då wi allwarligt talade om detta ämne, och jag sökte fram alla möjliga skäl för att rättfärdiga min åsikt om Eufemia. Baronen, wan att i allt handla hastigt och öppet, gaf honom ögonblickligen del af sina planer och önskningar rörande Eufemia. Hermogenes hörde lugnt på allt det, som baronen med största entusiasm yttrade till Eufemias lof. När denne slutat med sitt loftal, swarade han att han ej på minsta sätt kände sig tilldragen af Eufemia, att han aldrig skulle kunna älska henne, och därför innerligt både honom uppgifwa hwarje tanke på en närmare förbindelse. Baronen war icke litet bestört öfwer att så wid första steget se sin älsklingplan omstörtad. Emellertid wisade han sig så mycket mindre enträgen mot Hermogenes, som han icke en gång wißte Eufemias tänkesätt i detta hänseende. Med sin wanliga gemytliga glädtighet skämtade han snart om sitt olyckliga försök och menade att Hermogenes måhända delade min idiosynkrasi, ehuru han ej förstode, att i en så wacker och intressant qwinna kunde bo en så afskräckande själ. Hans förhållande till Eufemia blef naturligtwis detsamma som förut; han hade så want sig wid henne, att han ej kunde låta en enda dag gå utan att besöka henne. Så kom det sig att han en gång på skämt sade att det endast funnes en enda människa i sällskapet, som ej wore förälskad i henne, nämligen Hermogenes. Han hade enwist afslagit den förbindelse, som baronen så mycket önskat.

Eufemia menade att det också kommit an på hwad hon sagt till förbindelsen, och att hwarje närmande till baronen wore henne önskwärdt utom genom Hermogenes, som tycktes henne för nyckfull och allwarlig. Eufemia fördubblade sin uppmärksamhet mot baronen och Aure-

lia, och med försiktiga antydningar lät hon baronen förstå att en förbindelse med honom själf wore i hennes ögon idealet för ett äktenskap. Allt som kunde inwändas med hänsyn till skillnaden i ålder, förstod hon att wederlägga på ett öfwertygande sätt, och steg för steg opererade hon så tyst och skickligt, att baronen måste tro att alla Eufemias ideer och önskningar spirat upp i hans egen själ. En kraftig och liffull natur, som han war, kände han sig snart gripen af ynglingens glödande lidelse. Och det dröjde icke länge, innan Eufemia till hufwudstadens häpnad war baronens maka. Med kall likgiltighet upptog Hermogenes sin faders giftermål. Aurelia, det kära barnet, brast ut i tårar.

Strax efter föreningen längtade Eufemia till bergstrakten, hon kom hit, och jag måste medge att hennes uppförande förblef så älskwärdt, att hon aftwingade mig beundran. Så förgingo twenne år under lugn och ostörd lifsnjutning. Under de båda wintrar, som wi tillbragte i hufwudstaden, wisade baronessan sin gemål en så obegränsad wördnad och så mycken hänsyn för hans minsta önskningar, att den giftigaste afund måste tystna, och ingen af de unga herrar, som drömt om fritt spelrum för sitt galanteri hos baronessan, kunde tillåta sig ens den obetydligaste anmärkning. Och jag war den ende, som gripen af min gamla, knappast öfwerwunna motwilja, ånyo började hysa mißtroende.

Före förbindelsen med baronen war grefwe Viktorin, en ung och skön man, major wid lifgardet och endast tidtals i hufwudstaden, en af Eufemias ifrigaste beundrare och den ende, som hon, hänförd af ögonblickets intryck, ofriwilligt utmärkt framför de öfriga. En gång talade man till och med om ett närmare förhållande dem emellan, men ryktet upphörde lika plötsligt, som det uppstått. Grefwe Viktorin war denna winter åter i hufwudstaden och naturligtwis i Eufemias krets, men han tycktes

ingalunda göra henne sin kur, utan snarare affiktligt undwika henne. Likwäl såg jag ofta att deras blickar, när de möttes och trodde sig obemärkta, brunno i het längtan och lystet glödande begär som af en förtärande eld. En afton war hos guwernören församladt ett glänsande sällskap. Jag stod tätt wid ett fönster, så att ett nedhängande draperi halft dolde mig, blott twå eller tre steg från mig stod grefwe Viktorin. Då smög sig Eufemia, i glänsande toalett och skönare än någonsin, tätt förbi honom, han fattade, så att ingen utom just jag kunde märka det, med lidelsefull häftighet henne i armen, hon bäfwade synbarligen och såg på honom med en obeskriflig blick, full af glödande kärlek och njutningstörstande wällust. Hon hwiskade några ord, som jag icke förstod. Eufemia måtte ha sett mig, hon wände sig hastigt om, men jag hörde tydligt orden: „Wi äro observerade."

Jag war stel af häpnad, fasa och smärta. Ack, hur skall jag för er, ärewördige herre, beskrifwa denna känsla? Tillswidare måste jag tiga, men baronessan wille jag bewaka med argusögon och, sedan jag fått wißhet om hennes brott, lösa de skändliga band, hwarmed hon snärjt min olycklige wän. Dock hwem kan möta djäfwulsk förslagenhet; förgäfwes, alldeles förgäfwes woro mina bemödanden, och det hade warit löjligt att meddela baronen hwad jag sett och hört, emedan den sluga säkerligen funnit utwägar att framställa mig som en löjlig och dåraktig andeskådare.

Snön låg ännu qwar på bergen, då wi förra wåren flyttade hit. Detta oaktadt, företog jag en spatsertur dit, och i byn mötte jag en bonde, som i gång och hållning hade något säreget. När han wände på hufwudet, igenkände jag grefwe Viktorin, men i samma ögonblick förswann han bakom husen, och jag kunde icke mera finna honom. Hwad kunde föranledt denna förklädnad annat än hans samförstånd med baronessan? Och just nu är

jag säker på att han åter befinner sig här, ty jag har sett hans jägare rida förbi, fast det synes mig obegripligt att han ej uppsökt baronessan i staden.

För tre månader sedan insjuknade guvernören häftigt och önskade träffa Eufemia. Med Aurelia reste hon ögonblickligen dit, och endast en opaßlighet hindrade baronen att åtfölja dem. Nu inbröto sorg och olycka öfwer wårt hus, ty snart skref Eufemia att en ofta i wansinnigt raseri utbrytande melankoli drabbat Hermogenes, att han irrade ensam omkring, förbannande sig och sitt öde, och att alla wännernas och läkarnes ansträngningar woro förgäfwes. Ni kan tänka er, ärewördige herre, hwilket intryck denna underrättelse skulle göra på baronen.

Åsynen af sonen skulle alltför mycket angripit honom, och jag reste därför ensam till staden. Hermogenes war genom de starka medel, han anwändt, åtminstone befriad från de wilda utbrotten af wanwett, men en stilla melankoli hade inträdt, som läkarne höllo för obotlig. När han såg mig, blef han djupt rörd, och han sade att ett olyckligt öde drefwe honom att afsäga sig det stånd han tillhör, och att han endast som andlig medlem af ett kloster kunde rädda sin själ från ewig fördömelse. Jag fann honom redan då i den dräkt, i hwilken ni sett honom, och det lyckades mig trots hans motstånd föra honom hit. Han är lugn, men släpper icke sin fixa ide, och alla bemödanden att få reda på den händelse, som försatt honom i detta tillstånd, förblifwa fruktlösa, oaktadt upptäckten af denna hemlighet kanske lättast kunde ge wid handen ett werksamt botemedel."

„För någon tid sedan skref baronessan att hon på tillrådan af sin biktfader wille hitsända en ordenspräst, som kanske lättare än någon annan kunde inwerka på Hermogenes, emedan hans wansinne tydligen har en religiös färgning. Innerligt gläder det mig, ärewördige herre, att walet fallit på er, som en lycklig slump just förde till

hufwudstaden. Ni kan återge en pröfwad familj deß förlorade lugn, om ni riktar era bemödanden, hwilka Gud gifwe sin wälsignelse, på ett dubbelt mål. Utforska Hermogenes gräsliga hemlighet, hans sinne skall lättas, när han i den heliga bikten eller annorlunda yppat den för er, och kyrkan skall återgifwa honom till lifwet i den wärld, han tillhör, i stället för att begrafwa honom bakom klostermurarne. Men träd också baronessan nära! Ni wet allt och medger att fast mina iakttagelser warit sådana, att på dem ej kan byggas någon anklagelse, så är dock ett mißtag och en orättwis mißtanke knappast möjlig. Ni skall dela min mening, när ni sett och lärt känna Eufemia. Hon har ett religiöst temperament, kanske lyckas det er wältalighet att tränga till hennes hjärta, wäcka och förbättra henne och bringa henne att afstå från det förräderi mot min wän, som skulle kosta henne hennes ewiga salighet. Äfwenledes måste jag säga er, ärewördige herre, att det ofta synes som om baronen bure en sorg inom sig, hwars orsak han döljer äfwen för mig, ty utom bekymret för Hermogenes kämpar han ögonskenligen med en tanke, som förföljer honom. Det har runnit mig i sinnet att en olycklig slump kanske gifwit honom ett tydligare bewis på baronessans brottsliga umgänge med den förbannade grefwen, än det jag äger. Ärewördige herre, också min hjärtewän, baronen, anbefaller jag åt edra prästerliga omsorger."

Med dessa ord slöt Reinhold sin berättelse, som på mångfaldigt sätt marterat mig, under det att de sällsammaste motsägelser korsade hwarandra. Mitt eget jag, som blifwit en spelboll för den nyckfulla slumpen, och upplöst i främmande gestalter, sam utan fäste på det haf af händelser, hwilka likt brusande wågor slogo öfwer mig. Jag kunde icke igenfinna mig själf. Uppenbarligen blef Viktorin genom den olycka, som min hand, men icke min wilja föranledde, störtad i afgrunden. Jag träder i hans ställe,

men Reinhold känner pater Medardus, predikanten i kapucinerklostret i ... r, och så är jag för honom hwad jag i werkligheten är! Men det förhållande med baronessan, som Viktorin underhåller, kommer öfwer mitt hufwud, ty jag är själf Viktorin. Jag är den jag synes och synes icke hwad jag är; mig själf en oförklarlig gåta, är jag oense med mitt eget jag!

Oaktadt stormen inom mig, lyckades jag någorlunda hyckla ett prästerligt lugn och föreställde mig för baronen. I honom fann jag en åldrad man, men i de slocknade anletsdragen woro ännu spår af sällsynt styrka och kraft. Icke ålder, utan grämelse hade dragit djupa fåror i hans breda och öppna panna och färgat hans lockar hwita. Detta oaktadt, rådde i allt hwad han talade och i hela hans sätt en glädtighet och wänlighet, som måste werka oemotståndligt tilldragande. När Reinhold föreställt mig som den, hwilkens ankomst baronessan förebådat, såg han på mig med en genomträngande blick, som blef allt wänligare, när Reinhold berättade att han redan för år tillbaka hört mig predika i ... r, och där öfwertygat sig om min sällsynta wältalighet. Baronen räckte mig trohjärtadt handen, och wändande sig till Reinhold, sade han: „Käre Reinhold, jag wet icke hur det kom sig att den ärewördige herrns anletsdrag så wid första anblicken werkade tilltalande; de wäckte en erinran, som jag förgäfwes sökte göra tydlig och lefwande för mig.

Jag wäntade att han strax skulle utbryta: „Det är ju grefwe Viktorin!" ty underbart nog trodde jag mig nu själf wara Viktorin; och jag kände mitt blod komma i häftig swallning, stiga upp till mina kinder och ge dem en högre färg. Jag byggde på Reinhold, som kände mig som pater Medardus, ehuru detta syntes mig själf som en osanning; i min förwirring war jag ej i stånd att lösa dessa gåtor.

Efter baronens önskan skulle jag strax stifta bekantskap med Hermogenes, men denne war ingenstädes att finna. Man hade sett honom wandra upp mot bergen och gjorde sig ingen oro för hans skull, emedan han ofta flera dagar å rad på detta sätt hållit sig undan. Hela dagen igenom stannade jag i Reinholds och baronens sällskap, och så småningom återwann jag så mycken inre fattning, att jag på qwällen kände mig kraftig nog att käckt gå till mötes de underliga öden, som tycktes wänta mig. I nattens ensamhet öppnade jag portföljen och öfwertygade mig om att det war grefwe Viktorin, som låg krossad i afgrunden, för öfrigt woro de till honom riktade brefwen af likgiltigt innehåll, och icke ett enda förde mig ens med en stafwelse djupare in i grefwens lefnadsförhållanden. Utan att widare bekymra mig därom, beslöt jag att fullständigt foga mig i hwad slumpen medförde, när baronessan kommit hem och fått se mig.

Redan nästa morgon inträffade helt owäntadt baronessan med Aurelia. Jag såg båda stiga ur wagnen och, mottagna af Reinhold, inträda genom slottsportalen. Gripen af sällsamma aningar, gick jag oroligt fram och tillbaka i mitt rum, men länge dröjde det ej, innan jag nedkallades. Baronessan, en skön, härlig qwinna i sin högsta blomstring, gick mig till mötes. När hon blef mig warse, syntes hon särdeles rörd, hennes röst darrade, och hon kunde knappt finna ord. Hennes synbara förlägenhet ingaf mig mod, och efter klostersed gaf jag henne min wälsignelse — hon bleknade och måste sätta sig ned. Reinhold såg på mig och log gladt och belåtet. I detta ögonblick öppnades dörren, och baronen inträdde med Aurelia.

När jag såg Aurelia, föll en stråle in i mitt hjärta och tände där deß fördoldaste känslor, en ljuf längtan och en brinnande kärleks hänryckning; ja, lifwet mötte mig nu i färg och glans, där allt förut låg dödt och öde bakom

mig i den kalla natten. Det war hon själf, henne, som jag sett i biktstolen i den underbara visionen. Den swårmodiga, barnsligt fromma blicken i de mörkblå ögonen, de mjukt formade läpparne, den i bedjande andakt böjda nacken, den höga, smärta gestalten, icke Aurelia, utan den heliga Rosalia själf war det. Till och med den azurblåa schalen, som Aurelia kastat öfwer den mörkröda klädningen, war i weckens fantastiska fall alldeles lik den dräkt, som helgonet bar på målningen och den obekanta i visionen. Hwad war baronessans yppiga skönhet gentemot Aurelias himmelska behag? Blott henne såg jag, allt annat war förswunnet omkring mig. Min inwärtes rörelse kunde icke undgå de omkringstående. „Hur är det med er, ärewördige herre", sade baronen, „ni synes egendomligt rörd?" Dessa ord återförde mig till besinning, och jag kände i detta ögonblick en öfwermänsklig kraft wäxa upp inom mig, en okänd lust att wåga allt, ty hon skulle bli kamppriset.

„Jag lyckönskar er, herr baron!" utropade jag, som gripen af hänryckning. „Ett helgon wandrar bland oß inom dessa wäggar, snart öppnar sig himmelen, och den heliga Rosalia själf, omgifwen af änglar, skänker tröst och salighet åt de i stoftet böjda, som med fromhet och tro anropa henne. Jag ser hennes hufwud stråla i glorian af himmelsk förklaring, ser henne upplyftad i den kör af helgon, som hennes ögon kunna skåda! Sancta Rosalia, ora pro nobis!"

Med ögonen riktade uppåt, knäföll jag sammanknäppande händerna, och alla följde mitt exempel. Ingen kom med ytterligare frågor, man tillskref min hänryckning ett slags högre inspiration, och baronen beslöt att i kyrkan i staden låta läsa mässor wid den heliga Rosalias altare. Utmärkt hade jag på detta sätt räddat mig ur förlägenheten, och jag beslöt att wåga ännu mer för att få äga Aurelia, för hwilkens skull lifwet war mig dyrbart.

Baronessan tycktes wara i en egendomlig stämning, hennes blickar följde mig, men så ofta jag obeswäradt betraktade henne, weko hennes ögon osäkert undan. Det war redan afton, då Reinhold wisade sig och sade mig att baronessan, gripen af min fromma hänförelse, önskade tala med mig på sitt rum.

När jag inträdde i baronessans gemak, gick hon några steg emot mig, grep mig i båda armarne, såg mig stelt in i ögonen och utropade: „Är du Medardus, kapucinermunken? Men din röst, gestalt, dina ögon och ditt hår! Tala eller jag förgås af ångest och twifwel! Viktorin", hwiskade hon tyst; sedan omfamnade hon mig med den wilda häftigheten af en otämjd wällust — en het blodström rasade genom mina ådror, blodet sjöd, i namnlös njutning och wansinnig hänryckning förswann min besinning, men ännu under synden war hela mitt hjärta wändt till Aurelia, och för hennes skull offrade jag detta ögonblick genom mitt löftesbrott min själs wälfärd.

Ja, i mig lefde endast Aurelia, och likwäl greps jag af en rysning, när jag tänkte på att åter möta henne, något som dock måste ske wid aftonmåltiden. Jag tyckte att hennes fromma blick skulle ställa mig till answar för min olycksaliga synd, och att jag, afslöjad och förintad, skulle förgås i smälek och fördärf. Efter detta kunde jag icke heller besluta mig för att återse baronessan, och förebärande en andaktsöfning, stannade jag på mitt rum, då man kallade mig till måltiden. Dock behöfde jag endast få dagar för att öfwerwinna all slags blygsel, baronessan war älskwärdheten själf, och ju intimare och rikare på brottsliga njutningar wår förbindelse blef, desto mera fördubblade hon sin uppmärksamhet mot baronen. Hon tillstod för mig att min tonsur, mitt naturliga skägg och werkligt klosterliga hållning beredt henne stor ängslan. Ja, mitt plötsliga och hänförda anropande af den heliga Rosalia hade nästan öfwertygat henne att något mißtag

eller en widrig slump omintetgjort hennes med Viktorin slugt anlagda plan och i hans ställe fört dit en fördömdt äkta kapucinermunk. Hon berömde min försiktighet att skaffa mig en riktig tonsur och naturligt skägg och i gång och hållning så grundligt inlära min roll, att hon ofta måste se mig riktigt in i ögonen för att ej råka i äfwentyrliga twifwelsmål.

Då och då kom Viktorins jägare, förklädd till bonde, till parken, och jag underlät ej att i hemlighet uppmana honom att hålla sig beredd att fly med mig, för den händelse att en olycklig slump bragte mig i fara. Baronen och Reinhold syntes mycket belåtna med mig och uppfordrade mig ifrigt att med all i min makt stående ifwer antaga mig den melankoliske Hermogenes. Ännu hade det icke blifwit mig möjligt att tala ett enda ord med honom, ty synbarligen undwek han alla tillfällen att bli ensam med mig, och när han träffade mig i sällskap med baronen eller Reinhold, såg han så underligt på mig, att jag hade all möda att ej råka i synbar förlägenhet. Han syntes se djupt in i min själ och utspeja mina hemligaste tankar. Ett djupt obetwingligt mißmod, ett undertryckt groll, en mödosamt kufwad wrede lägrade sig på hans bleka ansikte, när han blef mig warse. En gång hände det sig att han mötte mig på en promenad i parken. Jag höll tillfället för lämpligt att bringa ordning i förhållandet oß emellan, grep därför hans hand, när han wille undwika mig, och talade till honom så enträget och fullt af salfwelse, att han werkligen syntes uppmärksam och ej kunde undertrycka sin rörelse. Wi satte oß på en stenbänk wid slutet af en gång, som förde till slottet. Medan jag talade, steg min hänförelse, och jag ordade om hur syndigt det war, när människan, förtärd af grämelse, förmådde kyrkans tröst och hjälp, som kunde upprätta den förkrossade, och sålunda motwerkade de syften, som en högre makt fastställt som lifwets mål. Ja, till och med

förbrytaren finge ej twifla på himmelens nåd, då detta twifwel kunde kosta henne den salighet, som hon, renad genom from bot, kunde förwärfwa. Jag uppfordrade honom slutligen att bikta för mig, i det jag lofwade honom absolution för de synder, han begått. Han reste sig då med sammandragna ögonbryn, hans ögon lågade, och en glödande rodnad öfwerfor hans likbleka ansikte. Med gäll röst utropade han: „Är du då själf ren från synd, eftersom du wågar likt den renaste, likt den Gud, som du förhånar, skåda in i mitt bröst, att du wågar att lofwa mig syndaförlåtelse, du, som själf förgäfwes skall sträfwa efter försoning, efter en salighet, från hwilken du för ewigt är utestängd. Eländige hycklare, snart är wedergällningens stund inne och trampad i stoftet som ett giftigt kräk, skall du wid din nesliga död såfängt söka hjälp, och smäktande efter förloßning från outsägliga qwal, skall du gå under i wansinne och förtwiflan."

Han gick snabbt bort, och jag stod förkrossad, förintad, all min fattning och mitt mod war förswunnet. Jag såg Eufemia komma ut ur slottet, klädd som till promenad i hatt och schal. Hos henne kunde jag finna tröst och hjälp, och jag ilade fram till henne. Hon blef förskräckt öfwer mitt förstörda utseende och frågade mig efter orsaken, och jag berättade henne noggrant om det uppträde, som jag haft med Hermogenes, i det jag äfwen omtalade min ängslan och oro att Hermogenes genom en olycklig slump skulle kunna förråda wår hemlighet. Eufemia föreföll icke en gång förwånad, och hon log så sällsamt, att en rysning genomlopp mig, och sade: „Låt oß gå längre in i parken, ty man kunde här iakttaga oß, och det skulle synas egendomligt, att den ärewördige pater Medardus talar så häftigt med mig!" Wi gingo till en affides lössal, och där omfamnade mig Eufemia med lidelsefull häftighet, medan hennes heta, glödande kyssar brände på mina läppar.

„War lugn Viktorin", sade Eufemia, „för det som nu försatt dig i ängslan och twifwel! Jag är till och med glad att detta med Hermogenes har inträffat, ty nu kan och måste jag tala med dig om mycket, som jag länge hemlighållit. Du måste tillstå att jag förwärfwat en sällsynt andlig makt öfwer allt som omger mig, och jag menar att detta faller sig lättare för qwinnan än för er män. Finns det något större än att i lifwet förstå att behärska lifwet, att som i en trollkrets binda deß företeelser och rika njutningsmöjligheter efter det godtycke, som ensamt är härskaren tillåtet? Du, Viktorin, hör till de få, som helt förstått mig, också du har förstått att skaffa dig en ståndpunkt öfwer ditt egna jag, och jag har därför icke försmått att som gemål lyfta dig upp till min tron i ett högre rike. Hemligheten i wår förbindelse tjänar blott att förhöja deß behag, och är wårt nuwarande samlif i högre mening ej det djärfwaste wågstycke, som förhånar wanmakten af all konventionell inskränkthet? Att jag af hjärtat föraktar denna inskränkthet, i det jag leker med den, det wet du. Baronen är mig ett till leda blifwet werktyg, som nu ligger dödt och förbrukadt som ett utlupet hjulwerk. Reinhold är för inskränkt för att af mig beaktas, Aurelia är ett godt barn, och wi ha endast att skaffa med Hermogenes. Jag erkänner för dig att Hermogenes, när jag först såg honom, på mig gjorde ett underbart intryck. Jag höll honom för mäktig att upptagas i den högre wärld, som jag wille öppna för honom, och för första gången tog jag miste. I honom war något fientligt, som reste sig till motstånd mot mig, ja, den trollmakt, hwarmed jag ofriwilligt fängslade alla, stötte honom tillbaka. Han förblef kall, dyster och sluten och uppeggade, i det han med underbar styrka motstod mig, min fantasi och min lust att börja en kamp, där han skulle duka under. Jag war besluten till denna strid, när baronen berättade mig att han föreslagit Hermogenes en förbin-

delse med mig, men att han afböjt densamma. Som en gudomlig gnista upplyste mig då den tanken att själf förmäla mig med baronen för att på en gång röja ur wägen de småaktiga, konventionella hänsyn, som hindrande omgåfwo mig. Dock, jag har ofta nog talat med dig om detta giftermål, och med handling wederlade jag dina twifwelsmål, ty det lyckades mig på få dagar att af den gamle göra en dum och öm älskare, och han måste hålla min wilja som tillfredsställandet af en innerlig önskan, som han knappast öppet wågade framställa. Men i bakgrunden låg hämndetanken mot Hermogenes, som nu skulle bli lätt att werkställa. Slaget uppsköts för att drabba hårdare och dödligare. Om du icke förmådde höja dig i nivå med mina åskådningar, skulle jag draga i betänkande att säga mera om en sak, som nu gått i fullbordan. Jag bemödade mig att gå riktigt grundligt tillwäga, wisade mig i hufwudstaden dyster och inåtwänd och bildade så en kontrast mot Hermogenes, som rörde sig gladt och lustigt i sina militära sysselsättningar. Min morbrors sjukdom förbjöd alla glänsande tillställningar, och jag förstod till och med att undwika visiterna hos det närmaste umgänget. Hermogenes besökte mig, kanske blott för att uppfylla en plikt, som han war skyldig sin moder; han fann mig försänkt i dyster eftertanke, och då han förwånad öfwer min i ögonen fallande förändring, enträget frågade efter orsaken, tillstod jag gråtande att baronens dåliga hälsotillstånd, som han endast med möda kunde hålla hemligt, lät mig frukta att jag snart måste förlora honom, och att denna tanke war mig förskräck lig och outhärdlig. Han war uppskakad, och när jag med djupaste känsla för honom skildrade min äktenskapliga lycka, när jag allt warmare utbredde mig öfwer baronens förträffliga sinnelag, så att det blef tydligt huru gränslöst jag dyrkade honom, ja, huru jag lefde med och i honom, steg hans häpnad och förwåning mer och mer.

Han kämpade tydligen med sig själf, men den suggestiva makt, som jag utöfwade, segrade öfwer den mot mig fientliga principen, som eljes gjorde mig motstånd, och min triumf war säker, när han nästa afton återkom.

Han fann mig ensam och ännu dystrare än under gårdagen, jag talade om baronen och min outsägliga åtrå att återse honom. Hermogenes war icke densamme, han war som bunden af mina blickar, och deras farliga eld föll tändande i hans själ. När hans hand låg i min, ryckte den krampaktigt, och tunga suckar undsluppo hans bröst. Jag hade riktigt beräknat högsta kulmen af denna medwetslösa exaltation. Den qwäll, han skulle gå under, försmådde jag icke ens dessa konster, som äro så utslitna, men likwäl alltid med god werkan upprepas. Det lyckades. Följderna woro rysligare än jag tänkt, och likwäl ökade de min triumf, i det de på det mest lysande sätt bestyrkte mitt wälde. Den makt, med hwilken jag bekämpade den antipati, som annars talade till honom i sällsamma aningar, hade krossat hans själ, han förföll, som du wet, i wansinne, utan att du dock kunde känna den werkliga orsaken. Det är egendomligt att de wanwettige stundom, liksom stode de i närmare förhållande till en högre, andlig wärld, se in i det fördolda och uttala detta på ett sådant sätt, att den hemska rösten af ett andra jag ofta slår oß med fasa. Härifrån härleder det sig nog att Hermogenes, särskildt på grund af det egendomliga förhållande, i hwilket du, han och jag stå till hwarandra, på ett hemlighetsfullt sätt genomskådat dig och är dig fientligt sinnad, men en fara är härwidlag ingalunda för handen. Betänk, till och med om han öppet wisade sin fiendskap och sade: „lita icke på den förklädde prästen!" hwem skulle wäl hålla det för annat än en ide, som födts af hans wansinne, i all synnerhet som Reinhold warit så wänlig att i dig igenkänna pater Medardus? Emellertid är det säkert, att du ej, som du welat och tänkt, kan in-

werka på Hermogenes. Min hämnd är fullbordad, och Hermogenes mig lika onyttig som en bortkastad leksak och så mycket beswärligare, som han tydligen anser det för en botöfning att betrakta mig och därför alltid ser på mig med en skendöds stela blick. Han måste bort, och jag tror att du kan styrka honom i hans ide att inträda i kloster och tillika göra baronen och hans wän Reinhold willigare att ingå i hans planer. Hermogenes är mig werkligen motbjudande, hans åsyn uppskakar mig, och han måste bort! Den enda, som han synes annorlunda, är Aurelia, den fromma barnungen; endast genom henne kan du inwerka på Hermogenes, och jag skall förja för att du kommer henne närmare. Om det synes lämpligt, kan du yppa för Reinhold eller baronen att Hermogenes för dig biktat en swår förbrytelse, som du naturligtwis pliktenligt måste förtiga. Dock, mera därom sedan! Nu wet du allt, Viktorin, handla nu och förbli min. Härska med mig öfwer denna löjliga wärld af dockor, som rör sig omkring oß! Lifwet måste skänka oß de härligaste njutningar, utan att wi låta intwinga oß i deß trånghet."

Wi sågo baronen på afstånd och gingo honom till mötes, liksom inbegripna i ett fromt samspråk.

Måhända behöfdes endast Eufemias förklaring af sin lifsåskådning för att komma mig att känna den öfwerlägsna makt, som liksom ett utflöde af högre principer, besjälade mitt inre. Något öfwermänskligt inom mig lyfte mig plötsligt till en ståndpunkt, från hwilken jag såg allt efter en annan måttstock och i andra färger. Den själsstyrka och makt öfwer lifwet, hwaraf Eufemia skröt, syntes mig wärd det bittraste hån. I samma ögonblick, som den eländiga förmenade att hon lekte med lifwet och deß riskablaste förwecklingar, war hon helt i händerna på slumpen eller det öde, som min hand styrde. Nu war det **min** kraft, som kunde qwarhålla henne i willfarelsen att

hålla den för wän och förbundsbroder, som, till hennes fördärf till det yttre liknande wännen, hade henne i sina klor, så att hon gått all frihet förlustig. I sin högmodiga och själfwiska illusion war mig Eufemia föraktlig, och mitt förhållande till henne war så mycket widrigare, som endast Aurelia lefde inom mig, och endast hon war skuld till mina begångna synder, om jag ännu hållit det för synd, som syntes mig som höjden af all jordisk njutning. Jag beslöt att göra det widsträcktaste bruk af den i mig inneboende makten och själf fatta trollstafwen för att beskrifwa de cirklar, inom hwilka allt skulle röra sig efter mitt behag. Baronen och Reinhold täflade med hwarandra i att göra lifwet på slottet angenämt för mig, de fattade ej den swagaste mißtanke om mitt förhållande till Eufemia, fastmer yttrade baronen ofta att Eufemia först genom mig blifwit honom återgifwen, och detta tycktes mig klart bekräfta riktigheten i Reinholds förmodan att en tillfällighet bragt honom Eufemias otillåtna stigar på spåren. Hermogenes såg jag sällan, han undwek mig med synbar ängslan, och baronen och Reinhold tillskrefwo detta skyggheten för mitt fromma och heliga wäsen och den skärpa, hwarmed jag genomskådade hans orediga själ. Också Aurelia tycktes affiktligt undandraga sig mina blickar, hon undwek mig, och om jag talade till henne, wisade hon sig ängslig som Hermogenes. Jag war nästan säker på att Hermogenes för Aurelia omtalat sina gräsliga aningar rörande mig, likwäl trodde jag det möjligt att bekämpa hans dåliga inflytande. Sannolikt på föranledning af baronessan, som wille sätta mig i närmare förbindelse med Aurelia för att genom henne werka på Hermogenes, bad baronen mig att underwisa Aurelia i religionens högre mysterier. Så gaf mig Eufemia själf medel att uppnå det härligaste, som min fantasi utmålade för mig i tusen yppiga bilder. Åsynen af Aurelia, hennes närhet, ja, beröringen af hennes klädning

satte mig i lågor. Märkbart steg blodets heta ström upp till tankarnes werkstad, och jag talade om religionens hemligheter i eldiga bilder, hwars djupaste betydelse war kärlekstörstens wällustiga raseri. Henne owetande, borde dessa i hennes själ nedlagda bilder förunderligt utwecklas och fylla hennes bröst med aningar om obekanta njutningar, till deß hon, pinad och sönderfliten af onämnbar åtrå, själfmant kastade sig i mina armar. Jag förberedde mig sorgfälligt på dessa så kallade lektioner med Aurelia och förstod att stegra uttrycksfullheten i mitt föredrag. Andäktigt, med knäppta händer och nedslagna ögon, åhörde mig Aurelia, men ej ens en tyst suck förrådde någon djupare werkan af mina ord. Mina bemödanden förde mig icke närmare mitt mål, och i stället för att hos Aurelia upptända den fördärfbringande lågan, blef endast den eld, som förtärde mig själf, än qwalfullare. Rasande af smärta och wällust, grubblade jag på planer till Aurelias fördärf, och i det jag gentemot Eufemia hycklade förtjust hänryckning, spirade i min själ mot henne ett brinnande hat, som i sin sällsamma motsättning gaf mitt förhållande till baronessan ett slags wildhet, för hwilken hon förskräcktes. Hon war widt aflägsen från hwarje mißtanke om den hemlighet, jag dolde, och ofriwilligt måste hon ge wika för den makt, som jag i allt högre grad tillskansade mig öfwer henne. Ofta föll det mig i tankarne att göra ett slut på mina qwal genom ett wälberäknadt wåldsdåd, för hwilket Aurelia skulle duka under, men beskärmande och skyddande tycktes alltid en ängel stå bredwid henne och trotsa alla fientliga makter. En rysning isade mina lemmar, och jag afkyldes i min brottsliga föresats. Slutligen kom jag på den tanken att låta henne eftersäga af mig författade böner i hopp att därigenom komma fullbordandet af mina lömska affikter närmare. Så skedde ock. Ty knäböjande bredwid mig och med himmelwänd blick upprepande mina böner, fingo

hennes kinder högre färg, och hennes barm böljade. Liksom i bönens ifwer fattade jag hennes händer och tryckte dem till mitt bröst, jag war henne så nära, att jag genomströmmades af hennes kroppswärme, och hennes lösta lockar hängde ned öfwer min skuldra. Jag war utom mig af rasande begär och omfamnade henne med wild åtrå, mina kyssar brände redan på hennes läppar och barm, då hon med ett genomträngande skri ryckte sig loß ur mitt famntag. Jag hade ej kraft att hålla henne qwar, jag war som träffad af en blixtstråle. Hon flydde snabbt undan till rummet bredwid; dörren öppnades, och Hermogenes wisade sig. Han stod stilla, stirrande på mig med wansinniga och fasawäckande blickar. Jag samlade all min kraft och gick djärft emot honom, ropade med trotsig och befallande röst: „Hwad har du här att göra? Bort med dig, dåre!" Men Hermogenes sträckte sin högra hand mot mig och sade med dof stämma: „Jag wille slås med dig, men har ej något swärd. Du är mordet, blod rinner ur dina ögon och klibbar i ditt skägg!"

Han slog hårdt igen dörren, förswann och lämnade mig ensam, skärande tänderna af raseri öfwer min swaghet att låta mig hänryckas af ögonblickets intryck och att sålunda utsätta mig för fara och förräderi. Ingen wisade sig och jag fick tid att bemanna mig och med wanlig rådighet finna utwägar att undwika de farliga följderna af en dålig början.

Så snart det blef mig möjligt, skyndade jag till Eufemia och berättade med fräck dristighet hela händelsen med Aurelia. Eufemia tog saken ej så lätt, som jag önskat det, och såg på mig sällsamt eftertänksam.

Slutligen sade hon: „Viktorin, att du icke skall kunna knäböja bredwid en flicka med någorlunda drägligt utseende utan att kyssa och omfamna henne, förwånar mig. Efter min kännedom om Aurelia skall hon, full af blygsel, förtiga denna händelse och på sin höjd under någon

förewändning undandraga sig dina lidelsefulla lektioner. Jag befarar sålunda ej de obehagliga följder, som ditt otämjda begär kunnat medföra. Jag hatar icke Aurelia, men hennes anspråkslöshet och bigotteri, bakom hwilket ett obändigt högmod döljer sig, retar mig. Daktadt jag ej försmådde att leka med henne, har jag icke lyckats winna hennes förtroende; hon förblef skygg och sluten. Hennes obenägenhet att ansluta sig till mig och det högmod, hwarmed hon undwiker mig, inge mig antipati. Det är en sublim tanke att se den blomma bruten och wißnad, som nu prålar med sina glänsande färger. Jag unnar dig att utföra denna sublima idee, och det skall icke fattas dig medel att lätt och säkert hinna detta mål. Skulden bör falla på Hermogenes' hufwud och förinta honom!"

Eufemia ordade widlyftigare om denna sin plan och blef mig med hwarje ord förhatligare, ty i henne såg jag endast förbryterskan, och så mycket jag än törstade efter Aurelias fördärf, war mig Eufemias hjälp likwäl föraktlig. Till hennes stora förwåning afwisade jag därför hennes förslag, fast jag inom mig war fast besluten att på egen hand fullborda det, hwartill Eufemia wille påtwinga mig sitt bistånd.

Som baronessan förmodat, stannade Aurelia på sitt rum, förebärande en opaßlighet, och dymedelst undandragande sig min underwisning för de närmaste dagarne. Mot sin wana war Hermogenes nu mycket baronens och Reinholds sällskap. Han wisade sig mindre inåtwänd, men mera wild och wredgad. Han hördes ofta tala högt och eftertryckligt, och jag märkte att han, så ofta slumpen förde honom i min wäg, betraktade mig med återhållet groll. Också baronens och Reinholds beteende undergick en sällsam förändring. Utan att i det yttre på minsta sätt brista i den uppmärksamhet och wördnad, de förut wisat, tycktes de, tyngda af sällsamma aningar, icke kunna träffa den gemytliga ton, som annars lifwade wåra

samtal. Hwad de sade war så twunget och kallt, att jag, gripen af allehanda mißtankar, måste ansträngа mig för att åtminstone synas obeswärad.

Eufemias blickar, som jag alltid förstod att tyda, sade mig att något inträffat, som oroade henne. Likwäl war det oß hela dagen omöjligt att obemärkt få samtala.

Midt i natten då allt i slottet sof, öppnades en tapetdörr till mitt rum, och Eufemia inträdde med ett så förstördt utseende, att jag aldrig hittills sett henne sådan. „Viktorin", sade hon, „förräderi hotar oß. Hermogenes har upptäckt wår hemlighet. Antydningswis har han ingifwit baronen mißtankar, som, fast outtalade, likwäl ängslande följa mig. Hwem du är, och att Viktorin döljer sig under din heliga dräkt tyckes Hermogenes wara okunnig om, däremot påstår han att, likſom wore du djäfwulen själf, ha med dig förräderi, list och fördärf inträngt i huset. Så kan det ej fortfara, jag är trött på att uthärda det twång, som pålägges mig af gubben, som nu, som det synes, med ängslig swartsjuka bewakar alla mina steg. Jag will kasta bort en leksak, som blifwit mig tråkig och du, Viktorin, bör deß willigare foga dig efter min önskan, som du då undgår att bli ertappad och slipper se det geniala förhållande, wåra andar uttänkt, nedsjunka till en utnött maskerad och en wanlig och osmaklig äktenskapshistoria. Den beswärlige gamle måste ur wägen, och låt oß rådgöra om hur wi skola göra det, men lyßna nu först till min mening! Du wet att baronen hwarje morgon, medan Reinhold är sysselsatt, går upp i bergen för att wederqwicka sig af traktens naturskönhet. Smyg dig tidigare ut och försök anträffa honom wid utgången af parken. Icke långt härifrån finnes en ryslig grupp af wilda klippor, när man nått dit upp, gapar mot wandraren på ena sidan en mörk, bottenlös afgrund, där står, utspringande öfwer djupet, den så kallade »djäfwulsstolen«. Det påstås att giftiga dunster upp-

stiga ur afgrunden, som bedöfwa och i djupet neddraga dem, som förmätet wilja utforska hwad som döljer sig därnere. Baronen, som skrattar åt denna fabel, står ofta på detta klippblock för att därifrån njuta af den widsträckta utsikten. Det blir dig lätt att narra honom att föra dig till det farliga stället. Står han en gång där och stirrar ut öfwer trakten, befriar oß en kraftig stöt af din hand från den wanmäktige narren!" — „Nej aldrig", skrek jag häftigt, „jag känner denna farliga afgrund, känner djäfwulsstolen! Bort med dig och bort med det brott, som du fordrar af mig!"

Eufemia sprang upp med wild glöd i blicken, hennes ansikte war wanställdt af den häftiga lidelse, som behärskade henne. „Eländige wekling", ropade hon, „i din feghet wågar du motsätta dig hwad jag beslutat? Du will hellre foga dig under det nesliga oket, än härska tillsammans med mig? Men du är i mina händer, och förgäfwes söker du göra dig fri från den makt, som håller dig fjättrad wid mina fötter! Du werkställer mitt uppdrag, i morgon får den, som pinar mig med sin åsyn, ej längre finnas till!"

När Eufemia sade detta, grep mig ett djupt förakt för hennes eländiga skryt, och med ett gällt hånskratt utropade jag: „Wansinniga, du tror dig wara härskarinna öfwer lifwet, du tror dig leka med deß händelser, akta dig, att icke denna leksak i din hand blir ett skarpt wapen, som dödar dig! Wet eländiga, att jag, som du i din wanmäktiga förbländning tror dig härska öfwer, håller dig, som ödet själft, i mina bojor. Din brottsliga lek är endast det fängslade rofdjurets krampaktiga rörelser i buren! Wet då, eländiga, att din älskare ligger krossad i afgrunden, och att du i hans ställe omfamnat hämnaren! Gå och förtwifla!"

Eufemia wacklade, konvulsiviskt skälfwande, war hon nära att sjunka till golfwet, jag grep henne och stötte

henne genom tapetdörren ut i korridoren. Tanken att döda henne steg upp i mig, jag underlät det utan att weta af det, ty när jag stängde tapetdörren trodde jag att jag werkligen utfört dådet. Jag hörde ett skrik och bullret af en dörr, som stängdes.

Nu hade jag ställt mig på en ståndpunkt, som försatte mig utanför allt wanligt mänskligt handlande, nu måste slag följa på slag, och i det jag förklarade mig som hämndens onde ande, måste jag utföra det oerhörda. Eufemias undergång war besluten, och när detta skett, skulle Aurelia bli min.

Jag häpnade öfwer den inre styrka, som gjorde det möjligt för Eufemia att nästa dag wisa sig munter och obeswärad. Hon talade själf om att hon under natten fallit i ett slags tillstånd af somnambulism och lidit af häftig kramp. Baronen wisade sig deltagande, men Reinholds ögon woro twiflande och mißtrogna. Aurelia stannade på sitt rum, och ju mindre jag lyckades att träffa henne, deß mer greps jag af raseri. Eufemia inbjöd mig att på den wanliga wägen smyga mig till hennes rum, när det blifwit tyst i huset. Jag hörde det med glädje, ty stunden för hennes ödes fullbordan war nu inne. Jag gömde en liten, spetsig knif, som jag sedan barndomen begagnat att skära i trä med, i min kåpa och uppsökte henne sålunda, rustad till mordet. „Jag tror att wi båda i går hade tunga och ängslande drömmar", började hon, „det förekom mycket om afgrunder i dem, men det är öfwer nu."

Hon hängaf sig sedan efter sin wana åt mina brottsliga smekningar, jag war full af djäfwulskt hån och kände endast den lust, som uppstod genom mißbruket af hennes egen skamlöshet. När hon låg i mina armar, tappade jag kniftwen, hon rös, som gripen af dödsångest. Jag tog hastigt upp kniftwen och uppsköt mordet, som själft gaf mig andra wapen i händerna. Eufemia hade låtit uppduka

italienskt win och syltade frukter. „Huru klumpigt och utnött", tänkte jag, bytte skickligt om glasen och låtsade endast äta af frukterna, som jag släppte ned i mina wida ärmar. Jag hade hunnit dricka twå eller tre glas win ur det glas, som Eufemia hade ställt i ordning åt sig själf, då hon föregaf att hon hörde buller i slottet och bad mig att jag strax skulle lämna henne. Efter hennes beräkning skulle jag dö på mitt eget rum. Jag smög mig genom den långa, swagt upplysta korridoren. Jag gick förbi Aurelias rum och stannade som förtrollad. jag såg henne, det war som swäfwade hon framför mig, kärleksfullt betraktande mig som i visionen och winkande åt mig att följa. Dörren gick upp för trycket af min hand, och jag stod inne i rummet. Dörren till kabinettet war endast tillskjuten, en ljum luft slog emot mig upphetsande och bedöfwande, jag kunde knappt andas. Ur kabinettet trängde fram till mig de djupa ångestfulla suckarne af henne, som kanske drömde om mord och förräderi, och jag hörde henne bedja i sömnen.

„Till handling, till handling, hwarför dröjer du, ögonblicket flyr!" så manade mig den hemlighetsfulla makten inom mig. Redan hade jag tagit ett steg in i kabinettet, då någon skrek bakom mig: „Fördömde, du bof till mördare, nu har jag dig fast!" Jag kände mig med jättehand gripen bakifrån. Det war Hermogenes; jag wred mig lös från honom med uppbjudande af hela min styrka och wille tränga mig därifrån, men han anföll mig ånyo och sargade min nacke med rasande bett. Wansinnig af smärta och raseri, brottades jag länge och förgäfwes med honom, slutligen twingades han af en häftig stöt att släppa mig, men då han än en gång angrep mig, drog jag fram knifwen. Twå styng, och han sjönk roßlande till golfwet, så att det doft genljöd i korridoren.

Efter Hermogenes' fall sprang jag i wildt raseri utför trappan, då ropade gälla röster öfwer allt i slottet: mord,

mord! Ljus irrade hit och dit, och ljudet af skyndsamma steg genljöd i de långa gångarne. Jag urskilde baronens och Reinholds röster, som häftigt talade till tjänstfolket. Allt ljudligare och ljusare blef det i slottet, allt närmare och närmare hördes ropet: mord, mord! Ångesten gjorde mig förwirrad, och jag råkade in i en aflägsen sidotrappa. Hwart skulle jag fly, hwar dölja mig? Ännu för få minuter sedan, då jag wille döda Eufemia med knifwen, hwarmed jag mördade den wansinnige Hermogenes, kändes det som kunde jag med det blodiga mordwerktyget i handen, litande på min makt käckt träda fram, då i skygg fruktan ingen skulle wågat att hålla mig tillbaka, men nu war jag själf gripen af dödlig ångest. Slutligen war jag sent omsider i hufwudtrappan, tumultet hade dragit bort i riktning mot baronessans rum, det blef lugnare, och i tre språng war jag nere och blott på få stegs afstånd från porten. Då trängde ett gällt skri genom gångarne, likt det jag hört föregående natt. Hon är död, mördad af det gift, hon beredde mig, ljöd det doft inom mig. Men nu strömmade det ljus ur Eufemias wåning. Aurelia skrek ångestfullt på hjälp. Ånyo skallade det: mord, mord! De hade funnit Hermogenes' lik. „Spring efter mördaren!" hörde jag Reinhold ropa. Då gaf jag till ett rått skratt, så att det ekade i salar och korridorer, och ropade med skräckinjagande röst: „Wanwettige, wiljen I fånga ödet, som straffar förbrytarne?" Man lyddes, och de antågande stannade som fastnaglade uppe i trappan. Jag wille icke längre fly, utan gå emot dem, med tordönsstämma förkunnande Guds hämnd öfwer brottslingarna. Men — o, rysliga syn! Framför mig — framför mig stod Viktorins blodiga gestalt, icke jag, utan han, hade uttalat orden. Mitt hår reste sig af fasa, i wansinnig ångest störtade jag ut i parken.

Jag war redan ute i det fria, då jag hörde klappret af hästhofwar bakom mig, och i det jag samlade mina sista

krafter för att undgå förföljelsen, snafwade jag öfwer en trädrot och föll till marken. Snart woro hästarne i fatt mig. Det war Viktorins jägare. „För Jesu skull nådig herre", började han, „hwad har händt i slottet, man ropar mord! Byn är redan i uppror. Nå, hwad det än må wara, en wänlig makt har ingifwit mig tanken att packa ihop och rida hit från staden. Ni har alltsammans i sadelpåsarne på er häst, nådig herre, ty till en början måste wi wäl hålla oß skilda åt, icke sant, något rysligt har inträffat?" Jag reste mig upp, och swingande mig i sadeln, gaf jag jägaren befallning att rida tillbaka till staden och där afwakta widare order. När han förswunnit i mörkret, steg jag åter af hästen och ledde den försiktigt in i den täta tallskogen, som utbredde sig framför mig.

Äfwentyr på resan.

När de första solstrålarne lyste in i den mörka tallskogen, stod jag wid en frisk och klar bäck, som strömmade fram öfwer glatta kiselstenar. Hästen, som jag med möda ledt fram genom snåren, stod lugnt bredwid mig, och det första jag gjorde war att undersöka kappsäcken, hwarmed den war lastad. Jag fann där linne, klädespersedlar och en med guld fylld börs. Jag beslöt att strax kläda om mig, och med tillhjälp af sax och kam, som jag fann i ett etui, klippte jag skägget och ordnade håret, så godt jag kunde. Jag kastade af mig kåpan, hwari den ödesdigra knifwen, Viktorins portfölj och korgflaskan med återstoden af djäfwulselixiret ännu lågo qwar, och snart stod jag i wärldslig dräkt med resmössa på hufwudet och kunde knappast igenkänna mig själf i spegelbilden i bäcken. Snart nådde jag skogsbrynet, och den i fjärran uppstigande röken och klockklangen, som ljöd emot mig, lät mig förmoda närheten af en by. Jag hade knappast hunnit uppför höjden framför mig, innan en wacker och wänlig dal öppnade sig, där en stor by war belägen. Jag slog in på den breda wäg, som slingrade sig nedåt, och när backen blifwit mindre brant, steg jag till häst för att om möjligt wänja mig wid den mig främmande ridkonsten. Kåpan gömde jag i ett ihåligt träd, och med den förwisade jag äfwen alla de widriga händelserna i slottet till den wilda skogen. Jag kände mig glad och modig, och jag war nu öfwertygad att endast min öfwerretade fantasi för mig framkallat Viktorins blodigt gräsliga gestalt, och att de sista orden, som jag omedwetet tillropat förföljarne, gifwit det sanna och werkliga uttrycket för ödets hemliga mening, som fört mig till slottet och gifwit anledning till hwad jag där företog. Som det allsmäktiga ödet själft hade jag inträngt därstädes, straffande brottet

och öfwande wedergällning mot syndarne, i det jag beredde deras undergång. Endast den hulda bilden af Aurelia war ännu lefwande inom mig, och jag kunde icke tänka på henne utan att känna mig beklämd och till och med fysiskt lidande. Likwäl kände jag en aning att jag kanske skulle få återse henne i ett fjärran land, ja, att hon en gång skulle bli min, bunden wid mig med oupplösliga band, dragen till mig med oemotståndlig nödwändighet.

Jag märkte att folk, som mötte mig, stannade och förwånade sågo efter mig, ja, att wärden i byn knappast kunde finna ord för sin häpnad wid min åsyn, och detta gjorde mig ej litet orolig. Medan jag åt frukost, och min häst fick foder, samlades en mängd bönder i krogrummet, hwilka hwiskade till hwarandra, i det de betraktade mig med sneda blickar. Allt mera folk kom till och omringade mig, gapande af dum undran. Jag försökte att förbli lugn och obeswärad och ropade med hög röst på wärden, som jag befallde att sadla hästen och fastsnöra kappsäcken. Twetydigt leende, gick han ut och återwände i sällskap med en lång man, som med allwarlig ämbetsmin och komiskt gravitetisk hållning steg fram till mig. Han såg skarpt på mig; jag beswarade blicken, i det jag reste mig upp och ställde mig tätt inpå honom. Detta tycktes i någon mån bringa honom ur fattningen, och han såg sig skyggt omkring bland de församlade bönderna.

„Nå, hwad står på", utropade jag, „ni tycks ha något att säga!" Den allwarlige mannen harskade sig och sade, i det han försökte inlägga så mycken wiktighet som möjligt i rösten: „Min herre, ni kommer icke härifrån, innan ni för oß, domaren på stället, omständligt redogjort hwem ni är efter alla qwaliteter hwad födelse, stånd och wärdighet angår, också måste ni uppgifwa, hwarifrån ni kommer, och hwart ni tänker resa efter alla qwaliteter, ortens läge och namn, provinsen och staden, och hwad widare är att bemärka, ni måste, som rätt och brukligt

är, förelägga oß, domaren, ett paß, skrifwet och underskrifwet efter alla qwaliteter." Jag hade ej kommit att tänka på nödwändigheten af att antaga ett namn, och ännu mindre hade det fallit mig in att det egendomliga och främmande i mitt yttre i hwarje ögonblick skulle bringa mig i förlägenhet och ge anledning till efterforskningar rörande min person. Bydomarens fråga kom därför så oförberedt, att jag förgäfwes funderade på ett nöjaktigt swar. Jag beslöt mig för att försöka hwad käck bestämdhet kunde uträtta och sade med fast röst: „Jag har anledning att förtiga hwem jag är, och därför är det förgäfwes att försöka få se mitt paß, för öfrigt akta er att ens för ett ögonblick uppehålla en ståndsperson med era löjliga widlyftigheter!" „Haha", utropade domaren, medan han snusade ur en stor dosa, ur hwilken samtidigt de fem bakomstående nämndemännen tog sina prisar, „haha, war inte så kawat, nådige herre! Ers excellens måste finna sig i att stå till swars för domaren och wisa passet, ty för att säga rent ut, husera här i bergen sedan någon tid mißtänkt folk, som då och då titta fram ur skogen för att åter förswinna som den lede själf, ett förbannadt tjuf- och röfwarpack, som ligger i försåt för resande och anställer åtskillig skada med mord och brand, och ni, min nådigaste herre, ser werkligen så egendomlig ut, att ni ganska mycket liknar bilden af en röfwaranförare och spetsbof, som den höglofliga landsregeringen tillsändt oß domaren, noggrant tecknad och beskrifwen efter alla qwaliteter. Alltså, utan widare omständigheter, fram med passet eller i tornet med er!"

Jag märkte att intet war att uträtta med karlen och gjorde ett annat försök. „Stränge herr domare", sade jag, „om ni wille wisa mig den nåden att jag finge tala ensam med er, skulle jag i förtroende till er klokhet för er yppa en hemlighet, som föranleder mig komma hit i en dräkt, som synes er så påfallande." „Haha, uppenbara

mig en hemlighet", sade domaren, „jag anar redan hwad det är fråga om, gå nu ut, godt folk, bewaka fönster och dörrar och låt ingen komma ut eller in!" När wi blifwit ensamma, började jag: „Herr domare, ni ser i mig en olycklig flykting, som med wänners tillhjälp slutligen lyckats fly ur ett nesligt fängelse för att undgå faran att för alltid bli inspärrad i kloster. Låt mig slippa att upprepa de närmare omständigheterna af en historia om en hämndlysten familjs ränker och elakheter. Kärleken till en flicka af lågt stånd war orsaken till mina lidanden. I fängelset hade skägget fått wäxa, och man hade gifwit mig tonsur, som ni wäl kan se. Först efter flykten kunde jag kläda om mig i skogen. Ni inser nu själf hwarifrån den egendomlighet i mitt yttre härrör, som ingett er så swåra mißtankar. Ett paß kan jag, som ni förstår, ej wisa er, men för sanningen af mina uppgifter har jag wissa grunder, som ni nog skall anse giltiga". Med dessa ord tog jag fram börsen, lade tre blanka dukater på bordet, och domarens gravitetiska allwar förbyttes i ett mysande smålöje. „Edra grunder, min herre", sade han, „äro wißt tillräckligt inlysande, men upptag det icke illa, det fattas ännu en wiß öfwertygande jämnhet efter alla qwaliteter! Om ni will att jag skall låta udda wara jämnt, måste era grunder också wara sådana." Jag begrep skälmen och lade ännu en dukat på bordet. „Nu ser jag", sade domaren, „att jag gjort er orätt med mina mißtankar, men slå, som ni wäl är wan wid, in på biwägarne och håll er borta från stora landswägen, till deß ni befriat er från ert mißtänkta yttre!"

Han slog nu upp dörren på wid gafwel och ropade till den församlade mängden: „Herrn därinne är en förnäm herre efter alla qwaliteter, han har i en hemlig audiens upptäckt för oß, domaren, att han reser inkognito, d. w. s. på ett obekant sätt, och att ni inte behöfwer lägga er i saken, era slynglar! Lycklig resa, min herre!"

Bönderna drogo sig tysta åt sidan och aftogo mössorna, när jag swingade mig upp på hästen. Jag wille raskt spränga ut genom porten, då hästen blef istadig, och min oskicklighet i att rida gjorde det omöjligt för mig att få den ur stället. Den wände sig rundt och kastade mig under böndernas skallande skratt i armarne på domaren och wärden, som skyndat till stället. „Det war en elak häst", sade domaren med ett undertryckt skratt. „En elak häst", upprepade jag, slående af mig dammet. De hjälpte upp mig, men ånyo stegrade sig hästen, frustande och fnysande, och war omöjlig att få ut genom porten. Då genmälte en gammal bonde: „Wid porten sitter ju Liese, den gamla trollpackan och släpper icke fram nådig herrn, förrän han ger henne en slant!" Först nu fick jag syn på en gammal trasig tiggargumma, som satt nedhukad i porten och plirade emot mig med wansinne i blicken. „Will käringen strax packa sig i wäg!" skrek domaren, men den gamla kraxade: „Blodsmannen har inte gifwit mig någon slant, ser ni ej att en död människa ligger framför mig, blodsmannen kan icke komma fram, ty liket reser på sig, men jag skall hålla ner det, om blodsmannen ger mig en slant!" Domaren grep hästen wid tygeln och wille, utan att akta den wansinnigas skrik, leda den genom porten, men alla hans ansträngningar woro förgäfwes, och under tiden skrek qwinnan: „Blodsman, blodsman ge mig slanten, ge mig slanten!" Jag tog ett tag i fickan och kastade henne penningar i skötet, och gumman sprang jublande upp och skrek: „se så wackra slantar blodsmannen ger mig, se så wackra slantar!" Men min häst gnäggade och galopperade, när domaren släppte honom, ut genom porten. „Nu går ju ridten utmärkt efter alla qwaliteter", sade domaren, och bönderna skrattade utan hejd, då de sågo hur jag flög upp och ned wid hästens muntra språng, och ropade: „se, se den där rider som en kapuciner!"

Hela händelsen i byn, framför allt den wansinniga gummans hemska ord, hade gjort mig icke litet orolig. Mina wiktigaste åtgärder borde wara att så snart som möjligt från min yttre människa aflägsna allt, som kunde falla i ögonen, och ge mig ett namn, hwarmed jag obemärkt kunde förswinna bland mängden. Lifwet låg framför mig som ett mörkt, ogenomträngligt öde, hwad kunde jag göra annat än låta mig ryckas med af wågorna i floden, som drog mig med sig! Alla trådar woro afslitna, som förr bundo mig wid bestämda lefnadsförhållanden, och ingenstädes kunde jag finna någon hållpunkt.

Lifligare och lifligare blef det på landswägen, och allt förkunnade redan på afstånd att jag nalkades en stor och rik handelsstad. Inom få dagar låg staden framför mig och, utan att någon frågade eller ens noga betraktade mig, red jag in i förstaden. Ett stort hus med blanka fönster af spegelglas, öfwer hwars dörr ett gyllene bewingadt lejon prålade, tilldrog sig min uppmärksamhet. En massa folk strömmade ut och in, wagnar kommo och foro, och genom fönstren i nederwåningen hörde jag ljudet af skratt och klangen af glas. Jag hade knappast hunnit stanna framför dörren och stigit af hästen, förr än en dräng beskäftigt skyndade ut och ledde bort den. En prydligt klädd kypare gick med slamrande nyckelknippa framför mig uppför trappan; när wi woro i andra wåningen såg han flyktigt på mig och wisade mig ännu en trappa högre upp. Där anwisade han mig ett måttligt stort rum, frågade höfligt hwad jag önskade, klockan 2 åts middag i n:o 10 i första wåningen o. s. w. „Ge mig en flaska win!" war det första ord, jag kunde få fram för hans tjänstaktiga ordflöde.

Knappast war jag allena, förrän det knackade på dörren, och ett ansikte wisade sig, som war likt en komisk mask, som jag wäl sett någon gång. En spetsig, röd näsa, ett par små, gnistrande ögon, en lång haka och härtill en

upptornad pudrad tupe, ett stort halskrås, en eldröd wäst, ur hwilken twå tjocka klockkedjor hängde fram, byxor och frack, bitwis för trånga, bitwis för wida, kortligen, som med konseqwens icke passade! Så uppenbarade sig denna figur under en bugning, som tog sin början wid dörren, med hatt, kam och sax i handen och sade: „Jag är husets frisör och har den äran att tillbjuda eder mina ringa tjänster!" Den lilla torra figuren hade något så komiskt, att jag knappast kunde betwinga min skrattlust. Mannen war mig wälkommen, och jag töfwade icke att fråga om han tilltrodde sig att ställa min efter resan oordnade frisyr i ordning. Han såg på mitt hufwud med minen af en konstdomare och sade, i det han lade högra handen med graciöst böjda och utspärrade fingrar på hjärtat: „Ställa i ordning? — O, Gud, Pietro Belcampo, som snöde afundsmän helt enkelt kalla Peter Schönfeld, du blir mißkänd! Men ställer du icke själf ditt ljus under en skäppa, i stället för att låta det lysa för wärlden? Skulle ej den fina byggnaden af denna hand, skulle icke den geniala gnista, som lyser i dessa ögon och i förbifarten färgar denna näsa som en morgonrodnad, ja, skulle icke hela ditt wäsen förråda för den första blicken af en människokännare att en ande bor i dig, som sträfwar eft er idealet? »Ställa i ordning« — ett kyligt ord, min herre!"

Jag bad den underlige lille mannen att icke förifra sig, enär jag tilltrodde honom den största skicklighet. „Skicklighet", fortfor han ifrigt, „hwad är skicklighet? Hwem är skicklig? Den som på tjugu stegs afstånd kastar ett linskorn genom ett nålsöga. Den som fäster fem centner wid wärjan och så balanserar den på nässpetsen. Sex timmar, sex minuter, sex sekunder och ett ögonblick? Ack, hwad är skicklighet? Den är alldeles främmande för Pietro Belcampo, som konsten, den heliga konsten, genomtränger. Konsten, min herre — konsten! Min fantasi ir-

rar omkring i lockarnes underbara arkitekturstycken, i deras konstnärliga struktur, som en Zephyrsfläkt kan bygga upp i böljande wåglinjer eller — förstöra. Där skapar, werkar och sträfwar den. O, det är något gudomligt i konsten, ty konsten, min herre, är egentligen ej så mycket den konst, som man talar om, utan uppstår först af allt det, som man kallar konst! Ni förstår mig, min herre, ty ni synes wara en tänkande ande, hwilket jag kan sluta mig till af den lilla hårtesten, som på höger sida hänger ner öfwer eder ärade panna?"

Jag försäkrade att jag fullständigt förstod honom, och emedan den lille mannens originella narraktighet roade mig, beslöt jag att icke på minsta wis afbryta hans ifwer och patos, medan jag tog hans tjänster i anspråk. „Hwad tänker ni då", sade jag, „göra af mitt tofwiga hår?" „Hwad ni will", sade den lille mannen, „men om konstnären Pietro Belcampos råd för er har någon betydelse, så låt mig först skärskåda widden, bredden och längden af ert wärda hufwud, er gestalt, gång, miner och åtbörder, sedan skall jag säga er om ni lämpar er bäst för det antika eller romantiska, för det heroiskt sublima eller naivt idylliska eller möjligen för den satiriskt humoristiska. Därpå skall jag antingen framkalla andarne af en Caracalla, Titus, Karl den store, Henrik den fjärde, Gustaf Adolf — eller en Virgilius, Tasso, Boccaccio. Inspirerade af dem, rycka musklerna i mina fingrar, och under saxens sonora gnäll skall ett mästerwerk träda i dagen. Det blir jag, min herre, som skall fullända den karakteristik, som skall ta sig uttryck i ert lif. War god och gå några slag fram och åter i rummet, jag måste iakttaga, uppmärksamma, skärskåda!"

Jag måste foga mig efter den kuriöse mannen och gick efter hans önskan fram och tillbaka i rummet, medan jag i min gång sökte dölja det klosterliga skick, som ingen fullständigt kan bortlägga, wore det än så länge, sedan han

lämnat klostret. Den lille betraktade mig uppmärksamt och trippade suckande bredwid, under det han tog fram sin näsduk och torkade swettdropparna från pannan. Han suckade och sade: „Min herre, hwad kan det betyda? Ni war icke naturlig, det fanns ett twång i dessa rörelser, en strid mellan motsatta naturer. Ännu ett par steg, min herre!" Jag afslog hans begäran och sade att han nu måste besluta hur han skulle klippa mitt hår. „Låt begrafwa dig Pietro", utropade den lille ifrigt, „du blir mißkänd här i wärlden, där ingen trohet och uppriktighet mer finnes till! Men ni skall likwäl beundra min djupa blick, ja, mitt geni, min herre! I er gång ligger något, som tyder på en man af andligt stånd. »Ex profundis clamavi ad te Domine — Oremus — Et in omnia sæcula sæculorum Amen!«" Den lille mannen sjöng detta med hes stämma, noga härmande ställningen och åtbörderna af en munk, men sedan antog han en trotsig hållning, rynkade pannan, spärrade upp ögonen och sade: „Wärlden tillhör mig. Jag är rikare och klokare än ni andra mullwadar; böjen er för mig! Ser ni, min herre", sade han „dessa äro hufwudingredienserna i ert yttre uppträdande, och om ni önskar det, skall jag sammanblanda litet Caracalla, Abelard och Boccaccio och så börja på med en antikt-romantisk byggnad af eteriska lockar." Det låg så mycken sanning i den lilles iakttagelser, att jag höll det för rådligt att erkänna för honom att jag fordom warit andlig och redan erhållit tonsuren, som jag nu så mycket som möjligt wille dölja.

Under sällsamma hopp, grimaser och besynnerligt prat bearbetade den lille mannen mitt hår. Än såg han mißnöjd och mörk ut, än skrattade han, än stod han i atletisk hållning och än på tåspetsarne, kort sagt, det war nästan omöjligt att hålla sig för skratt. Slutligen war han färdig, och jag bad honom, innan han fick tid att prata, att skicka någon till mig, som kunde taga sig an mitt skägg.

Då smålog han sällsamt, smög sig på tårna till dörren och stängde den. Därpå sade han: „Gyllene tid, då skägg och hår ännu i en ymnighet af lockar woro mannens prydnad och det wärdiga föremålet för en konstnärs omsorger! Men du är förbi! Mannen har bortkastat sin skönaste prydnad, och en hel skändlig klaß har med sina hemska instrumenter ägnat sig åt skäggets utrotande ända intill huden. O, I snöde rakomästare! Ännu finnes män af Pietros art, som motwerka ert usla handtwerk och, sänkande sig till er nesliga kult, söka att rädda det, som ännu höjer sig öfwer tidens wågor. Ty hwad är skägget annat än en uppfinning af wår konst, i hwilken sträfwan till det sköna och heliga tar sig uttryck! Pietro, wisa nu hwilken stor själ som bor i dig, då du nu nedstiger till skäggskraparens usla wärf!" Under detta tal hade den lille framtagit en fullständig barberareattiralj och begynte med lätt och öfwad hand befria mig från mitt skägg. Under hans händer framgick jag werkligen snart som en annan människa och behöfde nu endast andra, mindre i ögonen fallande kläder för att undgå faran att genom mitt yttre ådraga mig en farlig uppmärksamhet. Belcampo log själfbelåtet, och jag sade honom att jag war obekant i staden och wille kläda mig efter ortens sed. För att uppmuntra honom att bli min kommissionär, tryckte jag en dukat i hans hand. Han blef som förklarad och slukade dukaten med ögonen. „Ärade gynnare och mäcenat", började han, „jag har icke mißtagit mig på er, inspirationen ledde min hand, och i polisongernas örnflykt uttalar sig edra höga tänkesätt. Jag har en wän, en Damon, en Orestes, som fulländar på kroppen hwad jag begynt på hufwudet, med samma djupsinne och geni. Min herre, ni förstår att jag syftar på en klädkonstnär, ty jag kallar honom så i stället för den triviala benämningen skräddare." Han skyndade bort och återkom med en stor, wälklädd man, som i allt utgjorde den lilles motsats, och

som han föreställde som sin Damon. Damon mätte mig med ögonen och framtog sedan ur ett paket klädespersedlar, hwilka motswarade mina önskningar.

Den lille öfwerflödade af grotesk swada, och då kanske fåtalet lånat honom ett så willigt öra som jag, war han öfwerlycklig att få låta sitt ljus lysa. Damon, en allwarlig och synbarligen förnuftig man, afbröt hans prat, i det han grep honom i axeln och sade: „Schönfeld! Du är i dag riktigt i tagen att prata dumheter, jag slår wad att herrn fått ursprång af allt wanwett, som du kommer fram med!" Belcampo böjde sorgset sitt hufwud, grep sedan sin dammiga hatt och sprang på dörren sägande: „Ja, så blir jag blottställd af mina bästa wänner!" Damon sade wid afskedet: „Det är en ynkrygg af eget slag, den där Peter Schönfeld! Mycket läsning har gjort honom halft förryckt, men han är en godmodig karl och skicklig i sitt yrke, hwarför jag godt kan fördra honom."

I min nya och snygga dräkt wågade jag taga del i de talrikt besökta, gemensamma måltiderna nere i matsalen, och all min skygghet förswann, då jag märkte att icke ens min närmaste granne gjorde sig mödan att närmare betrakta mig. I främlingslistan hade jag med tanke på min befrielse genom priorn, kallat mig Leonard och utgifwit mig för en privatman, som reste för sitt nöje. Sådana resande fanns det godt om i staden, och i denna egenskap gaf jag ingen anledning till efterforskningar. Det war ett särskildt nöje för mig att ströfwa genom gatorna och förströ mig med att betrakta de rikt försedda bodfönstren och där utställda taflor och kopparstick. På aftnarne besökte jag de offentliga promenaderna, och stundom uppfyllde mig min ensamhet midt i den täta folkträngseln med bittra känslor. Då tänkte jag på hur fordom alla wänligt och wördnadsfullt hälsade på den berömde predikanten och girigt täflade om ett par ord af mig, och jag betogs af bittert mißmod. Men denne tala-

re war ju munken Medardus, som nu är död och begrafwen i den djupa bergsklyftan, jag är icke han, ty jag lefwer, ja, först nu har ett lif gått upp för mig, som erbjuder mig sina njutningar. Om mina drömmar för mig upprepade händelserna i slottet, förekom det mig som om detta händt någon annan och icke mig; denne andre war återigen kapucinermunken, men ej jag själf. Endast tanken på Aurelia band min förra existens samman med min nuwarande.

Jag underlät ej att besöka en del offentliga ställen, där man drack och spelade, och särskildt behagade mig ett litet hotell af detta slag inne i staden, där på grund af det goda winet ett talrikt sällskap hwarje afton kom tillsammans. Wid bordet i ett sidorum såg jag alltid samma personer, deras konversation war liflig och spirituell. Jag lyckades närma mig dessa män, som bildade en sluten krets, i det jag till en början satt affides och drack mitt win i ett hörn af rummet, då och då delgaf dem någon intressant litterär notis, som de själfwa förgäfwes sökte erinra sig, och slutligen inbjöds att taga plats wid bordet; hwilket de så mycket hellre tilläto, som mitt lediga föredrag och mångfaldiga kunskaper wäckte deras intresse. Sålunda förwärfwade jag en angenäm umgängeskrets, och allt mer wänjande mig wid lifwet ute i wärlden, blef min stämning dag för dag gladare och mera obeswärad.

I det sällskap, jag besökte, talades mycket om en främmande målare, som inträffat i staden och där föranstaltat en utställning. Alla, utom jag, hade redan sett taflorna och prisade deras förträfflighet i så starka färger, att jag också beslöt mig gå dit. Målaren själf war ej närwarande, då jag inträdde i salen. En gammal man förewisade samlingen och namngaf mästarne till en del främmande taflor, som målaren utställt tillsammans med sina egna. Det war wackra stycken, mestadels original af

berömda mästare, hwilkas anblick gjorde mig hänryckt. Framför några bilder, som gubben kallade kopior efter stora gamla freskomålningar uppstego i min själ minnen från min tidigaste ungdom. Det war tydligen kopior från »den heliga linden«. En känsla af djupt wemod grep mig, och jag kunde knappast qwäfwa ett högljudt utrop, när min blick föll på ett porträtt i kroppsstorlek, hwari jag igenkände min fostermor, furstinnan. I den härliga qwinnans ögon låg uttrycket af en mot himmelen riktad själ, hon tycktes bedja om tillgift för den brottslige och fräcke syndare, som wåldsamt lösslitit sig från hennes modershjärta. Jag såg henne framför mig! „Har du warit riktigt from och god, Fransiscus?" frågade hon med en röst, hwars fulltoniga klang kärleken dämpade. — „Har du warit from och god?" — Ack, hwad kunde jag swara? Jag hade hopat brott på brott, och på löftesbrottet följde mordet! Sönderfliten af ånger och grämelse, sjönk jag halft wanmäktig ned på knä, och tårar strömmade ur mina ögon.

Häpen, kom gubben fram till mig och frågade: „Hwad går åt er, min herre?" „Bilden är lik min döda moder", swarade jag dost, reste mig och försökte återwinna min fattning. „Kom, min herre, sade den gamle", sådana minnen äro smärtsamma, och man bör undwika dem. Här är ännu ett porträtt, som min herre håller för sitt bästa. Bilden är målad efter modellen och nyß fullbordad, den är öfwerhängd, för att solen ej skall fördärfwa den icke fullt intorkade färgen!" Gubben ställde mig omsorgsfullt i den rätta belysningen och borttog hastigt förhänget. — Det war Aurelia! — Mig grep en fasa, som jag icke kunde bekämpa.

Dock, med giriga blickar slukade jag Aurelias behag, hwilka strålade ur den af ett rikt lif glödande bilden. Det fromma barnets milda och barnsliga blick tycktes anklaga brudens skändlige mördare, men hwarje känsla af

ånger dog bort i bittert hån. Endast **det** pinade mig att Aurelia ej blifwit min under den ödesdigra natten. Hermogenes uppträdande gjorde detta företag om intet, men det kostade honom lifwet! Aurelia lefwer, och det är nog för att ge näring åt hoppet att få äga henne.

Så försökte jag inge mig själf ett brottsligt mod, medan jag stirrade på taflan. Gubben syntes förwånad. Han pratade åtskilligt om teckning, ton och kolorit, men jag lyßnade icke till honom. Tanken på Aurelia och min förhoppning att en gång kunna fullborda det uppskjutna dådet, uppfyllde mig så helt och hållet, att jag skyndade bort, utan att fråga efter den främmande målaren och kanske på detta sätt få reda på hur det förhöll sig med dessa målningar, hwilka innehöllo som en cykel af antydningar öfwer min egen lefnad.

Man talade mycket om den främmande målarens taflor och isynnerhet om den sällsynta pregnans, som han förstod att gifwa sina porträtt. Jag twingade mig att instämma i detta pris och med en säregen glans i uttrycken, som endast war en reflex af den hånfulla ironi, som, lik en förtärande eld, brände inom mig, skildra det outsägliga behag, som låg utbredt öfwer Aurelias fromma, änglasköna anlete. Någon sade att han nästa afton skulle i sällskapet införa målaren, hwilken fulländandet af några påbörjade porträtt qwarhöll på orten, och som, fast tämligen bedagad, likwäl war en härlig och intressant konstnär.

Bestormad af sällsamma känslor och underliga aningar, uppsökte jag denna qwäll senare än wanligt mitt sällskap; wändande mig ryggen, satt främlingen wid bordet. När jag slog mig ned på min plats, warseblef jag honom. Där stirrade emot mig dragen af den fruktanswärde okände, som på Antoniusdagen stått lutad mot pelaren och då fyllde mig med ångest och fasa. Han betraktade mig länge med djupt allwar, men den stäm-

ning, hwari jag befann mig, allt sedan jag sett Aurelias bild, gaf mig styrka och mod att uthärda denna blick. Fienden satt nu synlig för mina ögon, och det gällde att med honom begynna en kamp på lif och död. Jag beslöt att inwänta anfallet, men då slå det tillbaka med wapen, på hwars styrka jag kunde lita. Främlingen tycktes icke synnerligen fästa sig wid mig, utan fortsatte, åter wändande sig från mig, det samtal rörande konst, i hwilket han wid min ankomst warit inbegripen. Man kom att tala om hans målningar och berömde särskildt Aurelias porträtt. Någon påstod att bilden, ehuru den genast kännetecknade sig som porträtt, likwäl kunde tjäna som studie till en helgontafla. Man frågade mig om min mening, och ofriwilligt undföll det mig att jag ej kunde tänka mig den heliga Rosalia annorlunda än just som porträttet af den okända. Målaren syntes icke lägga märke till mina ord, utan inföll strax: „I själfwa werket är den qwinna, porträttet framställer, ett fromt helgon, som i kampen med sorgen höjer sin själ mot himmelen. Jag har målat henne, då hon drabbad af en fasansfull olycka, hoppas tröst af religionen och bistånd af den ewiga makt, som har sin tron ofwan molnen, och jag har i bilden sökt återgifwa uttrycket af ett hopp, som endast kan bo i en själ, som lyfter sig öfwer det jordiska." Man kom nu in på andra samtalsämnen, och winet, som denna dag främlingen till ära war bättre och flödade rikligare, lifwade sinnena. Hwar och en sökte berätta något muntert, och ehuru främlingen endast tycktes le inwärtes, och detta löje afspeglades i hans ögon, förstod han dock att med några då och då framkastade ord hålla stämningen wid makt. Om jag också ej kunde undertrycka en hemsk rysning, då jag mötte hans blick, öfwerwann jag dock mer och mer den obehagliga stämning, som först grep mig wid främlingens åsyn. Jag berättade om den lustige Belcampo, som alla kände, och förstod att sätta hans fan-

tastiska narraktighet i så skarp belysning, att en midt emot mig sittande, tjock och gemytlig köpman med af skratt tårade ögon försäkrade att han aldrig warit med om en så rolig afton. När skrattsalfworna slutligen upphörde, frågade främlingen plötsligt: „Ha ni någon gång sett djäfwulen mina herrar?"

Man höll frågan för en inledning till någon rolig historia och försäkrade med en mun att man aldrig haft den äran, då den främmande fortfor: „hå, det fattades icke mycket i att jag fått den äran och det just på Baron F:s slott uppe bland bergen." Jag bäfwade, men de andra ropade skrattande: „widare, widare!" Främlingen tog ånyo till orda! „Ni känner wäl antagligen alla, om ni gjort någon resa i bergstrakten, en wild och hemsk trakt, där en djup och swart afgrund gapar mot wandraren, då han lämnar tallskogen och beträder de höga, nakna klippmassiven. Det är den s. k. djäfwulsbotten och ofwanför hänger ett klippstycke, som kallas djäfwulsstolen. Det säges att grefwe Viktorin, hwälfwande onda planer, just satt på denna klippa, då djäfwulen uppenbarade sig, och då han beslutat att i egen person utföra Wiktorins snygga anslag, slungade grefwen ned i afgrunden. Djäfwulen wisade sig sedan som kapucinermunk på baronens slott, och sedan han haft förnöjelse med baronessan, skickade han henne till helwetet. Deßutom strypte han baronens wansinnige son, som icke wille respektera djäfwulens inkognito, utan högljudt förkunnade: »det är djäfwulen!« hwarigenom han likwäl frälste en from själ, hwars undergång djäfwulen beslutat. Sedan förswann på ett oförklarligt sätt kapucinermunken, och man påstår att han fegt flytt för Viktorin, som stigit upp ur sin blodiga graf. Må det wara hur som helst med den saken, så kan jag likwäl försäkra att baronessan dog af gift, Hermogenes blef lönnmördad, baronen kort därpå dog af grämelse och att Aurelia, — just det fromma helgon, som jag

målade på slottet, — som en öfwergifwen fader- och moderlös flyttade till fjärran land till ett cistercienserkloster, hwars abbedissa war befryndad med hennes fader. Ni har sett bilden af denna härliga qwinna i min samling. Allt detta kan dock denne herre" — härwid pekade han på mig — „berätta er mycket bättre och omständigare än jag, emedan han wid tiden för dessa händelser wistades på slottet." Alla blickar fästes med häpnad på mig, jag sprang wredgad upp och utropade häftigt: „Hör, min herre, hwad har jag att göra med alla era dumma djäfwulshistorier och mordberättelser, ni mißtar er på mig, ni mißtar er sannerligen, och jag ber er wara god och ej inblanda mig i saken." På grund af min inre rörelse war det mig swårt nog att ge mina ord en anstrykning af likgiltighet. Werkan af målarens hemlighetsfulla tal, liksom min lidelsefulla oro, som jag förgäfwes sökte dölja, war blott alltför tydlig. Den glada stämningen förswann, och gästerna, som erinrade sig att jag egentligen war dem alldeles främmande, sågo mißtroget på mig med mißtänksamma blickar.

Den främmande målaren hade rest sig upp och genomborrade mig med samma skendödslikt stela ögon, som fordom i kapucinerkyrkan, Han sade ej ett enda ord, han tycktes stel och liflös, men hans spökaktiga blick kom mitt hår att resa sig på ända, kalla swettdroppar stodo på min panna, och hwarje fiber i min kropp skalf af fruktanswärd fasa. Utom mig skrek jag: „Bort med dig, du är själf satan, du är det nesliga mordet, men öfwer mig har du ingen makt!"

Alla reste sig från stolarna. „Hwad är det, hwad är det?" ropade de om hwarandra, och från stora salen trängde sig en mängd människor in, som öfwergifwit spelborden, förskräckta af det fruktanswärda tonfallet i min röst. „En drucken, en wansinnig, för bort honom", ropade flere. Men den främmande målaren stod orörlig

och stirrade på mig. Ursinnig af raseri och förtwiflan, ryckte jag knifwen, hwarmed jag dödat Hermogenes, upp ur fickan och störtade mig öfwer målaren, men ett slag kastade omkull mig, och målaren hånskrattade så att det genljöd i rummen: „Broder Medardus, du spelar ett falskt spel, gå och förtwifla i skam och ånger!" Jag kände att flera af gästerna grepo fatt i mig, då bemannade jag mig, trängde mig fram som en rasande tjur, slog omkring mig i mängden, så att flera störtade omkull och lyckades bana mig wäg till dörren. Jag skyndade genom korridoren, då en liten sidodörr öppnades, och jag blef indragen i ett mörkt rum. Jag gjorde ej något motstånd, ty folk kom rusande efter mig. När swärmen skyndat förbi, fördes jag nedför en sidotrappa ned på gården och genom ett bakomliggande hus ut på gatan. I lyktskenet igenkände jag som min räddare den lustige Belcampo. „Högstdensamme tyckes", började han, „haft någon fatalitet med den främmande målaren, jag satt och drack ett litet glas i rummet bredwid, då larmet började, och jag beslöt, emedan jag händelsewis hittar i huset, att rädda er, då det ändå är jag ensam, som är skuld till olyckan." „Hur är det möjligt", frågade jag full af förwåning. „Hwem bjuder öfwer ögonblicket, hwem motstår en högre makts ingifwelser!" fortfor patetiskt den lille. När jag arrangerade ert hår, ärade, uppflammade inom mig comme à l'ordinaire de sublimaste ideer, jag öfwerlämnade mig helt åt min otyglade fantasi och glömde därför alldeles bort att i hwirfweln afklippa wredeslocken till lagom längd och kom också att lämna qwar 27 ångesthår öfwer pannan. Dessa rätade på sig wid åsynen af målaren, som egentligen är en gengångare, och kommo så att widröra wredeslocken, hwarefter katastrofen inträffade. Jag såg allt, ärade herre, ni drog i raseri knifwen, som redan war åtskilligt blodig, men det war naturligtwis såfängt att söka skicka den till Orkus, som redan war hemma

där, ty denne målare är Ahasverus eller Bertram de Borne eller Mefistofeles eller Benevenuto Cellini eller den helige Petrus, med ett ord en eländig gengångare, som man ej kan få makt med utan med en glödgad hårtång, som kan krusa den idee, han i själfwa werket är, eller möjligen medels tankefrisering med elektriska kammar." I den lilla mannens tokiga prat låg denna stund något hemskt, men när jag såg hans löjliga skutt och komiska ansikte, måste jag, som i konvulsivisk kramp ge till ett högljudt gapskratt. Slutligen woro wi på mitt rum, och Belcampo hjälpte mig med packningen, och snart war allt färdigt till resan. Jag tryckte flera dukater i den lilles hand, han skrattade af glädje och utropade: „Hejsan, nu har jag en hederlig summa, idel glimmande guld, dränkt i hjärteblod. Det war ett lustigt infall och ingenting annat, min herre."

Tillsatsen aflockade honom min öfwerraskning öfwer hans sista utrop; han bad nu att behörigen få putsa wredeslocken, klippa af fasans hårtestar och som minne medtaga en kärlekslock. Jag lät honom hållas, och han fullgjorde sin sak under de löjligaste grimaser och åtbörder. Till slut grep han knifwen, som jag wid omklädandet lagt ifrån mig på bordet, och högg därmed omkring sig i luften, antagande en fäktares ställning. „Jag dödar er fiende", ropade han, „och som han är en idee måste han dödas med en idee. Apage Satanas, apage, apage Ahasverus — allez vous en! Nu är det gjordt" sade han, bortläggande knifwen, dragande djupt efter andan, och torkade pannan likt en, som fullgjort ett tungt arbete. Jag wille hastigt stoppa på mig knifwen och lägga den in i ärmen, liksom jag ännu burit en munkkåpa. Den lille märkte det och smålog slugt. Emellertid hördes postiljonens horn utanför huset, och Belcampo förändrade plötsligt ton och ställning. Han tog fram sin näsduk, liksom wille han aftorka tårarne, bugade wördnadsfullt, kyßte min hand och

rock och bönföll: „Twå mässor för min mormor, som dog af magkatarr, fyra för min fader, som afled af ofriwillig fasta, ärewördige herre! Men för mig en i weckan, när jag är död. Ack, ärewördige herre, i mig döljer sig en infamt syndig karl, som säger: Peter Schönfeld war ingen idiot och inbilla dig att du existerar, ty jag är egentligen du, heter Belcampo och är en genialisk idee, och om du icke tror mig, sticker jag ihjäl dig med en skarp tanke, som duger att klyfwa hår med. Denne Belcampo är hemfallen åt alla möjliga laster, bland annat twiflar han på det närwarande, dricker sig full, slåß och bedrifwer otukt med sköna, jungfruliga tankar. Denne Belcampo har gjort mig Peter Schönfeld alldeles konfus och förryckt, så att jag löper omkring och skändar oskuldens färg, i det jag sjungande in dulci jubilo, sätter mig i sk … med hwita sidenstrumpor. Förlåtelse för dem båda, Pietro Belcampo och Peter Schönfeld!" Han knäböjde och låtsade som om han häftigt snyftade. Karlens narraktighet blef mig beswärlig. „War förnuftig", tillropade jag honom, då kyparen kom in för att afhämta mina saker. „Karlen är en komplett narr, som man icke bör inlåta sig widare med", sade kyparen, under det han stängde wagnsdörren. Belcampo swängde sin hatt och ropade: „Ända till sista andedraget!" och lade med en menande blick fingret på munnen.

Redan i daggryningen låg staden långt bakom mig, och den hemska warelse, hwars skräckinjagande gestalt öfwerallt mötte mig som en outforsklig gåta war förswunnen. Postmästarens fråga: „hwarthän?" kom mig att tänka på att jag nu återigen war fri från hwarje samband med andra och irrade omkring, prisgifwen åt tillfälligheternas wågslag. Men hade ej en oemotståndlig makt wåldsamt ryckt mig lös från allt det, som stod mig nära, på det att min ande med ohämmad kraft skulle kunna lyfta sig på bredda wingar? — Rastlös genom-

ströfwade jag det härliga landet, ingenstädes fann jag hwila, utan uppehåll drefs jag widare, alltjämt mot söder. Utan att tänka därpå, hade jag knappast märkbart aflägsnat mig från den marschruta, som Leonard anwisat mig, och så werkade den stöt, med hwilken han drifwit mig ut i wärlden, liksom med trollmakt ännu i den rätta riktningen.

I en mörk natt for jag genom en tät skog, som enligt postmästarens utsago skulle räcka längre än skjutshållet. Redan wid affärden lyste ljungeldarne i fjärran, men mörkare och mörkare tornade molnen upp sig, hopknådade och jäktade af den brusande stormwinden. Åskdundret wäckte ett skrämmande, tusenstämmigt eko, och så långt blicken nådde, korsade röda blixtar horisonten, de höga tallarne knakade, skakade ända ned i rötterna, och regnet flöt i strömmar. Hwarje ögonblick lupo wi fara att krossas af trädstammarne; skyggande för ljungeldarne, stegrade sig hästarne, och wi kunde knappast komma ur fläcken; slutligen stjälpte wagnen, och bakhjulet gick sönder. Så måste wi då stanna där wi woro, till deß owädret aftog, och månen bröt fram ur molnen. Nu märkte postiljonen att han i mörkret kommit bort från landswägen och in på en skogswäg. Det fanns ingen annan möjlighet, än att, så godt wi kunde, följa den inslagna stråten i hopp att möjligen wid dagens inbrott hinna en by. Wagnen stöttades med en trädgren, och så gick det widare steg för steg. Snart märkte jag, som gick i förwäg, i fjärran ett ljusskimmer och trodde mig höra hundskall. Jag hade icke heller mißtagit mig, ty knappt hade wi gått ännu några minuter, innan jag tydligt hörde hundar ge hals. Wi kommo till ett ansenligt hus på en af en mur omsluten gårdsplan. Postiljonen klappade på porten; gnyende och skällande, rusade hundarne dit, men i huset själft förblef allt stilla och dödt, tills postiljonen lät sitt horn ljuda. Då skimrade ljus fram ur ett fönster i

öfre wåningen, och en djup, grof röst ropade nedåt: „Kristian, Kristian!" „Ja, nådige herre", swarade det nedifrån. „Det knackar och blåser därnere wid porten, och djäfwulen har farit i hundarne", fortfor rösten. „Tag lyktan och bössan n:r 3 och se efter hwad som står på!"

Snart hörde wi hur Kristian lockade till sig hundarne och sågo honom komma med lyktan.

När wi för Kristian beklagat oß öfwer det mißöde, som wi råkat ut för, öppnade han strax båda portflyglarne och hjälpte oß in med wagnen. De blidkade hundarne wiftade med swansarne och nosade omkring, och mannen, som icke aflägsnat sig från fönstret ropade oupphörligt: „hwad står på, hwad står på, hwad är det där för en karawan?" utan att Kristian eller en af oß kom oß för med att ge besked. Slutligen steg jag, medan Kristian bragte hästar och wagn under tak, in i huset, som Kristian öppnat, och en stor, grof man med solbrändt ansikte kom emot mig, med en stor hatt med grön fjäderbuske på hufwudet, för öfrigt i blotta skjortan med fötterna instuckna i ett par tofflor och dragen hirschfängare, i det han barskt ropade emot mig: „hwad är det för sätt att oroa folk midt i natten, det här är icke något wärdshus eller en poststation! Här bor distriktsjägmästaren och det är jag! Kristian är en åsna, som har öppnat porten!" Helt klenmodigt berättade jag mitt mißöde, och att endast nöden drifwit oß hit, då blef mannen wänligare och sade: „Nå, wisserligen war det ett häftigt owäder, men det är dock en slyngel till postiljon, som kör galet och låter wagnen gå sönder. En sådan karl måste med förbundna ögon kunna hitta i skogen och wara hemmastadd där som en af de wåra."

Man förde mig upp i wåningen och, i det han lade undan hirschfängaren, aftog hatten och kastade öfwer sig en rock, bad han mig att icke mißtyda det barska mottagandet. Då han bodde så aflägset, måste han wara på sin

wakt, emedan ofta nog allehanda löst folk ströfwade omkring i skogarna, och han nästan låg i öppen fejd med en del tjufskyttar, som redan ofta stått honom efter lifwet. „Men", fortfor han, „de spetsbofwarne kunna ej komma åt mig, ty med Guds hjälp sköter jag redligt mitt ämbete, och i förtroende till honom och mitt goda gewär, håller jag dem stången."

Min gamla wana trogen, kunde jag icke låta bli att inskjuta några salfwelsefulla ord om den styrka, som härflyter af gudsförtroende, och jägmästaren blef så småningom allt muntrare. Daktadt mina protester, wäckte han sin hustru, en bedagad, men rörlig och munter matrona, som, ehuru wäckt ur sin sömn, wälkomnade gästen och började att tillreda en aftonmåltid. Som straff hade jägmästaren ålagt postiljonen att ännu under nattens lopp föra wagnen tillbaka dit, hwarifrån den kommit, och åtog sig själf att bringa mig till nästa skjutsstation. Jag antog så mycket hellre detta tillbud, som jag ansåg mig behöfwa åtminstone en kort hwila. Därföre sade jag jägmästaren att jag wille stanna till följande dags middag för att helt hämta mig från den trötthet, som flera dagars oafbrutet kringflackande förorsakat. „Om ni will följa mitt råd", swarade jägmästaren „så stannar ni hela morgondagen öfwer tills i öfwermorgon, då min son, som jag skall skicka till det furstliga residenset, själf för er till nästa station. Äfwen härmed war jag belåten, och jag berömde ställets ensamma läge, som werkade underbart tilldragande på mig. „Å, min herre", sade jägmästaren, så ensamt är det wäl icke, om ni ej enligt stadsbornas wanliga föreställning anser hwarje ställe ensamt, som är beläget i skogen, utan sådant kommer an på, hwem som bor där. Ja, om här i detta gamla jaktslott ännu bodde en gammal knarrig herre som fordom, som hölle sig inom sina fyra wäggar och inte hade hög för skog eller jakt, då kunde det wäl wara en ensam uppehållsort, men se-

dan fursten efter hans död inrättat byggnaden till jägmästarboställe, går här lifligt nog till. Men, min herre, ni är wäl en sådan där stadsbo, som icke känner till något om skog eller jägaridrott, och då kan ni icke göra er ett begrepp om hwad wi skogsfolk föra för ett härligt lif. Jag och mina skogwaktare utgöra en enda familj, och — ni må finna det kuriöst eller icke, — så räknar jag också mina kloka hundar dit; de förstå mig och ge akt på hwarje wink, på hwart ord af mig och äro trogna till döden. Se, min Waldmann där, så klokt han ser på mig, emedan han wet att jag talar om honom! Ja, min herre, i skogen har man alltid något att beställa, på aftonen en del förberedelser; och så snart morgonen gryr, är jag uppe ur dunkuddarne och kommer ut, blåsande en lustig jaktlåt på mitt horn. Då waknar allt ur sin sömn, och hundarne ge hals, wilda af mod och jaktlust. Gossarne krypa raskt i kläderna, och med jaktwäskan på ryggen och bössan på skuldran, komma de in i stugan, där min gumma har frukosten i ordning, och så bär det af med lust och fröjd. Så komma wi till ställena, där willebrådet håller sig gömdt, och wi intaga wåra skilda platser, hundarne smyga med nosen mot backen och wädra och spåra, betraktande jägarne med mänskligt kloka ögon, och jägaren står där, hållande anden och med hanen på spänn, liksom fastwuxen på stället. Och när så willebrådet bryter fram ur snåret, skotten knalla, och hundarne störta fram; herre, då slår hjärtat, och man känner sig som en annan människa! Och för hwarje gång är en sådan jakt något nytt, och alltid förekommer något, som man icke warit med om förut. Redan därigenom att willebrådet fördelar sig efter årstiderna, att man ibland har ett ibland ett annat, blir saken så omwäxlande, att ingen kan bli mätt därpå. Men också skogen i och för sig själf är så härlig och full af lif, att jag aldrig kan känna mig ensam där. Därinne känner jag hwar öppning och hwart träd, och det

tyckes mig, som om hwarje telning som wuxit upp under mina ögon och nu sträcker sin raka topp i wädret, måste känna och hålla af mig, emedan jag wårdat och wärnat den, ja, många gånger, då det susar och brusar, förefaller det mig werkligen som om träden talade till mig på sitt eget språk, och som wore detta en lofsång till Gud och hans allmakt och en bön, som man icke kan finna ord för. Kort sagdt, en rättskaffens och from jägare för ett gladt och härligt lif, ty han har bewarat åt sig något af den gamla sköna frihet, som människorna ägde i den fria naturen, då de icke wißte af något prål eller krus, som de nu plåga sig med i sina murade fängelser till den grad, att de bli främmande för allt skönt, som Gud skapat till deras uppbyggelse och nöje; han är som en af dessa friborna, som man läser i gamla historier om, hur de lefde i kärlek och wänskap med hela naturen."

Den gamle jägmästaren sade allt detta med en sådan ton, att man blef öfwertygad om hur djupt han själf kände det, och jag afundades honom i själfwa werket hans lyckliga lif, denna innerligt rotfästade, lugna känslostämning, som war så helt olika min egen.

Den gamle herrn anwisade mig nu ett litet, nätt inredt rum i andra ändan af den, som jag nu märkte, gamla och widsträckta byggnaden. Där återfann jag mina saker, och han lämnade mig ensam, i det han försäkrade att det tidiga larmet i huset icke skulle kunna wäcka mig, och att jag, skild från husets öfriga inwånare, kunde sofwa ut, så länge jag själf wille. Först när jag kallade, skulle man ge mig min frukost, men honom själf kunde jag ej träffa förr än till middagen, emedan han bittida skulle draga ut på jakt med pojkarne och ej återwända förr än wid middagstiden.

Jag kastade mig på sängen och trött, som jag war, insomnade jag snart, men qwaldes af en hemsk dröm. Underbart nog, började drömmen med medwetandet om

sömnen, jag sade mig nämligen själf: det är skönt att jag strax kunde somna, så att jag kan hämta mig från min trötthet, endast måste jag akta mig för att öppna ögonen. Och ehuru det föreföll mig som jag ej kunde låta bli att göra det, blef min sömn likwäl icke afbruten. Därpå gick dörren upp, och en mörk gestalt trädde in, i hwilken jag till min förskräckelse igenkände mig själf i kapucinerhabit med skägg och tonsur. Gestalten kom allt närmare min bädd, jag kunde icke röra mig, och hwarje frampressadt ljud qwäfdes som af stelkramp. Nu satte sig skepnaden på sängkanten och grinade mot mig som i hån. „Nu måste du komma med mig", sade den, „wi skola klättra upp på taket under wäderflöjeln, den sjunger en lustig wisa just nu, ty ufwen skall ha bröllop. Där skola wi brottas med hwarandra, och den som stöter ned den andre blir kung och får dricka blod."

Jag kände hur gestalten grep tag i mig och sökte lyfta mig. Förtwiflan gaf mig åter krafter. „Du är icke jag, utan djäfwulen", skrek jag och klöste det hemska spöket i ansiktet, men det war som om mina fingrar borrade sig in i ögonen som i tomma hålor, och gestalten gaf till ett gällt skratt. I samma ögonblick waknade jag, som skakad af en plötslig ryckning. Men skrattet ljöd ännu i rummet. Jag reste mig, morgonen bröt med sina ljusa strålar in genom fönstret, och framför bordet såg jag en skepnad i kapucinerdräkt stå med ryggen wänd mot mig. Jag blef stel af skräck, när den rysliga drömmen antog waken werklighet. Kapucinern rotade bland sakerna på bordet. Nu wände han sig om, och jag fick åter mod, när jag såg ett främmande anlete med swart förwildadt skägg och ögon, ur hwilka ett tanketomt wanwett lyste. Aflägset erinrade mig wissa drag om Hermogenes. Jag beslöt inwänta hwad den okände skulle taga sig för och endast förhindra hwarje skadligt tilltag å hans sida. Min dolk hade jag bredwid mig, och redan genom min kropps-

styrka war jag, också utan främmande hjälp, den okände wuxen. Som ett barn lekte han med mina saker, isynnerhet hade han nöje af den röda portföljen, som han under sällsamma krumsprång wände mot dagern. Slutligen fann han korgflaskan med resten af det hemlighetsfulla winet, han öppnade den och luktade; då bäfwade han i alla leder och utstötte ett skri, som gaf ett dost eko i rummet. En klocka i huset slog klart tre, då tjöt han som gripen af förskräckliga qwal, men bröt snart ånyo ut i samma skärande skratt, som jag hört i drömmen. Han rörde sig i wilda hopp, drack ur flaskan, och kastande den ifrån sig, sprang han ut genom dörren. Hastigt stod jag upp och sprang efter honom, men han war redan utom synhåll, jag hörde honom med buller gå ned för en aflägsen trappa och en dof smäll, som af en hårdt tillslagen dörr. Jag reglade till mitt rum för att förhindra ett nytt besök och lade mig åter. Jag war nu för utmattad för att icke strax insomna, och stärkt och wederqwickt, waknade jag först, då solen lyste in i rummet.

Jägmästaren hade, som han sagt, med söner och jägare dragit till skogs; en wänlig flicka, jägmästarens yngsta dotter, bar till mig min frukost, under det att den äldre tillsammans med sin moder war sysselsatt i köket. På ett behagligt sätt förstod flickan att berätta hur gladt och fredligt man här lefde tillsammans, och hwilken rörelse och uppståndelse det stundom blef, när fursten jagade i reviret och öfwernattade i gården. Så förgingo ett par timmar före middagen, då muntert jubel och hornens klang förkunnade jägmästarens återkomst i sällskap med fyra söner, wackra blomstrande ynglingar, af hwilka den yngste knappast kunde wara femton år gammal, samt tre skogwaktare.

Han frågade hur jag sofwit och om icke det tidiga larmet wäckt mig för bittida. Jag kunde icke berätta om mitt öfwerståndna äfwentyr, ty den hemske munkens up-

penbarelse war så inwäfd i drömsynen, att jag knappast war i stånd att urskilja hwar drömmen öfwergått i werklighet.

Bordet war dukadt, och soppan ångade, gubben aftog sin kalott för att läsa till bords, när dörren öppnades och kapucinermunken, som jag sett under natten, kom in. Wansinnet war förswunnet ur hans anlete, men han hade en mörk och butter uppsyn. „Wälkommen högwördighet", ropade gubben honom till mötes, „bed nu bordsbönen och sätt er till bords med oß!" Då blickade han omkring sig med ögon, som lyste af wrede, och skrek med fruktanswärd stämma: „Fan skall ta dig med ditt »högwördighet« och förbannade bedjande! Har du nu lockat mig hit, för att jag skall bli den trettonde wid bordet och bragt om lifwet af den främmande mördaren? Har du inte fått på mig denna kåpa för att ingen i mig skall kunna känna igen grefwen, din husbonde och herre? Men tag dig i akt för min wrede, förbannade!"

Med dessa ord grep munken ett tungt krus, som stod på bordet, och slungade det efter den gamle, som med en skicklig wändning undwek kastet, som annars skulle krossat hans hufwud. Kruset flög i wäggen och gick i tusen bitar. Men i samma ögonblick grep en af drängarne den rasande och höll honom fast.

„Hur", utropade jägmästaren, „du fördömde hädare, du wågar bland fromt folk ånyo ge ditt raseri utlopp, du wågar på nytt trakta efter den mans lif, som räddade dig ur ditt djuriska tillstånd och från ewigt fördärf. Bort till tornet med dig!" Munken föll nu på knä och bad om förbarmande, men gubben sade: „I tornet måste du och får icke mera wisa dig här, förr än jag wet att du afsäger dig satan, som förbländar dig, om icke måste du dö." Då skrek munken till som i tröstlös jämmer och dödsnöd, men jägaren ledde bort honom, och berättade, då han återkom, att munken blifwit lugnare, så snart han in-

trädt i tornrummet. Kristian, som brukade bewaka honom, berättade widare att munken hela natten bullrat omkring i husets korridorer och i daggryningen skrikit: „ge mig mera af ditt win, mer win!" Kristian hade också tyckt att munken raglat som en drucken, ehuru han ej förstått hur han kunnat komma öfwer någon rusgifwande dryck. Nu drog jag icke längre i betänkande att omtala mitt nattliga äfwentyr, hwarwid jag icke glömde att berätta om den tömda korgflaskan.

„Å, det war obehagligt", sade jägmästaren, „ni förefaller mig wara en from och duktig karl, en annan hade kunnat dö af förskräckelse." Jag bad honom närmare upplysa om hur det förhöll sig med den galne munken. Gubben genmälte: „Ack, det är en lång, äfwentyrlig historia, sådant duger icke till maten. Det är redan illa nog att den otäcka människan fått störa oß med sitt brottsliga tilltag, just då wi glada och belåtna skulle till att njuta af gudsgåfworna, men nu måste wi strax till bords." Med dessa ord aftog han sin lilla kalott och bad andäktigt bordsbönen, hwarpå wi under gladt samspråk förtärde den landtligt kraftiga och smakligt tillredda måltiden. Den gamle lät gästen till ära hämta upp ett godt win, som han efter patriarkalisk sed kredensade mig ur en wacker pokal. Under tiden afdukades bordet, och jägarne nedtogo ett par horn från wäggen och blåste en jägarwisa. Wid den andra reprisen föllo flickorna in med sång, och sönerna upprepade i kör refrängen. Jag kände mitt bröst widgas, icke på länge hade jag känt mig så wäl till mods som bland dessa enkla och fromma människor. Ännu sjöngos åtskilliga melodier och gemytliga sånger, innan gubben reste sig med utropet: „lefwe alla duktiga karlar, som hedra jaktens ädla idrott!" och tömde sitt glas i botten. Alla stämde in, och så war den glada måltiden till ända, som mig till ära blifwit förskönad med win och sång.

Gubben sade till mig: „Tag er nu en middagslur på en halftimme, min herre, sedan kunna wi gå ut i skogen, och jag skall berätta er hur munken kommit i mitt hus och hwad jag i öfrigt wet om honom! I qwällningen gå wi ut på ett håll, där det efter Frans' utsago finnas rapphöns. Äfwen ni skall få ett godt gewär och försöka er lycka." Saken war ny för mig, ty som seminarist hade jag wäl skjutit till måls, men aldrig på wildt. Jag antog därför jägmästarens tillbud, hwilket högligen gladde honom. Utrustad med bössa och jaktwäska, tog jag ut i skogen med jägmästaren, som på följande sätt begynte sin berättelse om den sällsamme munken: „Nästa höst är det redan två år sedan mina gossar ofta in i skogen hörde ett rysligt tjutande, som, hur omänskligt det än lät, min då nyantagne lärling Frans menade härröra från en människa. Frans syntes särskildt utsatt för att oroas af det tjutande widundret, ty då han stod på sitt paß, skrämde tjutet, som hördes strax i närheten, willebrådet, och till slut såg han, så ofta han lade an på ett djur, en borstig, obestämbar skepnad, som gjorde hans skott om intet. Frans hade hufwudet fullt af allehanda spökaktiga jakthistorier, som fadern, en gammal jägare, satt i honom, och han war böjd att hålla detta wäsen för satan själf, som wille göra honom led på jägaryrket eller på annat sätt förföra honom. De andra pojkarne, ja, mina egna söner, instämde slutligen med honom, och mig war det så mycket angelägnare att komma underfund med saken, som jag ansåg det hela som en list af tjufskyttarne för att skrämma bort mina jägare från deras paß. För den skull befallde jag mina söner och skogwaktarpojkar att tilltala gestalten, när den åter wisade sig och att, om den ej stannade och gaf besked om sig, efter gammal jägarrätt skjuta efter den. Frans blef åter den förste, som råkade ut för widundret. Läggande an med bössan, ropade han an det, men gestalten förswann i buskfnåret. Frans wille skjuta,

men skottet wille ej brinna af, och han sprang nu till de andra, full af fasa och förskräckelse, samt fullt öfwertygad att det war den lede själf, som bortjagade hans willebråd och förgjorde hans bössa; ty sedan widundret började förfölja honom, träffade han i själfwa werket icke ett enda djur, fast han förut warit en god skytt. Ryktet om spökeriet i skogen utbredde sig öfwerallt, och utom andra dumheter berättades i byn att satan mött Frans och erbjudit honom frikulor. Jag beslöt att göra ände på owäsendet och uppsöka odjuret, som jag aldrig själf stött på, på de platser, där det brukat wisa sig. Det dröjde länge, innan det wille lyckas, ändtligen då jag en dimmig novemberqwäll hade mitt paß just på det ställe, där Frans första gången sett widundret, praßlade det i buskarne bredwid; i förmodan att det war ett djur, lade jag tyst an med gewäret, då i stället en gräslig gestalt med swart och borstigt hår och klädd i trasor wisade sig. Widundret stirrade på mig och utstötte hemska, ihållande tjut. Ja, min herre, det war en syn, som kunde injagat den modigaste fruktan, jag trodde att den lede själf stod framför mig, och jag swettades af ångest. Men en bön, som jag uttalade med hög röst, ingaf mig åter mod. Då jag bad och nämnde Jesu Kristi namn, tjöt widundret med än större raseri och utbröt slutligen i rysliga hädelser och förbannelser. Då ropade jag: »Du fördömde själle, sluta upp med dina hädelser och gif dig, annars skjuter jag ned dig!« Då kastade sig människan qwidande till marken och bönföll om förskoning. Min jägare kom, och wi grepo och ledde hem mannen, där jag, i affikt att nästa dag anmäla tilldragelsen för myndigheterna, lät inspärra honom i tornet på huset här bredwid. Så snart han kom in i tornkammaren, föll han i wanmakt. Då jag nästa dag besökte honom, satt han på sitt halmläger och grät häftigt. Han föll ned för mina fötter och bad att jag skulle ha förbarmande med honom, sedan flera weckor lefde han

i skogen och hade lifnärt sig enbart af örter och wildfrukt, han war en kapuciner från ett aflägset kloster, som hade rymt ur fängelset, där man inspärrat honom på grund af hans wansinne. Mannen war werkligen i ett ömkanswärdt tillstånd, jag hade medlidande med honom och lät gifwa honom mat och win, hwarpå han synbart repade sig. Han bad mig på det enträgnaste att ännu under ett par dagar tåla hans närwaro i huset och att skaffa honom en ny ordensdräkt, sedan ämnade han friwilligt återwända till sitt kloster. Jag uppfyllde hans önskan, och wansinnet tycktes werkligen ge wika, enär paroxysmerna blefwo allt sällsyntare och mindre häftiga. Under raseriutbrotten utstötte han hädiskt tal, och jag iakttog att han, om man tilltalade honom hårdt och hotade honom med döden, öfwergick till ett tillstånd af inre förkrosselse, hwarunder han späkte sig, ja, anropade Gud och helgonen om befrielse från sina helwetesqwal. Wid sådana tillfällen tycktes han anse sig wara den helige Antonius, liksom han under raserianfallen alltid wäsnades om att han wore en grefwe och härskare, som skulle mörda oß alla, när hans tjänare anlände. Under de ljusa mellanstunderna bad han mig att för Guds skull icke förskjuta honom, enär han trodde att hans uppehåll hos mig kunde bota honom. Blott en enda gång kom det åter till ett häftigt uppträde med honom, och det war, då fursten jagat i reviret och öfwernattat hos mig. Sedan han sett fursten och hans glänsande swit, blef munken alldeles förändrad. Han blef butter och sluten och aflägsnade sig hastigt, när wi bådo. En ryckning genomfor hans lemmar, så snart han hörde ett andäktigt ord, och han betraktade min dotter Anna med så lystna blickar, att jag beslöt mig för att undanskaffa honom för att förhindra widare ofog. Men natten före den dag, då jag tänkte sätta min plan i werket, wäckte mig ett genomträngande skrik från korridoren, jag hoppade ur sängen och sprang

hastigt med ett tändt ljus bort till det rum, där mina döttrar sofwo. Munken hade brutit sig ut ur tornet, där jag stängt honom inne under nätterna, och hade i djurisk brunst skyndat till mina döttrars rum, hwars dörr han sprängde med en spark. Till all lycka hade en outhärdlig törst drifwit Frans ur rummet, där pojkarne sofwo, och han skulle just gå ned till köket för att hämta watten, då han hörde munken gå öfwer gången. Han skyndade dit och grep honom bakifrån just i det ögonblick, då han stötte in dörren. Men gossen war för klen att få bukt med den rasande, de slogos i dörren, under det att de ur sömnen wäckta flickorna skreko af förskräckelse, och jag kom till stället, just då munken kastat gossen till golfwet och fått ett mördande grepp om hans strupe. Utan att besinna mig, grep jag tag i munken och ryckte honom bort från Frans, men plötsligt, utan att jag wißte hur det gått till, blänkte en knif i munkens näfwe. Han stötte till efter mig, men Frans, som hämtat sig, fick tag i hans arm och snart nog lyckades jag, som wäl kan gälla för en stark man, att trycka den rasande så hårdt upp mot wäggen, att andedräkten tycktes förgå honom. Wäckta af bullret, kommo nu alla gossarne tillskyndande. Wi bundo munken och kastade honom i tornet, men jag hämtade min hundpiska och tilldelade honom som warnagel mot nya dåd af detta slag några kraftiga rapp, så att han jämrade och qwed erbarmligt, men jag sade: »För din skändliga afsikt att wåldföra min dotter och trakta efter mitt lif, är detta för litet, egentligen borde du dö!« Han tjöt af ångest och fasa, ty fruktan för döden tycktes alldeles förinta honom. Nästa morgon blef det mig möjligt att föra honom bort. Han låg då, lik en död, i en fullständig afmattning och ingaf mig ett werkligt medlidande. I ett bättre rum lät jag bädda en god säng åt honom, min gumma wårdade honom, kokte en stärkande soppa och räckte honom ur wårt husapotek de läkemedel,

som kunde wara honom tjänliga. Min hustru har den goda wanan att, då hon sitter ensam, ofta uppstämma uppbyggliga sånger, men om hon riktigt will känna sig wäl till mods, låter hon Anne sjunga en sådan sång för sig. Så skedde det nu wid den sjukes bädd. Då suckade han djupt och såg på min hustru och Anne med sorgsna ögon, under det att tårarna sköljde hans kinder. Då och då rörde han hand och fingrar, som om han wille korsa sig, men handen föll åter ned kraftlös. Så småningom började han synbarligen att tillfriskna, nu gjorde han ofta nog på munkarnes wis korstecknet och bad tyst. Men helt oförmodadt begynte han sjunga latinska psalmer, som, ehuru de ej kunde förstå orden, med sina högtidliga toner grepo min hustru och Anne på det mäktigaste, så att de ej nog kunde tala om hur stor uppbyggelse de hade af den sjuke. Munken war snart så paß återställd, att han kunde stå upp och gå omkring i huset, men hans utseende och wäsen woro helt och hållet förändrade. I stället för att som förr lysa af en elak eld, blickade hans ögon nu mildt framför sig, på klosterwis gick han tyst och andäktigt omkring med knäppta händer, och hwarje spår af wansinne war förswunnet. Han njöt aldrig något annat än grönsaker, bröd och watten, och endast sällan kunde jag på sista tiden förmå honom till att slå sig ned wid mitt bord, äta af deß rätter och dricka en klunk win därtill. Wid sådana tillfällen läste han bordsbönen och förtjuste oß med sitt tal, som han förstod att lägga så wäl, som få andra. Ofta wandrade han ensam omkring i skogen, och så kom det sig att jag en gång träffade honom där och utan någon egentlig biaffikt frågade honom om han ej snart tänkte återwända till sitt kloster. Han såg ut att blifwa mycket rörd, fattade min hand och sade: »Min wän, dig har jag att tacka för min själs wälfärd, du har räddat mig från ewigt fördärf, än står jag icke ut med att skiljas från dig, låt mig stanna! Ni fann mig,« fort-

satte han efter en stunds tystnad, »i ett alldeles urartadt tillstånd och anar kanske ännu icke att jag en gång war en rikt utrustad yngling, hwilken en swärmisk håg för ensamhet och studier förde i kloster. Mina bröder älskade mig högt, och jag lefde så lyckligt, som man endast kan det i ett kloster. Genom min fromhet och mitt exemplariska uppförande swingade jag mig upp, och man såg i mig den blifwande priorn. Då hände sig att en af bröderna återkom från widsträckta resor och förde med sig åtskilliga reliker, som han skaffat sig på wägen. Bland dessa fanns också en tillsluten flaska, som den helige Antonius skulle ha fråntagit djäfwulen, som däri förwarat en trolldryck. Äfwen denna relik gömdes sorgfälligt, fastän hela saken syntes mig osmaklig och strida mot den andakt, som de sanna relikerna borde inge. Men ett obeskrifligt begär att utforska hwad som egentligen war i flaskan, bemäktigade sig mig. Jag lyckades få fatt på den, öppnade den och fann däri en härligt doftande och sött smakande, stark dryck, som jag tömde till sista droppen. Huru sedermera hela mitt sinnelag förändrades, huru jag nu greps af en brännande törst efter wärldslig lust, och lasten i förförisk gestalt tycktes mig som lifwets högsta goda, allt detta will jag icke tala om, kortligen mitt hela lif blef en följd af skändliga förbrytelser, så att jag, när jag, oaktadt min djäfwulska list, blef ertappad, af priorn dömdes till ewigt fängelse. Sedan jag tillbragt flera weckor i en unken och fuktig fängelsehåla, förbannade jag mig själf och min tillwaro och utstötte hädelser mot Gud och helgonen. Då uppenbarade sig i ett rödt sken satan själf för mig och lofwade mig befrielse, om jag helt och hållet wille wända min själ från himlen och tjäna honom. Med ett tjut störtade jag på knä och utropade: ‚icke Gud är det jag tjänar, du är min herre och ur ditt glöd strömmar all lifwets lust!' Då brusade det i luften som af en orkan, murarna brakade, som skakade af en jordbäfning, ett skärande hwin

hwen genom fängelsehwalfwet, fönstergallren föllo i stycken, och utslungad af en osynlig makt, stod jag ute på klostergården. Månen sken klart fram mellan molnen, och i deß strålar lyste den helige Antonius' staty, som war upprest wid springbrunnen midt på gården. En outsäglig ångest sönderslet mitt bröst, förkrossad kastade jag mig ned för helgonet, afswor mig det onda och bad om förskoning, men swarta moln skockade sig åter, ånyo brusade en orkan genom rymden, och jag förlorade medwetandet, för att först wakna i skogen, där jag wansinnig af hunger och förtwiflan, rasande ströfwade omkring, och hwarur ni sedermera räddade mig.« Så berättade munken, och hans historia gjorde på mig ett så starkt intryck, att jag efter flera år ännu är i stånd att ord för ord upprepa den. Sedan den tiden har munken alltjämt uppfört sig så fromt och godmodigt, att wi alla lärt oß hålla af honom, och så mycket obegripligare synes det mig att hans wanwett under föregående natt ånyo kunde komma till utbrott."

„Wet ni då icke", föll jag jägmästaren i talet, „ur hwilket kloster den olycklige rymt?"

„För mig har han förtegat det", sade jägmästaren, „och jag wille så mycket mindre fråga därom, som jag är nästan wiß om att det är samma olyckliga människa, om hwilken det war tal wid hofwet, fastän ingen anade att han war i närheten, och jag just där till munkens sanna bästa icke omtalade denna min mening." — „Men jag kan wäl få weta den", fortsatte jag, „då jag ju är en främling och till på köpet med hand och mun lofwar att ingenting säga?" — „Ja, ni kan få weta, fortsatte jägmästaren, „att systern till wår furstinna är abbedissa i ***. Hon hade antagit sig och låtit uppfostra sonen af en fattig qwinna, hwilkens man haft wissa hemlighetsfulla förbindelser med wårt hof. På grund af en inre kallelse blef han kapucinermunk och wida bekant som andlig wäl-

talare. Abbedissan skref ofta till sin syster om sin skyddsling och förjde för en tid sedan högligen öfwer förlusten af honom. Genom mißbruk af en relik lär han gjort sig skyldig till en swår synd och förwisats ur det kloster, hwars prydnad han warit. Allt detta känner jag till genom ett samtal, som jag åhörde, mellan furstens lifmedikus och en af de andra herrarne wid hofwet. De omnämnde äfwen andra egendomliga omständigheter, som blifwit mig oförståeliga och undfallit mig, emedan jag icke i grund och botten lärt känna dessa historier. Om nu också munken på annat sätt berättar om sin befrielse ur klosterfängelset, och påstår den wara skedd med satans bistånd, så anser jag detta för en inbillning, som är en rest af hans wansinne, och menar att munken ej är någon annan än just broder Medardus, som abbedissan lät uppfostra för det andliga ståndet och djäfwulen förledde till allehanda synder, ända till deß Gud straffade honom med djuriskt wanwett."

När jägmästaren nämnde Medardus' namn genomfor mig en rysning, ja, hela hans berättelse hade genomborrat min innersta warelse liksom med dödliga dolkstygn. Jag war endast allt för säker på att munken talat sanning, och att just en sådan helwetesdryck, som hans lystenhet förledt honom att smaka, hade störtat honom i fördömelsen af ett hädiskt wanwett. Men jag själf hade sjunkit ned till en eländig leksak, för en ond och hemlighetsfull makt, som höll mig fången i oupplösliga fjättrar, så att jag, när jag menade mig wara fri, endast kunde röra mig i den bur af järn, hwari jag hölls inspärrad utan hopp om räddning. Den fromme Cyrillus' goda lärdomar, som jag lämnat obeaktade, grefwens och hans lättsinnige hofmästares besök, allt detta rann mig i minnet. Nu förstod jag hur jäsningen inom mig och min förändrade sinnesstämning uppkommit, jag blygdes öfwer mina brott, och denna känsla af skam höll jag i detta

ögonblick för den ånger och förkrossel se, som jag bort känna i sann bot. Sålunda war jag försänkt i djup eftertanke och lyßnade knappast till den gamle, som nu återkommit till sitt älsklingsämne, jakten, och skildrade mången dust, som han hade haft med de elaka friskyttarne.

Aftonen hade brutit in, och wi stodo framför de buskskår, där rapphönsen borde wara dolda; jägmästaren ställde mig på min plats och inskärpte mig att hwarken tala eller röra mig och att noga lyßna med bössan i ordning. Jägarne smögo sig tyst till sina platser och jag stod ensam i mörkret, som blef allt djupare. Då framträdde i skogen gestalter ur mitt förgångna lif. Jag såg min moder och abbedissan, de betraktade mig med förebrående blickar. Med dödsblekt ansikte smög sig Eufemia inpå mig och stirrade mot mig med mörka och glödande blickar, hon lyfte hotfullt sina blodiga händer, det war blodsdroppar på dem, blodsdroppar, som runnit ur Hermogenes' banesår — jag skrek till. Då hörde jag öfwer mitt hufwud flaxande wingslag, på måfå sköt jag i luft en, och twå höns föllo träffade ned. „Bravo", ropade jägaren, som stod mig närmast, och sköt ned det tredje. Nu knallade skotten rundtomkring, och jägarne samlade sig, hwar och en medförande sitt byte. Icke utan att ge mig en listig sidoblick, berättade nu jägaren hur jag, liksom förskräckt, skrikit till, när rapphönsen strukit fram öfwer mitt hufwud, och hur jag, utan att ens sikta, på måfå aflossat mitt gewär, ja, i mörkret hade han tyckt att jag hållit bössan i helt annan riktning, och likwäl hade rapphönsen fallit. Den gamle jägmästaren skrattade högljudt åt att jag blifwit så skrämd af hönsen, och att jag endast knallat på liksom till nödwärn. „För öfrigt hoppas jag, min herre", fortfor han skämtsamt, „att ni är en from och ärlig jägare och inte någon friskytt, som är i förbund med den onde och skjuter ned allt hwad ni behagar, utan

att bomma." Detta helt wißt affiktslösa skämt af gubben träffade min innersta själ, och min lyckoträff, hwartill naturligtwis endast slumpen bar skulden, uppfyllde mig själf med fasa. Mitt eget jag, mer än någonsin sönderstyckadt, föreföll mig själf problematiskt, och en hemsk rysning genomfor hela min warelse.

När wi kommo hem, berättade Kristian att munken förhållit sig alldeles lugn i tornet, att han ej sagt ett enda ord och ej heller welat taga till sig någon föda. „Jag kan ej längre behålla honom hos mig", sade jägmästaren, „ty hwem står mig god för att hans, som det tyckes, obotliga wansinne icke ånyo utbryter och anställer någon fruktanswärd olycka i mitt hem. Tidigt i morgon måste han med Frans och Kristian fara till staden; min redogörelse för saken är längesedan i ordning, och så kan han bli öfwerförd till dårhuset."

När jag åter stod ensam i min kammare, såg jag framför mig Hermogenes' gestalt, och när jag tog den i skarpare ögonsikte, förwandlade den sig i den wansinnige munken. För mitt medwetande flöto båda tillsammans i ett. Jag kom att stöta till korgflaskan, som ännu låg qwar på golfwet. Munken hade tömt den till sista droppen, och jag war sålunda befriad från hwarje frestelse att ytterligare smaka på djäfwulsdrycken, men till och med flaskan, hwarur det strömmade en stark och berusande doft, kastade jag ut genom fönstret öfwer gårdsmuren, för att så göra om intet hwarje werkan af det ödesdigra elixiret.

Så småningom blef jag lugnare, ja, den tanken ingaf mig mod att jag dock i hwarje hänseende war upphöjd öfwer denne munk, som en dryck snarlik min försatt i wildt wansinne. Jag kände att detta fasansfulla öde gått mig förbi; ja, att den gamle jägmästaren hållit munken för den olycklige Medardus — för mig själf, war mig en

fingerwisning att en högre makt icke wille låta mig nedsjunka i samma tröstlösa elände.

Jag kände mig oemotståndligt dragen till residenset. Min fostermors syster, som efter hwad jag wißte genom de bilder, jag sett af henne, i hög grad skulle likna denna, borde wara ämnad att återföra mig till det fromma, skuldlösa lif, som en gång stod i blom, ty därtill fordrades under min nuwarande sinnesstämning endast hennes åsyn och de därigenom wäckta hågkomsterna. Jag wille öfwerlämna åt slumpen att föra mig i hennes närhet.

Det hade knappast hunnit dagas, när jag hörde jägmästarens röst nere på gården. Bittida skulle jag afresa tillsammans med hans son, och jag kastade hastigt på mig mina kläder. Då jag kom ned, stod ett arbetsfordon med halmsäten framför husdörren, man förde ned munken, som tåligt och med dödsblekt och förstördt utseende lät sig leda. Han swarade icke på några frågor och wille icke äta, tycktes knappast ens warsna människorna omkring sig. Man lyfte upp honom i wagnen och band fast honom med ett rep, emedan hans tillstånd ännu såg betänkligt ut, och man wille wara säker för ett plötsligt utbrott af hans återhållna raseri. Då man fastsnörde hans armar, gingo krampaktiga ryckningar öfwer hans ansikte, och han jämrade sig sakta. Hans belägenhet gjorde mig ondt; den war besläktad med min, ja, jag hade kanske hans fördärf att tacka för min räddning. Kristian och en jägare satte sig bredwid honom i wagnen. Först wid affärden kom hans blick att falla på mig, och han såg ut som slagen med förwåning. Medan wagnen aflägsnade sig, wände han hufwudet tillbaka och höll blicken oafbrutet riktad mot mig. „Ser ni", sade den gamle jägmästaren, „hur skarpt han betraktar er, jag tror att er oförmodade närwaro i matsalen i hög grad bidrog att wäcka hans raseri, ty till och med under sina goda mellantider förblef han märkwärdigt skygg och hade

alltid en mißtanke att en främling skulle komma och döda honom. För döden hade han alltid en omätlig rädsla, och genom hotelse att omedelbart låta skjuta honom har jag ofta kunnat kufwa hans utbrott af raseri."

Jag kände mig lätt till sinnes, när denne munk aflägsnats, hwilkens uppenbarelse liksom i förwridna och fasansfulla drag reflekterade mitt eget jag. Jag gladde mig åt färden till residensstaden, ty det förekom mig som om jag där skulle befrias från bördan af det mörka öde, som nedtryckt mig, ja, som skulle jag där få krafter att slita mig lös från den onda makt, som gripit in i mitt lif. När wi ätit frukost, körde en med raska hästar förspänd reswagn fram. Med knapp nöd lyckades jag för all den åtnjutna gästfrihet påtruga frun litet penningar och förmå de twå bildsköna döttrarna att mottaga ett par galanterisaker, som jag händelsewis hade med mig. Från hela familjen tog jag ett så hjärtligt afsked, som om jag länge warit bekant i hemmet, och jägmästaren skämtade ännu åtskilligt öfwer min talang som jägare. Glad och munter, for jag därifrån.

Lifwet wid furstehofwet.

Furstens residens bildade liksom en motsats till den handelsstad, jag lämnat. Till omfånget betydligt mindre, war den regelmässigare och wackrare byggd, fast tämligen folktom. Flera gator, planterade som alleer, tycktes mig snarare tillhöra en park, än en stad. Allt rörde sig tyst och högtidligt, och endast sällan hörde man bullret af en wagn. Till och med i inwånarnes, ända ned till den lägre klassens, dräkt och beteende härskade en wiß afmätthet och en sträfwan att wisa yttre bildning.

Det furstliga palatset war allt annat än stort, ej heller byggdt i stor stil, men med afseende på elegans och riktiga måttförhållanden en af de skönaste byggnader jag någonsin sett. Därtill anslöt sig en behaglig parkanläggning, som den liberale fursten öppnat till promenadplats för inwånarne.

I wärdshuset, där jag tagit in, sade man mig att den furstliga familjen om aftnarna brukade promenera i parken, och att många af inwånarne aldrig läto tillfället gå sig ur händerna att där se sin godmodige landsfader. På bestämd tid skyndade jag till parken, fursten kom ut ur slottet i sällskap med sin gemål och en fåtalig uppwaktning. Ack, snart såg jag ingen utom furstinnan, som i hög grad liknade min fostermor! Samma höghet, samma behag i rörelser, samma själfulla blick, samma öppna panna och ett lika himmelskt leende! Endast tycktes hon mig fylligare till wäxten och yngre än abbedissan. Hon underhöll sig älskwärdt med flera damer, som för tillfället befunno sig i alleen, under det att fursten war inbegripen i ett intressant och ifrigt samtal med en allwarlig man. Den furstliga familjens dräkt, sätt och omgifning, allt harmonierade med tonen i det hela. Man såg att det säkra lugn och den anspråkslösa sirlighet, som kom till sy-

nes i residensstaden, utgick från hofwet. Händelsewis stod jag bredwid en waken och liflig man, som wißte besked om alla möjliga frågor och förstod att i swaren infläta allehanda lustiga anmärkningar. När den furstliga familjen gått förbi, föreslog han mig att göra en spatsertur i parken och erbjöd sig att för mig, främlingen, wisa alla de smakfulla anläggningar, som man där kunde påträffa. Detta erbjudande kom mig lägligt, och jag fann i själfwa werket att öfwerallt behag och ordnad smak gjorde sig gällande, ehuruwäl i de i parken strödda byggnaderna sträfwan efter en antik form, som endast fördrar de mest grandiosa dimensioner, narrat byggherren till bagateller. Antika pelare, hwars kapitäl en storwuxen karl kan räcka med sin hand, äro wäl tämligen löjliga. Likaledes fanns i en motsatt konstart i en annan del af parken ett par gotiska byggnader, hwilka i sin litenhet togo sig alltför smått ut. Jag tror att efterliknandet af gotiska former är ännu farligare, än eftergörandet af antika. Ty om det också är riktigt att små kapell ge den byggmästare, som är underkastad begränsning i afseende på byggwerkens storlek och kostnad, en kär anledning att bygga i denna stil, så skulle det dock icke wara färdigt med spetsbågar, bisarra pelare och snirklar, som man efterapar ur den eller den kyrkan, enär endast den byggmästaren kan åstadkomma något äkta i denna wäg, hwilken känner sig besjälad af det djupsinne, som war eget för dessa gamla mästare, hwilka förstodo att till ett tankedigert och betydelsefullt helt förbinda det som tycktes willkorligt ja, heterogent. Det will med ett ord säga, han måste besitta den sällsynta känsla för det romantiska, som måste leda den gotiske byggmästaren, då här ej kan bli tal om det skolmässiga och stilenliga, som han kan hålla sig till, då det gäller antika former. Jag sade allt detta till min följeslagare, som fullkomligt instämde med mig, men för deß småaktigheter framdrog som ursäkt att den i

en park nödwändiga omwäxlingen och behofwet att här och där finna byggnader som tillflyktsorter wid plötsliga owäder eller blott och bart till hwiloplatser, så godt som af sig själft haft dessa mißgrepp till följd. Jag genmälte härtill att de enklaste, anspråkslösaste trädgårdspaviljonger, halmtak, stöttade af trädstammar och dolda i nätta buskgrupper kunde fylla samma ändamål och wore mig kärare än alla dessa småtempel och kapell, och skulle det nu en gång timras och muras, så kunde det wäl för en intelligent byggmästare stå en stil till buds, som närmade sig den antika eller gotiska utan småaktig efterapning, utan anspråk att söka hinna storartade gamla mönster, endast åsyftande ett behagligt intryck på åskådaren.

„Jag är helt och hållet af er åsikt", genmälte min följeslagare, „emellertid härröra alla dessa byggnader, ja parkanläggningen i sin helhet från fursten själf, och denna omständighet bryter udden af allt klander, åtminstone bland oß infödingar. Fursten är den bästa människa, som det kan finnas på jorden, och alltifrån början har han lagt i dagen den sant landsfaderliga grundsatsen att undersåtarne ej äro till för hans skull, utan fastmer han för undersåtarnes. Friheten att yttra allt det, som man tänker, de små skatterna och det däraf härflytande låga priset på alla lifsförnödenheter, den obetydliga roll, som polisen här har att fylla, i det den endast har att utan buller sätta gräns för brottsligt öfwermod, utan att få pina borgare och främlingar med sin förhatliga ämbetsifwer, frånwaron af all militarism, det behagliga lugn, hwari yrken och affärer här idkas och bedrifwas, allt detta skall för er göra wistelsen i wårt lilla land angenäm. Jag slår wad om att ingen hittills har frågat er om namn eller stånd, och att wärdshuswärden icke, som det lär wara fallet i andra städer, redan under första qwarten högtidligt kommit anryckande med den stora boken, hwari man med trubbig penna och blekt bläck har

att inklottra sitt eget signalement. Kortligen, hela inrättningen af wårt lilla statswäsen, i hwilket werklig lefnadswishet gör sig gällande, härrör från wår utmärkte furste, under det att, efter hwad man berättat mig, folket fordom plågades af det dumma pedanteriet hos ett hof, som war en upplaga i fickformat af det större grannhofwet. Fursten älskar konst och wetenskap, och hwarje skicklig konstnär och snillrik lärd är honom därför wälkommen, och dennes kunskapsgrad är den enda pröfning af anträdet, som ger honom rätt att wisa sig i furstens närmaste omgifning. Men just i afseende på konst och wetenskap hade hos den mångsidigt bildade fursten insmugit sig en smula af det pedanteri, som wid hans uppfostran werkat beklämmande, och som nu kom till uttryck i ett slafwiskt fasthängande wid formen. Byggmästarne föreskref han med ängslig noggrannhet hwarje detalj i byggnaden, och hwarje liten afwikelse från de uppställda mönstren, som han med mycken möda sökt fram ur antiqvariska werk, kunde ängsla honom på samma sätt, som om ett eller annat icke wille foga sig i de nya måttförhållanden, som de mindre resurserna påtwungo. Fursten fick än wurm för det, än för ett annat, men utan att därigenom träda någon annans rätt för nära. När parken anlades, war han en passionerad arkitekt och trädgårdsmästare, sedan blef han hänryckt af musik, och denna förkärlek för musik ha wi att tacka för inrättandet af ett utmärkt musikkapell. Därpå sysselsatte han sig med att måla, inom hwilken konstgren han själf åstadkom owanligt goda saker. Till och med i de dagliga förströelserna wid hofwet ägde samma omwäxling rum. Förr dansades det mycket, numera hålles en faraobank wid mottagningarna, och utan att på minsta sätt wara en werklig spelare, förnöjer sig fursten med att iakttaga slumpens egendomliga nycker, men det behöfwes endast en impuls i en annan riktning, för att bringa en annan sak på dagordningen.

Denna snabba wäxling i böjelser har åsamkat honom förebråelsen för bristande grundlighet, men efter min mening gör man honom orätt, emedan, oaktadt denna hans andliga liflighet, intet ädelt och skönt förglömmes eller ens försummas. Däraf kommer det sig att ni ser parken så wäl skött, att wår teater fortfarande på alla möjliga sätt understödes och förkofras, och att tafwelsamlingen riktas efter måttet af hans krafter. Och hwad ombytet i hofwets nöjen beträffar, så är det en lek och wederqwickelse, som man wäl kan unna fursten efter det ofta mödosamma arbetet."

Wi gingo just förbi några wackra och med werkligt sinne för det måleriska grupperade träd och buskager. Jag gaf uttryck åt min beundran, och min följeslagare sade: „alla dessa planteringar och blomgrupper äro den utmärkta furstinnans werk. Hon är själf en utmärkt landskapsmålarinna, och naturkunskapen är hennes älsklingswetenskap."

Det war redan sent på aftonen, då wi lämnade parken, och min följeslagare mottog min inbjudning att äta med mig i wärdshuset och presenterade sig som inspektor för det furstliga konstgalleriet. När wi wid måltiden blifwit mer bekanta, yttrade jag min önskan att komma den furstliga familjen närmare, och han försäkrade att intet wore lättare, emedan hwarje bildad och spirituell främling wore wälkommen wid hofwet. Jag hade endast att aflägga en wisit hos hofmarskalken och bedja honom att föreställa mig för fursten. Detta diplomatiska sätt att få företräde för fursten föll mig så mycket mindre i smaken, som jag knappast kunde hoppas att undgå wissa beswärliga frågor om hwarifrån jag kommit, och om mitt stånd och karaktär. Jag beslöt mig därför att förlita mig på slumpen, som kanske kunde wisa mig en genare wäg, och detta blef också snart fallet.

När jag en morgon wandrade i den wid denna tid folktomma parken, mötte mig fursten, klädd i en enkel ytterrock, jag hälsade på honom liksom om han warit mig fullkomligt obekant. Han stannade och öppnade samtalet med att fråga om jag wore främling på platsen. Jag bejakade detta och tillade att jag kommit för ett par dagar sedan och endast wore stadd på genomresa, men att ortens behag och den lugna gemytlighet, som härskade öfwerallt, hade förmått mig att stanna. Oberoende, som jag war, och endast och allenast lefwande för konst och wetenskap, hade jag beslutat mig för att wara qwar rätt länge, emedan trakten i sin helhet i högsta grad tilltalade mig. Detta tycktes behaga fursten, och han erbjöd sig att i egenskap af ciceron wisa mig anläggningarne i parken. Jag aktade mig för att förråda att jag redan sett allt, utan lät tåligt föra mig genom alla grottor, tempel, gotiska kapell och paviljonger och åhörde de widlyftiga kommentarier, som fursten gaf öfwer allting. Han frågade mig om min mening; jag berömde platsens skönhet, den yppiga wäxtligheten, men underlät icke heller att med afseende på byggnaderna yttra mig på samma sätt som till galleriinspektorn. Han åhörde mig uppmärksamt och syntes ej helt och hållet förkasta en del af mina yttranden, men afskar hwarje ytterligare diskussion genom att anmärka, att jag wisserligen, ideelt sedt, kunde ha rätt, men att det fattades mig praktiska kunskaper i frågan. Samtalet kom nu att röra sig om konst, jag dokumenterade mig som en god kännare af målarkonsten och utöfwande tonkonstnär, wågade inwända åtskilligt mot hans omdömen, som snillrikt och precis gåfwo uttryck åt hans öfwertygelse, men äfwenledes röjde att hans konstnärliga bildning wida öfwerträffade den, som de store i allmänhet åtnjuta, och dock war för ytlig för att pejla de djup, ur hwilka den sanne konstnären öser sin konst. Mina inkast och åsikter gällde för honom som bewis på en dille-

tantism, som wanligen icke upplyses af en werklig praktisk insikt i ämnet. Han gaf mig åtskilliga lärdomar om målarkonstens och musikens sanna uppgift, öfwer taflans och operans betingelser. Jag fick åhöra mycket om kolorit, draperi, pyramidalgrupper, om allwarlig och komisk musik, om effekt, ljusdunkel o. s. w. Jag lyßnade utan att afbryta fursten, hwilken tycktes finna nöje i detta slags samtal. Slutligen afklippte han själf samtalets tråd med den plötsliga frågan: „spelar ni farao?" Jag sade nej. „Det är ett härligt spel", fortfor han, „i sin höga enkelhet sannerligen ett spel för intelligent folk. Man liksom lämnar sig själf, eller rättare, man ställer sig på en ståndpunkt, hwarifrån man kan se de egendomliga knutar och maskor, som den hemlighetsfulla makt, som wi kalla slumpen, twinnar med sina osynliga trådar. Winst och förlust äro de båda hakar, hwarpå denna mekanism rör sig, som wi sätta i gång, men som deß egen inneboende natur godtyckligt drifwer widare. Ni måste lära er detta spel, och jag will själf bli er lärare." Jag försäkrade att jag hittills ej känt någon lust för ett spel, hwilket, enligt hwad man försäkrat mig, skulle wara farligt och fördärfbringande. Fursten log, och betraktande mig med sina klara och lifliga ögon, fortfor han: „Ack det är barnsligt att påstå något sådant, men till slut håller ni mig wäl för en spelare, som will locka er i sina garn. Jag är fursten, om ni trifs här i residenset, så stanna och besök min krets, i hwilken wi ofta spela farao, utan att jag medger, att någon där ruinerat sig med detta spel, oaktadt insatserna måste wara betydliga för att intressera, ty slumpen är trög, när man anförtror den obetydligheter!"

Redan i begrepp att lämna mig, wände sig fursten om och frågade: „Men med hwem har jag talat?" Jag swarade att jag hette Leonard och war en privatlärd, för öfrigt wore jag ingalunda adelsman och kunde kanske där-

för icke begagna mig af den nådiga inbjudningen att wisa mig i hofcirkeln. „Hwad är adel, hwad är adel?" utropade fursten med häftighet, „ni är, som jag själf öfwertygat mig om, en bildad och snillrik man. Wetandet adlar er och qwalificerar er att uppträda i min närhet. Adjö, herr Leonard, och wälkommen!"

Så war då min önskan snarare och lättare uppfylld, än jag wäntat. För första gången i mitt lif skulle jag uppträda wid hofwet, ja, i en wiß mening lefwa där, och en mängd äfwentyrliga historier, sådana som roman- och komediskribenter kläcka ut, om hofwens ränker, intriger och kabaler, kommo mig i hufwudet. Enligt deras utsago måste en furste omges och förblindas af allehanda skurkar, i synnerhet måste hofmarskalken wara en osmaklig, andryg narr, förste ministern en girig och ränkfull bof, kammarjunkarne lösaktiga qwinnoförförare. Hwarje ansikte måste kunna läggas i konstmässigt wänliga weck, medan swek och bedrägeri lura i hjärtat. Alla liksom smälta af artighet och wänskaplighet, de bocka och buga, men enhwar är den andres oförsonlige fiende. Hofdamerna äro fula, högfärdiga, ränkfulla och till på köpet förälskade, de ställa ut giller och garn, för hwilka man har att akta sig som för eld. Sådan war min uppfattning af ett hof, sådan jag fått den genom läsning i seminariet, och oaktadt Leonard berättat mig om hofwen åtskilligt, som ej wille passa i mitt kram, qwarstod likwäl hos mig en wiß skygghet, som nu gjorde sig gällande, då jag själf stod i begrepp att se en hofhållning i werkligheten. Min åstundan att komma furstinnan närmare, och en inre röst, som oupphörligt tillropade mig att mitt öde här skulle afgöras, förde mig oemotståndligt med sig, och på bestämd timme stod jag, icke utan en inre beklämning, i den furstliga försalen.

Min tämligen långa wistelse i riks- och handelsstaden hade warit mig till nytta genom att fullständigt afslipa

det otympliga, stela och kantiga i mitt uppförande, som widlådde mig sedan klosterlifwet. Min af naturen smidiga och utomordentligt wälbyggda gestalt wande sig lätt wid den fria och otwungna hållning, som är wärldsmannens särmärke. Blekheten, som wanprydt den unge munkens wackra ansikte, war förswunnen, jag stod i min kraftigaste ålder, mina kinder rodnade och mina ögon sköto blixtar, mina mörkbruna lockar dolde hwarje rest af tonsuren. Därtill kom att jag bar en fin swart kostym efter nyaste mod, som jag fört med mig från handelsstaden, och så kunde jag ej undgå att genom mitt uppträdande göra ett behagligt intryck på de församlade, hwilka också wisade detta genom ett förekommande bemötande, som aldrig kändes närgånget, emedan det hölls inom gränserna för den finaste takt. Liksom efter min ur romaner hämtade teori fursten wid orden, som han talade till mig i parken: „jag är fursten", egentligen hastigt bort knäppa upp öfwerrocken och låta en stor stjärna blixtra emot mig, så borde också dessa herrar, som utgjorde furstens swit, gå omkring i broderade rockar och styfwa frisyrer, och jag blef icke litet förwånad öfwer att endast se enkla och smakfulla dräkter. Jag warseblef att mina begrepp om hoflifwet endast warit en barnslig fördom, min stelhet förswann, och fursten gaf mig helt och hållet mitt mod tillbaka, då han gick fram emot mig med orden: „Se där, herr Leonard!" och sedan skämtade öfwer den stränga konstdomaremin, hwarmed jag granskat parken. Flygeldörrarna öppnades, och furstinnan inträdde i konversationssalen, endast åtföljd af twå hofdamer. Jag bäfwade wid hennes åsyn, nu wid ljusskenet, hur liknade hon ej min fostermoder! Damerna omringade henne, man presenterade mig, och hon såg på mig med en blick, som förrådde häpnad och inre rörelse, hon hwiskade några ord, som jag ej förstod, och sade sedan något med låg röst till en gammal dam, som syntes orolig däröfwer och

skarpt såg på mig. Allt detta tog endast ett ögonblick i anspråk. Nu delade sig sällskapet i större och mindre grupper, och lifliga samtal kommo i gång. Det rådde en fri och otwungen ton, och dock kände man att man befann sig i en hofcirkel och i furstens närhet, utan att denna känsla på minsta sätt förnams tryckande. Knappast en enda figur fanns där, som passat in i den bild af hofwet, som jag tänkt mig det. Hofmarskalken war en gammal waken, lefnadsfrisk man, kammarjunkarne woro hurtiga unga män, som icke alls sågo ut att föra något ondt i skölden. De båda hofdamerna, som sågo ut att wara systrar, woro mycket unga och obetydliga, men till all lycka på samma gång mycket anspråkslöst klädda. Alldeles utomordentlig war en liten man med trubbnäsa och pigga ögon, swartklädd med en lång stålwärja wid sidan, som med otrolig snabbhet rörde sig ibland sällskapet och öfwerallt uppwäckte lif och rörelse med sina hundratals witsar och sarkastiska infall, hwilka sprutade som eldgnistor omkring honom. Det war furstens lifmedikus. Den gamla damen, som talat med furstinnan, förstod att så skickligt kretsa omkring mig, att jag snart, utan att weta hur, kom att stå ensam med henne wid ett fönster. Hon inlät sig med mig i ett samtal, som, hur slugt hon än gick till werket, snart förrådde hennes affikt att utfråga mig om mina lefnadsförhållanden. Jag war beredd på dylikt, och öfwertygad att i sådana fall den enklaste och anspråkslösaste berättelsen tillika är den ofarligaste och minst skadliga, inskränkte jag mig till att säga henne att jag fordom studerat teologi, men sedan jag ärft min rike fader, af egen lust och böjelse ständigt war på resor. Min födelseort förlade jag till det polska Preußen och gaf den ett sådant tänder och tunga rådbråkande namn, att den gamla damen miste all lust att än en gång fråga däreft er. „Ack, ack", sade den gamla damen, „ni har ett ansikte, som här wäcker en del sorgliga minnen, och ni kanske är

mer, än ni will synas, åtminstone tyder icke er hållning på en teologie studerande."

Sedan förfriskningar serverats, gingo wi in i en sal, där faraobordet stod i beredskap. Hofmarskalken höll banken, men war, enligt hwad man sade, på så sätt i kompani med fursten, att denne lät honom behålla winsten, men ersatte förlusten, för så widt den förswagade bankfonden. Herrarne samlades omkring bordet med undantag af läkaren, som aldrig spelade, utan sällade sig till damerna, hwilka icke deltogo i spelet. Fursten kallade mig till sig, och jag måste stanna hos honom. Han walde mina kort, sedan han kortfattadt förklarat mig det mekaniska af spelet. Fursten tappade på alla sina kort, och så noga jag än följde furstens råd, war jag alltjämt i förlust, som blef betydande, emedan en louisdor gällde som den lägsta poängen. Min kassa war tämligen på upphållningen, och jag hade redan ofta tänkt på hur det skulle gå, när jag gifwit ut min sista louisdor. Deßmer war mig detta spel fatalt, som på en gång kunde göra mig utfattig. En ny gifning tog wid, och jag bad fursten lämna mig på egen hand, emedan det såg ut som om jag i egenskap af afgjordt olycklig spelare äfwen bragte honom förlust. Fursten menade leende att jag wäl skulle återwinna förlusten, om jag fortfore att följa en erfaren spelares råd. Emellertid wille han nu se hwad jag skulle företaga, då jag litade så mycket på mig själf. Jag tog af mina kort ett på måfå, det war damen. Det är kanske löjligt att omtala att jag i kortets bleka, liflösa ansikte tyckte mig igenkänna Aurelias drag. Jag stirrade på kortet och kunde med knapp nöd dölja min rörelse. Bankirens fråga om spelet blifwit gjordt wäckte mig ur min bedöfning. Utan att betänka mig, tog jag ur min ficka de sista fem louisdorer, som jag bar på mig, och satte dem alla på damen. Hon wann, och nu wågade jag gång på gång på damen och alltjämt högre, så att winsten steg.

För hwar gång, då jag satte in på damen, ropade spelarne: „Nej, det är omöjligt, nu måste damen bli otrogen" — och alla de andra spelarnes kort tappade. „Det är mirakulöst, det är oerhördt", ljöd det från alla håll, under det att jag stilla och inåtwänd, med tankarna helt och hållet upptagna af Aurelia, knappast gaf akt på det guld, som bankiren gång på gång sköt öfwer till mig. Kort sagdt, i de fyra sista gifningarna hade damen oupphörligt wunnit, och jag hade fickorna fulla af guld. Det war inemot twå tusen louisdorer, som lyckan skänkt mig genom damen, och fastän därigenom befriad från hwarje förlägenhet, kunde jag icke wärja mig för en hemsk känsla. Jag fann ett egendomligt, hemligt sammanhang mellan måfåskottet, som nyligen träffat rapphönsen, och dagens spellycka. Det blef mig klart att icke jag, utan en främmande makt, som trädt i besittning af mitt innersta wäsen, åstadkomme allt detta underbara, och att jag själf endast wore ett werktyg, hwaraf denna makt begagnade sig för sina mig obekanta syftemål. Men wetskapen om denna twedräkt, som fientligt splittrade mitt inre, ingaf mig tröst, emedan den för mig kungjorde min egen styrkas tillwäxt, som starkare och starkare borde motstå och bekämpa fienden. Detta ewinnerliga afspeglande af Aurelias bild kunde ej wara annat än en olycksalig lockelse till ogärningar, och just detta brottsliga mißbruk af en from och älsklig bild uppfyllde mig med fasa och afsky.

I den mörkaste sinnesstämning smög jag mig morgonen därpå genom parken, då jag mötte fursten, som wid denna tid också brukade taga sig en promenad. „Nå, herr Leonard", ropade han, „hwad tycker ni om mitt faraospel? Hwad säger ni om den slumpens nyck, som öfwersåg med ert galna spelsätt och hopade guld framför er? Lyckligtwis råkade ni på damen, men så blint får ni icke en gång lita på ett favoritkort." Han utbredde sig nu öfwer favoritkortets begrepp, gaf mig de bäst uttänkta reg-

ler för att spela slumpen i handom och slöt med en förmodan, att jag nu ifrigt skulle fullfölja min spellycka. Jag försäkrade nu frimodigt att det war min fasta föresats att aldrig mer röra wid ett kort. Fursten betraktade mig förwånad. „Just min underbara tur i går", fortfor jag, „har hos mig födt detta beslut, ty allt hwad jag förr hört om det farliga och fördärfliga i detta spel, har därigenom bekräftats. För mig låg det något hemskt i att jag, medan det likgiltiga kort, som jag tog på måfå, hos mig wäckte ett smärtsamt minne, greps af en obekant makt, som kastade till mig spellyckan, den snöda penningwinsten, som om jag med tanken på det wäsen, som strålade mot mig i glödande färger från det liflösa kortet, kunde bjuda öfwer slumpen, som kände jag deß hemligaste trådar." „Jag förstår er", afbröt mig fursten, „ni har älskat olyckligt, och kortet återkallade i ert minne bilden af er förlorade kärlek, ehuru det, med förlof sagdt, förekommer mig en smula löjligt, när jag tänker på det breda och komiska kortansiktet hos den hjärterdam, ni fick tag på. Dock, ni tänkte nu en gång på den älskade, och hon war er i spelet trognare och mera huld, än kanske i lifwet; men att däri skulle ligga något hemskt och förskräckligt, det kan jag ej förstå. Är nu öfwerhufwud den ominösa förbindelsen mellan spellyckan och er älskade så hemsk för er, så bär icke spelet skulden därför, utan er individuella stämning." „Må wara, nådig herre", swarade jag, „men nu känner jag tydligt att det icke så mycket är faran att genom en betydlig förlust råka i en swår belägenhet, som gör detta spel så fördärfligt, utan fastmer dristigheten i att, så att säga, i öppen fejd upptaga kampen med denna hemliga makt, som lysande träder fram ur dunklet och, lik en swekfull skenbild, lockar oß in i en region, där den kan gripa och förinta oß. Striden med denna makt förefaller människan som ett lockande wågspel, och barnsligt troende på sin egen styrka, upptar hon

den gärna, och en gång börjad, kan den ej mera upphöra, ty beständigt ända in i dödskampen, hoppas människan på segern. Därifrån härleder sig enligt min tro, den wansinniga lidelsen hos faraospelarne och den andliga sönderslitenhet, som förstör dem, och ej ensamt kan förklaras ur blotta penningförlusten. Men också i detta underordnade hänseende kan denna förlust störta äfwen den lidelsefria spelaren, öfwer hwilken den fientliga makten icke wunnit något herrawälde, i tusen obehag, ja, i fullständig nöd. Wågar jag tillstå för er, nådig herre, att jag i går war nära att se min hela reskassa förskingrad." „Det skulle jag ha wetat", inföll fursten, „och jag skulle ha ersatt er förlusten tredubbelt, ty jag önskar ej att någon ruinerar sig för mitt nöjes skull, och för öfrigt kan det ej förekomma hos mig, emedan jag känner mina spelare och ej släpper dem ur synhåll." — „Men denna inskränkning, nådig herre, upphäfwer ju spelets frihet och sätter gränser för dessa slumpens förwecklingar, som gör spelet så intressant. Förlåt mig min frimodighet, ers nåd! Jag tror deßutom, att hwarje inskränkning i en, låt wara mißbrukad frihet är snörrätt stridande mot och odräglig för människonaturen." — „Ni tyckes i alla punkter wara af olika mening med mig, herr Leonard", sade fursten häftigt och aflägsnade sig, i det att han tillkastade mig ett kort „adjö". Jag wißte knappast själf hur jag kommit att yttra mig så oförbehållsamt. Det gjorde mig ondt att jag förspillt furstens ynnest och förlorat min rätt att deltaga i hofcirkeln och göra furstinnans närmare bekantskap. Jag hade emellertid mißtagit mig, ty redan samma afton mottog jag inbjudningskort till en hofkonsert, och i förbigående sade fursten till mig med wänlig humor: „God afton, herr Leonard, himmelen gifwe att mitt kapell hedrar sig i dag, så att min musik faller er bättre i smaken än min park."

I själfwa werket war musiken rätt wacker, och utförandet war precist. Walet af stycken tycktes mig likwäl ingalunda lyckligt, emedan det ena förtog werkan af det andra, och isynnerhet werkade ett stycke långtrådigt, som föreföll att wara komponeradt öfwer ett wißt uppgifwet tema. Jag aktade mig noga att yttra min innersta tanke och hade gjort så mycket klokare däri, som man sedan berättade mig att den långa switen warit en egenhändig komposition af fursten.

Utan betänkande infann jag mig wid hofwets nästa mottagning och ämnade till och med, för att helt och hållet försona mig med fursten, taga del i faraospelet, men jag blef icke litet förundrad, då jag icke såg till någon bank, utan endast ett par wanliga spelbord, under det att ett lifligt samspråk tog wid bland öfriga herrar och damer, som satt sig ned i en krets omkring fursten. Den ena efter den andra wißte något intressant att berätta, ja, skarpuddade anekdoter försmåddes ingalunda. Min talgåfwa kom mig wäl till paß, och det war antydningar ur mitt förflutna lif, som jag under den romantiska diktens hölje på ett fängslande sätt förstod att föredraga. Så förwärfwade jag mig de närwarandes bifall och uppmärksamhet; fursten tyckte mest om det lustiga och humoristiska, och i detta hänseende kunde ingen öfwerträffa hans lifmedikus, som war outtömlig på lustiga infall och wändningar.

På detta sätt pratades det hit och dit, till deß den furstliga familjen drog sig tillbaka till sina rum, och sällskapet skildes åt wid det bästa lynne.

Hurtig och lefnadsglad, rörde jag mig i denna nya wärld. Ju mera jag kom in i lifwets lugna och angenäma hwardagsgång i residensstaden och wid hofwet, ju mer man inrymde mig en ställning, som jag med heder kunde förswara, deß mindre tänkte jag på det förflutna och på möjligheten af att det närwarande kunde undergå

någon förändring. Fursten såg ut att finna ett särskildt behag i mig, och af olika, flyktiga antydningar kunde jag sluta mig till att han på något sätt önskade bereda mig en fast anställning i sin omgifning. Så mycket fursten än gjorde för att utmärka mig, så mycket jag än själf sökte tilldraga mig furstinnans uppmärksamhet, förblef hon likwäl kall och sluten. Ja, min närwaro såg ofta ut att särskildt oroa henne, och endast med möda kunde hon twinga sig till att i likhet med de andra i förbigående ge mig ett par wänliga ord. Hos damerna, som omgåfwo henne, war jag lyckligare; mitt yttre tycktes ha gjort ett gunstigt intryck, och, emedan jag ofta rörde mig i deras krets, lyckades jag snart förwärfwa denna underliga wärldsmannabildning, som man kallar galanteri, och som ej består i något annat, än att också i konversationen kunna inför denna yttre, kroppsliga smidighet, hwarigenom man ser ut att passa in öfwerallt, där man går eller står. Det är denna särskilda gåfwa att kunna med stora ord tala om ingenting och så uppwäcka en känsla af wälbehag hos qwinnorna, för hwars uppkomst de ej kunna ge sig räkenskap. Att detta högre och egentliga galanteri icke kan begagna sig af plumpt smicker är klart af det redan sagda, ehuru i ett sådant där intressant prat, som klingar som en hymn till den tillbedda, ligger ett inträngande i qwinnornas innersta wäsen, som förklarar för dem deras eget jag och låter dem med wälbehag spegla sig i reflexen däraf. — Hwem skulle nu i mig kunna igenkänna den forne munken! — Det enda ställe, som kanske ännu war mig farligt, war kyrkan, där jag hade swårt att undwika dessa klosterliga andaktsöfningar, som en wiß rytm och takt kännetecknа.

Furstens läkare war den ende, som icke antagit den prägel, som annars stämplade alla som likwärdiga mynt, och detta drog mig till honom på samma sätt, som han slöt sig till mig, emedan jag, som han rätt wäl wißte, i

början opponerat mig, och mina yttranden, som trängt sig på den för sanningen mottaglige fursten, på en gång gjort en ända på det honom förhatliga faraospelet.

Så kom det sig att wi ofta woro tillsammans och än talade om wetenskap och konst, än om lifwet, som det tedde sig för oß. Läkaren gaf uttryck åt en lika djup wördnad för furstinnan, som jag. Wid detta tillfälle underlät jag icke att beklaga mig öfwer att jag, utan att kunna utforska orsaken, ofta genom min närwaro tycktes uppwäcka hennes obetwingliga mißbehag. Läkaren reste sig upp och hämtade, enär wi just befunno oß i hans rum, från skrifbordet ett miniatyrporträtt och räckte mig det med uppmaning att taga det i noga betraktande. Jag gjorde det och blef icke litet förwånad, när jag i anletsdragen af den man, som bilden föreställde, igenkände mina egna. Endast en ändring af frisyren och den urmodiga dräkten, endast tillsogandet af Belcampos mästerstycke, det starka kindskägget, war af nöden för att göra bilden till mitt eget porträtt. Jag sade detta helt öppet till läkaren. „Och just denna likhet är det" sade han, „som skrämmer och oroar furstinnan, så ofta ni kommer i hennes grannskap, ty ert ansikte uppwäcker minnet af en ryslig händelse, som för flera år sedan drabbade hofwet som ett förödande olycksslag. Min företrädare, som dog för några år sedan, och hwilkens lärjunge i wetenskapen jag är, anförtrodde mig en gång denna händelse inom furstefamiljen och gaf mig tillika bilden, som föreställer furstens forna gunstling, Francesco, och hwilken, som ni ser, äfwen är ett målarkonstens mästerwerk. Den härrör från den underlige, utländske målare, som förr befann sig wid hofwet och just i denna tragedi spelade hufwudrollen." Då jag betraktade bilden kände jag inom mig wissa förwirrade aningar, som jag förgäfwes försökte att tydligt uppfatta. Denna händelse tycktes mig wilja yppa en hemlighet, hwari jag själf war indragen, och desto if-

rigare ansatte jag läkaren att anförtro mig något, som min tillfälliga likhet med Francesco syntes göra mig berättigad att weta. „Jag förstår", sade läkaren, „att denna högst märkwärdiga omständighet ej litet måste reta er nyfikenhet, och så ogärna jag egentligen will tala om en sak, öfwer hwilken åtminstone för mig en hemlighetsfull slöja ännu hwilar, som jag inte ens will lyfta, så skall ni likwäl få weta allt, som jag själf känner till om händelsen. Många år ha förgått sedan deß, hufwudpersonerna ha afträdt från scenen, det är endast minnet, som ännu werkar bittert. Jag ber er att icke omtala för någon hwad ni fått weta." Detta lofwade jag, och läkaren begynte på följande sätt sin berättelse:

„Just wid tiden för wår furstes förmälning kom hans broder tillbaka från widsträckta resor i sällskap med en man, som han kallade Francesco, oaktadt man wißte att han war en tysk, samt en målare. Prinsen war en af de skönaste män, som man kunde se, och redan däri öfwerträffade han wår furste, som han också war öfwerlägsen i spänstighet och andlig begåfning. Han gjorde ett starkt intryck på den unga furstinnan, som på den tiden war liflig ända till uppsluppenhet, och för hwilken fursten war mycket för mycket kall och formell, och på samma gång blef prinsen intagen af sin broders unga och bildsköna gemål. Utan att tänka på ett straffbart förhållande, måste de ge efter för den oemotståndliga makt, som hade betingelserna för sitt wälde i deras innersta wäsen, och så nära en låga, som smälte dem sammans till ett. Francesco war den ende, som i alla hänseenden kunde ställas wid sidan af wännen, och så som prinsen werkade på sin broders gemål, på samma sätt werkade Francesco på furstinnans äldre syster. Francesco warsnade snart sin lycka, begagnade sig däraf med genomtänkt slughet, och prinsessans böjelse wäxte snart till en lågande kärleksbrand. Fursten war för säker på sin gemåls dygd för

att icke förakta allt nesligt sqwaller, fastän det spända förhållandet till brodern tryckte honom. Endast Francesco, som han fäst sig wid på grund af dennes sällsynta snille och kloka företänksamhet, kunde upprätthålla hans själs jämwikt. Fursten wille befordra honom till de förnämsta ställningar wid hofwet, men Francesco nöjde sig med sina hemliga företrädesrättigheter som förste gunstling och prinsessans kärlek. Under dessa förhållande lefde, så godt sig göra lät, hofwet sitt lif, men endast fyra med hemliga band förbundna personer woro lyckliga i det kärlekens Eldorado, som de skapat och höllo stängdt för de öfriga. Utan att någon wißte därom, lagade då fursten att till hofwet anlände en italiensk prinsessa, som förr warit tilltänkt till prinsens gemål, och för hwilken denne tydligt wisat sin böjelse, då han på en resa wistades wid hennes faders hof. Hon lär ha warit utomordentligt skön och behaget själf, och detta wisar också det härliga porträttet, som ni kan se i galleriet. Hennes närwaro lifwade också den dystra tråkigheten wid hofwet, hon öfwergänste alla, furstinnan och hennes syster icke undantagna. Francescos uppförande ändrade sig snart efter italienskans ankomst på ett i ögonen fallande sätt. Det föreföll, som om en hemlig sorg tärde honom, han blef butter och sluten och försummade sin furstliga älskarinna. Prinsen blef också melankolisk och greps af känslor, som han ej kunde motstå. I furstinnans hjärta stötte italienskans ankomst en dolk. För den för swärmeri anlagda prinsessan war all lefnadslycka förswunnen med Francescos kärlek, och sålunda woro de fyra afundswärda lyckliga, alla försänkta i grämelse och bekymmer. Prinsen hämtade sig först, enär han, på grund af sin swägerskas stränga dygd, icke kunde emotstå lockelserna af den sköna, förförisk qwinnan. Hans barnsliga, omedelbara förhållande till furstinnan gick under i den namnlösa lust, som förbindelsen med italienskan lofwade, och så kom det sig

att han snart på nytt låg slagen i de gamla bojor, hwarifrån han för ej länge sedan gjort sig fri. Ju mera prinsen hängaf sig åt denna sin kärlek, desto mera påfallande blef Francescos beteende. Man såg honom numera knappast wid hofwet, utan han swärmade omkring allena och war ofta i weckor frånwarande från residenset. Däremot lät den underlige, folkskygge målaren se sig oftare än förr, och arbetade isynnerhet gärna i den ateljee, som italienskan låtit inrätta åt honom i sitt hem. Han målade henne ofta med en intensitet i uttrycket utan like, furstinnan wisade han sig föga huld och wille absolut icke måla henne, däremot målade han ett likt och wackert porträtt af prinsessan, utan att hon en enda gång suttit för honom. Italienskan wisade denne målare så mycken uppmärksamhet, och han å sin sida bemötte henne med så förtroligt galanteri, att prinsen blef swartsjuk på målaren; och när han en gång påträffade denne arbetande i ateljeen och målaren med blicken fäst på duken, där han återigen framtrollat italienskans hufwud, icke ens märkte hans inträde, sade han rent ut att han skulle göra honom den tjänsten att icke widare arbeta där, utan söka sig en annan atelje. Målaren gjorde helt lugnt ren penseln och tog tyst ned taflan från staffliet. Med owilja ryckte prinsen den ur handen på honom och sade att porträttet blifwit så träffande likt, att han önskade äga det. Målaren, alltjämt lugn och behärskad, bad endast om tillåtelse att med några drag få göra bilden färdig. Prinsen ställde taflan tillbaka på staffliet. Efter ett par minuter gaf målaren honom den åter och skrattade högljudt till, när prinsen blef förskräckt wid anblicken af det gräsligt förwridna ansiktet, hwartill porträttet nu blifwit förwandladt. Långsamt lämnade nu målaren salen, men hunnen till dörren, wände han sig om, såg på prinsen med en allwarlig och genomträngande blick och sade doft och högtidligt: „Nu är du förlorad."

Detta hände, när italienskan redan blifwit förklarad som prinsens trolofwade och få dagar, innan förmälningen skulle äga rum. Prinsen brydde sig så mycket mindre om målarens beteende, som denne i allmänhet ansågs ibland ha anfall af galenskap. Efter hwad man berättade, satt han nu igen i sin lilla kammare och stirrade, så lång dagen war, på en stor, uppspänd duk, i det han försäkrade att han just nu arbetade på en härlig målning och på samma gång glömde hofwet och blef af detsamma förgäten.

Prinsens förmälning med italienskan försiggick i furstens palats med de största högtidligheter. Furstinnan hade fogat sig i sitt öde och afstått från sin ändamålslösa böjelse. Prinsessan war som förklarad, ty hennes älskade Francesco hade återwändt, mera lefnadsglad och blomstrande än någonsin. Prinsessan skulle med sin gemål bebo slottsflygeln, som fursten för detta ändamål låtit ställa i ordning. Wid detta byggande war han i sin riktiga werkningskrets, man såg honom aldrig annat än omgifwen af arkitekter, målare och tapetserare, bläddrande i stora böcker, och med planer, utkast och skisser framför sig, som han till en del själf gjort och icke alltid fått så särdeles lyckade. Hwarken prinsen eller hans brud fingo se något af den inre inredningen förr än sent på aftonen af bröllopsdagen. Då blefwo de i långt högtidligt tåg förda af fursten till de werkligen med smakfull prakt dekorerade rummen, och en bal i en wacker sal, som liknade en blomstrande trädgård, afslutade festen. Under natten uppstod i prinsens flygel ett dost buller, allt högljuddare blef larmet, så att fursten själf waknade. Anande en olycka, steg han upp, skyndade, beledsagad af wakten, till den aflägsna flygeln och trädde in i den breda korridoren, då man i samma ögonblick bar dit prinsen, som man funnit mördad med ett knifstygn i halsen framför dörrarna till brudgemaket. Man kan föreställa sig furstens fasa, prin-

sessans förtwiflan, furstinnans hjärtslitande sorg. När fursten blifwit lugnare, började han undersökningen om hur mordet skett och hur mördaren kunnat komma undan genom de öfwerallt med wakter besatta korridorerna; alla smygwrår genomsöktes, men utan resultat. Pagen, som betjänat prinsen, berättade huru hans herre warit mycket orolig, som om han warit gripen af en rädd aning, och länge gått fram och tillbaka i sitt kabinett, men att han slutligen fått kläda af honom och sedan med en kandelaber i handen lyst honom till rummet utanför brudgemaket. Prinsen hade tagit staken från honom och sändt honom tillbaka, men knappt war han ur rummet, förr än han hörde ett doft skri, ett slag och slamret af den fallande kandelabern. Strax hade han sprungit tillbaka och wid skenet af ljuset, som ännu brann på golfwet, sett prinsen ligga framför dörren af brudgemaket och bredwid honom en liten knif, därpå hade han ögonblickligen gjort allarm.

Efter den berättelse, som den olycklige prinsens gemål aflade, hade han hastigt utan ljus kommit in i rummet, strax efter det hon bortskickat sina kammarfruar, hastigt utsläckt alla ljus, och stannat hos henne wid paß en half timme, men sedan aflägsnat sig; först några timmar efteråt skedde mordet.

När man uttömt sig i gißningar om hwem som kunde wara mördaren, när ej ett enda medel att komma gärningsmannen på spåren kunde upptäckas, uppträdde en af prinsessans kammarfruar, som i ett bredwidliggande rum, hwars dörr stått öppen, lagt märke till uppträdet mellan prinsen och målaren; detta berättade hon nu med alla biomständigheter. Ingen betwiflade att målaren på ett obegripligt wis förstått att smyga sig in i palatset och mördat prinsen. Målaren skulle häktas, men war sedan twå dagar förswunnen från sitt hem. Ingen wißte hwart, och alla efterforskningar woro förgäfwes. Hofwet

war försjunket i den djupaste sorg, hwilken delades af hela hufwudstaden, och det war Francesco, som nu alltid wistades wid hofwet, som ensam förstod att i den trängre familjekretsen framtrolla en och annan solstråle ur de mörka molnen.

Prinsessan kände sig hafwande, och då det war tydligt att prinsens mördare mißbrukat sin likhet i gestalt med denne till ett nesligt swek, begaf hon sig till ett fursten tillhörigt aflägset slott, för att nedkomsten skulle blifwa hemlig, och frukten af det djäfwulska brottet icke skulle ådraga den olyckliga makan skam inför wärlden, för hwilken tjänarnes lättsinne yppat bröllopsnattens händelser.

Francescos förbindelser med furstinnans syster blef under denna sorgens tid allt fastare och innerligare på samma gång det furstliga parets wänskap för honom tillwäxte. Fursten war redan länge inwigd i Francescos hemlighet, snart kunde han icke längre motstå furstinnans och prinsessans enträgna böner, utan gaf sitt tillstånd till Francescos hemliga förmälning med prinsessan. Francesco skulle i tjänst hos ett aflägset hof swinga sig upp till en hög militärisk post, och sedan kunde äktenskapets offentliggörande äga rum.

Dagen för föreningen war inne, fursten med sin gemål samt twå förtrogne af hofwet (min företrädare war en af dem) woro de enda, som i det lilla kapellet i furstepalatset skulle närwara wid wigseln. En enda page, som war inwigd i hemligheten bewakade dörrarne.

Paret stod framför altaret, furstens biktfader, en gammal ärewördig präst, började wigselformuläret, sedan han läst en stilla mässa. Då bleknade Francesco och med stela, mot hörnpelaren wid högaltaret riktade blickar, ropade han med dof röst: „hwad will du mig?" Stödd mot hörnpelaren, stod där målaren i sällsam och främmande dräkt, med en violett mantel kastad öfwer skuldran och genomborrade Francesco med spökaktiga blickar ur de

djupt liggande, swarta ögonen. Prinsessan war nära att falla i wanmakt, alla bäfwade af fasa, endast prästen förblef lugn och sade till Francesco: „hwarför förskräcker dig denne mans gestalt, om du har rent samwete?" Då reste sig Francesco ur sin knäböjande ställning och störtade med en liten knif i handen fram mot målaren. Men innan han nått fram till honom, sjönk han wanmäktigt samman med ett dämpadt skri, och målaren förswann bakom pelaren. Alla waknade som ur en bedöfning, man skyndade till Francescos hjälp, hwilken låg där som en död. För att undwika allt uppseende, bars han af de twå förtrogne in i furstens rum. När han waknade ur sin wanmakt, begärde han häftigt att genast få återwända hem till sig och wille icke beswara någon af furstens frågor om den hemlighetsfulla händelsen i kyrkan. Nästa morgon hade Francesco flytt från residenset med alla de kostbarheter, för hwilka han hade prinsessan och fursten att tacka.

Fursten försummade intet för att komma hemligheten med målarens spökaktiga uppenbarelse på spåren. Kapellet hade endast twå ingångar, hwaraf den ena ledde från palatsets rum till hoflogen wid högaltaret, den andra däremot från den breda hufwudkorridoren in i kapellets midtskepp. Denna senare ingång hade pagen bewakat för att förhindra nyfikna att komma in, den andra war stängd; det war därför alldeles obegripligt hur målaren kunnat komma in i kapellet och ut därifrån. Den knif, som Francesco dragit mot målaren, behöll han under sin wanmakt krampaktigt i sin hand, och pagen (densamme som på den olycksaliga bröllopsgwällen klädde af prinsen och som nu bewakat kapelldörren) påstod att det war densamma, som legat bredwid prinsen, emedan den på grund af deß blänkande silfwerskaft warit lätt att lägga märke till.

Icke långt efter dessa hemlighetsfulla händelser kommo underrättelser från prinsessan. På samma dag, som Francescos förmälning skulle äga rum, hade hon födt en son och dött strax efter förloßningen. Fursten sörjde öfwer förlusten af henne; ehuru hemligheten med bröllopsnatten tyngde på henne och på wißt sätt mot henne själf wäckte en kanske orättwis mißtanke. Hennes son, frukten af ett skändligt brott uppfostrades i fjärran länder under namn af grefwe Viktorin. Prinsessan (jag menar furstinnans syster) uppskakad af alla dessa förskräckliga olyckor, som på så kort tid drabbade henne, walde klostret till tillflyktsort. Hon är, som ni kanske wet, abbedissa i cistercienserklostret i ***.

I ett underbart och hemlighetsfullt sammanhang med dessa händelser wid wårt hof står en tilldragelse, som nyligen timade på baron F:s slott och splittrade denna familj liksom fordom wår. Abbedissan upptog nämligen, bewekt af en fattig qwinnas nöd, hwilken, med sitt lilla barn stadd på pilgrimsfärd från den heliga linden, tagit wägen till klostret, hennes — —"

Ett besök afbröt här läkarens berättelse, och jag lyckades dölja den storm, som rasade i mitt bröst. Det stod så klart för mig: Francesco war min fader, han hade dödat prinsen med samma knif, hwarmed jag dödade Hermogenes. Jag beslöt att inom få dagar resa till Italien och så frigöra mig ur den krets, inom hwilken en mig fientlig makt bundit mig. Samma afton besökte jag hofcirkeln; man talade mycket om en strålande wacker, adlig fröken, hwilken denna dag i egenskap af hofdam första gången skulle wisa sig i furstinnans uppwaktning, enär hon först anländt under gårdagen.

Flygeldörrarne öppnades, furstinnan trädde in och med henne den främmande. — Jag igenkände i henne Aurelia.

Senare delen.

Wändpunkten.

I hwilkens lif kom icke en gång kärlekens underbara hemlighet till genombrott?

Jag war som slagen af ljungelden, min andedräkt hämmades, pulsarne bultade, mitt hjärta skälfde kramp-aktigt, så att bröstet kunde sprängas! Till henne, till henne, för att trycka henne till mitt bröst i rasande kärleksli-delse! Olycklige, huru motstå den makt, som oupplösligt fjättrar dig wid mig? Är du icke min — min för alltid? Dock, bättre än förra gången, då jag för första gången såg Aurelia i baronens slott, kufwade jag utbrottet af min wansinniga lidelse. Deßutom woro allas blickar rik-tade på Aurelia, och så lyckades det mig att röra mig i denna krets af likgiltiga människor, utan att någon sär-skildt gaf akt på eller tilltalade mig, något som skulle fö-refallit mig odrägligt i ett ögonblick, då jag endast wille se, höra och tänka på henne.

Man skall icke påstå att en enkel hwardagsdräkt bäst anstår den werkligt sköna qwinnan; qwinnoprydnader utöfwa en hemlighetsfull trollmakt, som wi ej hafwa lätt att emotstå. Det måtte ligga på själfwa botten af qwinnornas natur att de i gala utweckla sig mer skönt och glänsande, likſom blommorna endast göra sig helt gällande, när de öppna sig i en fyllig ymnighet af broki-ga och glänsande färger. Gick icke likt en froßbrytning en oförklarlig känsla genom ådror och nerver, när du såg din älskade smyckad för första gången? Hon förekom dig främmande, och just detta förlänade henne ett outsägligt behag. Huru genombäfwades du icke af salighet och

namnlös lystnad, om du då förstulet fick trycka hennes hand!

Jag hade aldrig sett Aurelia annat än i hwardagsdräkt, i dag uppträdde hon efter hofseden i stor toalett. Hur skön war hon icke, och hur bäfwade jag ej af outsäglig hänryckning och ljuf wällust! Men då fick en ond ande makt öfwer mig och höjde sin röst, hwilken jag lånade ett wälwilligt öra. „Ser du nu, Medardus", hwiskade den till mig, „ser du nu hur du befaller öfwer händelserna och hur slumpen efter din wilja skickligt sammanknyter de trådar, som du själf spunnit?"

Det fanns i hofcirkeln qwinnor, som kunde gälla som fulländade skönheter, men som i grannskapet af Aurelias hjärtebesegrande och älskliga täckhet förbleknade som i matta färger. Förtjusningen grep äfwen de trögaste, till och med de äldre männen tappade tråden i den banala hofkonversationen, hwari det endast kommer an på fraser, som på ytan ha någon mening, och det war lustigt att se hur hwar och en synbart ansträngde sig för att i ord och min taga sig riktigt söndagsaktigt ut i den främmandes ögon. Med nedslagna ögon och rodnande med huldt behag, mottog Aurelia all denna hyllning; men först när fursten omkring sig samlat de äldre männen, och mången wacker yngling med wänliga ord blygt närmade sig Aurelia, wisade hon sig glädtigare och mera obeswärad. I synnerhet lyckades en major wid lifgardet ådraga sig hennes uppmärksamhet, och man såg dem snart inbegripna i lifligt samspråk. Jag kände majoren som en damernas afgjorde gunstling. Med uppbjudande af små och till synes harmlösa medel förstod han att fängsla och intressera. Med fint gehör och lyßnande till det swagaste genswar, lät han som en skicklig spelman alla besläktade ackorder godtyckligt wibrera, så att den bedragna i de främmande tonerna trodde sig förnimma sin egen inre musik. Jag stod icke långt från Aurelia, hon

tycktes icke märka mig — jag wille gå till henne, men som fängslad af järnbojor, kunde jag icke röra mig ur fläcken. När jag ännu en gång skarpt betraktade majoren, förekom det mig plötsligt som om Viktorin stode bredwid Aurelia. Då hånskrattade jag elakt: „Ha, ha, du fördömde, har du inte legat nog mjukt i Djäfwulsbotten för att nu kunna låta bli att trakta efter en munks älskarinna?"

Jag wet icke om jag werkligen uttalade dessa ord, men jag hörde mig själf skratta till och for upp som ur drömmen, när den gamle hofmarskalken lent fattade min hand och frågade: „Hwarför är ni så glad, kära herr Leonard?"

En iskall rysning genomilade mig. War det icke precis den fromme broder Cyrillus' fråga, när han wid mitt iklädande iakttog mitt syndiga löje? Jag kunde knappast framstamma något osammanhängande till förklaring. Jag kände att Aurelia icke längre war i mitt grannskap och wågade likwäl icke se upp, utan skyndade bort genom de upplysta salarne. Mitt uppförande måtte tagit sig hemskt ut, ty jag märkte hur alla skyggt weko undan, när jag snarare sprang än gick utför den breda hufwudtrappan.

Jag undwek hofwet, ty det tycktes mig omöjligt att återse Aurelia utan att löpa fara att förråda min djupaste hemlighet. Jag ströfwade ensam genom skog och äng, endast tänkande på henne och seende henne framför mig. Så småningom kom jag till den fasta öfwertygelsen, att en okänd makt förenat wåra öden, och att det, som stundom tycktes mig wara ett syndigt brott, endast wore uppfyllelsen af ett ewigt, oföränderligt rådslut.

På detta sätt intalande mig mod, skrattade jag åt den fara, jag kunde löpa, om Aurelia i mig kunde igenkänna Hermogenes' mördare. För öfrigt syntes mig detta högst osannolikt. Huru erbarmliga föreföllo mig icke nu dessa unga män, som i sin tomma fåfänga fjäsade för henne,

som så helt och hållet blifwit min egendom, att hennes lättaste andedrag tycktes mig betingadt af mitt wara. Hwad woro dessa grefwar, friherrar, kammarherrar, dessa officerare i sina brokiga rockar med sitt blänkande guld och sina lysande ordnar annat än wanmäktiga, granna kryp, som jag kunde krossa med min näfwe, om de blefwo mig beswärliga! I min kåpa skulle jag träda fram ibland dem med Aurelia brudklädd i mina armar, och den stolta, mig fientligt sinnade furstinnan skulle själf få reda brudsäng åt den segrande munk, som hon föraktat. Kämpande med dylika tankar, ropade jag ofta högt Aurelias namn och skrattade och tjöt som en wansinnig. Men snart lade sig stormen. Jag blef lugnare och i stånd att besluta hur jag nu borde närma mig Aurelia.

Jag smög mig en dag genom parken, funderande på om det wore rådligt för mig att besöka en aftonunderhållning, hwartill fursten utfärdat inbjudning, när någon bakifrån slog mig på axeln. Jag wände mig om, lifläkaren stod framför mig. „Tillåter ni att jag känner på er wärda puls", började han och grep min arm, seende mig rätt in i ögonen. „Hwad betyder det?" frågade jag med förwåning. — „Inte något widare", fortfor han, „här smyger sig tyst och hemlighetsfullt in en galenskap, som lömskt öfwerfaller folk och angriper dem så, att de twingas att skrika, fast det ibland endast låter som ett wanwettigt skratt. Emellertid kan det ju hända att alltsammans endast är ett fantasifoster, och den galne djäfwulen blott och bart är en lindrig feber med stegrad temperatur, för den skull er puls, min bäste, om jag får be!"

„Jag försäkrar er, min herre, att jag icke förstår ett ord af alltsammans!" Så genmälte jag, men lifläkaren hade gripit min arm och räknade nu pulsen med uppåtwänd blick — ett — twå — tre. Hans underliga beteende war mig gåtfullt, och jag enwisades få honom att tala om

hwad han egentligen wille. „Bäste herr Leonard, ni wet alltså icke att ni nyligen försatt hela hofwet i bestörtning och förskräckelse? Öfwerhofmästarinnan lider tills dato af krampanfall, och konsistorialpresidenten försummar sina wiktigaste sittningar, emedan ni har behagat att hoppa öfwer hans podagersjuka ben, så att han ännu sitter i sin länstol och skränar betydligt om sina plågor! Allt detta hände, förstår ni, när ni, ansatt af någon slags galenskap, störtade ut ur salen, sedan ni utan märkbar orsak gifwit till ett skratt, så att håren reste sig på alla de närwarande af fasa!" Jag kom då att tänka på hofmarskalken och menade att jag wäl kunde erinra mig att jag skrattat till i tankarne, men så mycket mindre kunde detta åstadkommit en så märklig werkan, som hofmarskalken endast blidt frågat mig, hwad jag war så glad åt. „Nå, nå", fortfor lifläkaren, „hofmarskalken är en sådan där homo impavidus, som inte skulle ta någon notis om djäfwulen själf. Han blef i sin lugna Dolcezza, fastän nyßnämnde konsistorialpresident werkligen menade att det war djäfwulen själf, som skrattat genom er, min käre wän, och wår sköna Aurelia blef gripen af en sådan fasa, att alla försök att lugna henne woro förgäfwes, och hon måste lämna sällskapet till samtliga herrarnes förtwifl an, på hwilka det rök af kärlekselden ur tupeerna! I samma ögonblick, som ni, wärde herr Leonard, log så älskligt, lär Aurelia med hjärteskärande röst ha ropat: »Hermogenes!« Hwad kan det betyda? Det kan måhända ni weta. Ni är för öfrigt en nätt och klok man, herr Leonard, och det är mig icke okärt att jag anförtrott er Francescos märkliga historia, som måste wara er rätt lärorik!" Lifläkaren höll alltjämt fast min arm och stirrade mig rakt i ansiktet.

Tämligen omildt ryckande mig lös, sade jag: „Min herre, jag förstår icke att tyda ert underliga tal, men jag måste tillstå för er att, när jag såg Aurelia omgifwen af

alla de granna herrarna, på hwilka, som ni så qwickt anmärkte, röken af kärlekselden stod ur tupeerna, det genomfor mig en bitter hågkomst ur mitt förflutna lif, och gripen af en hånfull känsla af det dåraktiga i en del folks görande och låtande, måste jag ofriwilligt skratta. Det gör mig ondt att jag, utan att wilja det, orsakat så mycket obehag, och jag gör bot därför, i det jag på någon tid förwisat mig själf från hofwet. Måtte nu furstinnan och Aurelia förlåta mig!" — „Min bäste herr Leonard", fortsatte lifläkaren, „man har ibland underliga anfall, som man lätt kan kufwa, om man eljes har rent samwete." — „Hwem kan berömma sig däraf här nere?" frågade jag med dämpad röst. Lifläkaren bytte plötsligt blick och ton. „Ni ser dock werkligen sjuk ut", sade han mildt och allwarligt. „Ni ser blek och förstörd ut. Era ögon äro infallna och brinna af en mörk glöd — pulsen är feberaktig och rösten dof, skall jag skrifwa er ett recept?" — „Gift", swarade jag knappast hörbart. — „Hm, hm", ropade lifläkaren, „står det så till med er? Nej, i stället för gift som lugnande medel förströelse och sällskap. Det kan ju också wara att … men underligt är det likwäl … kanhända … " — „Jag ber er, min herre", ropade jag wredgad, „att ni hellre talar rent ut, i stället för att plåga mig med halfwa meningar, som jag ej kan förstå!"

„Håll", afbröt mig lifläkaren, „håll, det finnes egendomliga mißtag, herr Leonard. Jag är nästan wiß på att man på ögonblickets intryck har uppbyggt en hypotes, som kanske om få minuter förfaller i intet. Därborta kommer furstinnan med Aurelia, begagna tillfället och bed om ursäkt för ert uppförande … egentligen — min Gud — egentligen har ni ju bara skrattat — wisserligen på ett egendomligt sätt, men hwem kan rå för att nervswaga människor bli skrämda däraf. Adjö!"

Lifläkaren skyndade bort med den för honom egna wigheten i rörelserna. Furstinnan kom med Aurelia ut-

för gången. Jag bäfwade. Med wåld betwingade jag mig och samlade alla mina krafter. Efter lifläkarens hemlighetsfulla tal kände jag nu att det gällde att få behålla fältet. Käckt gick jag de ankommande till mötes. När Aurelia fick se mig, sjönk hon liksom en död med ett dämpadt skri till marken. Jag wille skynda fram, men med afsky och fasa gjorde furstinnan en afwärjande åtbörd och ropade högljudt på hjälp. Som piskad af djäflar och furier ilade jag bort genom parken. Jag stängde mig inne i min wåning och kastade mig på mitt läger, skärande tänderna af raseri och förtwiflan. Aftonen kom och natten inbröt, då hörde jag husporten öppnas, flera röster mumlade och hwiskade sinsemellan, det stampade och bullrade trappan uppför, — slutligen bultade man på min dörr och bjöd mig att öppna i öfwerhetens namn. Utan klart medwetande om hwad som hotade, kände jag mig förlorad. Jag tänkte rädda mig genom flykten och ryckte upp fönstret. Framför huset såg jag bewäpnadt folk och en bland dem fick strax syn på mig. „Hwarthän?" ropade han till mig, och i samma ögonblick sprängdes dörrarna till mitt sofrum. Flera män trädde in; wid skenet af en lykta, som en af dem bar, såg jag att det war polissoldater. Man wisade mig kriminaldomstolens häktningsorder, hwarje motstånd skulle ha warit en dårskap. Man kastade mig i en wagn, som höll utanför huset; och när jag wid ankomsten till bestämmelseorten frågade hwar jag war, fick jag till swar: i fängelset i öfre borgen. Jag wißte att man här plägade inspärra farliga förbrytare under rättegången. Snart därpå bars min bädd in och fångwaktaren frågade mig, om jag eljes önskade något för min beqwämlighet. Jag förnekade detta och blef slutligen allena. De långsamt förtonande stegen och ljudet af många dörrars öppnande och stängande läto mig märka, att jag befann mig i ett af borgens innersta fängelser. Oförklarligt nog hade jag under den tämligen

långa färden känt mig lugn, ja, i ett slags bedöfning såg jag alla de bilder, som skymtade förbi, endast i bleka, halft utplånade färger. Jag föll icke i sömn utan i en wanmakt, som förlamade tankar och fantasi. När jag wid ljusan dag åter waknade, återkom minnet af det skedda och hwart jag blifwit förd. Den hwälfda cell, hwari jag låg, skulle knappast förekommit mig som ett fängelse, om icke det lilla fönstret warit förgallradt med järnstänger och anbragdt så högt upp, att jag ej kunde nå det med handen och än mindre se ut genom det. Endast ett par solstrålar lyste in; jag fick lust att utforska omgifningarna af min uppehållsort, jag drog därför fram sängen och ställde bordet ofwanpå. Jag skulle just klättra upp, då fångwaktaren kom in och tycktes häpen öfwer mitt tilltag. Tigande bar han bort bord, säng och stol och stängde åter in mig. Icke en timme hade förflutit, när han återkom i sällskap med twå andra män och förde mig genom långa gångar trappa upp och trappa ned, till deß jag slutligen kom in i en liten sal, där kriminaldomaren wäntade mig. Wid hans sida satt en ung man, för hwilken han efterhand högljudt dikterade allt hwad jag swarade på de till mig riktade spörsmålen. Jag hade wäl mina förra förhållanden wid hofwet och den allmänna aktning, jag där länge åtnjutit, att tacka för den höflighet, hwarmed jag behandlades, ehuru jag äfwen därpå byggde min öfwertygelse, att endast mißtankar, som hufwudsakligen grundade sig på Aurelias aningar, föranledt mitt häktande. Domaren uppfordrade mig att noga redogöra för mina föregående lefnadsförhållanden. Jag bad honom först säga orsaken till mitt plötsliga häktande. Han swarade att jag i sin ordning noga komme att höras angående den mig påbördade förbrytelsen. Nu komme det endast an på att få noggrann kännedom om mitt hela lefnadslopp innan ankomsten till residenset, och han wille erinra mig om att kriminalrätten ingalunda

saknade utwägar att noga kontrollera de obetydligaste af mig uppgifna omständigheter, hwarför jag på det strängaste borde hålla mig till sanningen. Detta förmaningstal, som domaren, en liten torr man med räfrödt hår, höll med en hes, löjligt qwäkande röst, föll i en fruktbar jordmån, ty jag påminde mig nu att jag i min berättelse måste noggrant gripa och spinna widare den tråd, som jag börjat, när jag wid hofwet angaf namn och födelseort. Äfwenledes war det nödwändigt, att med undwikande af allt särskildt påfallande, låta mitt lefnadslopp förlöpa i det hwardagliga, men tillika aflägset, så att widare efterforskningar i hwarje fall blefwe swåra och tidsspillande. I detta ögonblick föll mig i minnet en ung polack, tillsammans med hwilken jag studerat i seminariet i B.; jag beslöt att tillägna mig hans enkla lefnadsomständigheter. Så rustad, begynte jag på följande sätt: „Må wara, att man beskyllt mig för en swår förbrytelse, jag har emellertid lefwat under furstens och hela stadens ögon, och under tiden för min härwaro har det icke föröfwats något brott, hwartill jag kunde wara upphofsman eller hwari jag kunnat taga del. Det måste alltså wara en främling, som anklagar mig för någon fordom begången förbrytelse, och då jag wet mig fullkomligt fri från hwarje skuld, så har kanhända endast en olycksalig likhet wäckt misstanken, men desto hårdare finner jag det, att man på blotta förmodanden och förutfattade meningar låter inspärra mig i ett strängt kriminalfängelse liksom en öfwerbewisad förbrytare. Hwarför ställer man mig icke ansikte mot ansikte med min lättsinnige, kanske ondskefulle anklagare? Helt wisst är det till slut en fjollig narr, som ... " — „Sakta, sakta, herr Leonard", qwäkte domaren, „lugna er, annars kunde ni, otrefligt nog för er, råka på högt stående personer, ty den främmande, som ni, herr Leonard eller herr ... (han bet sig i läppen) syftat på är hwarken lättsinnig eller dum,

utan ... Nå, och så ha wi också goda underrättelser från ... " Han nämnde den trakt, där baron F:s gods woro belägna, och allt blef därigenom klart och tydligt. Det war säkert att Aurelia i mig igenkänt munken, som mördade hennes broder. Men denne munk war ju Medardus, den berömde predikanten från kapucinerklostret i B. Som denne hade Reinhold känt honom, och själf hade han också kallat sig så. Att Francesco war fader till denne Medardus, wißte abbedissan, och så måste min likhet med honom, som furstinnan från början funnit så hemsk, förwandlat så godt som till wißhet de förmodanden, som furstinnan och abbedissan måhända genom brefwäxling kommit till. Det war också möjligt att man till och med inhämtat underrättelser från kapucinerklostret i B., att man noga följt mina spår och så fastställt min identitet med munken Medardus. Hastigt öfwertänkte jag allt detta och insåg faran i mitt läge. Domaren pratade ännu en god stund, och detta medförde den fördelen för mig, att jag kom ihåg det länge förgäfwes sökta namnet på den lilla polska stad, som jag för den gamla hofdamen angifwit som min födelseort. Knappast hade därför domaren slutat sitt föredrag med en barsk uppmaning att utan widare berätta mitt förflutna lefnadslopp, förrän jag började: „Jag heter egentligen Leonard Krczinski och är den ende sonen af en adelsman, som sålt sitt lilla gods och bodde i Kwieczewo." „Hwad?" utropade domaren i det han såfängt bemödade sig att eftersäga namnet på min föregifna födelseort. Protokollföraren wißte icke hur han skulle stafwa orden; jag måste själf införa namnen och fortsatte: „Ni märker, min herre, hur swårt det faller sig för en tysk tunga att uttala mitt konsonantrika namn, och däri ligger grunden hwarför jag, så snart jag kom till Tyskland, lade bort det och endast kallade mig wid förnamnet, Leonard. För öfrigt kan ingen ha ett enklare lefnadslopp, än jag. Min fader, själf någorlunda bildad,

gillade min afgjorda håg för wetenskaperna och wille just sända mig till Krakau till en med oß besläktad andlig wid namn Stanislaw Krczinski, då han dog. Ingen bekymrade sig om mig, jag sålde mitt obetydliga lösöre, lyfte några fordringar och begaf mig med hela min fäderneärfda förmögenhet till Krakau, där jag studerade några år under min släktings uppsikt. Därpå gick jag till Danzig och Königsberg. Slutligen grep mig en oemotståndlig lust att företaga en resa till södern. Jag hoppades taga mig fram med återstoden af min lilla förmögenhet, likwäl hade jag här warit nära att råka illa ut, om icke en betydlig winst wid furstens faraospel satt mig i stånd att helt makligt stanna här och att sedermera, som jag hade för affikt, fortsätta resan till Italien. Något som särskildt wore wärdt att berätta har icke händt mig under mitt lif. Dock måste jag wäl äfwen omnämna att det skulle warit mig lätt att bewisa sanningen af mina uppgifter, om icke en egendomlig händelse beröfwat mig min portfölj, där mitt paß, min resplan och andra skrifwelser woro förwarade, som kunde ha tjänat till detta ändamål."

Domaren röck till, såg skarpt på mig och frågade med en smula hånfull ton hwad det war för en händelse, som satt mig ur stånd att legitimera mig.

„För flera månader sedan", berättade jag, „war jag på resa här i bergstrakten. Den wackra årstiden jämte den härliga, romantiska trakten bestämde mig för att tillryggalägga wägen till fots. Uttröttad satt jag en dag på wärdshuset i en liten by; jag hade beställt förfriskningar och ur min portfölj framtagit ett papper för att upptecka något, som fallit mig in; portföljen låg framför mig på bordet. Strax därpå anlände en ryttare dit i sporrsträck, hwars egendomliga dräkt och förwildade utseende wäckte min uppmärksamhet. Han kom in i rummet, begärde något att dricka och satte sig midt emot mig wid

bordet, mörkt och skyggt seende på mig. Mannen förekom mig otreflig och jag gick ut i det fria. Snart därpå kom också ryttaren ut, betalade wärden och sprängde med en flyktig hälsning därifrån. Jag stod i begrepp att själf gå widare, då jag kom ihåg portföljen, som jag låtit ligga på bordet i kammaren, jag gick in och fann den på sin gamla plats. Först dagen därpå upptäckte jag att den icke war min, utan sannolikt tillhörde främlingen, som af mißtag stoppat min på sig. Endast några för mig obegripliga notiser och åtskilliga till en grefwe Viktorin adresserade bref lågo i den. Denna portfölj jämte deß innehåll skall man finna bland mina saker; i min egen portfölj förwarades, som sagdt, mitt paß, resplan och, som jag nu kommer ihåg, också min dopsedel, genom nyßnämnda förwäxling har jag gått detta förlustig." Domaren lät mig från hufwud till fot beskrifwa främlingen, som jag talat om, och jag underlät icke att till en enda figur skickligt sammansätta grefwe Viktorins och mitt eget utseende, sådan jag war på flykten från baron F:s slott. Domaren wille aldrig upphöra att utfråga mig om de minsta detaljer i denna händelse, och medan jag tillfredsställande swarade på allt, afrundade sig bilden själf för min inre syn, så att jag själf trodde därpå och undgick hwarje fara att inweckla mig i motsägelser. Med rätta kunde jag också hålla det för en lycklig tanke att jag, på samma gång jag nöjaktigt förklarade min besittning af de till grefwe Viktorin riktade brefwen, tillika sökte i händelsen inweckla en fingerad person, hwilken efter behof kunde gälla för den flyende Medardus eller grefwe Viktorin. Därwid kom jag att tänka på att det kanhända bland Eufemias papper funnos bref, som redogjorde för Viktorins plan att som munk uppträda i slottet och att detta ytterligare kunde förwirra och fördunkla uppfattningen af den werkliga händelsen. Medan domaren frågade, arbetade min fantasi widare, alltjämt fann jag

nya medel att trygga mig för upptäckt, och jag trodde mig nu beredd för alla eventualiteter. Jag wäntade nu att domaren skulle gå närmare in på den förbrytelse, för hwilken jag blifwit anklagad, men så blef det ej; i stället frågade han hwarför jag welat fly ur fängelset. Jag försäkrade att jag aldrig haft en tanke därpå. Wittnesmålet af den fångwaktare, som sett mig klättra upp till fönstret, tycktes tala emot mig, och domaren hotade med att låta fjättra mig, om jag förnyade försöket.

Jag blef återförd till fängelset, man hade tagit bort sängen och på golfwet tillredt ett halmläger. Bordet war fastskrufwadt, och i stället för stolen fann jag en låg bänk. Tre dagar förgingo, utan att man frågade efter mig, och jag såg endast den gamle fångknektens buttra ansikte, då han bar till mig maten och på aftnarna tände lampan. Då gaf den spänning efter, som uppehöll mig och gjorde att jag kände mig som en tapper kämpe i en strid på lif och död. Jag föll i ett tungt och dystert grubbel; allt syntes mig likgiltigt, till och med Aurelias bild war utplånad inom mig. Jag ryckte snart åter upp mig, men endast för att åter betagas af den hemska, sjukliga känsla, som den unkna fängelsefuften orsakade, och som jag icke kunde emotstå. Jag kunde icke längre sofwa. I de underliga reflexer, som lampans dystra, flämtande sken kastade på tak och wäggar, grinade allehanda förwridna ansikten emot mig. Jag släckte lampan, gömde mitt hufwud i halmkuddarna, men än gräsligare hördes då fångarnas dämpade stönande och raßlet af deras kedjor i nattens hemska stillhet. Det förekom mig som om jag hörde Eufemias och Viktorins dödsroßlingar. „Är då icke jag skuld till edert fördärf? Förbannade, war det icke ni själfwa, som öfwerlämnade er åt min hämnande arm?" Så skrek jag öfwerljudt, men sedan hörde jag en lång, djup utandning, en dödssuck, ljuda genom hwalfwen, och jag skrek i wild förtwiflan: „Det är du, Hermogenes, din

hämnd är nära! — — Ingen räddning mera!" Det kunde wäl wara på den nionde natten, då jag, halft wanmäktig af fasa, låg utsträckt på det kalla fängelsegolfwet. Då hörde jag tydligt under mig ett sakta, taktmässigt klappande. Jag lyddes, ljudet fortfor ännu, och deßemellan skrattade det sällsamt genom golfwet. Jag sprang upp och kastade mig på halmbädden, men alltjämt fortsatte knackandet under skratt och stön. Slutligen ropade det tyst, tyst, men med ful, hes och stammande röst oupphörligt: Me-dar-dus! Me-dar-dus! En kall blodström isade mina lemmar! Jag bemannade mig och ropade: „Hwem där, hwem där? — Än ljudligare skrattade det nu och stönade och qwed och knackade och stammade hest: Me-dar-dus ... Me-dar-dus. Jag reste mig upp från mitt läger. „Hwem du än är, som här leker spöke, wisa dig eller hör upp med ditt dumma skratt och knackande!" Så ropade jag in i mörkret, men rätt under mina fötter knackade det än starkare och stammade: „Hihihi ... hihihi ... bro-der ... lil-le ... bro-der ... li-le ... Me-dar-dus ... jag är här ... är här ... lås opp ... opp ... wi ... ska ... gå ... ut ... i ... sko-o-gen ... sko-o-gen!"

Dunkelt och bekant ljöd rösten inom mig; jag hade förr hört den, likwäl ej så bruten och stammande. Ja, till min fasa tyckte jag, att jag igenkände min egen röst. Ofriwilligt, som om jag wille fresta om det förhölle sig så, stammade jag efter: „Me-dar-dus ... Me-dar-dus!" Då skrattade det igen, men hånande och ilsket och ropade: „bro-der ... lil-le ... bro-o-der li-le, har du, har ... du ... kä-känt i-igen mig, kä-känt i-igen ... mig? Lås opp! Låt oß gå ut i sko-o-gen ... i sko-o-gen!"

„Stackars wansinnige", sade jag doft och hemskt, „jag kan inte öppna för dig eller gå med dig ut i den sköna skogen, i den härliga, fria wårluften, som måste blåsa därute; jag är inspärrad i samma unkna dystra, fängelse, som du!" Då qwed det som i tröstlös jämmer, knackandet

blef tystare och swårare att uppfatta, tills det slutligen alldeles upphörde; dagern sken in genom fönstret, låsen raßlade och fängelsedirektören, som jag icke sett på hela tiden, kom in. „Man har", började han, „hört allehanda larm och högljudt prat i ert rum i natt. Hur förhåller det sig därmed?" Så lugnt jag kunde swarade jag: „Jag har för wana att tala högt i sömnen och talar också ofta i waket tillstånd högt för mig själf, och jag antar att det måste wara tillåtet." — „Sannolikt", fortfor direktören, „har man sagt er att hwarje flyktförsök och förbindelse med fångarna strängt straffas?"

Jag bedyrade att jag icke förehade något sådant. Ett par timmar efteråt förde man mig upp till kriminaldomstolen. Icke den domare, som först förhört mig, utan en annan, tämligen ung man, som jag wid första blicken märkte, att han måste wara den förre wida öfwerlägsen i skicklighet och skarpsinne, gick wänligt emot mig och anmodade mig att sitta ned. Ännu står han lifslefwande för mina ögon. För sina år war han tämligen korpulent, han saknade nästan hår och bar glasögon. I hela hans wäsen låg så mycken godmodighet och wänlighet, att jag kände att just därför måste enhwar icke alldeles förhärdad brottsling ha swårt att emotstå honom. Han framkastade sina frågor lätt, nästan i konversationston, men de woro så öfwertänkta och wäl ställda, att man endast kunde ge bestämda swar. „Jag måste först fråga", började han, „om alla de uppgifter, som ni lämnat om er lefnad, werkligen äro grundade, eller om ni efter moget öfwerwägande kommit att tänka på någon omständighet, som ni ännu will tillägga."

„Jag har sagt allt som kan sägas om mitt enkla lefnadslopp."

„Har ni aldrig haft umgänge med andliga … med munkar?"

„Jo, i Krakau ... Danzig ... Frauenburg och Königsberg. På sistnämnda ställe med en präst, som war anställd wid kyrkan som kaplan."

„Ni har inte förr omtalat att ni warit i Frauenburg?"

„Emedan jag icke höll det mödan wärdt att omnämna ett åtta dagars uppehåll på resa från Danzig till Königsberg."

„Alltså är ni född i Kwiecziczewo?"

Denna fråga framställde domaren på polska, och till på köpet med en äkta polsk dialekt, men likwäl i en lätt ton. I själfwa werket blef jag ett ögonblick förwirrad, men erinrade mig dock en smula polska, som jag lärt i seminariet af min wän Krcszinski och swarade: „På min faders lilla egendom wid Kwiecziczewo." — „Hur heter detta gods?" — „Krcziniewo, min familjs stamgods."

„För att wara en infödd polack, talar ni icke särdeles bra polska. Hur kommer det sig?"

„Sedan flera år tillbaka talar jag endast tyska. Ja, redan i Krakau hade jag mycket umgänge med tyskar, som wille lära polska af mig, omärkligt har jag själf tillägnat mig deras dialekt, liksom man lätt lägger sig till med provinsens uttal och på så sätt glömmer det riktiga."

Domaren betraktade mig med ett tyst löje, sedan wände han sig till skrifwaren och dikterade tyst för honom. Jag kunde tydligt höra orden: „synbart i förlägenhet" och wille ge ytterligare förklaringar öfwer min dåliga polska, när domaren frågade: „Har ni aldrig warit i B.?" — „Aldrig." — „Wägen från Königsberg och hit kan ha fört er öfwer denna ort?" — „Jag slog in på en annan wäg." — „Har ni aldrig gjort bekantskap med en munk från kapucinerklostret i B.?" — „Nej!" —

Domaren ringde och gaf tyst en befallning åt den inträdande waktmästaren. Strax därefter öppnades dörren, och skräck och fasa grep mig, då jag såg pater Cyrillus

inträda. Domaren frågade: „Känner ni denne man?" — „Nej, jag har aldrig sett honom."

Då såg Cyrillus på mig med stel blick, sedan gick han mig närmare, slog tillsammans händerna och ropade högt, under det att tårarna strömmade ur hans ögon: „Medardus, broder Medardus! — För Kristi skull, måste jag återfinna dig sådan, sedan du begått ett djäfwulskt brott! Broder Medardus, gå in i dig själf, bekänn och ångra ... Guds långmodighet är oändlig!" Domaren syntes mißnöjd med Cyrillus' tal och afbröt honom med frågan: „Igenkänner ni i denne man munken Medardus från kapucinerklostret i B.?"

„Wid min salighet", genmälte Cyrillus, „kan jag icke tro annat, än att denne man, om han också nu bär wärldslig dräkt, är samme Medardus, som i min åsyn war novis och inwigdes i kapucinerklostret i B. Medardus hade likwäl ett rödt tecken i korsform på wänstra sidan af halsen, och om denne man ..."

„Ni märker", sade domaren, wändande sig till mig, „att man håller er för att wara kapucinermunken Medardus från klostret i B., och att man beskyllt samme Medardus för en swår förbrytelse. Är ni icke denne munk, blir det er lätt att bewisa detta, enär denne Medardus har ett egendomligt märke på halsen, som ni ej kan ha, om era uppgifter är riktiga. Blotta er hals!"

„Det är onödigt", swarade jag med fattning, ett egendomligt öde tycks ha gifwit mig den mest slående likhet med den mig alldeles obekante munken Medardus, ty jag har till och med detta röda kors på wänstra sidan af halsen."

Så war det också, ty det sår på halsen, som abbedissans juwelkors tillfogat mig, hade efterlämnat ett korsformigt ärr, som tiden icke kunde utplåna. — „Blotta halsen!" återtog domaren. Jag gjorde så, och Cyrillus utropade: „Heliga Guds moder, där är ju det röda korstecknet!

— — Ack, Medardus — — broder Medardus, har du då alldeles gifwit till pris din ewiga frälsning!" Gråtande och halft wanmäktig, nedsjönk han i en stol.

„Hwad har ni att swara till denne wördige prästs utsago", frågade domaren. I detta ögonblick kände jag mig träffad som af en ljungeld; all den skygghet, som hotade att öfwermanna mig, förswann; ack, det war frestaren själf, som tillhwiskade mig: hwad förmå alla dessa weklingar mot dig, den starke? ... Skall då icke Aurelia blifwa din? Nästan med wildt hånande trots utbröt jag: „den där munken, som ligger afdånad i stolen, är en swagsint gubbe, som i sin tokiga fantasi håller mig för den förlupne munken från sitt kloster, med hwilken jag kanske endast har en flyktig likhet." Tills nu hade domaren bibehållit sin lugna fattning, nu reste han sig upp, rynkade ögonbrynen och betraktade mig med mörkt allwar. Jag måste tillstå att skimret af hans glasögon för mig hade något hemskt och odrägligt, jag kunde icke längre tala; gripen af förtwiflan och raseri, med de knutna händerna mot pannan skrek jag öfwerljudt; Aurelia! — „Hwad skall det namnet betyda?" frågade domaren häftigt.

„Ett dunkelt öde offrar mig åt en neslig död", sade jag dof, „men jag är oskyldig ... alldeles säkert, jag är oskyldig ... haf medlidande med mig ... släpp mig ... jag känner att wansinnet börjar rasa i mitt blod ... låt mig gå!"

Domaren, som nu åter blifwit lugn, dikterade för protokollföraren åtskilligt, som jag ej förstod, slutligen föreläste han för mig en handling, där allt war upptecknadt, hans frågor och mina swar samt mötet med Cyrillus. Jag måste skrifwa under mitt namn, sedan uppfordrade mig domaren att skrifwa något på polska och tyska; jag gjorde så. Domaren tog den tyska skrifwelsen och gaf den till pater Cyrillus, som åter hämtat sig, med frågan:

„Har denna handstil likhet med klosterbrodern Medardus'?" — „Det är hans stil ända in i de minsta detaljer", swarade Cyrillus och wände sig åter till mig. Han wille tala, men en blick af domaren ålade honom lugn. Domaren såg uppmärksamt på det polska blad, jag skrifwit, sedan reste han sig, gick mig helt nära och sade i allwarlig och afgörande ton: „Ni är ingen polack, denna skrift är alltigenom oriktig och full af grammatiska och ortografiska fel. Ingen äkta polack skrifwer så, om han också wore wida mindre wetenskapligt bildad än ni är."

„Jag är född i Krcziniewo och alltså polack. Till och med i det fall att jag icke wore det, och hemlighetsfulla omständigheter twungo mig att förneka namn och stånd, är jag därför ingalunda munken Medardus, som efter hwad jag måste anta, rymt ur kapucinerklostret i B."

„Ack, broder Medardus", inföll Cyrillus, „skickade icke den ärewördige prior Leonardus dig i tillit till din trofasthet och fromhet till Rom? Broder Medardus! Förneka icke längre på detta gudlösa sätt det heliga stånd, hwarifrån du utgått!"

„Jag ber er att inte afbryta oß", fortfor domaren och fortsatte sedan, wändande sig till mig: „Jag måste göra er uppmärksam på, att denne ärewördige herres trowärdiga utsago inger den sannolika förmodan att ni werkligen är den Medardus, som man menar er wara. Jag will icke heller fördölja att man skall föreställa er för flera personer, som med säkerhet igenkänt er som denne munk. Bland dessa personer är en, som ni särskildt har anledning att frukta, om wåra förmodanden slå in. Ja, till och med bland era egna saker har man funnit åtskilligt, som ger stöd för denna mißtanke. Slutligen skola underrättelser om era föregifna familjeförhållanden inlöpa från domstolarne i Posen. Jag säger er allt detta mera öppet, än mitt ämbete bjuder, för att öfwertyga er om hur litet jag begagnar mig af knep och konstgrepp för

att få er att tillstå sanningen, för så widt dessa misstankar äro grundade. Förbered er hur mycket ni will; om ni werkligen är denne Medardus, så war wiß om att domarens blick förmår genomtränga den grundligaste förklädnad! Ni kan wäl själf noggrant weta för hwilket brott, ni anklagas. Skulle ni däremot werkligen wara den Leonard von Krczinski, för hwilken ni utgifwit er och en naturens lek gjort er lik denne Medardus till och med i afseende på egendomliga särmärken, så skall ni själf lätt finna medel att ådagalägga detta. Ni synes mig wara i ett exalteradt tillstånd och jag afbryter därför förhandlingarna; under tiden will jag ge er rådrum för moget öfwerwägande. Efter hwad i dag skett, kommer ni inte att sakna stoff."

„Ni anser alltså mina uppgifter alltigenom wara falska? Ni ser i mig den förlupne munken Medardus?" Så frågade jag, och domaren sade med en lätt bugning: „Adjö, herr von Krczinski!" Och man förde mig tillbaka till fängelset.

Domarens ord genomborrade mig som glödande spjutspetsar. Allt som jag föregifwit föreföll mig dumt och osmakligt. Att den person, för hwilken jag skulle föreställas och som jag hade anledning att frukta, war Aurelia, war blott allt för klart. Hur skulle jag uthärda detta! Jag tänkte efter hwad det war för mißtänkt, som kunde finnas bland mina saker, då kom jag till min ledsnad ihåg, att jag ägde en ring med Eufemias namn sedan mitt uppehåll på baronens slott, och att den kappsäck, som jag tagit med på flykten, warit hopsnörd med ett kapucinerrep! Jag ansåg mig redan förlorad. Förtwiflad sprang jag af och an i fängelset. Då förekom det mig som om det hwiskade och tißlade i mitt öra: „Du dåre, hwarför rädes du? Kommer du icke ihåg Viktorin?" — Högt utropade jag: „Ha, jag har icke förloradt, utan wunnet spel!" Det arbetade och kokade inom mig. Redan

förut hade jag kommit att tänka på att det wäl bland Eufemias papper måste hittas något, som tydde på Wiktorins uppträdande som munk på slottet. Stödjande mig härpå, wille jag på något sätt föregifwa ett sammanträffande med Viktorin, ja, till och med med den Medardus, för hwilken man höll mig; berätta som efter hörsägner om äfwentyret på slottet, som fick ett så rysligt slut, och på oskyldigt sätt där inflika min likhet med dessa båda. Den minsta omständighet måste noggrant öfwerwägas; jag beslöt därför att skriftligen uppsätta den roman, som skulle rädda mig. Man bewiljade mig de skrifmaterial, som jag begärde för att skriftligen redogöra för några förtegna omständigheter i min lefnad. Med ansträngning arbetade jag långt in på natten. Under skrifningen upphetsades min fantasi, allt formade sig till en afrundad diktning, och längre och längre utspann sig den wäf af lögner, hwarmed jag hoppades för domaren dölja sanningen.

Tornuret i borgen hade slagit tolf, när jag åter tyst och aflägset förnam samma knackande, som under gårdagen gjort mig så förstörd. Jag wille icke akta därpå, men allt högre klappade det med taktmässiga slag, och därwid började det ånyo att deßemellan jämra sig och skratta. Hårdt slående i bordet, ropade jag öfwerljudt: „Stilla därnere!" Och jag trodde mig därigenom inge mig mod gent emot den fasa, som bemäktigade sig mig; men då skrattade det gällt och skärande genom hwalfwen och stammade: „Bro-o-der lil-le, bro-o-der li-le, jag wi-will opp ti-till dig, lås … opp … lås … opp! — Nu började det tätt bredwid mig att skafwa, skrapa och raßla i golfwet, och alltjämt skrattade det och qwed; starkare och starkare blef bullret, raßlandet och skrapandet — deßemellan hördes dånande brak som af fallet af tunga massor. Jag stod upp, med lampan i handen. Då rörde det sig under min fot, jag steg åt sidan och såg att på det ställe jag

stått en sten lossades ur golfläggningen. Jag grep tag i den, och lyfte helt och hållet upp den med en lätt ansträngning. Ett hemskt sken bröt in genom öppningen, en naken arm med en blänkande knif i handen sträckte sig emot mig. Gripen af fasa, for jag tillbaka. Då stammade det ånyo ur djupet: „Bro-o-der ... lil-le ... bro-o-der lil-le ... Me-dar-dus är här ... tag ... tag ... bryt ... bryt ... ut ... i ... sko-o-gen; ... ut ... i ... sko-o-gen!" Plötsligt kom jag att tänka på räddning och flykt; jag öfwerwann min förskräckelse och fattade knifwen, som handen willigt lämnade mig och började att ifrigt bryta bort murbruket mellan stenarne i golfwet. Den som war under golfwet tryckte med all makt uppåt. Fyra, fem stenar woro redan slungade åt sidan, då lyfte sig plötsligt en ända till höfterna naken människa ur djupet och stirrade spöklikt på mig med den wansinniges grinande och hemska löje. Lampskenet föll på hans ansikte, jag igenkände — mig själf och förlorade medwetandet.

En känsla af smärta i armen wäckte mig ur min djupa swimning. Det war ljust omkring mig; fängelseföreståndaren stod framför mig med en lykta med bländande sken, raßlet af kedjor och hammarslag ekade genom hwalfwet. Man war sysselsatt med att slå mig i bojor. Utom med hand- och fotbojor blef jag med en ring om lifwet och en därwid fästad kedja länkad wid muren. „Nu kommer wäl herrn att låta bli att tänka på att bryta sig ut", sade fångwaktaren. „Hwad har då karlen gjort egentligen?" frågade en smedgesäll. „Åh", sade fångwaktaren, „wet du icke det, Jost? ... Hela staden talar därom. Det är en förbannad kapuciner, som har mördat tre människor. Man är redan på det klara. Inom få dagar ha wi full galaföreställning, då skola hjul och stegel komma i gång."

Jag hörde icke något mera, på nytt förswann medwetandet. Endast med möda waknade jag ur min bedöf-

ning, ännu war det mörkt, men slutligen bröto några matta strimmor af dagsljuset in i det låga, knappt sex fot höga hwalf, dit man nu, som jag till min fasa warseblef, fört mig från mitt förra fängelse. Jag kände törst och grep efter wattenkruset, som stod bredwid mig, fuktigt och kallt krälade något öfwer min hand, och jag såg en uppblåst, otäck padda tungt hoppa därifrån. Full af afsky och äckel, lät jag kruset stå. „Aurelia", stönade jag i känslan af det outsägliga elände, som brutit in öfwer mig. „Och därför allt detta eländiga nekande och ljugande inför rätta! — Allt skenhelighet och djäfwulska hycklareknep! — Endast för att ännu under några timmar få lefwa ett sönderslitet och qwalfullt lif? Hwad will du, dåre? Äga Aurelia, som endast kan bli din genom ett oerhördt brott? Ty kunde du också genom lögner förmå hela wärlden att tro på din oskuld, hon skulle alltid i dig se Hermogenes skändlige mördare och af hjärtat afsky dig. Eländige, wanwettige dåre, hwar äro nu dina högtflygande planer och tron på den öfwernaturliga makt, hwarmed du menade att efter ditt godtycke kunna styra ödet själft. Du förmår icke att döda den mask, som med lifsfarliga bett gnager på din märg; nesligt skall du gå under i tröstlös jämmer, äfwen om rättwisans arm skonar dig." Sålunda högljudt klagande, kastade jag mig ned på halmen och kände på samma gång ett tryck, som tycktes härröra sig från ett hårdt föremål i min wästficka. Jag kände efter och drog fram en liten knif. Under den tid, jag war i fängelse, hade jag aldrig burit någon knif på mig, det måste alltså wara densamma, som min spöklika afbild räckt mig. Mödosamt reste jag mig upp och höll kniftwen i det nu starkare inbrytande dagsljuset. Jag gaf akt på det blänkande silfwerskaftet. Outforskliga öde! Det war den knif, hwarmed jag mördat Hermogenes, och som jag saknat sedan några weckor tillbaka. Men inom mig såg jag nu plötsligt underbart lysande tröst och

räddning ur min smälek. Det obegripliga sätt, hwarpå jag erhållit kniftwen, war för mig en fingerwisning af ewiga makter hur jag skulle göra bot för min förbrytelse och i döden försona Aurelia. Som en gudomlig stråle och en ren eld, lågade nu inom mig kärleken till Aurelia, all syndig begärlighet hade wikit ifrån mig. Det föreföll mig som om jag såge mig själf som fordom i biktstolen i kapucinerkyrkan. „Wäl älskar jag dig, Medardus, men du förstod mig icke … min kärlek är döden! — Då hörde jag Aurelias röst smekande tala, och mitt beslut stod fast att för domaren fritt tillstå den märkwärdiga historien om mina förwillelser och därpå gifwa mig döden.

Fånguppsyningsmannen kom in och gaf mig bättre mat, än jag annars brukade få, jämte en flaska win. „På furstens befallning", sade han, i det han dukade bordet, som en fångknekt burit in efter honom, och löste den kedja, som fängslade mig wid wäggen. Jag bad honom säga domaren att jag önskade bli hörd, emedan jag hade mycket att yppa, som låge mig tungt på hjärtat. Han lofwade att uträtta mitt uppdrag. Emellertid fick jag länge wänta på att bli hämtad till förhöret. Ingen lät se sig utom fångknekten, som efter mörkningens inbrott kom in och tände en lampa, som hängde ned från hwalfwet. Jag kände mig lugnare än förut, likwäl war jag mycket utmattad och föll snart i djup sömn. Då fördes jag in i en lång, dyster och hwälfd sal, i hwilken jag såg en lång rad af andlige i swarta talarer sitta längs wäggarne i höga stolar. Framför dem wid ett bord, som war täckt med en blodröd duk, satt domaren, och bredwid honom en dominikaner i ordenshabit. Domaren sade nu med högtidlig röst: „Du är nu öfwerlämnad till den andliga domstolen, enär du förstockade, brottslige munk förgäfwes förnekat ditt namn och stånd. Franciscus, med klosternamn kallad Medardus, säg, för hwilka förbrytelser du är anklagad?" — Jag wille öppet bekänna alla de brott och synder, som

jag begått, men till min fasa war det som jag sade icke hwad jag tänkte och wille säga. I stället för en ångerfull bekännelse kom jag med orimligt och osammanhängande tal. Då sade dominikanern, som stod jättehög framför mig och genomborrade mig med sin lågande blick: „På sträckbänken med dig, du förstockade, genstörtige munk!" Sällsamma gestalter reste sig rundt omkring och sträckte sina långa armar ut efter mig och ropade i hes och hemsk enklang: „På sträckbänken med honom!" Jag ryckte fram knifwen och måttade åt hjärtat, men ofriwilligt lyfte sig armen, jag träffade halsen, och mot korsets tecken brast klingan i stycken som glas, utan att såra mig. Då grepo mig bödlarne och stötte mig ned i ett djupt, underjordiskt hwalf. Dominikanern och domaren stego ned efter mig.

Ännu en gång uppfordrade de mig att bekänna. Ännu en gång försökte jag, men tal och tanke stodo i galen motsägelse. Ångerfull, förkrossad af smälek, bekände jag allt inom mig; osmakligt, förwirradt och utan mening war det tal som utgick från mina läppar. På en wink af dominikanern klädde nu bödlarne af mig, sammansnörde mina armar på ryggen och när jag hissades upp, kände jag hur de uttänjda lederna knakande wredos sönder. I rasande smärta gaf jag till ett wildt skri och waknade. Smärtan i händer och fötter fortfor, den berodde på de tunga bojor, jag bar, också kände jag ett tryck öfwer ögonen, som jag icke kunde öppna. Ändtligen kände jag som om en tyngd plötsligt tagits från min panna, och jag reste mig hastigt upp, en dominikanermunk stod wid min halmbädd. Min dröm blef werklighet, och jag blef iskall af förskräckelse. Munken stod orörlig som en bildstod med korslagda armar och stirrade på mig med håliga swarta ögon. Jag kände igen den hemske målaren och föll halft wanmäktig tillbaka ned på halmen. Kanhända war det endast en sinneswilla, som återstod af drömmen? Jag bemannade mig och reste mig upp, men munken stod orör-

lig och stirrade på mig med sina håliga ögon. Då ropade jag i wansinnig förtwiflan: „Bort med dig, fasliga människa! … Nej! … Ingen människa; du är djäfwulen själf, som will störta mig i ewigt fördärf … bort med dig, förbannade, bort!"

„Arme kortsynte dåre, icke är jag den, som söker slå dig i oupplösliga band, som söker göra dig affällig från det heliga wärf, hwartill ewiga makter kallat dig. — Medardus! — Stackars kortsynte dåre, hemsk och förskräckande har jag wisat mig för dig, då du lättsinnigt lekte wid den ewiga fördömelsens gapande graf. Jag warnade dig, men du har ej förstått mig. Res dig upp och kom närmare!" Munken talade allt detta i en dämpad ton af djup och hjärtslitande klagan. Hans blick, förr så fruktanswärd, war nu blid och mild, och själfwa ansiktsdragen woro wekare. Jag betogs af ett obeskrifligt wemod; som en ewig makts sändebud för att upprätta och hugswala mig i mitt oändliga elände tycktes mig nu den förr så fasawäckande målaren. Jag reste mig nu från min bädd och närmade mig honom. Det war intet fantom, jag rörde wid hans klädnad och ofriwilligt böjde jag knä; han lade sin hand liksom wälsignande på mitt hufwud. Då wisade sig framför mig i ljusa färger en härlig tafla. — Ack, jag war i den heliga skogen! — Ja, det war samma ställe, där den sällsamt klädde pilgrimmen förde till mig den underbare gossen. Jag wille gå widare, in i kyrkan, som låg strax framför mig. Där skulle jag under bot och ånger få förlåtelse för mina swåra synder. Men jag rörde mig ej, kunde ej förstå mitt eget jag. Då talade en dof, ihålig röst: tanke är handling! — Drömmarne förswunno, det war målaren, som sagt dessa ord. „Obegripliga warelse, war det då du? Den där olycksaliga morgonen i kapucinerkyrkan i B.? — I riksstaden, och nu här?" „Håll", afbröt mig målaren: „Det war jag, som öfwerallt war dig nära för att rädda dig från smälek och för-

därf, men du kunde ej förstå. Du måste fullborda det werk, hwartill du är utwald, till din egen frälsning." — „Ack", utropade jag full af förtwiflan, „hwarför höll du icke min arm tillbaka, när den lyftes mot den där unge mannen … „Det förunnades mig ej", föll mig målaren i talet, „fråga mig icke widare, det är förmätet att wilja förstå hwad en ewig makt beslutat … Medardus … du nalkas ditt mål … i morgon!" En iskall rysning genomfor mig, ty jag trodde mig förstå målaren. Han wißte och gillade det själfmord, jag beslutat. Med tysta steg gick målaren till fängelsedörren. „När får jag återse dig?" — „Wid målet", ropade han starkt och högtidligt, så att det ekade i hwalfwet. — „I morgon alltså?" — Tyst wände sig dörren på sina hakar, och målaren war förswunnen.

När det dagats, kom fånguppsyningsmannen, åtföljd af sina fångknektar, och befriade mina såriga armar och ben från bojorna. Jag skulle snart ledas till ransakningen, hette det. Inåtwänd och förtrogen med tanken på en snar död, gick jag upp i domsalen; jag hade så öfwertänkt min bekännelse, att jag hoppades kunna aflägga en redogörelse, som omfattade de obetydligaste omständigheter. Domaren gick hastigt emot mig; jag måste ha sett alldeles wanställd ut, ty wid min åsyn förswann det glada leende, som förut upplyste hans ansikte, och förbyttes i en min af det djupaste medlidande. Han fattade mina händer och sköt mig mildt ned i sin länstol. Seende på mig, sade han sedan långsamt och högtidligt: „Herr von Krcszinski! Jag har något glädjande att förkunna! Ni är fri, undersökningen har blifwit inställd på furstens befallning. Han har förwäxlat er med en annan person, och en alldeles otrolig likhet med denne person har warit orsaken därtill. Klart, alldeles klart är er skuldlöshet ådagalagd! … Ni är fri!"

Det brusade omkring mig, och allt dansade rundt för mig. Hundra gånger fördubblad såg jag domarens gestalt röra sig i en mörk dimma, till deß allt förswann i djupt mörker. Slutligen kände jag att man frotterade min panna med någon stark wätska, och jag hämtade mig från den swimning, hwari jag fallit. Domaren uppläste för mig kort ett protokoll, som witsordade att processen mot mig blifwit häfd och att jag skulle frigifwas. Icke mäktig ett enda ord, underskref jag tigande. En obeskriflig, mig totalt förintande känsla gjorde, att jag icke kunde känna någon glädje. Då nu domaren såg på mig med en till hjärtat gående wänlighet, kändes det som om jag nu, när man trodde på min oskuld och wille lösgifwa mig, öppet måste bekänna alla mina begångna förbrytelser och sedan stöta knifwen i hjärtat. Jag wille tala, men domaren tycktes önska att jag aflägsnade mig. Jag gick till dörren, då kom han efter mig och sade lågt: „Nu har jag upphört att wara domare, men från första ögonblicket, jag såg er, har ni intresserat mig på det högsta. Så mycket skenet än war emot er, så önskade jag dock strax att ni icke måtte wara den brottslige, afskywärde munk, för hwilken man ansåg er. Nu kan jag säga er i förtroende ... ni är ingen polack, ni är icke född i Kwieczicze wo, ni heter ej Leonard von Krcszinski." Med lugn och fasthet swarade jag: „Nej!" „Inte heller någon präst", frågade domaren och slog ner ögonen, sannolikt för att bespara mig inqvisitorsblicken. Det sjöd inom mig. „Så hör då!" utbröt jag. — „Tyst", afbröt mig domaren, „hwad jag strax i början trott och ännu tror bekräftar sig. Jag ser att gåtfulla omständigheter råda här och att ni af en hemlighetsfull ödets lek är inwecklad i egendomliga förhållanden till wissa personer wid hofwet. Det är icke min plikt att tränga djupare in i saken, och jag skulle anse det för en opassande nyfikenhet att wilja aflocka er något öfwer era sannolikt mycket sällsamma lefnadsförhållanden.

Dock, hur skulle det wara om ni nu ryckte er lös från allt det, som här hotar ert lugn, och lämnade orten? Eft er hwad som skett, kan likwäl icke er wistelse här göra er godt." När domaren sade detta, tyckte jag att alla mörka skuggor, som tryckande lägrat sig öfwer mig, weko undan. Jag hade återwunnit mitt lif, och glödande sjöd lusten till lifwet ånyo i ådror och nerwer. Aurelia! på henne tänkte jag åter, och nu skulle jag bort från henne! Djupt suckande inföll jag: „Och lämna henne?" Domaren betraktade mig med den största häpnad och sade sedan hastigt: „Ack, nu tror jag mig se klart. Gifwe himlen, herr Leonard, att mina olyckliga aningar ej gå i fullbordan!" — Allt kände jag nu helt annorlunda. Ångern war sin kos, och det kunde wäl wara en brottslig fräckhet, att jag med hyckladt lugn frågade domaren: „Och ni håller mig likwäl för skyldig?" — „Tillåt mig, min herre", genmälde domaren allwarligt, „att jag behåller min öfwertygelse för mig själf, då den likwäl endast stöder sig på en känsla. På bästa sätt har det blifwit utrönt att ni icke kan wara munken Medardus, emedan denne Medardus befinner sig här och blifwit igenkänd af pater Cyrillus, som lät narra sig af er likhet med honom. Munken förnekar för öfrigt icke att han är denne kapuciner. Härmed har allt skett, som ske kunde, för att rena er från hwarje misstanke, och deßmer måste jag tro att ni känner er fri från hwarje skuld."

En rättstjänare bortkallade i detta ögonblick domaren, och så afbröts ett samtal, som höll på att bli pinsamt för mig.

Jag gick till min bostad och fann allt i samma ordning, som jag lämnat det. Mina papper hade man tagit i beslag, de lågo nu förseglade på mitt skrifbord, endast Viktorins portfölj, Eufemias ring och kapucinerrepet saknade jag; mina förmodanden i fängelset woro alltså riktiga. Det dröjde icke länge, innan en furstlig lakej anlän-

de och öfwerräckte mig en handskrifwelse från fursten och en dosa af guld, besatt med ädelstenar. „Man har farit illa med er, herr von Krcszinski", skref fursten, „men hwarken jag eller mina domstolar äro skulden därtill. Ni liknar alldeles otroligt en usling; allt är nu på ett tillfredsställande sätt uppklaradt, och jag sänder er detta tecken på min wälwilja och hoppas snart få se er." Furstens nåd war mig lika likgiltig som hans gåfwa, en dyster melankoli, som smög sig på mig, war en följd af det hårda fängelset, jag kände att jag kroppsligen måste upphjälpas, och det war mig därför synnerligen kärt att lifläkaren gjorde mig ett besök. Det rent medicinska war snart utredt. „Är det icke", började lifläkaren, „en egendomlig ödets skickelse att just i det ögonblick, man tror sig wara öfwertygad om att ni är den afskywärde munken, som anställde så mycken olycka i baron von F:s familj, uppenbarar sig just denne munk och rentwår er från hwarje mißtanke?"

„Jag måste bekänna att jag icke wet något om de närmare omständigheter, som föranledde mitt frigifwande. Domaren sade mig endast i största allmänhet att den kapuciner Medardus, som man sökte efter och hwilken man ansåg mig wara, infunnit sig här."

„Han har icke infunnit sig, utan man har fört honom hit fastbunden på en wagn och egendomligt nog samtidigt med er egen ankomst. Det faller mig in att då jag wille berätta för er de egendomliga händelser, som för någon tid sedan tilldrogo sig wid wårt hof, blefwo wi just afbrutna, när jag hade kommit till den widrige Medardus, Francescos son, och hans skändliga dåd på baron von F:s slott. Jag upptar nu händelsernas tråd, där jag blef afbruten. Wår furstinnas syster, som ni wet abbedissa i cistercienserklostret i B., antog sig en gång wänligt en fattig qwinna med ett barn, hwilka återwände från en pilgrimsfärd till »den heliga linden«."

„Hustrun war Francescos änka och barnet Medardus."

„Alldeles riktigt. Men hur kommer det sig att ni wet det?"

„På sällsammaste sätt hafwa kapucinermunken Medardus' lefnadsomständigheter blifwit mig bekanta. Ända till det ögonblick, då han flydde från baron F:s slott, är jag noga underrättad om hwad som tilldrog sig där."

„Men hur, och af hwem…?"

„En liflig dröm har wisat mig allt."

„Ni skämtar?"

„Ingalunda. Det förekommer mig werkligen som om jag i drömmen hört historien om denne olycksalige, som, en leksak för mörka makter, slungats hit och dit och drifwits från brott till brott. På färden genom … sitzerskogen for postiljonen wilse, jag kom till jägmästarbostället och där … "

„Ah, nu förstår jag allt, där borta råkade ni munken …"

„Så är det, men han war wansinnig."

„Det ser han inte ut att wara längre. Redan då hade han sina ljusa stunder och anförtrodde er allt?"

„Icke precis. Underrättad om min ankomst, kom han på natten till mitt rum. Med min exempellöst slående likhet med honom förekom jag honom hemsk. Han höll mig för sin dubbelgångare, som warslade hans död. Han framstötte stammande bekännelser, — ofriwilligt, trött, som jag war af resan, öfwerwäldigade sömnen mig. Det förekom mig som om munken med lugn och fattning talade widare, och jag wet i själfwa werket ej hwar drömmen började. Det föreföll mig som om munken påstod, icke att **han** hade dödat Eufemia och Hermogenes, utan att grefwe Viktorin warit bådas mördare."

„Egendomligt, högst egendomligt. Men hwarför förteg ni detta för domaren?"

„Hur kunde jag hoppas att domaren skulle lägga någon wikt wid denna berättelse, som måste synas honom mycket äfwentyrlig. Kan öfwer hufwud taget en upplyst brottmålsdomstol tro på underwerk?"

„Åtminstone borde ni strax kunnat ana att man förwäxlade er med den wansinnige munken och betecknat denne som munken Medardus."

„Godt, och till på köpet, sedan en swagsint gubbe, jag tror han heter Cyrillus, prompt wille hålla mig för sin klosterbroder. Det föll mig för öfrigt icke in att den wansinnige munken just war Medardus, och att den förbrytelse, som han bekände för mig, war föremål för denna rättegång. Och efter jägmästarens utsago hade han aldrig sagt honom sitt namn — hur gjorde man denna upptäckt?"

„På enklaste wis i wärlden. Som ni wet, hade munken under någon tid wistats hos jägmästaren; han tycktes botad, men ånyo utbröt wanwettet så häftigt, att jägmästaren såg sig twungen att forsla honom till staden, där han inspärrades på dårhuset. Dag och natt satt han där stirrande, utan att röra sig, som en bildstod. Han sade ej ett ord och måste matas, emedan han icke ens rörde handen. För några dagar sedan kom jägmästarens äldste son till staden och går till dårhuset för att besöka munken. Med den olyckliges tröstlösa belägenhet i tankarna kommer han ut, just då pater Cyrillus från kapucinerklostret i B. går förbi. Han tilltalar honom och ber honom besöka den inspärrade, olyckliga klosterbrodern, emedan samtal med en andlig af samma orden måhända kunde werka gagneligt på honom. När Cyrillus får se munken, ryggar han förskräckt tillbaka. „Heliga Guds moder! Medardus, olycklige Medardus", ropade Cyrillus, och i samma ögonblick få munkens stirrande ögon lif. Han reser sig upp, och faller med ett dost skri till golfwet. Cyrillus går med öfriga wittnen till händelsen strax till

presidenten för kriminaldomstolen och afger redogörelse. Domaren, som hade undersökningarna mot er om hand, följer Cyrillus till dårhuset, man finner munken mycket matt, men utan spår af wansinne. Han tillstår att han är munken Medardus från kapucinerklostret i B. Cyrillus försäkrade å sin sida, att er otroliga likhet med Medardus narrat honom. Nu kunde han se hur herr Leonard i tal, blick och figur märkbart skillt sig från munken Medardus, som han nu såg framför sig. Man upptäckte också det betydelsefulla korstecken på wänstra sidan af halsen, som wäckt så stort uppseende under er proceß. Sedan tillfrågades munken om händelserna på baron von F:s slott. „Jag är en afskywärd, skändlig förbrytare", sade han med matt, knappast hörbar röst, „jag ångrar djupt hwad jag har gjort. Hur har jag icke satt mig själf och min odödliga själ i fara! … Haf medlidande … ge mig tid, och jag skall bekänna allt!" Fursten, som blifwit underrättad, förfogade strax om processens inställande mot er och befallde ert frigifwande. Munken har blifwit förd till kriminalfängelset."

„Och har tillstått allt? Har han mördat Eufemia och Hermogenes? Och hur är det med grefwe Viktorin?"

„Så widt jag wet, börjar den egentliga rättegången mot munken först i dag. Hwad nu grefwe Viktorin angår, så ser det ut som om allt, som står i någon förbindelse med händelserna wid wårt hof, måste förbli dunkelt och obegripligt."

„Men jag inser i själfwa werket icke i hwad för sammanhang händelserna på baron von F:s slott kunna stå till katastrofen wid hofwet."

„Egentligen menar jag också mera de uppträdande personerna än själfwa händelsen."

„Jag förstår er icke."

„Minnes ni ännu min berättelse om den katastrof, som medförde prinsens död?"

„Ja, wißt."

„Är det er klart att Francesco greps af en brottslig kärlek till italienskan? Att det war han som före prinsen smög sig in i brudkammaren och stötte ned prinsen? Wiktorin är frukten af detta skändliga dåd. Han och Medardus äro söner af **en** fader. Viktorin är spårlöst förswunnen, och alla efterforskningar blefwo utan framgång."

„Munken störtade honom ned i »djäfwulsklyftan«. Förbannad ware den wansinnige brodermördaren!"

I samma ögonblick, som jag häftigt utstötte dessa ord, hörde jag tyst, tyst knackandet af det spöklika widundret från fängelset. Förgäfwes sökte jag bekämpa den ångest, som grep mig. Läkaren syntes lika så litet märka knackandet som min inre wånda. Han fortfor: „Hwad? Har munken tillstått för er, att också Viktorin fallit för hans hand?"

„Ja ... Om jag sammanställer några af hans afbrutna yttranden med Viktorins förswinnande, så sluter jag däraf att saken förhåller sig så. Förbannelse öfwer den wanwettige brodermördaren!"

Starkare knackade det och stönade och jämrade sig, igenom rummet hwen det och lät som: „Medardus ... Medardus ... hi ... hi ... hjä-hjälp!" Utan att märka det fortfor läkaren: „En besynnerlig hemlighet synes ännu hwila öfwer Francescos härkomst. Han är högst sannolikt släkt med det furstliga huset. Så mycket är säkert att Eufemia war dotter till ... "

Med ett förskräckligt brak, så att dörrhakarna knakade, sprang dörren upp och ett skärande gällt skratt trängde in. Själf skrek jag som en wansinnig: „Håhå ... hå ... hå ... bro-o-der lil-le ... håhå ... hit ... fort, fort, om du will slåß med mig ... ufwen håller bröllop; låt oß klättra upp på taket och brottas, och den som stöter ner den andre är kung och får dricka blod!" Läkaren grep mig i armen och ropade: „Hwad står på, hwad står på?

Ni är sjuk … werkligen farligt sjuk. Fort i säng med er!" Men jag stirrade på den öppna dörren för att se om min ryslige dubbelgångare skulle komma in. Dock, jag såg ingenting och hämtade mig snart från den fasa, som i mig slagit sina iskalla klor. Läkaren höll fast wid att jag war sjukare, än jag själf trodde och skyllde allt på fängelset och på den sinnesrörelse, processen förorsakat. Jag begagnade mig af hans läkemedel, men mer än hans konst bidrog till mitt snabba tillfriskande, att knackandet icke widare förspordes, och att min hemske dubbelgångare tycktes ha lämnat mig.

Wårsolens gyllne strålar lyste en morgon klart och wänligt in mitt rum, ljufwa blomsterdofter strömmade in genom fönstret, en oändlig längtan dref mig ut i det fria, och utan att akta läkarens förbud gick jag ut i parken. Där hälsade buskar och träd tißlande och taßlande i winden den från sin lifsfarliga sjukdom tillfriskande. Jag andades ut, som uppwaknad ur en lång, pinsam dröm, och djupa suckar woro de outsägliga ord för min hänryckning, hwilka jag lät tona in i samklang med fåglarnas jublande sång och de brokiga insekternas muntra, hwinande surr.

Ja, en pinsam dröm tycktes mig ej blott den sistförlidna tiden utan hela mitt lif, sedan jag lämnat klostret, när jag nu wandrade i en af dunkla plataner beskuggad gång. Jag war i trädgården hos kapucinerna i B. Ur en aflägsen grupp af buskar höjde sig redan det höga kors, inwid hwilket jag ofta med djup andakt bedt om kraft att emotstå frestelsen. Korset tycktes mig nu wara det mål, dit jag borde wandra, för att där, nedkastad i stoftet, ångra och göra bot för alla de syndiga och brottsliga drömmar, som satan föregycklat mig, och jag gick framåt med knäppta och upplyfta händer och blicken riktad mot korset. Winden blef starkare och starkare, jag trodde mig höra brödernas hymner; men det war blott skogens un-

derbara låt, som den susande winden wäckt med sin gång mellan träden; jag kunde icke andas utan måste stanna helt utmattad, ja till och med stödja mig mot ett nära träd för att icke sjunka ned. Dock, hän till det fjärran korset drog det mig med oemotståndlig makt; jag samlade alla mina krafter och gick widare, men hann endast en bänk af mossa tätt framför ett buskage; alla mina lemmar blefwo plötsligt som lama af dödlig utmattning; som en swag gubbe satte jag mig långsamt och med ett djupt stönande sökte jag bereda mitt sammanpressade bröst lättnad. Då hörde jag ett praßlande i gången tätt bredwid mig ... Aurelia! Blixtsnabbt som min tanke stod hon framför mig. Tårar af innerligt wemod strömmade ur hennes himmelska ögon, men genom tårarna glänste en tändande stråle; den war det obeskrifliga uttrycket för en het längtan, som annars tycktes Aurelia främmande. Men så såg jag den kärleksblick flamma upp, som jag mindes hos den hemlighetsfulla warelsen i biktstolen, och som jag så ofta sett i ljufwa drömmar. „Kan ni wäl någonsin förlåta mig?" hwiskade Aurelia. Wansinnig af namnlös hänryckning, störtade jag till hennes fötter och grep hennes händer. „Aurelia ... Aurelia ... för dig marter ... och död!" Jag kände hur jag mildt upplyftes — Aurelia sjönk till mitt bröst, och jag frossade af hennes glödande kyssar. Skrämd af ett prassel i närheten, gjorde hon sig slutligen loß ur mina armar, jag wågade icke hålla henne qwar. „Min längtan och mitt hopp ha gått i uppfyllelse", sade hon tyst, och i samma ögonblick såg jag furstinnan komma utför gången. Jag gick nu in i buskaget och blef nu warse att jag egendomligt nog tagit en torr, grå stam för ett krucifix. Jag kände icke längre någon utmattning, Aurelias glödande kyssar ingjöto i mig ny lifskraft, det förekom mig som om mitt waras hemlighet nu fått en härlig och ljus förklaring. Jag stod nu på lifwets höjdpunkt; nu måste det

bära nedför, på det att ett öde skulle fullbordas, som en högre makt utstakat. Under denna tid, som liknade en himmelsk dröm, war det, som jag började att upptecknа det som hände, sedan jag återsett Aurelia. Jag wille bedja dig, du obekante främling, som en gång skall läsa dessa blad, att i ditt minne återkalla ditt lifs skönaste solskenstid, då skall du förstå och instämma i den i ånger och bot grånade munkens tröstlösa jämmer och klagan. Jag ber dig ännu en gång att påminna dig denna tid, och icke behöfwer jag då omtala för dig hur Aurelias kärlek belyste mig och allt omkring mig, hur waket och lifligt min ande såg och begrep lifwet just genom att själf lefwa, hur en himmelsk glädje fyllde mig med gudomlig hänförelse. Ingen mörk tanke fördystrade min själ, Aurelias kärlek hade befriat mig från min skuldkänsla, och egendomligt nog uppspirade inom mig den fasta öfwertygelsen att det icke war jag, som war den skändlige brottslingen på baron von F:s slott och mördat Eufemia och Hermogenes, utan att det war den wansinnige munk, som jag träffade i jägmästarens hus, som begått ogärningen. Hwad liläkaren berättat mig, tycktes mig ej wara osanning, utan sakens werkliga hemlighetsfulla förlopp, fast det förblef mig själf obegripligt. Fursten hade mottagit mig som en wän, som man tror sig ha förlorat; detta angaf naturligtwis den ton, hwari alla måste instämma, endast furstinnan förblef allwarlig och tillbakadragen, fastän äfwen hon wisade sig mildare än förr.

Med barnslig naivitet hängaf sig Aurelia åt sin kärlek; för henne war den icke något brott, som hon måste dölja för wärlden, och lika litet förmådde jag dölja den känsla, hwari mitt lif fullständigt uppgick. Enhwar märkte förhållandet mellan mig och Aurelia, ingen talade därom, ty man läste i furstens blickar att om han också icke gynnade wår kärlek, wille han åtminstone stillatigande öfwerse därmed. Så kunde jag utan allt twång ofta träffa

Aurelia, ibland äfwen utan wittnen. Jag slöt henne i min famn, hon beswarade mina kyssar, men då jag kände hur hon skälfde af jungfrulig skygghet, kunde jag icke lämna rum åt något syndigt begär; hwarje brottslig tanke dog i den rysning, som genomfor mig. Hon såg icke ut att ana någon fara, och det fanns i själfwa werket ej heller någon, ty ofta när hon satt bredwid mig ensam i rummet, mäktigare än någonsin strålande af himmelskt behag, och då kärlekens wilda glöd wille uppflamma inom mig, såg hon på mig så obeskrifligt mildt och kyskt, att det förekom mig som om himmelen wille förunna mig att som en botfärdig syndare redan här på jorden nalkas helgonen. Ja, det war icke Aurelia, utan den heliga Rosalia själf, och jag föll till hennes fötter och utropade: „O, du fromma och heliga, hur kan då jordisk kärlek till dig få bo i mitt hjärta?" — Då räckte hon mig handen och sade med ljuf och mild stämma: „Ack, jag är icke något helgon, men någorlunda from och håller mycket, mycket af dig!"

På flera dagar hade jag icke sett Aurelia, hon hade farit med furstinnan till ett i närheten beläget lustslott. Jag uthärdade icke längre, utan for dit. Ankommen dit frampå qwällen, wisades jag af en kammarfru, som jag träffade i trädgården, till Aurelias rum. Tyst, mycket tyst öppnade jag dörren, bedöfwande slog en tung, blomstermättad doft emot mig. Minnen stego upp inom mig som dunkla drömmar, är det ej Aurelias rum på baronens slott, där jag … Wid denna tanke war det som om bakom mig reste sig en mörk gestalt; „Hermogenes" ropade det inom mig. Förskräckt sprang jag framåt, dörren till kabinettet war endast tillskjuten. Wändande mig ryggen, knäböjde Aurelia framför en taburett, hwarpå en bok låg uppslagen. Full af ångest kastade jag en blick bakom mig, jag såg ingenting och utropade då i högsta hänförelse: „Aurelia, Aurelia!" Hastigt wände hon sig om,

men innan hon hunnit resa upp, låg jag på knä bredwid henne och höll henne hårdt omfamnad. „Leonard, min älskade", hwiskade hon tyst. Inom mig jäste och kokade det af rasande begär, af wild och syndig åstundan. Kraftlös låg hon i mina armar, hennes hopknutna hår hade löst sig och föll nu i yppiga lockar ned öfwer mina skulder, hennes unga barm wällde fram, hon qwed dämpadt — jag kände icke längre igen mig själf! Jag lyfte upp henne, hon återwann sin kraft, en sällsam glöd brann i hennes ögon, och eldigare än någonsin beswarade hon mina rasande kyssar. Då hördes ett brusande bakom oß som af starka, mäktiga wingslag, ett skärande ljud, likt ångestskriet af en, som blifwit träffad till döds, skar gällt genom rummet. „Hermogenes", skrek Aurelia och sjönk afswimmad ur mitt famntag. Gripen af wild fasa, ilade jag därifrån! — I förstugan mötte jag furstinnan, som återkom från en promenad. Hon betraktade mig allwarligt och stolt, i det hon sade: „Det tyckes mig werkligen mycket egendomligt att träffa er här, herr Leonard!" Kufwande min förwirring, swarade jag i en ton, som war för bestämd för att wara passande, att man ofta förgäfwes hade att kämpa mot starka inflytelser, och att ofta hwad som syntes oskickligt kunde wara mest passande!

När jag i mörka natten skyndade tillbaka till residensstaden, tyckte jag att någon sprang efter mig och att en röst hwiskade: „A … all … alltid är ja … jag hos di … dig lil-lille … bro-o-der Medardus!" Då jag wände mig om, kunde jag wäl märka att det endast war min dubbelgångares fantom, som spökade i min fantasi, men jag kunde icke slita mig lös från den rysliga bilden, ja det tycktes mig slutligen, som om jag måste tala med honom och berätta att jag låtit skrämma mig af den galne Hermogenes; den heliga Rosalia skulle snart bli min, ty för det syftet hade jag blifwit munk och fått min prästwigning. Då skrattade och stönade min dubbelgångare, som

förr och stammade: „Men fo … fort!" — „Ge dig till tåls", swarade jag, „ge dig till tåls, min gosse! Allt skall bli bra! Hermogenes träffade jag icke riktigt, han hade ett sådant där fördömdt kors på halsen som wi twå, men min flinka knif är ännu skarp och spetsig nog." — „Hi … … hihi … stö-stöt till bra … stö-stöt ti … till bra!" Så dog dubbelgångarens röst bort i suset af morgonwinden, som kom dragande från den strimma af lågande purpur, som brann i öster.

Jag hade just kommit hem, då jag blef befalld till fursten. Han kom wänligt emot mig. „Ni har i själfwa werket i hög grad förwärfwat er min bewågenhet", började han; „jag kan icke dölja för er att min wälwilja förwandlats i wänskap. Jag wille icke gå miste om er, och will se er lycklig. Deßutom är man skyldig er allt möjligt skadestånd för hwad ni lidit. Wet ni, herr Leonard, hwem som föranledde rättegången mot er, hwem det war, som anklagade er?"

„Nej, nådig herre."

„Baronessan Aurelia! … Ni häpnar? Ja, baronessan Aurelia, min bäste herr Leonard, hon har hållit er för en kapuciner. Han skrattade högt. Nå, wid Gud, är ni en kapuciner, så är ni den älskwärdaste, som ett mänskligt öga skådat! Säg mig uppriktigt, herr Leonard, är det werkligen ett stycke munk i er?"

„Nådig herre, jag wet ej hwad det är för ett oblidt öde, som alltjämt will göra mig till denne munk, som … "

„Nå, nå, jag är ingen inqvisitor! Det wore i alla fall fatalt om ni wore bunden af något löfte. Till saken! Skulle ni wilja hämnas på baronessan Aurelia för den skada, hon tillfogat er?"

„I hwilket människobröst kunde wäl en sådan tanke uppstå gentemot en sådan huld och himmelsk warelse?"

„Ni älskar Aurelia?" Betraktande mig skarpt och allwarligt, framkastade fursten denna fråga. Jag teg och

lade handen på mitt bröst. Fursten fortfor: „jag wet att ni älskat Aurelia sedan det ögonblick, då hon för första gången inträdde i denna sal med furstinnan. Hon besw-arar er kärlek och därtill med en eld, som jag icke tilltrodde den milda Aurelia. Hon lefwer endast genom er, furstin-nan har berättat mig allt. Tror ni om jag säger, att Aurelia efter er häktning öfwerlämnade sig åt en för-twiflan, som lade henne på sjukbädden — och bragte hen-ne i dödsfara? Aurelia ansåg er då som sin broders mör-dare, hwilket gör hennes smärta än oförklarligare. Re-dan då war ni älskad. Nå, herr Leonard eller hellre Herr von Krcszinski, ty ni är af adel, jag will på ett sätt, som skall synas er angenämt, binda er wid hofwet. Ni äktar Aurelia. Inom få dagar fira ni trolofningen, och jag skall själf åtaga mig att företräda brudens fader." Jag stod stum, sönder-sliten af stridiga känslor. „Adjö herr Leonard", ropade fursten och aflägsnade sig wänligt winkande ur rummet.

Aurelia — min hustru! Hustru till en brottslig munk! Nej, det kunna ej dunkla makter ärna, hwad än må blif-wa den armas öde! Besegrande allt som reste sig däre-mot, qwarstod den tanken inom mig. Jag kände att ett beslut omedelbart måste fattas, men jag sökte förgäfwes ett medel att utan smärta bli skild från Aurelia. Tanken att icke mer återse henne föreföll mig outhärdlig, men att hon skulle bli min hustru uppfyllde mig med en för mig själf oförklarlig afsky. Jag kände inom mig en tydlig an-ing att, om den brottslige munken wågade ställa sig för Herrens altare för att där drifwa en brottslig lek med sina heliga löften, skulle den främmande målaren uppen-bara sig, men icke mildt tröstande som i fängelset, utan liksom wid Francescos wigselakt fruktanswärdt stande hämnd och undergång, skulle han komma och störta mig i namnlös skam och timligt och ewigt fördärf. Men därpå hörde jag otydligt en röst inom mig: „och likwäl måste

Aurelia bli din. Wanwettige dåre, hur tänker du kunna ändra ditt öde." Och sedan ljöd det åter: „Förbländade, du syndar! Aldrig kan hon bli din, det är den heliga Rosalia själf, som du will omfamna i jordisk kärlek!"

Sönderfliten af denna twedräkt mellan hemska makter, kunde jag icke tänka, icke ana mig till hwad jag borde göra för att undfly det fördärf, som tycktes hota från alla sidor. Förbi war nu denna hänryckning, hwarunder hela mitt lif och mitt uppehåll på baron von F:s slott synts mig endast som en ryslig dröm. I dyster försagdhet såg jag i mig själf endast den usle wällustingen och förbrytaren. Allt som jag sagt till domaren och lifläkaren tycktes mig endast som en dum, illa påhittad lögn; icke en inre stämma hade intalat mig den, som jag welat öfwerbewisa mig själf om.

Inåtwänd utan att warsna eller se något utom mig, smög jag mig öfwer gatan. Furstinnans wagn rullade förbi, lifläkaren lutade sig ut ur fönstret och gaf mig ett wänskapligt tecken; jag följde honom till hans bostad. Han hoppade ur och drog mig med sig upp på sitt rum sägande: „Jag kommer just från Aurelia och har mycket att tala med er om. Å, ni häftiga, obetänksamma människa, hwad har ni nu ställt till! Plötsligt som ett spöke har ni uppenbarat er för Aurelia, och den stackars nervswaga warelsen har blifwit sjuk däraf!" Läkaren såg hur jag bleknade. „Nå, nå", fortfor han, så illa är det icke den här gången, hon går nu åter omkring i trädgården och återwänder i morgon med furstinnan till residenset. Kære Leonard, Aurelia talade mycket om er, hon känner en innerlig längtan att återse er för att be er om förlåtelse. Hon tror att ni funnit henne dum och dåraktig."

Då jag icke tänkte på händelsen på lustslottet, förstod jag icke Aurelias yttrande.

Läkaren wisade sig underrättad om furstens affikter, han lät mig ganska tydligt förstå detta, och med den

glädtiga liflighet, hwarmed han behandlade alla sina ämnen, lyckades han snart rycka mig ur min dystra sinnesstämning, så att wårt samspråk blef muntert nog. Än en gång beskref han hur han råkat Aurelia, hur hon likt ett barn, som ej helt kunnat hämta sig från en ängslig dröm, med halfslutna ögon, som logo i tårar, legat på schäslongen med det lilla hufwudet stödt i handen och för honom klagat sina sjukliga visioner. Han upprepade hennes ord i det han härmade den blyga flickans af lätta suckar afbrutna tal och förstod, i det han skämtsamt framställde hennes klagomål, genom små ironiska infall så framhäfwa hennes bild, att den stod munter och lifslefwande framför mig. Därtill kom att han som kontrast framställde den grawitetiska furstinnan, hwilket icke litet roade mig. „Hade ni någonsin tänkt", sade han, „att så mycket underligt skulle hända er i residenset? Först det galna mißförståndet, som förde er i kriminalrättens klor, och så den werkligen afundswärda lycka, som furstens wänskap bereder er!"

„Jag måste werkligen tillstå att det wänliga mottagandet från furstens sida från början gjort mig godt; likwäl känner jag nu hur mycket jag stigit i hans och allas aktning, hwilket jag tillskrifwer den orätt, jag lidit."

„Icke så mycket det som en annan liten omständighet, som ni kanske kan gissa."

„Ingalunda."

„Wisserligen kallar man er, efter ni själf önskar det, helt enkelt herr Leonard som förr, men alla weta nu att ni är adelsman, emedan de underrättelser, man fått från Posen, bestyrkt era uppgifter."

„Men hur kan detta utöfwa något inflytande på fursten och på den aktning, jag åtnjuter wid hofwet? När fursten lärde känna mig och inbjöd mig att wisa mig wid hofwet, inwände jag, att jag endast war af borgerlig

härkomst, men då sade fursten att wetande adlade och berättigade att wistas wid hofwet."

„Han ställer sig så, i det han koketterar med sin upplyshet och sitt sinne för konst och wetenskap. Ni har nog i hofkretsen märkt många borgerliga lärda och konstnärer, men de finkänsliga bland dem, som sakna denna lätt spänstighet i sitt wäsen, som sätter dem i stånd att med en glädtig ironi ställa sig på en ståndpunkt, som höjer dem öfwer det hela, ser man endast sällan här, eller också uteblifwa de alldeles. Äfwen med den bästa wilja att wisa fördomsfrihet, blandar sig i adelns beteende mot den borgerlige ett wißt något, som smakar af nedlåtenhet och fördragsamhet gentemot något i grund och botten otillbörligt; det fördrar ingen man, som med berättigad stolthet känner att det är han som nedlåter sig och måste wisa fördrag med det andligt låga och osmakliga. Ni är själf af adel, herr Leonard, men som jag hör teologiskt och wetenskapligt bildad. Däraf kommer det sig wäl att ni är den förste adelsman, hos hwilken jag icke märker något adligt i dålig mening. Ni kan mena att jag som själf borgerlig uttalar förutfattade meningar, eller att något tillstött mig personligen, som hos mig wäckt denna fördom, men så förhåller det sig ej. Jag tillhör nu en gång en af de klasser, som undantagswis icke blott tolereras, utan werkligen hyllas och omhuldas. Läkare och biktfäder äro regerande herrar, härskare öfwer kropp och själ, alltså i hwarje fall af god adel. Matsmältningen och den ewiga fördömelsen kunna till och med oroa dem, som mest lämpa sig för hoftjänst. I fråga om biktfäder gäller detta endast de katolska. De protestantiska predikanterna, åtminstone på landet, äro endast husofficianter, som sedan de rört nådiga herrskapets samweten, i all ödmjukhet wid nedersta bordsänden wederqwicka sig wid winet och steken. Låt wara att det är swårt att öfwerwinna en inrotad fördom; det fattas dock mestadels god wilja, eme-

dan mången adlig måste ana att han endast i egenskap af sådan kan bewara en ställning, till hwilken wärlden icke annars ger honom någon rätt. Stolthet öfwer anor och adel är i wår, sig alltmer förandligande tid en nästan komisk företeelse. Utgången från riddarwäsen, krig och wapen, bildar den en kast bestämd till skydd för de andra stånden, och den beskyddades subordinerade ställning gent öfwer skyddsherren uppstår af sig själft. Den lärde må berömma sig af sin wetenskap, konstnären af sin konst, handtwerkaren, köpmannen af sitt yrke, »se,« säger riddaren, »där kommer en tygellös fiende, som I, som ären i krig oerfarne, icke kunnen motstå, men jag, som är öfwad i wapen, ställer mig framför er, och hwad som är min lek och glädje räddar ert lif och gods!« Dock alltmer förswinner det råa wåldet från jorden, alltmer werkar och skapar anden, och alltmer röjes deß allbesegrande kraft. Snart märker man att en stark näfwe, ett harnesk, ett draget swärd icke räcker till att besegra hwad anden will; till och med krig och wapenöfning underkasta sig tidens andliga makt. Hwar och en ställes alltmer på egna fötter, ur sin egen andliga förmåga måste han ösa för att göra sig gällande i wärlden, om också staten ger honom en bländande, yttre glans. På en motsatt princip stöder den sig från riddarwäsendet stammande andrygheten, som endast har sin grund i den satsen: »Mina förfäder woro hjältar, alltså är jag en dito.« Allt hänför sig till hjältemod och kroppslig kraft. Starka, robusta föräldrar ha åtminstone i regel likadana barn, och krigiskt mod och sinnelag gå likaledes i arf. Att hålla riddarkasten ren war därför under riddaretiden ett berättigadt kraf, och det war icke en liten förtjänst för en fröken af gammal ätt att ge lifwet åt en junker, till hwilken de arma borgarne kunde bedja: »War snäll och sluka oß icke, utan skydda oß för de andra junkrarne!« Med andliga förmögenheter förhåller det sig icke så. Wisa fäder få ofta dumma

söner, och just emedan tiden för det fysiska riddarskapet skjutit åt sidan det psykiska, kunde det, då det gällde att bewisa sin ärfda adel, wara betänkligare att härstamma från en Leibnitz än från Amadis af Gallien eller en af de urgamla riddarne af det runda bordet. I sin en gång bestämda riktning skrider tidsandan framåt, och den andryga adelns ställning försämras märkbart. För den skull är wäl detta taktlösa, af erkännande och widrig nedlåtenhet blandade beteende mot de i wärld och stat mäktiga borgerliga elementen foster af en dunkel, försagd känsla, i det adeln anar att i den wises ögon denna föråldrade grannlåt från en längesedan förswunnen tid faller bort och fritt yppar en löjlig nakenhet. Himmelen ware tack, många adliga, män som qwinnor, förstå denna tidens ande och i härlig flykt swinga de sig upp till den höjd, som konst och wetenskap bjuda; dessa bli den där gamla demonens sanna beswärjare."

Lifläkarens tal hade fört mig in på ett för mig främmande gebit. Aldrig hade det fallit mig in att reflektera öfwer adeln och deß förhållande till borgaren. Werkligen, läkaren kunde ej ana att jag fordom hört till den andra klassen af dem, hwilka enligt hans påstående icke träffas af adelns högfärd. War då icke jag den högtaktade och wördade biktfadern i de förnämsta adliga hemmen i B? Nu förstod jag, hur jag själf spunnit widare mitt ödes tråd, i det min adel uppstått ur namnet Kwieczisżewo, som jag kommit att nämna för den gamla hofdamen, och som ingaf fursten tanken att förmäla mig med Aurelia.

Furstinnan hade kommit tillbaka. Jag skyndade till Aurelia. Hon mottog mig med jungfrulig blyghet; jag slöt henne i mina armar och trodde i detta ögonblick att hon kunde bli min hustru. Aurelia war ännu mera wek och hängifwen än annars. Hennes ögon stodo fulla af tårar, och hon talade med en wemodigt bedjande ton likt ett barn, som gjort sura miner, men hwars wrede för-

gått. Jag wågade att beröra mitt besök i furstinnans lustslott och enwisades på henne att få weta allt, att anförtro mig hwad som skrämt henne. Hon teg och slog ned ögonen, men gripen af tanken på min gräslige dubbelgångare ropade jag: „Aurelia, wid alla helgon, hwad för en gestalt såg du bakom oß?" Full af förwåning, såg hon på mig, hennes blick blef allt mera stirrande, sedan sprang hon plötsligt upp, som om hon wille fly, men stannade och snyftade med händerna tryckta mot ögonen: „Nej, nej, nej, det är ju icke han!" Mildt fattade jag om henne, hon satte sig utmattad. „Hwem är det icke?" frågade jag häftigt, anande hwad som rörde sig inom henne. „Ack, min älskade wän, sade hon tyst och wemodigt, „skulle du icke anse mig för en wanwettig swärmerska, om jag sade dig allt, hwad som alltjämt för mig förstör njutningen af den mest oblandade kärlekslycka. En ryslig dröm går genom min lefnad, ställde sig med sina förskräckliga bilder mellan oß, redan då jag första gången såg dig. Som på wingarna af en dödens fågel swäfwade den omkring mig, när du så plötsligt inträdde i mitt rum på slottet hos furstinnan. Wet, såsom du då gjorde, knäböjde en gång bredwid mig en skändlig munk och wille mißbruka en helig bön till en neslig synd. Medan han likt ett listigt djur lurande på byte, smög omkring mig, blef han min broders mördare. Ack, och du! ... Dina anletsdrag ... ditt tal ... och den bilden! Låt mig tiga om den saken, låt mig tiga!" Tillbakaböjd, i halfliggande ställning och med hufwudet stödt i handen, satt Aurelia uppkrupen i soffhörnet, och än yppigare framträdde hennes unga kropps swällande konturer. Jag stod framför henne, och mina ögon frossade af hennes oändliga behag, men med lustkänslan kämpade ett djäfwulskt hån, som inom mig ropade: Olycksaliga, åt satan sålda, du flydde undan munken, som under bönens täckmantel wille förleda dig till synd, och nu är du hans brud —

hans brud! I detta ögonblick war den rena kärlek, som en himmelsk stråle syntes ha upptändt hos mig, då jag, befriad från fängelse och död, återsåg henne i parken, helt och hållet förswunnen, och tanken att hennes undergång skulle bli min lefnads glanspunkt uppfyllde mig. Aurelia blef kallad till furstinnan. Jag förstod att Aurelias lif måste stå i ett hemligt, för mig obekant samband med mina egna lefnadsförhållanden, och jag fann ingen utwäg att få kännedom därom, emedan Aurelia ej, oaktadt mina böner, wille tyda dessa löst framkastade yttranden. Slumpen afslöjade hwad hon tänkt förtiga. En dag befann jag mig i den hofämbetsmans rum, hwilken det ålåg att till posten befordra furstens och hoffolkets privatbref. Han war just frånwarande, då Aurelias kammarjungfru kom in med ett tjockt bref, som hon lade bland de andra, redan på bordet befintliga. Med en flyktig blick upptäckte jag att adressen war till abbedissan, furstinnans syster, och egenhändigt skrifwen af Aurelia. Med blixtens snabbhet genomfor mig tanken att där kunde jag finna allt det, som jag hittills ej kunnat utforska. Innan ämbetsmannen återkom, war jag borta med Aurelias bref.

Du, munk eller lekman, som af mitt lif ärnar hämta lärdom och warning, läs dessa blad, som jag här infogar, läs en ren och from flickas bekännelser, fuktade af en ångrande och förtwiflad syndares bittra tårar!

Aurelia till abbedissan i cistercienserinnornas kloster i ...

Min kära, goda moder! Med hwilka ord skall jag omtala för dig att ditt barn är lyckligt, att ändtligen den hemska gestalt, hwilken lik ett förskräckligt, hotfullt spöke, i mitt lif sköflat alla blommor, omintetgjort alla förhoppningar, lagts i bann af kärlekens gu-

domliga trollmakt. Nu gör det mig ondt att jag icke för dig liksom i en helig bikt öppnade hela mitt hjärta, då du kom att tala om min olycklige broder och min far, som grämelsen dödade, och upprättade mig i min tröstlösa sorg. Dock, nu först får jag kraft att för dig yppa den dystra hemlighet, som låg gömd i djupet af mitt bröst. Det är liksom om en ond och hemsk makt på bedrägligt sätt föregycklade mig mitt lifs högsta lycka i form af en fasawäckande skräckbild. Det war som om jag slungades hit och dit på ett böljande haf i fara kanske att utan räddning gå förlorad. Dock liksom genom ett underwerk bistod mig himmelen i samma ögonblick, jag war nära att bli outsägligt olycklig. För att säga allt, måste jag gå tillbaka till min tidiga barndom, ty redan då lades inom mig ett frö, som sedermera fördärfligt spirade upp. Jag war endast tre eller fyra år gammal, när jag en gång i wårens skönaste tid lekte med Hermogenes i slottsträdgården. Wi plockade allehanda blommor, och Hermogenes, som annars icke hade någon lust därtill, flätade kransar åt mig och smyckade mig därmed. „Nu skola wi gå till mor", sade jag, då han alldeles öfwerhöljt mig med blommor, men Hermogenes sprang hastigt upp och ropade med wild röst: „Låt oß stanna här liten, mor är i blåa kabinettet och talar med djäfwulen!" Jag förstod icke alls hwad han wille säga, men blef likwäl stel af skräck och började att gråta helt jämmerligt. „Dumma syster, hwad tjuter du för?" ropade Hermogenes, „mor talar alla dagar med djäfwulen, och han gör henne ingenting." Jag war rädd för Hermogenes, emedan han stirrade så mörkt framför sig och talade så

rått, och tystnade. Wår mor war redan då mycket sjuklig, hon hemsöktes ofta af fruktanswärda krampanfall, som öfwergingo i en dödsliknande dwala. Wi, jag och Hermogenes, blefwo då ledda bort. Jag upphörde ej att klaga, men Hermogenes sade dost: „Djäfwulen har gjort det." På detta sätt waknade i mitt barnsliga sinne tanken att mor hade gemenskap med ett elakt och fult spöke, ty på annat sätt kunde jag icke föreställa mig djäfwulen, emedan jag då war obekant med kyrkans läror. En dag blef jag lämnad ensam, jag kände mig hemsk till mods och kunde icke fly för skräck, då jag märkte att jag just befann mig i blåa kabinettet, där mor efter Hermogenes' påstående brukade tala med djäfwulen. Dörren öppnades, och mor kom in alldeles likblek och ställde sig framför den tomma wäggen. Hon ropade med dämpad och klagande stämma: „Francesco, Francesco!" Då praßlade och rörde det sig bakom wäggen, den delade sig, och en bild i kroppsstorlek af en skön man, klädd i en egendomlig violett mantel, blef synlig. Gestalten och mannens anlete gjorde på mig ett obeskrifligt intryck, jag jublade af glädje; och mor, som nu fick se mig, ropade häftig: „Hwad har du här att göra Aurelia? Hwem har fört dig hit?" – Min mor, annars så mild och god, war wredare än jag någonsin sett henne. Jag trodde, att jag war skulden därtill. „Ack", stammade jag gråtande, „de ha lämnat mig här, jag wille ju inte stanna." När jag märkte att bilden förswunnit, ropade jag: „Ack den wackra taflan, hwad war det för en wacker tafla!" Mor lyfte upp mig, kyßte och smekte mig och sade: „Du är mitt kära, goda barn, men den bilden får

ingen se, och nu är den borta för alltid!" Jag anförtrodde ingen hwad som händt, men till Hermogenes sade jag en gång: „Hör, mor talar inte med djäfwulen utan med en wacker man, men han är endast en bild, som kommer fram, då mor kallar." Då stirrade Hermogenes stelt framför sig och mumlade: „Djäfwulen kan se ut som han will, säger herr patern, men mor gör han ändå ingenting." En rysning öfwerföll mig, och jag bad Hermogenes innerligt att icke mer tala om djäfwulen. Wi kommo nu till hufwudstaden, och bilden gick mig ur minnet och kom icke ens tillbaka, då wi efter mors död återwände till landet. Den flygel af slottet, där det blåa kabinettet låg, förblef obebodd. Där lågo ju min mors rum, som min fader icke kunde beträda utan att gripas af de smärtsammaste minnen. En reparation af byggnaden gjorde det slutligen nödwändigt att öppna rummen; jag kom in i blåa kabinettet, då arbetarne just woro sysselsatta med att bryta upp golfwet. När en af dem kom att lyfta upp en panel i midten af rummet, praßlade det i wäggen, den delade sig, och bilden af den obekante mannen blef synlig. Man upptäckte en fjäder i golfwet, hwilken, när man rörde wid den, satte maskinen bakom wäggen i rörelse. Nu kom jag liflig ihåg det där ögonblicket i min barndom, min moder stod ånyo framför mig, och jag fällde heta tårar, men kunde ej wända bort blicken från den främmande sköne mannen, som såg på mig med ögon, som nästan syntes ha lif. Man hade sannolikt berättat för min far hwad som tilldragit sig, han kom in, medan jag ännu stod framför bilden. Efter en enda blick därpå, blef han stående som gripen af häp-

nad och mumlade: „Francesco, Francesco!" Sedan wände han sig raskt till arbetaren och befallde med hög röst: „Bryt ut taflan ur wäggen där, rulla ihop den och ge den till Reinhold!" Det förekom mig som om jag aldrig mer skulle få återse den sköne, härlige mannen, som i sin underbara dräkt tycktes mig som en majestätisk andarnes furste, och likwäl höll mig en oöfwerwinnerlig skygghet tillbaka från att bedja min far att åtminstone icke låta förstöra taflan. Inom få dagar förswann dock det intryck, som händelsen med bilden efterlämnat, spårlöst ur mitt minne. Jag war redan fjorton år och en så yr, obetänksam warelse, att jag egendomligt stack af mot den allwarlige, högtidlige Hermogenes, och min far ofta sade att Hermogenes mera liknade en stillsam flicka och jag en uppsluppen pojke. Men detta ändrade sig snart. Hermogenes började att med lidelse och kraft bedrifwa ridderliga idrotter. Han lefde endast i strider och slaktningar, hela hans själ uppfylldes däraf, och när just då ett krig inbröt, bad han ifrigt far att få ta tjänst. Wid samma tid kom det öfwer mig en oförklarlig stämning, som jag ej kunde tyda och som gjorde mig alldeles förstörd. Ett egendomligt illabefinnande tycktes wåldsamt angripa alla mina lifsandar. Ofta war jag nära att falla i wanmakt, då kommo allehanda underliga bilder och drömmar för mig, det förekom mig som om jag såge in i en lysande himmel, full af salighet och wällust, och kunde ej som ett sömndrucket barn slå upp ögonen. Utan att weta hwarför, kunde jag wara bedröfwad till döds eller uppsluppet glad. Wid ringaste anledning störtade tårarne ur mina ögon, en oförklarlig

trängtan stegrades ofta till kroppslig smärta, så att alla mina lemmar ryckte som i kramp. Min far märkte mitt tillstånd, tillskref det en öfwerretning af nerverna, och sökte bot hos läkaren, som ordinerade en mängd medel, som blefwo werkningslösa. Jag wet själf icke hur det kom sig, plötsligt wisade sig för mig den gömda bilden af den främmande mannen så lifligt, att jag tyckte att han stod framför mig, seende på mig med medlidsamma blickar. „Ack, måste jag då dö? Hwad är det som så outsägligt plågar mig?" tillropade jag drömbilden; då log den obekante och swarade: „Du älskar mig Aurelia, det är ditt qwal, men kan du bryta en till Gud inwigd mans trohetslöfte?" Till min häpnad warsnade jag nu att den obekante bar en kapuciners ordensdräkt. Wåldsamt samlade jag all kraft för att wakna ur mitt drömtillstånd. Det lyckades. Jag war fullt öfwertygad att munken warit en bedräglig lek af min inbillning och anade likwäl tydligt att kärlekens hemlighet gått upp för mig. Ja! – Jag älskade den okände med den waknade känslans fulla styrka, med den lidelse och innerlighet, hwaraf ett ungt hjärta är mäktigt. I dessa ögonblick af drömmande grubbel, då jag menade mig se den obekante, syntes mitt illamående ha nått sin höjdpunkt, jag blef synbart bättre under det att min nervswaghet blef mindre, och endast det ihärdiga fasthållandet af bilden och den fantastiska kärleken till ett wäsen, som endast lefde inom mig, gaf mig utseendet af en drömmerska. Jag war stum gent emot alla; i sällskap satt jag orörlig, och i det jag sysselsatte mig med mitt ideal, gaf jag icke akt på hwad man sade och gaf tokiga swar, så att man måste anse mig

för en enfaldig warelse. I min broders rum såg jag en bok ligga på bordet, jag slog upp den, det war en från engelskan öfwersatt roman med titel »Munken«. En iskall rysning genombäfwade mig wid tanken på att min obekante älskling war en munk. Jag hade aldrig anat att kärleken till en wid himmelen wigd man wore syndig, nu kom jag plötsligen att tänka på drömgestaltens ord: „Kan du bryta en gudawigds löfte?" – och nu först kunde de djupt såra mig. Det förekom mig som om denna bok kunde ge mig förklaring. Jag tog den in till mig och började läsa, den underbara historien ryckte mig med sig, men då det första mordet inträffa, som den, sedan han gick i förbund med den onde, allt djupare sjunkande munken förbröt, grep mig en namnlös fasa, ty jag tänkte på Hermogenes' ord: „Mor talar med djäfwulen!" Nu trodde jag att liksom munken i romanen, wore den obekante en som sålt sig till den onde, som wille locka mig i fördärfwet. Och dock kunde jag ej kufwa den kärlek, som lefde inom mig. Nu först wißte jag att det fanns en brottslig kärlek, med afsky motarbetade jag den känsla, som fyllde min barm, och denna kamp gjorde mig egendomligt retlig, ofta grep mig i närheten af män en hemsk känsla, emedan det förekom mig som munken wore där för att gripa mig och föra mig i fördärfwet. Reinhold kom tillbaka från en resa och berättade mycket om en kapuciner Medardus, widt och bredt beryktad som predikant, och som han själf med beundran åhört i ... r. Jag tänkte på munken i romanen, och en sällsam aning fick insteg hos mig att den älskade och fruktade drömbilden just kunde wara denne Medardus. Tanken

war förskräcklig för mig, jag wißte själf icke hwarför, och mitt tillstånd blef för pinsamt att uthärda. Jag sam i ett haf af aningar och drömmar. Förgäfwes sökte jag ur mitt inre förjaga munkens bild; jag olyckliga barn kunde icke emotstå kärleken till den åt gudomen inwigde. En andlig besökte en gång, som han wäl ofta brukade, min fader. Han utlät sig widlyftigt om djäfwulens mångahanda anfäktningar, och mången gnista föll i min själ, medan den andlige beskref det tröstlösa tillståndet i ett ungt sinne, till hwilket den onde wille bana sig wäg, och som endast gjorde swagt motstånd. Min far tillfogade åtskilligt, liksom om han talade om mig. „Endast en obegränsad tillförsikt", sade prästen, „endast oryggligt förtroende icke så mycket till wänner, som till religionen och hennes tjänare, kan bringa räddning." Detta märkwärdiga samtal bestämde mig till att söka kyrkans tröst och att lätta mitt bröst genom en ångerfull bekännelse i den heliga bikten. Bittida följande morgon wille jag, enär wi just befunno oß i residenset, gå till den i närheten af wårt hem belägna klosterkyrkan. Det war en qwalfull och förskräcklig natt, som jag hade att genomwaka. Afskywärda, brottsliga bilder, som jag aldrig sett eller tänkt, drefwo sitt gyckel omkring mig, men midt ibland dem stod munken, räckande mig handen som till räddning, och ropade: „Säg blott att du älskar mig och du skall bli befriad från all nöd!" Mot min wilja måste jag då utropa: „Ja, Medardus, jag älskar dig!" – och på en gång förswunno helwetesandarne. Slutligen steg jag upp, klädde mig och gick till klosterkyrkan.

I färgrika strålar bröt morgonljuset in genom de brokiga fönstren, en lekbroder sopade gångarne. Icke långt från sidoporten, hwarigenom jag inträdt, stod ett altare, inwigt åt den heliga Rosalia, där höll jag en kort bön och gick sedan till en biktstol, där jag såg en munk. Hjälp, heliga himmel! – Det war Medardus! Utan allt twifwel – en högre makt sade mig det. Då greps jag af en wansinnig ångest och kärlek, men jag kände att endast ståndaktigt mod kunde rädda mig. För honom själf biktade jag min syndiga kärlek, ja, ännu mera. Ewige Gud! I detta ögonblick syntes det mig som om jag redan ofta i tröstlös förtwiflan förbannat de heliga band, som bundo min älskade, och ock så detta biktade jag. »Dig själf, Medardus, dig själf är det som jag älskar så outsägligt.« Detta war de sista ord, som jag kunde uttala, men nu flöt kyrkans lindrande tröst som himmelsk balsam från munkens läppar, och denne tycktes mig ej mera wara Medardus. Strax därpå tog mig en gammal, ärewördig pilgrim på sina armar och bar mig långsamt genom kyrkans gångar ut till hufwudportalen. Han talade heliga och härliga ord, men jag insomnade som ett barn, waggadt af milda och ljufwa toner. Jag förlorade medwetandet. När jag waknade, låg jag påklädd på soffan i mitt rum. „Tack ware Gud och helgonen, krisen är öfwer, och hon hämtar sig", ropade en röst. Det war läkaren, som sade dessa ord till min fader. Man omtalade för mig att man på morgonen funnit mig stel och i ett dödsliknande tillstånd och fruktat för ett nervslag. Du ser, kära, fromma moder, att min bikt hos munken Medardus endast warit en liflig dröm under mitt öf-

werretade tillstånd, men den heliga Rosalia, till hwilken jag ofta bad, och inför hwilkens bild jag också ofta i drömmen bönföll, har wäl låtit det synas mig så, på det jag skulle räddas från den ondes för mig utlagda, arglistiga snaror. Kärleken till gyckelbilden i munkkåpan war nu förswunnen ur mitt inre. Jag tillfrisknade fullständigt och kunde nu först glad och okonstlad lefwa mitt lif. Men, rättwise Gud, än en gång skulle den förhatlige munken så godt som ge mig dödsstöten. Den munk, som infann sig på slottet, igenkände jag ögonblickligen som den Medardus, för hwilken jag biktat. „Det är den djäfwul, med hwilken wår mor talat, akta dig, han lägger ut snaror för dig!" utropade alltid den olycklige Hermogenes. Ack, jag hade icke behöft denna warning. Från första ögonblicket, då munken såg på mig med ögon, som gnistrade af brottsligt begär och sedan i hycklad hänryckning anropade den heliga Rosalia, förekom han mig hemsk och förskräcklig. Du wet redan, kära, goda moder, allt det rysliga, som sedan inträffade. Ack, men jag måste äfwen tillstå för dig att munken war desto farligare för mig, som djupt i mitt innersta uppstod en känsla lik den, jag hyste, när tanken på synd först föddes inom mig och då jag så hårdt måste kämpa mot den ondes frestelser. Det fanns ögonblick, då jag trodde på den hycklande munkens fromma tal, ja, hwarunder det tycktes mig som om från honom utstrålade en himmelsk gnista, som hos mig kunde upptända en ren, öfwerjordisk kärlek. Och sedan förstod han att med skändlig list till och med i högtidlig andakt upptända en helwetisk glöd. Som en mig bewakande skydds-

ängel sändes min broder till mig af helgonen, som jag innerligt anropade om hjälp. Tänk dig, kära moder, min fasa, när här, strax sedan jag kom till hofwet, till mig framträdde en man, i hwilken jag wid första anblicken tyckte mig återse munken Medardus, oaktadt han war klädd som en wärldslig. Jag föll i wanmakt, då jag såg honom. Då jag uppwaknade i furstinnans armar, utropade jag högt: „Det är min broders mördare!" „Ja, det är det", sade furstinnan, „den förkläddde munken Medardus, som flydde ur klostret. Den påfallande likheten med hans far, Francesco ... !" Hjälp o himmel! I det att jag nedskrifwer dessa ord, far en iskall rysning genom mina lemmar. Min moders bild, det war Francesco ... den swekfulle munk, som plågade mig, bar hans drag! Medardus, honom igenkände jag som den drömbild, för hwilken jag biktat. Medardus är Francescos son, Frans, som du, min goda moder, lät uppfostra i fromhet, och som nedsjönk i synd och brott. Hwad för en förbindelse hade min moder med den där Francesco, då hon i hemlighet gömde på hans bild och wid åsynen däraf syntes hänge sig åt minnet af en lycksalig tid? Hur kom det sig att Hermogenes i denna bild såg djäfwulen själf, och att detta blef orsaken till min egendomliga förwillelse? Jag försjönk i aningar och twifwel. Helige Gud, har jag nu sluppit undan den onda makt, som omgarnade mig? O, nej, jag kan icke skrifwa mer, det förekommer mig som om jag wore försänkt i en mörk natt, utan att en enda hoppets stjärna lyste, som wänligt kunde wisa mig den wäg, jag borde gå.

(Några dagar senare.)

Nej! Inga mörka twifwel böra för mig fördystra de klara solskensdagar, som uppgått för mig. Den ärewördige pater Cyrillus har som jag wet för dig, trofasta moder, utförligt berättat hwilken farlig wändning Leonards proceß tog, som genom min öfwerilning öfwerlämnades i kriminaldomstolens händer. Att den werklige Medardus sedermera blef fångad, att hans kanske låtsade wansinne snart nog gaf med sig, att han tillstod sina ogärningar och inwäntar sitt rättmätiga straff och att ... dock, jag will icke säga mera, för att ditt hjärta icke måtte såras af den brottslings nesliga öde, hwilken som barn war hofwets enda samtalsämne. Man ansåg Leonard för en förslagen, hårdnackad förbrytare, emedan han nekade till allt. Gud i himmelen! Deras tal war mig som dolkstygn, ty en röst sade inom mig: „Han är oskyldig, och det skall bli klart som en dag!" Jag kände det djupaste medlidande med honom och måste tillstå för mig själf att hans bild, som jag återkallade i mitt minne, hos mig wäckte känslor, som jag ej kunde mißtyda. Ja, jag älskade honom redan outsägligt, då wärlden ännu höll honom för en skändlig förbrytare. Ett under måste rädda honom och mig, ty jag skulle dött, om Leonard fallit i bödelns händer. Han är oskyldig, han älskar mig, och snart skall han helt wara min. En dunkel aning från mina tidiga barnaår går upp för mig i waken och lycksalig werklighet. O, gif mig och min älskade din wälsignelse, goda moder! O, kunde ditt lyckliga barn wid ditt hjärta riktigt få gråta ut sin himmelska fröjd! Leonard lik-

nar fullständigt den där Francesco, han förefaller endast större och skiljer sig genom ett wißt karakteristiskt drag, som är hans nation eget (du wet att han är polack) märkbart från Francesco och munken Medardus. Öfwer hufwud taget, war det werkligen dumt att om ock för ett ögonblick anse den genialiske, wärldswane, härlige Leonard för en förlupen munk. Men så starkt är ännu det fruktanswärda intrycket af skräckscenerna på wårt slott, att ofta, om Leonard oförmodadt kommer in och ser på mig med sina strålande ögon, som blott alltför mycket likna Medardus', fattar mig en ofriwillig rysning, och jag löper fara att med min barnslighet kränka min älskade. Det synes mig som om prästens wälsignelse kunde förjaga dessa mörka gestalter, som likt hotande molnskuggor förmörka mitt lif. Inneslut, dyra moder, mig och min älskade i dina fromma böner! Furstinnan önskar att förmälningen snart skall äga rum, jag skall skrifwa till dig om dagen på det att du då må tänka på ditt barn i denna hennes lifs högtidliga och ödesdigra stund o.s.w.

Åter och åter läste jag Aurelias bref. Det war som om den himmelska själ, som lyste fram däri, trängde in i mig själf och med sin rena stråle släckte all syndig och brottslig glöd. Wid åsynen af Aurelia kom en helig skygghet öfwer mig, och jag wågade ej som förr öfwerhopa henne med stormande smekningar. Aurelia märkte mitt förändrade uppförande, ångerfull tillstod jag för henne rofwet af brefwet till abbedissan, jag urskuldade mig med ett inre twång, som jag ej kunnat emotstå, och påstod att en högre, på mig inwerkande makt welat för mig yppa hennes vision om biktstolen för att wisa mig att wår förbindelse wore deß ewiga rådslut. „Ja, du fromma, himmel-

ska barn", sade jag, „också jag hade en gång en besynnerlig dröm, hwari du för mig tillstod din kärlek, men jag war en olycklig, af ödet krossad munk, hwars barm war sönderfliten af alla helwetets qwal. Dig, dig älskade jag med outsäglig glöd, dock ett brott, ett dubbelt skändligt brott war wår kärlek, ty jag war en munk och du den heliga Rosalia." Förskräckt sade Aurelia: „För Guds skull, det finnes en djup outforskad hemlighet i wårt lif; ack, låt oß aldrig röra wid slöjan, som gömmer den, hwem wet hwad för hemskt och rysligt som finnes där bakom! Låt oß fromt och trofast i kärlek wara hwarandra hängifna, så skola wi kufwa den onda makt, hwars ande kanske fientligt hotar oß. Att du läste mitt bref, det måste så wara; ack, jag själf hade bort yppa allt, ty ingen hemlighet bör finnas oß emellan. Och likwäl förekommer det mig, som om du kämpade med något som fördärfligt ingripit i ditt lif och som du af onödig skygghet ej kan få öfwer läpparne. War uppriktig Leonard! Ack, hur skulle ej en frimodig bekännelse lätta ditt bröst, och wår kärlek skulle då lysa än klarare." Wid dessa Aurelias ord kände jag wisserligen smärtsamt hur swekets ande bodde inom mig och hur jag ännu för ett par ögonblick sedan brottsligt bedragit det fromma barnet; starkare och starkare blef denna känsla, jag måste säga Aurelia allt, allt, och dock winna hennes kärlek. „Aurelia … du heliga — som räddat mig från … " I samma ögonblick kom furstinnan in, åsynen af henne kastade mig tillbaka i ett helwete, fullt af hån och onda tankar. Hon **måste** nu tåla mig, jag stannade qwar och bemötte henne käckt och dristigt i egenskap af Aurelias brudgum. För öfrigt war jag endast fri från de onda tankarne, då jag war ensam med Aurelia, men då uppgick för mig himmelens salighet. Nu först önskade jag lifligt min förmälning med Aurelia.

En natt såg jag min moder tydligt framför mig, jag wille gripa hennes hand och warsnade att det endast war ett fantom. „Hwarför denna dumma willa", ropade jag wred, då flöto klara tårar ur min moders ögon och förwandlades i silfwerglänsande stjärnor, hwarur lysande droppar föllo och kretsade omkring mitt hufwud som om de wille bilda en helgongloria: dock, alltjämt sönderref en swart och hemsk hand kretsen. „Du, som jag födde ren från hwarje mißgärning", sade min mor med mild röst", är nu din kraft bruten, så att du ej förmår motstå satans lockelser? Nu kan jag genomskåda dig, ty bördan af det jordiska är tagen från mig! Res dig upp, Franciscus! Jag will pryda dig med blommor och band, ty nu är den helige Bernhards dag inne, och du måste åter bli till den fromme gossen!" Då föreföll det mig som om jag måste uppstämma en hymn till helgonets pris, men ett afskywärdt oljud blandades in däri, min sång blef ett wildt tjut, och mellan mig och min moder nedföll raßlande en swart slöja.

Några dagar efter denna vision mötte jag kriminaldomaren på gatan. Han gick wänligt emot mig. „Wet ni" började han „att processen mot kapucinermunken Medardus ånyo blifwit twifwelaktig? Domen, som högst sannolikt lydt på dödsstraff, lär redan warit affattad, då han återigen wisade spår till wansinne. Kriminaldomstolen erhöll nämligen underrättelse om hans moders död, jag delgaf honom den, då skrattade han till och ropade med en röst, som kunnat injaga fasa hos den modigaste: »Ha, ha, ha! prinsessan af … « (han nämnde namnet på gemålen till wår furstes mördade broder) »är ju redan död för länge sedan!« Man har nu förfogat om läkareundersökning, man tror dock att munkens wansinne är låtsadt." Jag lät berätta mig om dag och timme för min moders död. I samma ögonblick, som hon dog, hade hon wisat sig för mig, och min blott allt för lätt glömda mo-

der war nu medlerska mellan mig och den rena själ, som skulle bli min. På grund af denna underrättelse själf mildare och wekare, tyckte jag mig nu först helt förstå Aurelias kärlek; som om hon warit ett mig beskärmande helgon, wågade jag knappast widare lämna henne, och min dystra hemlighet blef, då den nu icke längre trängde sig på mig, ett för mig själf outrannsakligt, af högre makter bestämdt öde.

Den af fursten utsedda dagen för förmälningen war inne. Aurelia wille wigas tidigt på morgonen framför den heliga Rosalias altare i den närbelägna klosterkyrkan. Wakande och för första gången på länge under innerlig bön tillbragte jag natten. Ack, jag förbländade kände icke att den bön, hwarmed jag sökte kraft till synd, war ett helwetiskt brott!

När Aurelia inträdde, kom hon hwitklädd och smyckad med rosor emot mig med huldt och änglalikt behag. Hennes dräkt och hårprydnad hade något ålderdomligt, en dunkel erinran kom för mig, och jag genombäfwades af en rysning, då jag kom att tänka på den altartafla, framför hwilken wigseln skulle äga rum. Taflan framställer den heliga Rosalias martyrium, och just så som hon war Aurelia klädd. Det war swårt för mig att dölja det hemska intryck, som denna omständighet gjorde på mig. Aurelia räckte mig handen med en blick, hwarur en himmel af kärlek och salighet strålade, jag tryckte henne i min famn, och wid en kyß, full af den renaste hänryckning, förnam jag ånyo en tydlig känsla af att min själ endast genom Aurelia kunde räddas. En furstlig lakej anmälde att hans herrskap wore beredt att emottaga oß. Hastigt drog Aurelia på sig handskarna, jag tog hennes arm, då märkte hennes kammarjungfru att håret kommit i oordning och sprang bort för att hämta hårnålar. Wi wäntade wid dörren, och uppehållet tycktes oangenämt beröra Aurelia. I samma ögonblick uppstod ett

doft buller på gatan, råa röster skreko om hwarandra, och man kunde höra det dånande raßlet af ett tungt, långsamt rullande fordon. Jag skyndade till fönstret! Just framför palatset stod en af en bödel förd kärra, på hwilken munken satt baklänges och framför honom en kapuciner, som högt och ifrigt bad med honom. Han war wanställd af dödsångestens blekhet och ett stubbigt skägg, likwäl kunde jag igenkänna dragen af min gräslige dubbelgångare. När wagnen, för ett ögonblick hejdad af den påträngande folkmassan, rullade widare, såg han upp till mig med en stel, hemsk blick i de gnistrande ögonen och skrattade och tjöt: „Brudgum, brudgum! … kom … kom upp på ta-taket … där sko-skola wi brottas med hwarandra, och den som stöter ner den andre är kung och får dricka blod!" Jag skrek till: „Afskywärda människa … hwad will du … hwad will du mig?" Aurelia omfamnade mig och wille med wåld rycka bort mig från fönstret, i det hon utropade: „För Guds och den heliga jungfruns skull, de föra Medardus, min broders mördare till döden … Leonard … Leonard!" Då waknade inom mig helwetesandarne och rasade med den makt, som är dem förlänad öfwer brottsliga och fördömda syndare. Med wildt raseri grep jag tag i Aurelia, så att hon for tillsammans: „Ha, ha, ha … tokiga, dåraktiga qwinna det är jag, din älskare och brudgum, som är Medardus … är din broders mördare … du, munkens brud will kalla ned fördärf öfwer din brudgum? Hå, hå, jag är kung … jag dricker ditt blod!" Jag röck ut mordknifwen — jag stötte efter Aurelia, som jag lät falla i golfwet — en ström af blod flöt öfwer min hand. Jag störtade utför trappan och genom folket bort till wagnen, röck ned munken och kastade honom på marken, då blef jag själf gripen, rasande stötte jag omkring mig med knifwen — jag blef fri — jag sprang undan, — man trängde åter in på mig, jag kände mig såras af ett stygn i sidan, men

med knifwen i högra handen och med den wänstra utdelande kraftiga slag med knytnäfwen, arbetade jag mig fram till den närbelägna parkmuren, som jag hoppade öfwer med ett fruktanswärdt skutt. „Mord ... mord ... håll fast mördaren!" ropade röster bakom mig. Jag kom till den breda graf, som skillde parken från den tätt inwid liggande skogen, ett wäldigt hopp — jag war öfwer och ilade allt längre in i skogen, till deß jag utmattad nedsjönk under ett träd. Det war redan mörk natt, när jag waknade ur min djupa bedöfning. Endast tanken att fly likt ett hetsadt djur qwarstod i min själ. Jag reste mig upp, men war knappast hunnen några steg, då en människa kom utrusande ur buskarne och hoppade upp på min rygg i det han lade armarne om halsen på mig. Förgäfwes försökte jag att skaka honom af mig, jag kastade mig ned på marken, tryckte mig med ryggen mot trädstammarne, allt förgäfwes. Människan flinade och skrattade hånfullt, då bröt månen lysande fram mellan de swarta tallarne, och det dödsbleka ansiktet af munken — den förmente Medardus — dubbelgångaren — stirrade på mig med samma hemska blick, som från kärran. — „Hi, hi ... hi ... hi ... broder lille, ... broder lille, alltid stannar jag hos dig ... släpper dig ej ... släpper ... dig ej ... Kan inte spri ... springa som du ... du måste bä ... bära mig ... Kommer från ga ... galgen ... ha we-welat ste-stegla mig ... hihi ... " Så tjöt och skrattade det ryssliga spöket, medan jag, som fick krafter af fasan, sprang som en af en jätteorm sammansnörd tiger! Jag rasade mot stammar och klippstycken för att, om jag också ej kunde döda honom, åtminstone såra honom så paß illa, att han skulle bli twungen att släppa mig. Då skrattade han än starkare, och jag kände en häftig smärta, jag försökte wrida loß hans under min haka hopknäppta händer, men de hotade blott att med ett odjurs styrka trycka samman min strupe. Slutligen efter ett wanwettigt rasande föll

han plötsligt ned, men knappast hade jag sprungit några steg, förr än han ånyo satt på min rygg liknande af skratt och stammade hemska ord! Nya ansträngningar af wildt raseri — på nytt befriad! — på nytt omkramad af det fruktanswärda spöket. Det är mig icke möjligt att noga angifwa hur länge jag, förföljd af dubbelgångaren, flydde genom mörka skogar, det synes mig som om det måste ha warat i månader, utan att jag fick hwarken mat eller dryck. Endast ett ljust ögonblick kan jag lifligt erinra mig, men sedan försjönk jag i fullständig medwetslöshet. Det hade just lyckats mig att afkasta min dubbelgångare, då en klar solstråle och med den en ljuf, behaglig ton trängde in i skogen. Jag kunde urskilja en klosterklocka, som klämtade till ottesång. „Du har mördat Aurelia!" Tanken grep mig med dödens iskalla armar, och jag sjönk ned medwetslös.

————

Botgöringen.

En mild wärme strömmade genom mig. Jag kände hur det arbetade och kittlade i mina ådror, och denna känsla förwandlades i tankar, likwäl war mitt jag som klufwet i hundratals smådelar. Hwarje del hade sin egen känslighet och lifsförnimmelse, och hufwudet hade ingen makt öfwer lemmarne, som likt otrogna vasaller icke wille samla sig under deß herrawälde. Nu började tankarne i de enskilda delarne att tumla om som lysande punkter i allt hastigare rörelse, så att de bildade en eldring, som blef trängre i samma mån, som hastigheten tillwäxte, och slutligen tycktes de bli till ett enda stillastående eldklot. Rödglänsande strålar bröto fram därur och rörde sig i en färgrik lek af lågor. „Det är mina lemmar, som röra sig, nu waknar jag!" Tydligt tänkte jag detta, men i samma ögonblick genomfor mig en häftig smärtförnimmelse, och klara klocktoner trängde till mitt öra. „Fly, längre, än längre!" ropade jag högt och wille hastigt resa mig upp, men föll kraftlös tillbaka. Nu först förmådde jag öppna ögonen.

Klocktonerna fortforo, — jag trodde mig ännu wara i skogen, men hur förwånad blef jag ej, när jag fick syn på föremålen omkring mig och då jag betraktade mig själf. I en kapuciners ordensdräkt låg jag utsträckt i ett högt och enkelt rum på en wälstoppad madraß. Ett par rörstolar, ett litet bord och en simpel säng woro de enda föremål, som funnos i rummet. Jag fick klart för mig att mitt medwetslösa tillstånd warat en längre tid, och att jag därunder på något sätt blifwit förd till ett kloster, som upptager sjuklingar. Jag kände mig mycket matt, men för öfrigt utan smärtor. Jag hade endast legat några minuter, sedan jag kommit till medwetande, då jag hörde steg, som tycktes närma sig i en lång korridor.

Man öppnade min dörr, och jag warseblef twå män, af hwilka den ene war borgerligt klädd, men den andre bar de barmhärtiga brödernas ordensdräkt. Tysta gingo de fram till mig, den civile såg mig skarpt i ögonen och tycktes förwånad. „Jag har återkommit till mig själf, min herre", började jag med matt röst, „himmelen ware tack som återskänkt mig till lifwet — men hwar är jag? Och hur har jag kommit hit?" Utan att swara mig, wände sig den civilklädde till den andlige och sade på italienska: „Det är werkligen märkwärdigt, blicken är alldeles förändrad och talet rent, endast matt … en egendomlig kris måste ha inträdt." — „För mig ser det ut", genmälte den andlige, „som om det ej wore twifwel om tillfrisknandet." — „Det kommer an på", fortfor den civile, „hur han reder sig under de närmaste dagarne. Förstår ni nog tyska för att tala med honom?" — „Nej, tywärr", sade den andlige. — „Jag förstår och talar italienska", inföll jag, „säg nu hwar jag är och hur jag kommit hit?" Den civilklädde, som jag kunde märka war en läkare, såg gladt öfwerraskad ut. „Aha", utropade han, „det är bra. Ärewördige herre, ni befinner er på en plats, där man i alla hänseenden förjer för ert bästa. För tre månader sedan fördes ni hit i ett mycket betänkligt tillstånd. Ni war mycket sjuk, men genom wår omsorgsfulla skötsel tyckes ni nu wara på bättringswägen. Om wi få lyckan att fullständigt bota er, kan ni lugnt fortsätta er resa, ty, som jag hör, will ni till Rom?" — „Har jag då kommit till er i den dräkt, jag nu bär?" frågade jag widare. „Ja wißt", swarade läkaren, „men låt nu bli att fråga och oroa er icke, ni skall få weta allt, omsorgen om er hälsa är nu det wiktigaste." Han kände på min puls, under tiden räckte den andlige mig en kopp, som han hämtat. „Drick", sade läkaren, „och säg mig sedan hwad ni tror det wara för en dryck." Då jag druckit, swarade jag: „det är en stark köttsoppa." Läkaren log belåtet och sade till

den andlige: „Bra, mycket bra!" Båda lämnade mig. Nu war, som jag trodde, min gißning bekräftad. Jag befann mig på ett offentligt sjukhus. Man förplägade mig med stärkande näringsämnen och kraftiga läkemedel, så att jag efter tre dagar war i stånd att stiga upp. Den andlige öppnade ett fönster, en luft så warm och härlig, att jag aldrig andats deß like, strömmade in. En trädgård gränsade till huset, härliga, främmande trädslag grönskade och blommade, winlöf slingrade sig yppigt utefter muren, och framför allt tycktes mig den mörkblå, genomskinliga luften som en uppenbarelse ur en fjärran sagowärld. „Hwar är jag då", utropade jag hänryckt, „hafwa helgonen ansett mig wärdig att få bo i ett himmelens land?" Den andlige log belåtet, i det han swarade: „Ni är i Italien, min broder, i Italien!" Min förwåning wäxte i högsta grad, och jag bad enträget den andlige att noga berätta mig om omständigheterna wid mitt intagande i huset, han wisade mig till doktorn. Denne sade mig slutligen att en besynnerlig människa för tre månader sedan fört mig dit och bedt om att jag skulle upptagas; jag befunne mig nämligen i ett sjukhus, som stod under de barmhärtiga brödernas förwaltning. I samma mån som jag blef starkare, märkte jag att både läkaren och den andlige inläto sig i samspråk med mig och isynnerhet gåfwo mig tillfälle till sammanhängande berättelser. Mina omfattande kunskaper i de mest skilda wetenskapsområden erbjödo mig rikhaltigt stoff, och läkaren bad mig nedskrifwa åtskilligt, som han sedan läste i min närwaro, och som tycktes tillfredsställa honom. I själfwa werket förekom det mig sällsamt att han i stället för att själf berömma mitt arbete, endast upprepade gånger sade: „Werkligen … det går bra … jag har icke tagit miste! … underbart … underbart!" Jag fick endast på wissa timmar gå ned i trädgården, där jag mången gång såg hemskt wanställda, dödsbleka, till skelett utmagrade

män, som ledsagades af barmhärtiga bröder. En gång, just då jag stod i begrepp att återwända till huset, mötte jag en lång, mager man i lergul mantel, som leddes wid armarne af twenne andliga och wid hwarje steg gjorde ett löjligt hopp och gällt hwißlade till. Jag stannade förwånad, men den andlige, som åtföljde mig, drog mig hastigt med sig och sade: „Kom, kom, käre broder Medardus, det här är ingenting för er!" — „För Guds skull", utropade jag, „hur wet ni mitt namn?" Den häftighet, hwarmed jag framstötte dessa ord, tycktes oroa min ledsagare. „Å", sade han, „hwarför skulle jag icke weta ert namn? Mannen, som förde hit er, nämnde det ju uttryck ligen, och ni är intagen i husets matrikel som »Medardus, broder i kapucinerklostret i B«." En iskall rysning genomfor mina lemmar. Den obekante, som fört mig till sjukhuset, hwem han än månde wara, måste han wara inwigd i min förskräckliga hemlighet; han kunde dock icke wilja mig något ondt, han hade wänligt dragit försorg om mig, och jag war ju fri.

Jag låg framåtlutad i det öppna fönstret och inandades den warma, härliga luften, som strömmade genom märg och ådror, tändande inom mig ett nytt lif, när jag såg en liten torr figur, med en spetsig hatt på hufwudet och klädd i en gammal urblekt öfwerrock, mera hoppa och trippa än gå hufwudgången fram mot huset. Den lille mannen förekom mig bekant, likwäl kunde jag ej tydligt nog se hans anletsdrag, och han förswann bland träden, innan jag hann bli enig med mig själf om hwem det kunde wara. Det dröjde icke länge, förr än det knackade på min dörr, jag öppnade, och samma figur, som jag sett i trädgården, trädde in. „Schönfeld", ropade jag, full af förwåning, „Schönfeld, för himmelens skull, hur kommer ni hit?" — Det war werkligen den narraktige frisören från handelsstaden, som en gång räddat mig ur en så stor fara. „Ack — ack, ack", suckade han, i det han lade sitt

ansikte i komiskt jämmerliga weck, „hur skulle jag kommit hit, ärewördige herre, annat än kastad — slungad hit af det oblida öde, som förföljer alla genier! På grund af ett mord, blef jag nödsakad att fly ... " „För ett mord?" afbröt jag honom häftigt. „Ja, på grund af ett mord", fortfor han, „i wredesmod har jag dödat wänstra polisongen och tillfogat den högra farliga sår på det yngsta kommerserådet i staden." — „Jag ber er", afbröt jag honom ånyo, „att sluta upp med att prata tok, war förnuftig och berätta i sammanhang eller lämna mig!" — „Åh, käre broder Medardus", tog han plötsligt allwarsamt wid, „du will skicka bort mig, nu då du blifwit frisk och du måste dock tåla min närhet, när du låg sjuk, och jag war din rumskamrat och sof i den där sängen." — „Hwad betyder det", ropade jag bestört, „hur har ni kommit på namnet Medardus?" — „War god och se på wänstra fliken af er kåpa", sade han leende. Jag gjorde så och blef stel af skräck och häpnad, ty jag fann att namnet Medardus war insydt, och wid närmare undersökning kunde jag på oswikliga kännetecken märka att jag utan allt twifwel nu bar samma kåpa, som då jag på flykten från baron von F:s slott gömt undan i det ihåliga trädet. Schönfeld iakttog min inre rörelse och log besynnerligt; med pekfingret på näsan och lyftande sig på tåspetsarne, såg han mig in i ögonen. Jag förblef ordlös, då widtog han tyst och betänksamt: „Ers högwördighet är synbart undrande öfwer den sköna klädnad, ni fått på er, och den tyckes underbart anstå och passa er, wida bättre än den där nötbruna kostymen med de snobbiga, öfwerspunna knapparne, som min allwarsamme och förnuftige Damon gjorde åt er ... Jag ... jag ... den mißkände, i landsflykt jagade Pietro Belcampo war det, som täckte er nakenhet med denna klädnad. Broder Medardus! Ni war inte i särdeles prydligt tillstånd, ty som öfwerrock, späns, engelsk frack bar ni helt enkelt ert eget skinn, och

på en passande frisyr war ej att tänka, då ni, föröfwande ett ingrepp i min konst, själf besörjde den à la Caracalla med den tiotandade kam, som wäxt ut på era näfwar." — „Sluta då upp med era narraktigheter, Schönfeld!" brusade jag upp. — „Här i Italien heter jag Pietro Belcampo", afbröt han mig wredgad, och du skall weta Medardus att jag, jag själf är den narraktighet, som öfwerallt står i reserv i din rygg för att bistå ditt förnuft, och, du må inse det eller ej, i min tokenskap finner du din räddning, ty ditt förnuft är en högst miserabel sak och kan icke hålla sig upprätt, som ett swagt barn tumlar det hit och dit och måste gå i kompani med narraktigheten, som hjälper upp det och förstår att finna rätta wägen till hemmet, som är dårhuset; och dit ha wi nu wederbörligen hunnit, lille bror Medardus." Jag rös, tänkte på de gestalter, jag sett, på den skuttande mannen i den lergula rocken, och kunde icke twifla på att Schönfeld i sitt wansinne sade mig sanningen. „Ja, min lille bror Medardus", fortfor Schönfeld med höjd röst och häftiga gester, „ja, min käre lille broder, dårskapen wisar sig på jorden wara andarnes sanna drottning. Förnuftet är en försumlig ståthållare, som aldrig bekymrar sig om hwad som försiggår utanför rikets gränser, som blott till tidsfördrif låter soldaterna exercera på paradfältet; när fienden sedan kommer anryckande utifrån, kunna de icke ens skjuta riktigt. Men dårskapen, folkets werkliga drottning, drager in med pukor och trumpeter: tam, tam, ta! Och bakom är det jubel. Vasallerna resa sig på de platser, där förnuftet hållit dem inspärrade och wilja icke längre stå, sitta och ligga som den pedantiske hofmästaren will. Han ser igenom sina nummer och säger: „Se, mina bästa elever har dårskapen bortryckt — bortryckt — förryckt — ja, de ha blifwit förryckta! Det är en ordlek, lille bror Medardus — en ordlek är en glödgad hårtång i dårskapens hand, hwarmed den gör tankarne krusiga!" — „Än en

gång", föll jag den galne Schönfeld i talet, „än en gång måste jag be er att låta bli detta wanwettiga sladder, om ni kan det, och säga mig hur ni kommit hit och hwad ni wet om mig och den dräkt, jag bär." Wid dessa ord grep jag honom wid båda händerna och tryckte honom ned på en stol. Han såg ut att tänka efter, i det han slog ned ögonen och djupt drog efter andan. — „Twå gånger, twå gånger", började han med tyst, matt stämma, „har jag räddat ert lif, det war ju jag, som war er behjälplig på flykt från handelsstaden, och det war återigen jag som förde er hit." — „Men wid Gud och alla helgon, hwar fann ni mig?" — Detta ropade jag med hög röst, i det jag släppte honom; dock, ögonblickligen sprang han upp och skrek med gnistrande ögon: „Ah ha, broder Medardus, hade jag icke, liten och swag som jag är, släpat bort dig, då du med krossade lemmar låg på hjulet ... " Jag bäfwade, som förintad sjönk jag ned på stolen, dörren öppnades, och den andlige, som skötte mig, kom in.

„Hur kommer ni hit? Hwem har tillåtit er att beträda detta rum?" for han ut mot Belcampo. Då störtade tårarna ur hans ögon, och han sade med bedjande röst: „Ack, min ärewördige herre, jag kunde icke motstå min lust att tala med en wän, som jag räddat ur omedelbar dödsfara!" Jag bemannade mig. „Säg mig, käre broder", sade jag till den andlige, „har werkligen denne man fört mig hit?" — Han stammade något. — „Jag wet nu hwar jag befinner mig", fortfor jag, „jag kan gissa att jag warit i det förskräckligaste tillstånd, som kan tänkas, men ni ser nu att jag är fullkomligt frisk, och nu kan jag wäl få weta allt, som man wäl affiktligt tills nu måst förtiga, emedan man ansåg mig för känslig." — „Så är det werkligen", sade den andlige, denne man förde er till wår anstalt, det kan wäl wara för en tre, twå och en half månader sedan. Som han berättat, har han funnit er som död i skogen, som fyra mil härifrån skiljer det ***ska

området från wårt, och igenkänt er som den med honom redan tidigare bekante kapucinermunken Medardus från klostret i B, som på resa till Rom kommit till den ort, där han förut bodde. Ni befann er i ett fullkomligt apatiskt tillstånd. Ni gick, om man ledde er, ni stannade om man släppte er, ni satte eller lade er, om man gaf er den riktningen. Mat och dryck måste man stoppa i er. Ni kunde endast utstöta dofwa, obegripliga ljud, och er blick tycktes sakna synkraft. Belcampo lämnade er icke, utan war er en trogen wårdare. Efter fyra weckor anfölls ni af det förfärligaste raseri, och man nödgades att föra er till aflägsna, för detta ändamål afsedda rum. Ni liknade ett wildt djur — dock, jag will ej för er närmare beskrifwa ett tillstånd, hwars minne kunde förekomma er plågsamt. Fyra weckor efteråt återwände plötsligt det apatiska tillståndet, som öfwergick i fullständig katalepsi, ur hwilken ni sedermer waknade fullt botad."

Schönfeld hade satt sig ned under den andliges berättelse, försjunken i djup eftertanke stödde han hufwudet i handen. „Ja", började han, „jag wet att jag understundom är en tokig narr, men luften i dårhuset, som har en fördärflig inwerkan på förnuftigt folk, har tydligen utöfwat ett godt inflytande på mig. Jag börjar att själf resonera öfwer mitt tillstånd, och det är inget dåligt tecken. Om jag öfwer hufwud taget endast existerar genom mitt själfmedwetande, så kommer det an på att detta medwetande afkläder den medwetne hans narrkåpa, och sedan står jag själf där som en solid gentleman. O Gud, är icke en genial frisör redan i sig själf en fullfärdig mes? — Narraktighet skyddar för wansinne, och jag kan försäkra er, ärewördige herre, att jag wid nordwäst noga kan skilja på ett kyrktorn och en lyktstolpe." — „Om det förhåller sig så", sade jag, „så bewisa det genom att lugnt berätta sakernas förlopp, hur ni fann och förde mig hit." — „Jag will göra det", genmälte Schönfeld, „fastän den

andlige herrn här ser fundersam ut, men tillåt mig, Medardus, att jag tilltalar dig som min skyddsling med det förtroliga duordet. Morgonen efter din nattliga flykt war den främmande målaren med hela sin tafwelsamling på obegripligt wis förswunnen. Så mycket uppseende, som denna sak till en början wäckte, rann den snart bort med strömmen af nya händelser. Endast när mordet på baron von F:s slott blef bekant och häktningsordern mot munken Medardus från kapucinerkapellet i B. offentliggjordes, erinrade man sig, att målaren berättat hela historien i winstugan och igenkänt dig som munken Medardus.

Hotellwärden, där du bott, bekräftade mißtankarne att jag warit dig behjälplig wid flykten. Man riktade sin uppmärksamhet på mig och wille sätta mig i fängelse. Jag fattade lätt beslutet att fly från mitt eländiga lif där, som redan länge kändes tryckande. Jag beslöt att wandra till Italien, där det fanns godt om abbeer och frisyrer. På wägen såg jag dig i furstens af *** residens. Man talade om din förmälning med Aurelia och om munken Medardus' afrättning. Jag såg också denne munk — nå, det må förhålla sig hur som helst med den saken — jag håller nu en gång för alla dig för den riktige Medardus.

Jag ställde mig i din wäg, du såg mig ej, och jag lämnade residenset för att fortsätta min resa. Efter en lång färd gjorde jag mig bittida en morgon i ordning att genomwandra en skog, som swart och dyster låg framför mig. Morgonsolens första strålar skeno just fram, då det praßlade i ett tätt snår, och en man med tofwigt hår och skägg, men prydlig dräkt, sprang förbi mig. Hans blick war wild och förstörd, och hastigt war han utom synhåll. Jag gick widare, men huru förskräckt blef jag ej, då jag tätt framför mig såg en naken mänsklig warelse ligga utsträckt på marken. Jag trodde att ett mord ägt rum och

att den flyende warit mördaren. Jag böjde mig ned öfwer den nakne mannen, kände igen dig och märkte att du andades swagt. Bredwid dig låg den munkkåpa, som du nu bär; med mycken möda klädde jag på dig och släpade dig widare. Slutligen waknade du ur din wanmakt, men förblef i det tillstånd, som den ärewördige herrn här just beskrifwit. Det kostade mig icke någon liten ansträngning att föra dig med mig, och däraf kom det sig att jag först på qwällen uppnådde en krog, som ligger midt i skogen. Som en sömndrucken lämnade jag dig qwar på gräsmattan och gick in för att hämta mat och dryck. I krogen sutto dragoner från ***, som enligt wärdens utsago skulle till gränsen spåra en munk, som på obegripligt sätt lyckats fly just i det ögonblick, då han på grund af en swår förbrytelse skulle afrättas i ***. För mig war det en gåta hur du kommit från residensstaden till skogen, men öfwertygelsen att du war den Medardus, man sökte, bjöd mig att uppbjuda all min warsamhet för att rädda dig ur den fara, hwari du syntes swäfwa. På smygwägar skaffade jag dig öfwer gränsen och kom slutligen till detta hus, där man upptog oß båda, då jag förklarade att jag icke wille skiljas från dig. Här war du säker, ty en här upptagen sjukling öfwerlämnar man ej till utländska domstolar. Det war inte särdeles wäl beställdt med dina fem sinnen, då jag bodde hos dig här i rummet och skötte dig. Man kunde icke heller prisa ditt sätt att röra dina lemmar, Nowerre och Bestris skulle ha föraktat dig djupt, ty ditt hufwud hängde ned på bröstet, och wille man räta på dig, ramlade du omkull som en mißlyckad kägla. Äfwen din wältalighet war högst miserabel, ty du war fördömdt enstafwig, och i upprymda stunder sade du endast: »Hu, hu och me … me … « hwaraf man icke fick särdeles godt besked om din wilja och tanke, båda hade blifwit dig otrogna och vagabonderade nu på egen hand eller egentligen fot. Slutligen blef du på en gång öfwer-

måttan lustig, gjorde höga hopp och bölade af idel hänförelse, slet kåpan af kroppen för att bli fri från hwarje naturwidrig boja — din aptit … „Sluta Schönfeld", afbröt jag den hemske skämtaren, sluta! Man har redan berättat mig om det rysliga tillstånd, åt hwilket jag war hemfallen. Prisad ware Herrens ewiga nåd och långmodighet, madonnans och helgonens förbön, för min räddning! — „Ack, ärewördige herre", fortfor Schönfeld, „hwad har ni för nytta däraf? Jag menar af den särskilda andens funktion, som man kallar medwetande, och som ingenting annat är, än den fördömda werksamheten af en förbannad portwakt — tullsnok — öfwerkontrollassistent, som uppslagit sitt otrefliga kontor i tullkammaren och wid hwar warupacke, som skall föras ut, säger till: »stopp, stopp, exporten är förbjuden … det skall stanna inom landet.« De wackraste juweler stickas i marken som de simplaste sädeskorn, och hwad som skjuter upp är på sin höjd betor, hwarur praktiken med tusen centners wikt pressar fram ett fjärdedels uns illasmakande socker … ha, ha … och likwäl skulle den exporten utgöra grunden för handelsförbindelsen med den härliga Gudsstaden därofwan, där allt är prakt och härlighet. Gud i himmelen, herre! Jag skulle ha kastat allt mitt dyrt förwärfwade puder à la Marechal eller à la Pompadour eller à la reine de Golconde i floden, där den är som djupast, om jag åtminstone på transitohandeln fått ned ett qwintin solstoft där uppifrån för att pudra perukerna på högst bildade professorer och skolkollegor och i främsta rummet min egen! Hwad säger jag? Hade min Damon i stället för den halmgula fracken kunnat på er, ärewördigaste af alla ärewördiga munkar, hänga den på solmantel, hwarmed de rika, öfwermodiga borgarne i den gudomliga staden stoltsera i hwardags, så hade hwad heder och wärdighet beträffar, allt utfallit helt annorlunda: wärlden hölle er då för en gemen glebæ adscriptus och djäfwulen för en cou-

sin germain."

Schönfeld hade rest sig upp och gick eller snarare skuttade med stora åtbörder och galna miner från det ena hörnet af rummet till det andra. Han war efter wanligheten i farten att med narraktigheter uppelda sin wanliga tokighet; jag grep honom därför wid händerna och sade: „Will du då i stället för mig få borgerskap här? Är det omöjligt för dig att efter en minuts allwar låta wara med tokenskaperna?" — Han log sällsamt och sade: „Är det werkligen så dumt hwad jag pratar, då anden faller på mig?" — „Det är just olyckan", genmälte jag, att i din gallimatias ofta ligger en djup mening på botten, men du stofferar och klutar ut allt med så mycket brokigt tyg, att en god tanke i äkta färg blir löjlig och omärklig, som en dräkt med trasgrannt påhäng. Som en drucken kan du icke gå i rak linje, du raglar hit och dit, och riktningen är sned!" — „Hwad är riktning?" afbröt mig Schönfeld lågt och med ett sursött leende. „Hwad är riktning, ärewördige kapuciner? Riktning förutsätter ett mål, som wi rätta oß efter. Är ni wiß om ert mål, dyre munk? Befarar ni aldrig att ni ibland har fått för lite hjärna och i stället druckit litet för mycket på wärdshuset och nu som en hufwudyr taktäckare ser twå mål utan att weta hwilket, som är det rätta? För resten, kapuciner, skrif det på mitt ståndS räkning att jag har komiken i mig som en angenäm blandning af spansk peppar med blomkål! Utan den är en hårkonstnär en erbarmlig figur, ett stackars dumhufwud, som har ett privilegium i fickan, utan att begagna det till sin lust och gamman."

Den andlige hade uppmärksamt betraktat än mig, än den grimaserande Schönfeld och, då wi talade tyska, förstod han ej ett ord; nu afbröt han wårt samtal. „Förlåt, mina herrar, men plikten bjuder mig att göra slut på ett samtal, som omöjligt kan wara wälgörande för någondera parten. Ni, min broder, är mycket för swag för att ta-

la så länge om saker, som sannolikt wäcka smärtsamma minnen ur det förflutna. Ni kan ju så småningom af er wän få weta allt, ty om ni också frisk lämnar denna anstalt, så skall wäl eder wän fortfarande åtfölja er. Deßutom har ni" (han wände sig till Schönfeld) „ett sätt att föredraga, som allt för lifligt åskådliggör era ämnen. I Tyskland måste man anse er för tokig, och till och med hos oß skulle ni gälla som en bra Buffone. Ni kan göra er lycka på en komisk teater." Schönfeld stirrade med uppspärrade ögon på den andlige, sedan ställde han sig på tåspetsarne, slog tillsammans händerna öfwer hufwudet och ropade på italienska: „O ande, o öde, du har talat genom denne ärewördige herres mun! ... Belcampo ... Belcampo ... sålunda skulle du lära känna din sanna kallelse ... det är afgjordt!" Därmed sprang han på dörren. Morgonen därpå kom han resfärdig in till mig. „Käre broder Medardus, numera är du fullständigt frisk och behöfwer icke längre min hjälp, jag drager bort dit, min inre kallelse för mig ... Lef wäl! ... Tillåt dock att jag för sista gången på dig utöfwar min konst, som nu förefaller mig som ett uselt handwerk!" Han tog fram knif, sax och kam och gjorde under tusen grimaser min tonsur och mitt skägg i ordning. Oaktadt den trohet, han wisat mig, föreföll mig mannen hemsk, och jag war glad att han skildes från mig. Med stärkande medicin hade läkaren tämligen återställt mig; min hy hade blifwit friskare, och genom promenader återwann jag efter hand mina krafter. Jag war säker på att jag kunde tåla wid en resa till fots och lämna ett hus, som wäl är nyttigt för den själssjuke, men måste wara rysligt och hemskt för den friske.

Man hade trott det wara min affikt att företaga en pilgrimsfärd till Rom, och jag beslutade mig för att werkligen göra detta och wandrade sålunda på den wäg, som anwisades mig som ledande till detta mål. Oaktadt

jag återfått min andliga friskhet, kände jag mig dock som försänkt i ett känslolöst tillstånd, som lade öfwer hwarje bild i mitt inre ett dystert flor, så att allt tycktes mig färglöst, grått i grått. Jag stirrade framför mig för att upptäcka en ort, där jag kunde tigga mig mat och nattqwarter, och war full af glädje, när andäktiga fyllde min tiggarsäck och flaska, och upprepade i gengäld mekaniskt mina böner. Andligen war jag nedsjunken till en wanlig, stupid tiggarmunk. På så sätt kom jag slutligen till det stora kapucinerkloster, som, omgifwet af ekonomibyggnader, ligger där enstaka få timmars wäg från Rom. Där war man pliktig att upptaga en ordensbroder, och jag tänkte hwila ut i all maklighet. Jag föregaf att jag, sedan det kloster i Tyskland, jag tillhört, blifwit upphäfdt, företagit en pilgrimsfärd och nu önskade inträde i ett annat kloster af min orden. Man förplägade mig rikligen med den wänlighet, som är karakteristisk för italienska munkar, och priorn förklarade, att, om ej ett löfte twunge mig att färdas widare, kunde jag i egenskap af främling stanna i klostret så länge som det passade mig själf. Det war tiden för vesper, munkarne gingo till korbönen, och jag inträdde i kyrkan. Skeppets djärfwa och härliga byggnad försatte mig i en icke ringa förundran, men min till jorden böjda själ kunde icke lyfta sig uppåt som fordomdags, då jag ett knappast uppwaknadt barn skådade »den heliga lindens« kyrka. Sedan jag förrättat min bön wid högaltaret, skred jag genom sidoskeppen, i det jag betraktade altartaflorna, som efter wanligheten framställde de helgons martyrier, åt hwilka de woro inwigda. Slutligen kom jag in i ett sidokapell, hwars altare magiskt belystes af de genom de brokiga fönsterglasen infallande solstrålaren. Jag wille betrakta målningen och steg upp för altarstegen. — Den heliga Rosalia — den ödesdigra altartaflan i mitt kloster. — Ack! — Jag såg Aurelia! Min hela lefnad — mina mißräkningar —

mina tusen synder — Hermogenes — mordet af Aurelia — allt — allt blef till en enda fasansfull tanke, som likt ett spetsigt, glödande järn borrade sig in i min hjärna. Mitt bröst — mina ådror och muskelfibrer sönderslitos af de wåldsammaste marterande qwal! Ingen död, som kunde lindra dem! Jag kastade mig ned och sönderslet i rasande förtwiflan min klädnad, jag tjöt i tröstlös jämmer, så att det gaf eko rundt om i kyrkan: „Jag är fördömd, jag är fördömd! Ingen tröst, ingen nåd finnes mera för mig, hwarken härnere eller därofwan. För helwetet, helwetet, den ewiga fördömelsen, är jag skändlige syndare bestämd!" Man lyfte upp mig, munkarne woro i kapellet, och framför mig stod priorn, en högwäxt, ärewördig gubbe. Han såg på mig med ett obeskrifligt, mildt allwar, han fattade mina händer och det war som om ett helgon, uppfylldt af himmelskt medlidande, fasthölle den förlorade öfwer den eldpöl, hwari han war nära att störta. „Du är sjuk, min broder", sade priorn. „Wi wilja föra dig till klostret, där du åter kan hämta dig." Jag kyßte hans händer och klädnad, jag kunde icke tala, utan endast djupa, ångestfulla suckar förrådde den fruktanswärda sönderslitenheten i min själ. Man förde mig till refektoriet, munkarne aflägsnade sig på en wink af priorn, och jag blef ensam med honom. „Min broder", började han, „du synes wara tyngd af en swår syndabörda, ty endast den mest djupa och tröstlösa ånger öfwer en begången ogärning kan bete sig som du. Dock, stor är Herrens långmodighet, stark och kraftig är helgonens förbön, fatta förtroende — du bör bikta för mig och om du gör bot, skall kyrkans tröst komma dig till del!" Då förekom det mig som om priorn warit den gamle pilgrimen från »den heliga linden« och han det enda wäsen i hela wida wärlden, för hwilken jag kunde uppenbara hela min af synd och brott uppfyllda lefnad. Ännu war jag icke mäktig ett enda ord, men kastade mig ned i stoftet

för gubbens fötter. „Jag går in i klosterkapellet", sade han med högtidlig stämma och gick därifrån. Jag återwann fattningen, skyndade efter honom, han satt i biktstolen och omedelbart gjorde jag hwad anden oemotståndligt dref mig till; jag biktade allt — allt!

Förskräcklig war den botgöring, som priorn ålade mig. Utstött från kyrkan, som en spetelsk förjagad från brödernas sammankomster, låg jag i klostrets grafhwalf, lifnärande mig med smaklösa, i watten kokta örter och gißlande mig med marterwerktyg, som den sinnrikaste grymhet uppfunnit, och endast höjande min röst till själfanklagelser, till förkrossad bön om räddning från det helwete, hwars lågor redan slogo upp omkring mig. Men när blodet strömmade ur hundratals sår och smärtan brann som stygn af hundratals giftiga skorpioner, när naturen slutligen gaf wika och jag som ett wanmäktigt barn sjönk i sömnens skyddande armar, då uppstego förhatliga drömbilder och beredde mig nya dödsqwal. Fasansfullt tog hela min lefnad gestalt. Jag såg Eufemia, hur hon nalkades mig i sin yppiga skönhet, och skrek öfwerljudt: „Fördömda hwad will du mig, i mig har helwetet ingen del!" Då slog hon tillbaka sin klädnad, och fördömelsens fasa grep mig. Hennes kropp war intorkad till ett benrangel, men i skelettet slingrade sig otaliga ormar om hwarandra och sträckte emot mig sina hufwuden med de glödande tungorna. „Låt mig wara, dina ormar stinga min sårade barm … de wilja göda sig af mitt hjärteblod … men då dör jag … då dör jag … döden rycker mig undan din hämnd." Så skrek jag, men då tjöt gestalten: „Mina ormar kunna nära sig af ditt hjärteblod, men detta utgör icke ditt qwal — din pina bor inom dig och dödar dig ej, ty du lefwer i den. Ditt qwal är tanken på dina brott, och den är ewig!" — Den blödande Hermogenes wisade sig, men för honom flydde Eufemia, och han swäfwade förbi, pekande på sitt som ett kors formade sår

i halsen. Jag wille bedja, men då begynte ett tißlande och taßlande, som förwirrade mina sinnen. Människor, som jag aldrig förr sett, uppenbarade sig i galet groteska ombildningar. Hufwuden kröpo omkring på gräshoppsben, som wuxit fram wid öronen och hånskrattade åt mig — sällsamma fåglar — korpar med människoanleten susade i i luften. Jag igenkände konsertmästaren i B. med sin syster, som rörde sig i wild walstakt till broderns ackompanjemang, men han spelade på sitt eget bröst, som förwandlats till en fiol. Belcampo med ett fult ödlehufwud ridande på en äcklig, bewingad mask, kom emot mig och wille kamma mitt skägg med en kam af glödande järn, något som icke lyckades honom.

Galnare och galnare blir wirrwarret, gestalterna blifwa allt widunderligare, ifrån den minsta lilla myra på dansande människofötter till ett långsträckt hästskelett med lysande ögon och huden förwandlad i ett schabrak, hwarpå en ryttare med gloende ugglehufwud sitter. En bägare utan botten är hans lifharnesk och en upp och nedwänd tratt hans hjälm! Allt helwetets gyckel hade blifwit lössläppt. Jag hörde mig själf skratta, men skrattet skär i mitt bröst, allt mera brännande blir smärtan, och alla sår blöda starkare. — En qwinnogestalt lyser fram, och helwetespacket wiker undan — hon skrider fram till mig! — Ack, det är Aurelia! „Jag lefwer och tillhör dig", säger uppenbarelsen. — Då waknar synden inom mig. Rasande af wildt begär, omsluter jag henne med mina armar. Min wanmakt är förswunnen, men då känner jag en qwäfwande tyngd på bröstet, sträf borst sticker mig i ögonen, och satan skrattar gällt till! Nu tillhör du mig! Med ett skri af fasa waknar jag och snart flyter blodet i strömmar för de gisselslag, hwarmed jag tuktar mig i min tröstlösa förtwiflan. Ty till och med en syndig dröm, en brottslig tanke fordrar dubbel bot.

Slutligen war den tid, som priorn bestämt för min strängaste botgöring, förfluten, och jag steg upp ur grafhwalfwet för att i själfwa klostret, men i en afskild cell, afsöndrad från bröderna, fullgöra de mig nu pålagda botöfningarne. Därpå under allt lindrigare grader af späkningar tilläts mig inträde i kyrkan och deltagande i brödernas korbön. Dock, detta sista slag af botgöring, som skulle bestå i wanligt gißlande, tycktes mig själf icke tillräcklig.

Ståndaktigt tillbakawisade jag den bättre kost, som erbjöds mig, hela dagar låg jag utsträckt på det kalla marmorgolfwet framför den heliga Rosalias bild, och i min ensamma cell pinade jag mig på det grymmaste, ty genom yttre qwal tänkte jag döfwa mina inre, gräsliga marter. Det war förgäfwes, ty alltjämt återkommo dessa bilder, som föddes af min tanke, och jag war prisgifwen åt satan själf, åt hans mina ansträngningar hånande marter och hans lockelser till synd. Min stränga botgöring och det oerhörda sätt, hwarpå jag werkställde den, wäckte munkarnes uppmärksamhet. De betraktade mig med wördnadsfull skygghet, och jag hörde dem hwiska sinsemellan: „Det är ett helgon." Detta ord wäckte min fasa, ty jag erinrade mig endast lifligt den hemska synen i kapucinerkyrkan i B., då jag i förmätet wansinne tillropade den på mig stirrande målaren: „Jag är den helige Antonius!"

Den sista delen af den af priorn bestämda tiden för min botgöring war slutligen förfluten, utan att jag upphörde med att martera mig, fastän min natur syntes wilja duka under för qwalen. Mina ögon woro slocknade, min såriga kropp war ett blödande benrangel, och det kom ända därhän, att jag, sedan jag timtals legat på golfwet, icke mera kunde resa mig utan hjälp. Priorn lät kalla mig till samtalsrummet. „Min broder", började han, „känner du genom din stränga bot någon inre lätt-

nad? Har himmelens tröst kommit dig till del?" — „Nej, ärewördige herre", swarade jag med dof förtwiflan. „I det jag", fortfor priorn med höjd röst, „i det jag ålade dig, min broder, sedan du för mig biktat en följd af fasansfulla brott, den strängaste bot, följde jag kyrkans lagar, som äska att den mißdådare, som icke nås af rättwisans arm och ångerfull inför Herrens tjänare bekänner sina förbrytelser, också genom yttre handlingar skall betyga sanningen af sin ånger. Han skall helt wända sin själ mot det himmelska och likwäl pina sitt kött, på det att den jordiska smärtan skall uppwäga mißgärningarnes djäfwulska lust. Jag tror likwäl — och berömda kyrkofäder biträda denna min mening — att de gräsligaste qwal, som botgöraren tillfogade sig, icke kunna taga ett qwintin bort från syndabördan, om han på dem stöder sin tillförsikt och för den skull håller sig wärdig den Ewiges nåd. För mänskligt förnuft är det outgrundligt, huru den Ewige mäter wåra handlingar, **den** är förlorad, som, fast ren från werkliga brott, förmätet tror sig kunna storma himmelen med yttre werk af fromhet, och den botgörare, som efter fullgjord bot tror sitt brott utplånadt, wisar att den inre ångern ej warit äkta. Du, käre broder Medardus, känner icke ännu någon tröst, och detta bewisar sannfärdigheten af din ånger, sluta nu upp — jag will det — med alla gißlingar, tag till dig bättre föda och fly icke längre umgänget med bröderna. Wet att din hemlighetsfulla lefnad, med alla deß underbaraste förwecklingar, är mera känd af mig än af dig själf. Ett öde, som du icke kunde undslippa, gaf satan makt öfwer dig, och i det du syndade, blef du endast hans werktyg. Mena icke därför, att du är mindre syndig i Herrens ögon, ty dig war gifwen kraft att i modig strid betwinga satan. I hwilket hjärta rasar icke det onda och står emot det goda; men utan denna kamp gifwes det ingen dygd, ty den är den goda maktens seger öfwer den onda, likfom

synden härleder sig från motsatsen? — För det första bör du weta att du anklagar dig för **en** förbrytelse, som du endast begått med din wilja. — Aurelia lefwer, i wildt wansinne sårade du dig själf, och det war blodet från ditt eget sår, som flöt öfwer din hand … Aurelia lefwer … jag wet det."

Jag kastade mig på knä och upplyfte mina händer i bön, djupa suckar undsluppo mitt bröst och tårar strömmade ur mina ögon! — „Widare må du weta", fortfor priorn, „att den där gamle, sällsamme målaren, som du talade om i biften, så länge jag minns tillbaka, ibland har besökt wårt kloster och kanhända ånyo snart skall inträffa här. Han har lämnat mig en bok i förwar, som innehåller åtskilliga teckningar, men särskildt en berättelse, som han wid hwarje besök hos oß tillökar med några rader. Han har icke förbjudit mig att lämna denna bok i andra händer, och jag will så mycket hellre anförtro dig den, som detta är min heligaste plikt. Där skall du erfara sammanhanget i dina egna, sällsamma öden, som än försatt dig i en wärld af underbara visioner, än i ett lif af gemenaste slag. Man säger att det underbara har förswunnit från jorden, men jag tror det icke. Undren lefwa qwar, ty om man också icke will så benämna allt det underbara, hwaraf wi dagligen omgifwas, emedan wi lyckats aflura en rad af företeelser en regel för deras cykliska återupprepande, så genombryter ofta denna krets ett fenomen, som wi i förstockad slöhet icke tro på, då wi ej förmå att begripa det. Hårdnackadt förneka wi inför wår inre syn en sådan företeelse, emedan den war för genomskinlig att afspeglas på wårt yttre ögas okänsliga yta. Den där sällsamme målaren räknar jag till dessa utomordentliga uppenbarelser, som gäcka hwarje känd regel; och jag twiflar på att hans kroppsliga omhölje är hwad man kallar werkligt. Så mycket är säkert att ingen hos honom har iakttagit de wanliga lifsfunktionerna.

Daktadt i boken, i hwilken han endast tycktes läsa, efter hwar gång han warit här, flera blad än förut warit fullskrifna. Det är äfwenledes besynnerligt, att innan du, käre broder Medardus, biktade för mig, allt i boken tycktes wara ett förwirradt klotter och otydliga skisser af en fantastisk målare, som först efteråt blef läsbart och möjligt att tyda. Jag wågar icke närmare utlåta mig om hwad jag i afseende på målaren tror och anar. Du själf får gissa det, eller hemligheten skall fastmer yppa sig själf. Gå och hämta krafter, och när du — som jag tror att du efter få dagars förlopp skall göra — känner dig andligen upprättad, får du af mig den märkwärdige målarens underbara bok."

Jag gjorde som priorn önskade, åt tillsammans med bröderna, underlät späkningarne och inskränkte mig till innerlig bön framför helgonens altaren. Blödde också mitt hjärtesår alltjämt, blef äfwen icke smärtan mindre, som wärkte inom mig, så öfwergåfwo mig likwäl de hemska drömsynerna, och ofta, då jag dödsträtt och sömnlös låg på mitt hårda läger, omfläktade mig som änglawingar, och jag såg gestalten af den lefwande Aurelia, som med himmelskt medlidande i sin tårade blick böjde sig ned öfwer mig. Som beskärmande utsträckte hon handen öfwer mitt hufwud; då sänkte sig mina ögonlock, och en ljuf wederqwickande slummer göt ny lifskraft i mina ådror. När priorn märkte att min ande återwunnit en smula spänstighet, gaf han mig målarens bok och uppmanade mig att uppmärksamt läsa den i hans cell. Jag slog upp den, och det första som mötte min blick, woro de i konturer antydda och i ljus och afskuggningar utförda teckningarne till freskomålningarne i »den heliga linden«. Icke alls någon häpnad, ej den ringaste lust att hastigt lösa gåtan wäcktes inom mig. Nej! — Det fanns icke någon gåta för mig, jag wißte ju sedan länge allt, som gömdes i denna målarbok. Det som målaren på de sista

sidorna infört i boken med liten, knappast läsbar och mångfärgad skrift war mina drömmar och aningar, endast framställda i tydliga och bestämda drag, såsom jag aldrig kunnat göra det.

Infogad anmärkning af utgifwaren.

Broder Medardus fortfar här, utan att widare inlåta sig på hwad han fann i målarboken, i sin berättelse hur han tog afsked från den i hans hemligheter inwigde priorn och de wänliga bröderna och hur han företog sin pilgrimsfärd till Rom och öfwerallt i S:t Peter, S:t Sebastian och S:t Laurentius, i St. Giovanni a Laterano och S:ta Maria Maggiore knäböjde och bad wid alla altaren, hur han till och med ådrog sig påfwens uppmärksamhet och slutligen fick ett rykte om sig för helighet, hwilket fördref honom från Rom, emedan han nu war en ångrande syndare och kände med sig att han **icke** war något annat. Men wi — jag menar mig och dig, gunstig läsare, känna för litet af broder Medardus' aningar och drömmar för att, utan att läsa hwad målaren upptecknat, kunna om också i ringa mån sammanknyta det band, som liksom i en knut enar alla de förwirrade trådarne i Medardus' historia. En bättre liknelse är det förresten att den fokus fattas oß, där de olikfärgade strålarne brytа sig. Den hädangångne kapucinermunkens manuskript war inslaget i gammalt förgulnadt papper, och detta pergament, betäckt med en nästan oläslig skrift, där en sällsam hand uppenbarade sig, retade icke litet min nyfikenhet. Efter mycken möda lyckades jag att chiffrera bokstäfwer och ord, och hur förwånad blef jag ej, då det blef klart för mig att det war just den i målarboken upptecknade berättelse, hwarom Medardus talar. Den är skrifwen på mycket gammal italienska, nästan krönikeartad och mycket aforistisk. Den egendomliga tonen klingar på tyska skarp och dämpad tillika som sprunget glas; det war likwäl nödigt att till förståendet af det hela här inflika

öfwersättningen; jag gör detta, sedan jag med ledsnad ännu tillfogar följande. Den furstliga familj, från hwilken den ofta omnämnde Francesco härstammade, qwarlefwer ännu i Italien, och likaledes lefwa ännu ättlingar af den furste, i hwilkens residens Medardus wistades. Det war därför omöjligt att uppgifwa namnen, och ottympligare och oskickligare, än den som i dina händer, gunstige läsare, öfwerlämnar denna bok, är ingen i wida wärlden, då det gäller att hitta på namn, där det finnes werkliga och, som här är fallet, till på köpet sköna och romantiskt klingande. Wederbörande utgifware tänkte nog kunna taga sig fram med »fursten«, »baronen« o. s. w., men när nu den gamle målaren utreder de mest hemlighetsfulla och inwecklade familjeförhållanden, är det lätt att inse att man ej kan göra sig förstådd med allmänna beteckningar. Han måste liksom med inwecklade figurer och snirklar utrusta målarens enkla krönikekoral med allehanda förklaringar och randbemärkningar. Gunstig läsare, å utgifwarens wägnar anhåller jag att du wille, innan du läser widare, lägga märke till följande: Camillo, furste af P. uppträder som stamfader för den familj, hwarur Francesco, Medardus' fader, härstammar. Theodor, furste af W. är fader till den Alexander, furste af W., wid hwilkens hof Medardus uppehöll sig. Hans broder Johan, furste af W., förmälde sig med den italienska prinsessan Giacinta B.

Baron von F:s familj uppe i bergstrakten är bekant och endast att bemärka att baronessan von F. härstammade från Italien, ty hon war dotter till grefwe S., en son af grefwe Filippo S. Käre läsare allt skall bli förklarligt, om du blott behåller i minnet dessa få förnamn och bokstäfwer. I stället för fortsättningen på berättelsen följer nu:

Den gamle målarens pergament.

— — Och det begaf sig att republiken Genua, hårdt ansatt af de aligierska korsarerna, wände sig till den store sjöhjälten Camillo, furste af P., med begäran att han med fyra wälutrustade och bemannade galärer måtte anställa jakt på de förmätne sjöröfwarne. Camillo, törstande efter ärorika bragder, tillskref strax sin äldste son, Francesco, att han skulle komma för att i sin faders frånwaro regera landet. Francesco öfwade i Leonardo da Vincis skola målarekonsten, och konstens ande hade blifwit honom så öfwermäktig, att han icke längre förmådde tänka på annat. För den skull höll han konsten förmer än all prakt och ära på jorden, och andra människors äflan och traktan tycktes honom som en lönlös sträfwan efter tom flärd. Han kunde icke lämna sin konst och sin redan ålderstigne mästare, utan skref tillbaka till fadren att han förstode att föra penseln, men icke spiran och wille stanna hos Leonardo. Då wardt den gamle, stolte furst Camillo högeligen wredgad, kallade sonen en owärdig narr och sände en förtrogen tjänare, som skulle föra sonen tillbaka. Men när nu Francesco ståndaktigt nekade att återwända och förklarade att en furste, omstrålad af tronens hela glans, tycktes honom wara en eländig warelse jämfördt med en duglig målare, och att stora krigsbragder wore en grym och jordisk lek och däremot målarens skapelse en ren afspegling af en inneboende gudomlig ande, förgrymmades sjöhjälten Camillo och swor att förskjuta Francesco och tillförsäkra hans yngre bror Zenobio tronföljden. Francesco war tillfreds därmed och afstod formellt och högtidligt i en urkund till förmån för sin yngre broder rätten till furstetronen, och

så hände det sig att, när den gamle furst Camillo i hård och blodig kamp med aligiererna förlorat lifwet, Zenobio tillträdde regeringen, och däremot Francesco, förnekande sitt furstliga stånd och namn, blef målare och bekymmersamt nog lefde på ett litet årsunderhåll, som den regerande brodern tillerkänt honom. Francesco hade annars warit en stolt, öfwermodig yngling, hwilkens wilda sinne endast den gamle Leonardo kunde tämja, och när Francesco affagt sig sitt furstliga stånd, blef han Leonardos trogne och fromme son. Han hjälpte den gamle att fullborda månget stort och betydelsefullt werk, och så skedde det att lärjungen, swingande sig upp till mästarens höjd, blef berömd och måste måla en mängd altartaflor för kyrkor och kloster. Den gamle Leonard stod honom bi med råd och dåd, till deß han slutligen afled wid hög ålder. Då kom, som en länge med möda undertryckt eld, stoltheten och öfwermodet ånyo till utbrott. Han ansåg sig för sin tids störste målare, och sammanparande den hunna konstskickligheten med sitt stånd, kallade han sig själf för »målarfursten«. Han talade föraktfullt om den gamle Leonardo, och afwikande från dennes fromma och enkla stil, skaffade han sig ett nytt maner, som bländade massans ögon med gestalternas yppighet och prålande färgglans, och det öfwerdrifna berömmet gjorde honom allt mera fåfäng och öfwermodig. Det hände att han i Rom råkade i lag med wilda och utswäfwande unga män, och som han numera i allt wille wara den förste och utomordentligaste, war han också snart i lasternas stormwäder den djärfwaste seglaren. Förförda af hedendomens falska och bedrägliga prakt, bildade de unge männen med Francesco i spetsen ett hemligt sällskap, i hwilket de, brottsligt förhånande kristendomen, efterapade de gamle grekerna och med fräcka tärnor firade skamliga och syndiga fester. Det war målare, men än flere bildhuggare ibland dem, de wille endast weta af den an-

tika konsten och utskrattade allt, som nya konstnärer, eldade af den heliga kristendomen, till deß ära skapat af skön konst. I ohelig hänförelse målade Francesco många bilder ur antikens lögnaktiga fabelwärld. Ingen förmådde som han lifslefwande framställa qwinnliga figurers okyska yppighet, i det han lånade karnationen från lefwande modeller och form och modellering från gamla marmorstatyer. I stället att som först i kyrkor och kloster uppbygga sig med de gamla mästarnes härliga taflor och med konstnärlig andakt innerligt tillgodogöra sig dem, aftecknade han flitigt de ljugande hednagudarnes bilder. Framför allt war han upptagen af en berömd Venusstaty, som han ständigt hade i tankarne.

Det årsunderhåll, som Zenobio utfäst åt sin broder, uteblef en gång längre än wanligt, och så kom det sig att Francesco råkade i swår penningeknipa till följd af sitt wilda lefwerne, som snart gjorde slut på förtjänsten och från hwilket han likwäl ej wille afstå. Då kom han att tänka på att han för längesedan af ett kapucinerkloster fått i uppdrag att för ett högt pris måla en bild af den heliga Rosalia, och han beslöt att för att få pengar hastigt fullända detta werk, som han af afsky mot alla kristna helgon ej welat gripa sig an med. Han tänkte sig framställa den heliga naken och i figur och ansiktsbildning liknande Venusbilden. Utkastet lyckades öfwermåttan wäl, och de skändliga unge männen prisade högligen Francescos nesliga infall att för de fromma munkarnes räkning uppställa i kyrkan en hednisk afgudabild i stället för det kristna helgonet. Men då Francesco började att måla, då gestaltade sig allt annorlunda än hwad han haft i sinnet, och en mäktigare makt öfwerwann den usla lögnens ande, som behärskat honom. En ängels anlete från himmelen började lysa fram ur de mörka töcknen, men som gripen af skygg ångest för att kränka det heliga och hemfalla åt Herrens straffdom, wågade Francesco icke fullborda

ansiktet och omkring den naket tecknade kroppen lade sig tuktiga kläder i behagliga weck, en mörkröd klädning och en azurblå mantel. I sin skrifwelse till målaren Francesco hade kapucinermunkarne endast uppgifwit den heliga Rosalias bild, utan att närmare bestämma om huruwida en tänkwärd händelse ur hennes lif skulle bli ämnet, och därför hade Francesco i midten af duken gjort ett utkast till helgongestalten, men nu, drifwen af anden, målade han rundt omkring allehanda figurer, som underbart samwerkade för att framställa helgonets martyrium. Francesco hade helt och hållet gått upp i sin tafla, eller bilden hade fastmer själf blifwit den mäktige ande, som omfattade honom med sina starka armar och lyfte honom ur det syndiga lif, som han hittills fört. Men han kunde icke göra helgonets anlete färdigt, och detta blef för honom ett helwetiskt qwal, som borrade i hans själ med skarpa taggar. Han tänkte icke längre på Venusbilden, men det tycktes honom som såge han den gamle målaren Leonardo, som betraktade honom med beklagande min och ängsligt och smärtsamt talade: „Ack, jag wille hjälpa dig, men får det icke; du måste först afstå från dina syndiga sträfwanden och i ånger och djup ödmjukhet anropa om förbön de helgon, mot hwilka du brutit." De unge männen, som Francesco så länge undwikit, uppsökte honom i hans werkstad och funno honom som en wanmäktig sjukling ligga utsträckt på sitt läger. Men när Francesco för dem klagade sin nöd, huru han, som om en ond ande brutit hans kraft, ej förmådde göra färdig den heliga Rosalias bild, skrattade de alla och sade: „Ack, broder, hur har du nu på en gång blifwit så sjuk? Låtom oß bringa Aesculapius och Hygiäa ett dryckesoffer för den swages tillfrisknande!" Man hämtade syrakuserwin, som ynglingarne hällde i dryckesskålar och utgöto, werkställande libationer åt de hedniska gudarna framför den ofulländade taflan. Men när de sedan själfwa begynte

dricka och erbjödo Francesco win, wille denne icke dricka med och deltaga i de wilda brödernas lag, oaktadt de utbragte skålar till fru Venus' ära. Då sade en af dem: „Den dumme målaren är werkligen sjuk till tankar och lemmar, och jag måste hämta en doktor." Han kastade öfwer sig sin mantel, tog på sig wärjan och gick ut genom dörren. Det dröjde icke många ögonblick, innan han återkom och sade: „Se bara, jag är nog själf en läkare, som kan bota sjuklingen där." Den unge mannen, som i gång och hållning försökte göra sig lik en gammal läkare, trippade omkring med krokiga knän och förwred sitt ungdomliga ansikte i så många weck och rynkor, att han såg ut som en gammal ful gubbe, och ynglingarne skrattade och utropade: „Se då hwad den doktorn kan göra för lärda miner!" Doktorn närmade sig den sjuke Francesco och sade med rå och hånfull röst: „Ack, du stackars karl, jag måste wäl hjälpa upp dig ur din bedröfliga wanmakt! — Stackare, så blek och sjuk du ser ut, fru Venus kan du icke behaga på det sättet. — Smaka på min undermedicin! Då du nu skall måla helgon, skall min dryck nog kunna ge dig krafter, ty det är win ur den helige Antonius' källare." Den förmente doktorn hade ur sin mantel tagit fram en flaska, som han nu öppnade. Ur flaskan utströmmade en sällsam doft, som bedöfwade de unge männen, så att de öfwerwäldigade af sömnighet, sjönko ned i stolarne och slöto ögonen. Men Francesco, rasande öfwer att bli förhånad som en wanmäktig wekling, röck flaskan ur doktorns händer och drack i fulla drag. „Wälbekommet!" ropade ynglingen, som nu återtagit sitt ungdomliga ansikte och sin spänstiga gång. Sedan wäckte han ynglingarne ur sömnen, och de tumlade i hans sällskap utför trappan. Som berget Vesuvius med wildt brusande sprutar förtärande lågor, så rasade nu strömmar af eld i Francescos inre. För sina ögon såg han som lefwande alla de hedniska fabler, han förr må-

lat, och han ropade med hög röst: „Ack, du måste komma, o min älskade gudinna, du måste få lif och bli min, om icke, wiger jag mig åt underjordens gudar. Då fick han se fru Venus stå tätt framför taflan och wänligt winka åt honom. Han sprang upp från sin bädd och började måla på den heliga Rosalias hufwud, emedan han nu troget tänkte afbilda fru Venus täcka ansikte. Det förekom honom som om hans fasta wilja icke kunde bjuda öfwer hans hand, ty penseln gled alltjämt undan från de moln, som höljde den heliga Rosalias hufwud, och strök mot hans wilja på hufwudena af de barbarer, af hwilka hon war omgifwen. Och likwäl blef den heligas himmelska anlete allt tydligare och blickade på Francesco med ögon, som så strålade af lif, att han som dödligt träffad af en ljungeld, störtade till golfwet. När han återkom till sina sinnen uppreste han sig mödosamt och wågade ej se bort till taflan, som blifwit honom så hemsk, utan smög sig med sänkt hufwud till bordet, där doktorns winflaska stod, och tog sig en duktig klunk. Då återfick Francesco sina krafter och betraktade sin tafla; den stod där färdig ända till sista penseldraget, och icke den heliga Rosalias ansikte, utan hans älskade Venusbild log emot honom med förföriska ögonkast. I samma stund upptändes Francesco af wildt, brottsligt begär. Han tjöt af wanwettig åtrå, han erinrade sig den hedniska bildhuggaren Pygmalion, hwilkens historia han målat, och bad som han till fru Venus att hon i hans bild måtte inblåsa lif. Det tycktes honom snart att bilden började röra sig, dock, när han wille sluta den i sina armar, såg han att den förblifwit dödt lärft. Då slet han af sig sitt hår och betedde sig som en, som blifwit besatt af djäfwulen.

Så framlefde Francesco twå dagar och twå nätter; på tredje dagen, då han stel som en bildstod stod framför taflan, öppnades dörren till hans rum, och det praßlade bakom honom som af qwinnokläder. Han wände sig om

och warseblef en qwinna, som han igenkände som originalet till taflan. Han blef nästan från sina sinnen, när han nu lifslefwande i en endast af fantasien hunnen skönhet såg framför sig den bild, som han i tankarne skapat efter en marmorstaty, och en rysning grep honom, då han betraktade målningen, som nu tycktes honom wara en trogen spegelbild af den främmande qwinnan. Detta hade på honom samma werkan, som en underbar andeuppenbarelse plägar utöfwa, hans tunga war bunden, mållös föll han på knä inför den främmande och lyfte som tillbedjande sina händer. Den främmande qwinnan uppreste honom leende och sade honom, att hon redan som liten flicka, då han war i målarskola hos den gamle Leonardo da Vinci, ofta sett honom och till honom fattat en outsäglig kärlek. Nu hade hon lämnat föräldrar och anhöriga och ensam wandrat till Rom för att uppsöka honom, emedan en inre stämma sagt henne att han älskade och af idel längtan och åtrå afbildat henne, något som hon nu såge wara sant. Francesco förstod nu att ett egendomligt själarnes samförstånd utöfwat sitt inflytande, och att detta gifwit upphof till den underbara taflan och hans kärlek till densamma. Full af innerlig kärlek omfamnade han qwinnan och wille strax föra henne till kyrkan, för att en präst för ewigt skulle förena dem genom äktenskapets heliga sakrament. Qwinnan tycktes fasa däröfwer och sade: „Ack, min älskade Francesco, är du ej en käck konstnär, som icke låter fjättra dig af den kristna kyrkans band? Är du icke med kropp och själ tillgifwen den glada, friska antiken och deß lifwet wänskapligt sinnade gudar? Hwad angår wårt förbund de tråkiga prästerna, som i dystra hallar jämra bort sitt lif i hopplös klagan? Låtom oß ljust och gladt fira wår kärleks fest!" Francesco förfördes af qwinnans tal, och så skedde det att han redan samma afton firade sitt bröllop med den främmande qwinnan under hedniska ceremonier

och i sällskap med de åt ett syndigt och brottsligt lättsinne hemfallna unge män, som kallade sig hans wänner. Det wisade sig att qwinnan medfört en kista, full af klenoder och reda penningar, och Francesco framlefde en lång tid med henne, frossande i syndiga njutningar och utan att utöfwa sin konst. Qwinnan kände sig hafwande och blomstrade då först upp i ännu mera lysande fägring, hon såg ut att helt och hållet wara den till lif wäckta Venusbilden, och Francesco kunde knappast bära sitt lifs yppiga lycka. En natt wäcktes Francesco af ett dämpadt, ångestfullt stönande; då han förskrämd sprang upp och med ljuset i handen såg efter sin hustru, hade hon födt honom en gosse. Hastigt måste tjänarne skynda bort för att hämta barnmorska och läkare.

Francesco tog barnet från moderns sköte, men då utstötte qwinnan ett hemskt, genomträngande skrik, och wred sig, som under greppet af starka händer. Barnmorskan kom med sin piga, och efter dem kom läkaren. När de wille hjälpa qwinnan, ryggade de tillbaka af fasa, ty qwinnan war dödsstel, hals och bröst wanställda af blåa, widriga fläckar och i stället för ett ungt, skönt ansikte sågo de ett gräsligt förwridet och rynkigt anlete med öppna stirrande ögon. Wid de båda qwinnornas skrik skyndade grannfolket till, från början hade det warit allehanda besynnerligt prat om den främmande qwinnan, och det yppiga lefnadssätt, som Francesco förde, hade warit alla en styggelse, och det war nära på att man wid de andliga domstolarne angifwit detta konkubinat utan prästerlig wigsel. Nu när de sågo den gräsligt wanställda döda, woro alla säkra på att hon lefwat i förbund med djäfwulen, som nu satt sig i besittning af henne. Hennes skönhet hade blott warit trolldom och en bedräglig synwilla. Alla, som kommit dit, flydde förskräckta därifrån, ingen wille röra wid den döda. Francesco wißte nu med hwem han haft att göra och greps af en fasansfull ång-

est. Alla hans brott stodo honom för ögonen, och Herrens straffdom började redan här på jorden, då helwetets lågor uppflammade i hans själ.

Dagen därpå kom en medlem af den andliga domstolen med sina betjänter och wille häkta Francesco, men då waknade hans mod och stolthet, han gjorde sig plats med wärjan och kom undan. Ett stycke från Rom fann han en håla, där han trött och utmattad gömde sig. Utan att hafwa haft ett tydligt medwetande därom, hade han wecklat in den nyfödde gossen och tagit honom med sig. Full af wrede, wille han nu krossa det af den djäfwulska qwinnan födda barnet mot stenarne, men när han upplyfte det, gaf det klagande ljud ifrån sig, och han greps af medlidande. Han lade gossen på den mjuka mossan och gaf honom dropparne af en pomerans, som han burit med sig. Likt en botgörande eremit tillbragte han nu flera weckor i grottan och omwändande sig från den synd, hwari han lefwat, anropade han innerligt helgonen. Men framför allt bad han till den swårt kränkta Rosalia att hon skulle bli hans förespråkerska inför Herrens tron. En afton låg Francesco bedjande på knä i wildmarken och såg hur solen, som dök ned i hafwet i wäster, uppsände sina röda lågor. Men när lågorna förbleknat i den grå aftondimman, warsnade Francesco i rymden ett lysande rosaskimmer, som snart begynte forma sig till gestalter. Francesco såg hur Rosalia, omgifwen af änglar, knäböjde på ett moln och djupt hwiskande uttalade orden: „Herre, förlåt mannen att han i sin swaghet och wanmakt ej förmådde motstå satans lockelser!" Då bröto blixtar fram genom rosaskimret och det dånade som åskslag genom himlahwalfwet. „Hwilken syndig människa har brutit som denne! Han skall icke få nåd och ro i sin graf, så länge den stam, som aflades af hans brott, frodas och wäxer widare i skändlig synd!" — Francesco föll ned i stoftet, ty han wißte att hans dom war fälld, att

ett förskräckligt öde skulle drifwa honom fridlös omkring. Han flydde därifrån utan att komma ihåg gossen i hålan, och då han icke längre kunde måla, lefde han i bottenlöst och jämmerligt elände. Många gånger rann det honom i sinnet att till den kristna religionens förhärligande utföra sköna målningar och han uttänkte planen, storartad i teckning och kolorit; men hur skulle han kunna börja ett sådant werk, då han icke ägde en scudo att köpa duk och färger för och endast uppehöll sitt qwalfulla lif med knappa allmosor, som skänktes honom wid kyrkdörrarne. Då hände det sig att, när han en gång i en kyrka i tankarne målade på den tomma wäggen, twå beslöjade qwinnor trädde fram till honom, och en af dem talade med en ängels milda röst: I det fjärran Preußen har åt jungfru Maria, där Herrens änglar nedlade hennes bild wid en lind, byggts en kyrka, som ännu saknar all utsmyckning med målningar. Bege dig dit, utöfningen af din konst skall bli dig en helig andakt, och din sönderslitna själ skall hugswalas med himmelsk tröst!" När Francesco blickade upp till qwinnorna, förswunno de i ett mildt skinande ljus, och han märkte att doft af rosor och liljor genomströmmade kyrkan. Nu wißte Francesco, hwilka qwinnorna warit, och wille dagen därpå börja sin pilgrimsfärd. Men på samma afton fann honom efter mödosamt sökande en tjänare från Zenobio, som utbetalte till honom twå års underhåll och inbjöd honom till sin herres hof. Francesco behöll för sig endast en ringa penningesumma, det öfriga utdelade han till de fattiga och begaf sig i wäg till det aflägsna Preußen. Hans wäg förde öfwer Rom och han kom till ett icke långt därifrån beläget kapucinerkloster, för hwars räkning han målat den heliga Rosalia. Han såg att bilden infogats i altaret, men märkte wid närmare eftersyn att den endast war en kopia af hans målning. Efter hwad han hörde hade munkarne icke welat behålla originalet på grund af

de egendomliga rykten, som gingo om den flydde målaren, ur hwilkens efterlåtenskap de fått taflan, utan, sedan en kopia blifwit tagen, sålt den till kapucinerklostret i B. Efter en beswärlig pilgrimsresa anlände Francesco till »den heliga lindens« kloster i Östpreußen och uppfyllde det uppdrag, som den heliga jungfrun gifwit honom. Han målade kyrkan så underbart, att han wäl insåg, att nådens ande i honom begynt sitt werk. En himmelsk tröst ingöts i hans själ.

*

Det begaf sig att grefwe Filippo S. på jakt i en aflägsen, wild bergstrakt öfwerraskades af ett swårt owäder. Stormen tjöt i klyftorna, regnet föll i strömmar, som om människor och djur skulle gå under i en ny syndaflod; då fann grefwe Filippo en grotta, hwari han räddade sig och dit han också efter mycken möda fick in sin häst. Swarta moln lägrade sig öfwer hela horisonten, det war därför, i synnerhet i hålan, så mörkt att grefwe Filippo ingenting kunde urskilja eller upptäcka hwad det war, som praßlade till inwid honom. Han fruktade att ett wilddjur kunde ha dolt sig i grottan och drog sitt swärd för att afwärja hwarje anfall. När owädret war förbi, och solstrålarne föllo in i hålan, såg han ett naket barn liggande på en bädd af löf och se på honom med klara, lysande ögon. Bredwid stod en bägare af elfenben, hwari grefwen fann några droppar doftande win, som gossen begärligt insög. Grefwen lät sitt jakthorn ljuda, och så småningom samlade sig hans folk, som flyktat undan åt skilda håll, och på grefwens befallning inwäntade man icke huruwida den, som lagt barnet i grottan, skulle in finna sig för att afhämta det. När natten war nära att inbryta, sade grefwe Filippo: „Jag kan icke lämna gossen hjälplös här, utan will taga honom med mig, och sedan kungöra det, för att föräldrarna eller den, som inlagt barnet, skola kunna affordra mig det." Det skedde så,

men weckor, månader och år förgingo, utan att någon anmälde sig. Grefwen lät i dopet gifwa hittebarnet namnet Francesco. Gossen wäxte upp och blef till kropp och själ en underbar yngling, som grefwen på grund af hans sällsynta begåfning älskade som sin son och tänkte ge sin förmögenhet i arf, enär han själf war barnlös. Francesco war redan tjugufem år gammal, då grefwe Filippo upptändes af en dåraktig kärlek till en fattig och bildskön fröken och tog henne till äkta, fastän hon war ung och han redan bedagad.

Francesco fattades af ett syndigt begär att få äga grefwinnan, och oaktadt hon war from och dygdig och icke wille bryta sitt trohetslöfte, lyckades han efter en hård kamp snärja henne med sina djäfwulska konster, så att hon öfwerlämnade sig åt syndig lusta och lönade sin wälgörare med förräderi och swart otacksamhet. De båda barnen, grefwe Pietro och grefwinnan Angiola, som den gamle Filippo med fadersglädjens hänryckning tryckte till sitt hjärta, woro frukterna af ett brott, som för ewigt skulle blifwa både honom och wärlden förborgadt.

*

Drifwen af en inre ingifwelse, framträdde jag för min broder Zenobio och sade: „Jag har afsagt mig tronen och till och med, om du skulle dö barnlös före mig, will jag förblifwa en fattig målare och tillbringa mitt lif under stilla andakt och utöfwande af min konst. Dock wårt lilla land bör icke hemfalla åt någon främmande stat. Den Francesco, som grefwe Filippo S. uppfostrat, är min son. Det war jag, som under den wilda flykten qwarlämnade honom i grottan, där grefwen fann honom. På den elfenbensbägare, som stod bredwid honom, är wårt wapen insnidadt, och än mer skyddar ynglingens utseende, som troget kännetecknar honom som tillhörande wår familj, från hwarje mißtag. Broder Zenobio, upptag den unge mannen som din son och låt honom bli din ef-

terträdare!" Zenobios twifwel om ynglingen Francesco blifwit född i rättmätigt äktenskap, häfdes af den af påfwen sanktionerade adoptionsurkund, som jag utwerkade, och så skedde det att min sons lif i ett syndigt äktenskapsbrott tog ett slut och att han snart i rättmätigt äktenskap födde en son, som han kallade Paolo Francesco. På brottslig wäg hade den brottsliga stammen skjutit nya skott. Dock kan icke min sons ånger sona hans synd? Som Herrens straffdom stod jag framför honom, ty hans innersta låg i öppen dag för mig och hwad som blifwit doldt för wärlden sade mig den ande, som blir allt mäktigare inom mig och höjer mig öfwer lifwets brusande wågor, så att jag förmår skåda ned i djupet, utan att denna blick ådrager mig döden.

*

Skilsmässan från Francesco medförde döden för grefwinnan S., ty nu först waknade hon till medwetande om sin synd, och hon kunde icke uthärda kampen mot kärleken till brottslingen och sin ånger öfwer sin gärning. Grefwe Filippo uppnådde en ålder af nittio år, han dog som en gubbe, som blifwit barn på nytt. Hans förmente son Pietro flyttade med sin syster Angiola till Francescos hof, som följt Zenobio i regeringen. Med glänsande fester firades Paolo Francescos förlofning med Vittoria, furstinna af M., men när Pietro såg bruden i hennes fulla fägring, upptändes han af en häftig kärlek, och utan att akta på faran, sträfwade han efter Vittorias gunst. Pietros åtrå undgick Paolo Francescos uppmärksamhet, emedan denne häftigt lågade af begär till hans syster Angiola, som kallt tillbakawisade denna böjelse. Vittoria aflägsnade sig från hofwet för att före sitt giftermål, efter hwad hon föregaf, i stilla ensamhet uppfylla ett aflagt heligt löfte. Först efter förloppet af ett år wände hon tillbaka, bröllopet skulle firas, och strax efter detsamma skulle grefwe Pietro med sin syster Angiola åter-

wända till sin fädernestad. Paolo Francescos kärlek till Angiola hade genom hennes ståndaktiga motstånd blifwit ännu häftigare och urartade till det rasande begäret hos ett djur, som han endast kunde tämja genom tanken på njutningen. Så hände det sig att han genom det skändligaste förräderi på själfwa bröllopsdagen, innan han gick in i brudkammaren, öfwerföll Angiola i hennes sofrum och tillfredsställde sin skändliga lust, innan hon återkom till medwetande, ty wid bröllopsmåltiden hade man ingett henne ett opiat. När Angiola genom det nesliga dådet bragtes döden nära, tillstod Paolo Francesco, plågad af samwetsqwal, hwad han begått. I första utbrottet af sin wrede wille Pietro stöta ned förrädaren, men hans arm nedsjönk förlamad, då han tänkte på att hans hämnd föregått dådet. Den lilla Giazinta, furstinnan af B., som allmänt gällde för att wara en dotter af Vittorias syster, war frukten af den hemliga förbindelse, som Pietro underhållit med Paolo Francescos trolofwade. Pietro for med Angiola till Tyskland, där hon födde en son, som man gaf namnet Frans och sorgfälligt lät uppfostra. Den skuldlösa Angiola tröstade sig slutligen öfwer det gräsliga brottet och uppblomstrade i ny skönhet.

Så kom det sig att furst Theodor af W. till henne fattade en häftig kärlek, som hon af hela sin själ beswarade. Inom kort war hon hans gemål, och wid samma tid förmälde sig grefwe Pietro med en tysk fröken, med hwilken han fick en dotter, under det att Angiola åt fursten födde twå söner. Wäl kunde den fromma Angiola känna sitt samwete fullkomligt rent, men hon försjönk ofta i dyster eftertanke, när som i en dröm Paolo Francescos nesliga dåd föll henne i minnet, ja ofta war hon till mods, som om till och med den omedwetet begångna synden kunde tillräknas henne och skulle bli hämnad på henne och hennes efterkommande. Till och med bikt och fullständig ab-

solution kunde icke lugna henne. Efter långwariga qwal kom det öfwer henne som en himmelsk ingifwelse att hon borde yppa allt för sin gemål. Daktadt hon förutsåg den swåra kamp, som tillståendet af det af den skändlige Paolo Francesco föröfwade brottet skulle kosta henne, lofwade hon sig högtidligt att wåga det swåra steget, och hon höll sitt löfte. Med fasa förnam furst Theodor det neslig a dådet, han blef häftigt uppskakad, och den djupa harmen tycktes till och med hota den oskyldiga hustrun. Däraf kom det sig att hon tillbragte några månader på ett aflägset slott; under tiden bekämpade fursten de bittra känslor, som qwalde honom, och han kom så widt att han icke endast försonad räckte sin gemål handen, utan också, henne owetande, drog försorg om Frans' uppfostran. Eft er furstens och hans gemåls död, kände endast grefwe Pietro och den unge furst Alexander af W. hemligheten med Frans' börd. Ingen af målarens ättlingar blef så till kropp och själ lik den Francesco, som grefwe Filippo uppfostrat, som denne Frans. En underbar yngling, besjälad af en hög ande, eldig och rask i tanke och handling. Måtte faderns och stamfaderns synd icke betunga honom, måtte han motstå satans onda lockelser! Innan furst Theodor afled, reste hans båda söner Alexander och Johan till det sköna Wälskland, och icke så mycket öppen oenighet, som olika böjelser woro orsak till att bröderna skildes i Rom. Alexander kom till Paolo Francescos hof och fattade sådan kärlek till Paolos yngsta, af Vittoria födda dotter, att han tänkte förmäla sig med henne. Furst Theodor afwisade emellertid med en afsky, som då war furst Alexander oförklarlig, denna förbindelse, och detta blef anledningen till att furst Alexander först efter Theodors död förmälde sig med Paolo Francescos dotter. Prins Johann hade på hemresan lärt känna sin broder Frans och fann sådant behag i den unge mannen, hwilkens nära släktskap han icke anade, att han icke mera

kunde lefwa skild från honom. Frans war orsaken till att prinsen i stället för att återwända till broderns residens, reste tillbaka till Italien. Det ewiga, outgrundliga ödet wille att båda, prins Johann och Frans, sågo Vittorias och Pietros dotter Giazinta, och att båda upptändes af häftig kärlek till henne. Brottet gror, hwem förmår att motstå de dunkla makterna!

*

Wißt woro min ungdoms synder och brott afskywärda, men genom den heliga jungfrun och den heliga Rosalias förböner är jag räddad från ewigt fördärf och har det förunnats mig att här på jorden lida fördömelsens qwal, till deß den brottsliga stammen förtorkat och icke längre bär några frukter. Bjudande öfwer andliga kraft er, nedtrycker mig tyngden af det jordiska, och anande det tillkommandes dystra hemlighet, bländar mig lifwets bedrägliga färgprakt, och den swaga blicken går wilse bland konturlösa bilder, utan att kunna erfara deras inre werkliga gestaltning! Jag warsnar ofta den tråd, som den mörka makt, som uppreser sig mot min själs frälsning, spinner widare, och tror mig i min dårskap kunna gripa och sönderslita den. Men from och troende, har jag allt fortfarande att i ångerfull botgöring fördraga de marter, som blifwit mig pålagda för att försona mina miß-gärningar. Jag har skrämt bort prinsen och Frans från Giazinta, men satan är werksam för att bringa Frans i fördärfwet, som han ej skall undgå. Frans kom tillsammans med prinsen till den ort, där grefwe Pietro wistades med sin gemål och sin dotter Aurelia, som just fyllt sitt femtonde år. Liksom den brottslige fadern Paolo Francesco upptändes af wildt begär, då han fick se Angiola, så upplågade den förbjudna lustans eld i sonen, då han skådade det hulda barnet Aurelia. Med förförelsens alla djäfwulska konstgrepp förstod han att snärja det knappast utslagna blomstret, Aurelia, så att hon hängaf

sig åt honom med hela sin själ och redan hade syndat, innan tanken på synd hunnit uppgå inom henne. När gärningen icke längre kunde förtigas, kastade hon sig full af förtwiflan öfwer sitt fel till moderns fötter och tillstod allt. Grefwe Pietro, fastän själf fången i synd och brott, skulle ha mördat Frans och Aurelia. Modern lät Frans erfara sin rättmätiga wrede, i det hon med hotelsen att yppa det skändliga dådet för grefwe Pietro fördref honom ur sin och den förförda dotterns åsyn. Det lyckades grefwinnan att undandraga sin dotter Pietros blickar, och denna födde på en affides ort en liten dotter. Men Frans kunde ej lämna Aurelia, han fick reda på hennes wistelseort, skyndade dit och inträdde i rummet just då grefwinnan, lämnad ensam af tjänstefolket, satt bredwid sin dotters bädd och hade i sitt knä den lilla flickan, som endast war åtta dagar gammal. Grefwinnan reste sig full af förskräckelse och fasa wid den oförmodade åsynen af skurken och befallde honom att lämna rummet. „Bort … bort, annars är du förlorad; grefwe Pietro känner hwad du eländige begått!" så utropade hon för att skrämma Frans och sköt honom baklänges mot dörren. Då greps Frans af wildt, djäfwulskt raseri, han ryckte barnet ur grefwinnans armar och gaf henne ett knytnäfsslag för bröstet, så att hon föll baklänges, och ilade därifrån. När Aurelia waknade ur sin wanmakt, war modern icke mera wid lif; ett djupt sår i hufwudet — i fallet hade hon slagit emot en järnbeslagen kista — hade dödat henne. Frans hade för affikt att mörda barnet, han wecklade in det i ett lakan och sprang i mörka qwällen utför trappan och wille just bege sig ut, då han hörde ett dämpadt qwidande, som tycktes komma ur ett rum i bottenwåningen. Ofriwilligt stannade han, lyßnade och smög sig slutligen närmare rummet. I samma ögonblick kom ur huset, jämrande sig och klagande, en qwinna, som han igenkände som barnsköterska hos baronessan von S.,

i hwilkens hem han bott. Frans frågade hwarför hon betedde sig så. „Ack, herre", sade qwinnan, „jag har råkat ut för en olycka, jag hade just lilla Eufemia i knät, och hon lekte och log, men plötsligt lät hon hufwudet sjunka och dör. Hon har blåa fläckar i pannan, och så kommer man att beskylla mig för att jag låtit henne falla." — Frans gick hastigt in, och när han såg det döda barnet, insåg han att ödet wille att hans barn skulle lefwa, ty det war underbart likt den döda Eufemia. Sköterskan, måhända icke så oskyldig till barnets död som hon föregaf, och bestucken af Frans rika skänker, gick in på bytet; Frans wecklade in det döda barnet i lakanet och kastade det i strömmen. Aurelias barn uppfostrades som dotter till baronessan von S. under namnet Eufemia, och wärlden förblef i okunnighet om den hemlighet, som war förbunden med hennes födelse. Den osaliga blef ej genom dopets heliga sakrament upptaget i kyrkans sköte, ty det lilla barnet hade redan blifwit döpt, hwars död räddade hennes lif. Aurelia har efter flera års förlopp förmält sig med baron von F.; två barn, Hermogenes och Aurelia, äro frukterna af denna förmälning.

*

Himmelens ewiga makter hade förunnat mig att, när prinsen med Francesco — så kallade han på italienskt wis Frans — tänkte bege sig till den furstlige broderns residensstad, fick jag sälla mig till dem och medfölja. Jag wille med kraftig arm fatta tag i den wacklande Francesco, då han nalkades den afgrund, som öppnade sig för honom. Dåraktigt företag af en wanmäktig syndare, som ännu icke funnit nåd inför Herrens tron! — Francesco mördade sin broder, sedan han mot Giazinta föröfwat ett skändligt brott! En son till Francesco är den olycksalige gosse, som fursten låter uppfostra under namn af grefwe Viktorin. Mördaren Francesco tänkte förmäla sig med furstinnans fromma syster men jag förmådde att

föreböja detta dåd, i samma ögonblick det å en helig ort skulle sättas i werket.

*

Sedan han, marterad af tanken på outplånliga synder, hade flytt, war werkligen allt det djupa elände, hwaråt Frans hemföll, af nöden för att förmå honom till ånger. Böjd af grämelse och sjukdom, kom han på sin flykt till en landtman, som wänligt tog emot honom. Landtmannens dotter, en from och stilla jungfru, fattade en innerlig kärlek till främlingen och skötte honom sorgfälligt. Så hände det, att han, då han tillfrisknat, beswarade jungfruns kärlek och de förenades i äktenskapets heliga sakrament. Det lyckades honom att genom klokhet och wetande swinga sig upp och att rikligt föröka det icke obetydliga arfwet efter fadern, så att han fick åtnjuta mycket timligt wälstånd. Men osäker och tom är lyckan för en syndare, som icke är försonad med Gud. Frans försjönk i djupaste armod, och hans elände war dödande, ty han kände hur själ och kropp förtärdes af långwarig sjukdom. Hans lif war en beständig botöfning. Slutligen sände honom himmelen en stråle af tröst. Han skall göra en pilgrimsfärd till »den heliga linden« och där skall födelsen af en son förkunna honom Herrens nåd.

*

I den skog, som omger klostret wid »den heliga linden«, trädde jag fram till den nödställda modern, när hon grät öfwer sitt faderlösa barn och wederqwickte henne med tröstens ord.

Underbar är Herrens nåd öfwer detta barn, som blef födt wid den heliga jungfruns wälsignade helgedom. Det tycktes som om Jesusbarnet i visioner uppenbarade sig för honom och i hans barnsliga sinne upptände kärlekens eld.

Modern har i det heliga dopet kallat honom Frans efter fadern! Skall det då bli du, Franciscus, som född på

en helig ort, bringar försoning åt din brottslige stamfader och skaffar honom ro i grafwen? Fjärran från wärlden och deß förföriska lockelser, bör gossen helt wända sin håg till det himmelska. Han skall bli en andlig. Så har den helige man, som ingöt underbar tröst i min själ, förkunnat för modern och det är wäl denna nåderika profetia, som lyser mig med så förunderlig klarhet, att jag förmenar att jag inom mig själf ser en lefwande bild af framtiden.

Jag ser ynglingen i en kamp på lif och död med den mörka makt, som tränger inpå honom med sina farliga wapen. — Han faller, dock en himmelsk qwinna håller öfwer hans hufwud segerns krona! Det är den heliga Rosalia som räddar honom! Så ofta som himmelsens ewiga makt förunnar mig det, will jag wara nära och skydda gossen, ynglingen och mannen, så långt den kraft räcker, som blifwit mig förlänad. — Han skall bli som —

Utgifwarens anmärkning.

Här, gunstige läsare, blir den gamle målarens halft utplånade skrift så otydlig, att det är alldeles omöjligt att längre tolka den. Wi återwända därför till den märkwärdige kapucinermunken Medardus' manuskript.

———

Återkomsten till klostret.

Det hade kommit ända därhän, att öfwerallt där jag lät se mig på Roms gator, folk stannade och i böjd och ödmjuk ställning bådo om min wälsignelse. Det kunde wäl wara att de stränga botöfningar, hwarmed jag ännu fortsatte, wäckte uppseende, men säkert war att det sällsamma och underbara i min uppenbarelse snart måste bli till en legend för de lifliga och fantastiska romarne, och att de, utan att jag anade det, gjorde mig till hjälte i någon from saga. Ofta wäckte mig skygga suckar och det tysta mumlet af böner ur de djupa betraktelser, hwari jag, liggande på altarstegen, war försjunken, och jag märkte då att andäktiga knäböjde omkring mig och tycktes bönfalla om mina förböner. Likssom i kapucinerklostret hörde jag bakom mig ropet: »Il santo!« — och jag kände i mitt bröst som smärtsamma dolkstygn. Jag wille lämna Rom, men huru förskräckt blef jag ej, när priorn i det kloster, där jag uppehöll mig, meddelade att påfwen låtit befalla mig till sig. Dystra aningar att en ond makt kanske på nytt traktade att inweckla mig i farliga förhållanden, uppdöko inom mig, emellertid fattade jag mod och gick på bestämd tid till Vatikanen. Påfwen, en ståtlig man, ännu i sin fulla kraft, mottog mig sittande i en rikt snidad länstol. Twå underbart wackra, i andlig dräkt klädda gossar räckte honom iswatten och swalkade rummet med fläktor af hägerfjädrar, emedan dagen war öfwermåttan het. Ödmjukt trädde jag fram till honom och gjorde den öfliga knäböjningen. Han betraktade mig skarpt, men blicken hade något godmodigt, och i stället för det stränga allwar, som annars låg lägradt öfwer hans ansikte, lifwade ett mildt leende hans drag. Han frågade hwarifrån jag kommit och hwad som fört mig

till Rom — korteligen det allra wanligaste om mina personliga förhållanden — och reste sig sedan, i det han sade: „Jag lät kalla er, emedan man har berättat mig om er sällsynta fromhet. Hwarför, broder Medardus, bedrifwer du dessa andaktsöfningar offentligt för folket och i de mest besökta kyrkorna? Tänker du wisa dig som ett helgon, och will du bli anropad af en fanatisk pöbel, så gå in i dig själf och utforska hur det inre syfte är beskaffadt, som drifwer dig till detta handlingssätt! Är du icke ren inför Herren och inför mig, hans ståthållare, får du en snöplig ände, munk Medardus!"

Dessa ord talade påfwen med stark, genomträngande röst, och hans blickar ljungade som åskwiggar. För första gången på länge kände jag mig icke skyldig till den synd, för hwilken jag anklagades, och däraf härledde det sig wäl att jag icke blott bewarade min fattning, utan lyftes af den tanken att min bot framgått af sann inre förkrosselse, och med hänförelse kunde jag yttra: „Herrens helige ståthållare, wäl är eder förlänad kraft att skåda in i mitt innersta, wäl kunnen I weta att min outsägliga syndabörda med centnertyngd trycker mig till jorden, men på samma gång skolen I inse uppriktigheten af min ånger. Fjärran från mig är hwarje tanke på eländigt hyckleri, fjärran hwarje ärelysten affikt att skändligt bedraga menigheten. O, helige herre, wärdigas förunna en botfärdig munk att i korta ord för Eder afslöja sitt brottsliga lif, men också det, som han i djupaste ånger och förkrosselse företagit!" Så började jag och berättade sedan, utan att nämna namn och i så sammanträngd form som möjligt, hela mitt lefnadsloppp. Påfwen blef allt mera uppmärksam. Han satte sig i sin stol och stödde hufwudet i handen och såg ned mot golfwet, plötsligt reste han sig, med korslagda armar och flyttande fram den högra foten, som om han wille trampa på mig, stirrade han på mig med glöd i blicken. När jag slutat, satte han sig

igen. „Er historia, munk Medardus", började han, „är den underbarafte, jag någonfin hört. Tror ni på en fynbar och öppen inwerkan af den onda princip, fom kyrkan kallar djäfwulen? —" Jag wille fwara, men påfwen fortfatte: „Menar ni att det win, fom ni ftal och drack i relikkammaren, dref er till de brott, fom ni begått?" — „Likfom ett med giftiga dunfter bemängdt watten gaf det kraft att wäxa åt det frö till det onda, fom låg inom mig!" — Då jag fwarat detta, teg påfwen några ögonblick, fedan fortfatte han med allwarlig och inåtwänd blick: „Hur wore det, om naturen också i andligt hänfeende följde den lag fom gäller för kroppsliga organismer att lika föder lika? ... Om, i likhet med den kraft, fom ligger gömd i kärnan och färgar det fpirande trädets blad gröna, också wilja och böjelfe fortplantade fig från fader till fader, upphäfwande friwilligheten? ... Det finns familjer af mördare och röfware ... Det wore arffynden, det brottsliga fläktets ewiga, outplånliga förbannelfe!" — „Om den af en fyndare födde i fin ordning måfte fynda i kraft af den nedärfda organismen, då finnes det ingen fynd", afbröt jag påfwen. „Likwäl", fade han, „den ewige anden fkapade en jätte, fom kan betwinga och flå i bojor det blinda djur, fom rafar inom oß, förnuftet heter jätten, och ur hans kamp med djuret födes fpontaneiteten. Jättens feger är dygden, djurets är fynden." Påfwen tyftnade för ett ögonblick, fedan blef hans blick ljufare, och han fade med mild röft: „Menar du, munk Medardus, att det är paffande för Guds ftåthållare att med dig diskutera hårklyfwerier öfwer fynd och dygd?" — „Ers helighet, ni har wärdigats låta er tjänare förnimma er djupfinniga åfikt om männifkans wäfen, och wäl anftår det er att orda om en kamp, fom ni fjälf härligt och ärorikt fegrande har beftått." — „Du har en god mening om mig, broder Medardus", fade påfwen, „eller tror du att tiaran är den lager, fom för-

kunnar hjälten och wärldens besegrare?" — „Nog är det", swarade jag, „något stort att wara konung och härska öfwer ett folk. För en så högt stående måste allt honom omgifwande mera närma sig till hwartannat och i hwarje förhållande tyckas kommensurablare och genom denna höga ståndpunkt utweckla sig en öfwerskådandets styrka, som liksom en högre inwigning gör sig gällande i den borne fursten." — „Du menar", inföll påfwen, „att till och med hos de furstar, som äro swaga till förstånd och wilja, finnes en wiß egendomlig klokskap, som gärna kan tagas för wishet och förmår imponera på mängden. Men hur hör detta hit?" — „Jag wille", fortfor jag, „tala om de furstar, hwilkas rike är af denna wärlden, och sedan om Guds ståthållares gudomliga och heliga wärdighet.. På ett hemlighetsfullt sätt upplyser Herrens ande de i konklaven inneslutna höga prästerna. Skilda åt och i enrum hängifwande sig åt from betraktelse, befruktar en himmelsk stråle de efter himmelsk upplysning längtande sinnena, och **ett** namn återljuder, som en lofprisande hymn till allmakten från inspirerade läppar. Endast kungjordt på jordiskt tungomål blir beslutet af en ewig makt, som på jorden utkorar sig en wärdig ståthållare, och så, ers Helighet, är eder treringade krona, er Herres, wärldens Herres, mysterium, i själfwa werket den lager, som kungör er som hjälte och segrare! Det wärldsliga rike, som blifwit eder beskärdt, är endast eder i himmelsk prakt blomstrande tron." — „Du medger", afbröt mig påfwen, „att jag har orsak att wara nöjd med den mig beskärda tronen. Nog är mitt blomstrande Roma prydt med en himmelsk prakt, som du wäl måste märka, broder Medardus, om du ej fullständigt tillslutit dina ögon för allt jordiskt … Dock, det tror jag icke … Du är en duktig talare och ditt tal har gått mig till hjärtat … Wi skola, märker jag, bli mera bekanta! … Stanna här! … Inom få dagar är du kanske prior, och

senare kunde jag till slut utwälja dig till min biktfader ... Gå ... bete dig mindre narraktigt i kyrkorna, du kan nu en gång icke swinga dig upp till helgon — kalendern är fulltalig. Nu må du gå!" — Påfwens sista ord förwånade mig lika mycket som hans beteende för öfrigt, som fullständigt stred mot den föreställning, jag gjort mig om den kristna menighetens högste föreståndare, som makten att binda och lösa blifwit gifwen. Jag hyste icke något twifwel om att han ansett allt det, som jag sagt om gudomligheten af hans kall, för ett tomt och listigt smicker. Han utgick från den tanken att jag welat göra mig till en helig man, och att jag, när han af särskilda orsaker måste spärra mig denna wäg, war betänkt att på annat sätt skaffa mig anseende och inflytande. Därpå war han åter igen af andra mig okända grunder willig att ingå.

Utan att tänka däröfwer, beslöt jag att, innan påfwen hann kalla mig till sig, lämna Rom och fortsätta mina andaktsöfningar. Dock, för mycket rörde sig inom mig, för att jag som förr helt skulle kunna wända min håg till himmelen. Ofriwilligt tänkte jag till och med i bönen på mitt forna lif; bilden af mina synder hade bleknat, och endast den glänsande karriär, som jag påbörjat som furstens gunstling och som påfwens biktfader kunde fortsätta och afsluta, — hwem wet på hwilken höjd, — stod bjärt lysande för min inre syn. Så kom det sig att jag, icke på påfwens bud, utan ofriwilligt upphörde med mina andaktsöfningar och i stället dref omkring på Roms gator. När jag en dag gick öfwer „spanska platsen", hade en hop folk samlats omkring en marionettförewisares låda. Jag hörde Kasperns komiska qwäkande och folkmassans flatskratt. Första akten war till ända, och man gjorde sig i ordning till den andra. Den lilla ridån gick upp, och den unge Dawid wisade sig med sin slunga och säcken med kiselstenar. Med tokroliga gester lofwade han att nu skulle

den plumpe jätten Goliat helt wißt bli slagen och Israel räddadt. Nu hördes ett dost buller och brummande. Jätten Goliat steg upp med sitt widunderliga hufwud. Huru förwånad blef jag ej, då jag wid första anblicken i Goliatshufwudet igenkände den narraktige Belcampo. Tätt under hufwudet hade han med en för ändamålet affedd mekanism fästat en liten kropp med helt små armar och ben, hans egna axlar och armar woro dolda af ett draperi, som skulle föreställa Goliats weckiga mantel. Med de sällsammaste grimaser och groteska ryckningar i sin dwärgkropp höll Goliat ett stolt tal, som Dawid ibland afbröt med ett fnitter. Folket skrattade omåttligt, och jag själf, egendomligt berörd af Belcampos nya, fabelaktiga uppenbarelse, lät mig medryckas och utbröt i ett för mig owandt skratt af barnslig förnöjelse. Ack, huru ofta war annars mitt skratt blott en konvulsivisk kramprycknin af inwärtes, hjärtslitande qwal! En lång disputation föregick kampen med jätten, och Dawid bewisade mycket lärdt och konstmässigt hwarför han måste och skulle slå ned den fruktanswärde motståndaren. Belcampo lät alla sina ansiktsmuskler spela som en sprakande löpeld, och därwid slogo jättens små armar efter den lilleputaktige Dawid, som skickligt förstod att wika undan och åter uppenbarade sig än här, än där, till och med i Goliats egen mantelflik. Slutligen flög kiselstenen i Goliats hufwud, han sjönk ned, och täckelset föll. Jag skrattade alltmer öfwerljudt, eggad af Belcampos galna geni, då klappade mig någon sakta på skuldran. En abbee stod bredwid mig. „Det gläder mig, ers högwördighet", började han, „att ni ej förlorat lust för det timliga. Sedan jag warit wittne till era märkwärdiga andaktsöfningar, hade jag icke tilltrott er att ni kunde skratta åt sådana dårskaper." När abben sade detta, föreföll det mig som om jag måste skämmas för min uppsluppenhet, och ofriwilligt sade jag något, som jag strax därpå ångrade:

„Tro mig, herr abbee att den, som i den förwirrade leken af lifwets wågor war en duktig simmare, skall det aldrig fattas kraft att dyka upp och modigt lyfta sitt hufwud ur deras dunkla flöden." Abbeen betraktade mig med blixtrande ögon. „Åhå", sade han, „så bra ni finner och utför en bild. Jag tror mig känna er tillräckligt och beundrar er af hela min själ."

„Jag förstår ej hur en fattig botgörare till munk kan wäcka er beundran!"

„Utmärkt, ers högwördighet! — Ni faller tillbaka i er roll! — Ni är påfwens gunstling?"

„Det har behagat Herrens helige ståthållare att bewärdiga mig med en blick. Jag har ägnat honom min wördnad, som det höfwes inför en wärdighet, som en ewig makt förlänar."

„Nå, du wärdige wasall wid den trefaldigt kröntes tron, du skall tappert utföra det, som tillhör ditt ämbete. Men tro mig, Herrens nuwarande ståthållare är en dygdeklenod i jämförelse med Alexander den sjätte, och då har du kanske räknat miste. Spela bara din roll widare, snart är den utspelad, då den börjat så muntert. Farwäl, mycket ärade herre!"

Med ett gällt hånskratt skyndade abbeen därifrån, och jag blef stående som förstenad. När jag jämförde hans sista yttrande med mina egna iakttagelser öfwer påfwen, måste det bli mig klart att han ingalunda war den efter striden med djuret krönte segrare, för hwilken jag ansett honom, och likaledes måste jag till min förskräckelse känna mig öfwertygad om att åtminstone prästerna tycktes min bot wara en hycklares sträfwan att på det ena eller andra sättet swinga sig upp.

Sårad i min själs innersta, återwände jag till mitt kloster och bad innerligt i den tomma kyrkan. Då föll som fjäll från mina ögon, och jag förstod att jag frestats af den mörka makt, som ånyo sökte lägga ut snaror för

mig, men på samma gång också min egen syndiga swaghet och himmelens straffdom. Endast en hastig flykt kunde rädda mig, och jag beslöt att tidigt följande morgon bege mig i wäg. Strax därpå inträdde portwaktaren och berättade att en besynnerligt klädd man ifrigt begärde att få tala wid mig. Jag begaf mig till samtalsrummet, det war Belcampo, som på sitt galna sätt sprang emot mig, grep mig med båda händerna och drog mig bort i en wrå. „Medardus", började han tyst och skyndsamt, „du må nu göra hwad du will för att bringa dig i fördärfwet, narraktigheten är bakom dig på wästan- eller sydsydwästwindens wingar och griper tag i dig och drager upp dig, om också endast en flik af din kåpa sticker upp ur afgrunden. — O, Medardus, lägg då märke till hwad wänskap är och hwad kärleken förmår, tro på Dawid och Jonatan, käraste kapuciner!"

„Jag har beundrat er som Goliat", föll jag pratmakaren i talet, men säg nu strax hwad saken gäller och hwad som för er hit?" —

„Hwad som för mig hit", sade Belcampo, „hwad som för mig hit? — Wanwettig kärlek till en kapuciner, som jag en gång satte hufwudet till rätta på, och som kastade omkring sig blodigt gyllene dukater, — som hade till bekant en ryslig gengångare — som, då han hade mördat en smula, wille gifta sig med den skönaste i wärlden på borgerligt, eller rättare adligt wis."

„Sluta upp", ropade jag, „sluta upp, du faslige tok! Jag har swårt fått böta för det, som som du nu med brottslig lättfärdighet förebrår mig."

„O, herre", fortfor Belcampo, „är ännu detta ställe så känsligt, där en er fientlig makt tillfogade er farliga sår? Är ert tillfriskande ännu icke fullständigt? Nå, jag skall wara mild och lugn som ett godt barn, jag skall betwinga mig och icke längre hoppa, hwarken andligen eller kroppsligen, och endast säga er, käre kapuciner, att jag

hufwudsakligen håller af er för era sublima dårskapers skull, och då det öfwer hufwud taget är gagneligt att hwarje tokig princip så länge som möjligt lefwer och frodas på jorden, så räddar jag dig ur hwarje lifsfara, hwari du lättfärdigt störtar dig. I mitt dockhus har jag lyßnat till ett samtal, som rör dig. Påfwen will göra dig till prior i härwarande kapucinerkloster och upphöja dig till sin biktfader. Fly genast, genast från Rom, ty dolkar lura på dig! Jag känner den bravo, som skall expediera dig till himmelriket. Du står i wägen för den dominikaner, som nu är påfwens biktfader. I morgon får du icke längre wara här." Denna nya händelse kunde jag blott allt för wäl förena med den obekante abbeens yttranden, och jag war så häpen, att jag knappast märkte hur den löjlige Belcampo gång på gång tryckte mig till sitt hjärta och slutligen tog afsked under sina wanliga grimaser och krumsprång.

Det war redan öfwer midnatt, då den yttre klosterporten öppnades och en wagn dost hördes rulla öfwer gårdens stenläggning. Strax därpå gick någon i korridoren, man knackade på dörren till min cell, jag öppnade och warseblef pater gardianen, som åtföljdes af en förklädd man med en fackla. „Broder Medardus", sade gardianen, „en döende önskar i dödskampen den sista smörjelsen och ert andliga bistånd. Gör nu det, som åligger ert ämbete och följ denne man, som skall föra er dit, där ni behöfwes."

En kall rysning genomfor mig, och jag kände som en aning att man wille föra mig till döden, jag kunde likwäl icke wägra och följde därför den masserade mannen, som öppnade wagnsdörren och nödgade mig att instiga. I wagnen woro twenne män, som togo mig emellan sig. Jag frågade hwart man wille föra mig, hwem som just af mig begärde tröst och den sista smörjelsen? — Intet swar! Under djup tystnad foro wi genom en mängd ga-

tor. Jag trodde mig kunna sluta af ljudet att wi redan woro utanför själfwa Rom, likwäl iakttog jag snart att wi foro genom en port och sedan ånyo genom stenlagda gator. Slutligen höll wagnen, mina händer blefwo hastigt sammanbundna, och en tjock kappa kastades öfwer mitt hufwud.

„Det skall icke ske er något ondt", sade en rå stämma, ni måste endast iakttaga tystnad öfwer hwad ni får se och höra, annars kan ni wara säker om en ögonblicklig död." Man lyfte mig ur wagnen, låsen klirrade, och en port wred sig knarrande på tunga, rostiga hakar. Man ledde mig genom långa gångar och slutligen utför en trappa, djupare och djupare ned. Ekot af stegen öfwertygade mig att wi befunno oß i hwalf, hwars uppgift den skarpa liklukten förrådde. Slutligen stannade man, mina händer lösgjordes och kappan borttogs från mitt hufwud. Jag befann mig i ett rymligt, af en hänglampa swagt upplyst hwalf, en swart maskerad man, tydligen densamme, som fört mig dit, stod bredwid mig, rundt omkring mig sutto dominikanermunkar på de låga bänkarne.

Den rysliga dröm, som en gång plågat mig i fängelset, rann mig i minnet, jag war förwissad om en qwalfull död, likwäl bewarade jag min fattning och bad tyst och innerligt, icke om räddning, utan om en salig ändalykt. Efter några minuters dyster och olycksbådande tystnad trädde en af munkarne fram och sade med dämpad röst: „Medardus, wi hafwa nyß dömt en af edra ordensbröder. Domen skall gå i werkställighet. Af eder, helige man, wäntar han absolution och tröst i döden! Gå nu och gör er ämbetsplikt!" — Den maskerade, som stod bredwid, fattade mig under armen och förde mig genom en lång gång in i ett litet hwalf. Här låg i ett hörn på en halmbädd ett blekt, aftärdt, med trasor beklädt benrangel. Den maskerade ställde lampan, som han haft med sig, på stenbordet i hwalfwets midt och aflägsnade sig.

Jag närmade mig fången, han wände sig mödosamt om. Jag blef stel af skräck, då jag igenkände den fromme Cyrillus' ärewördiga anletsdrag. Ett himmelskt förklaradt leende öfwerflög hans ansikte. „Så ha de åtminstone", började han med matt röst, „dessa helwetets afskywärda handtlangare, som husera här, icke bedragit mig i detta fall. Genom dem erfor jag, käre broder Medardus, att du befann dig i Rom, och när jag längtade efter dig, emedan jag emot dig föröfwat stor orätt, lofwade de mig att föra dig hit i min dödsstund. Nu är den wäl inne, och de hafwa hållit ord." Jag knäböjde wid sidan af den ärewördige, fromme gubben och beswor honom att framför allt berätta mig hur det warit möjligt att inspärra och döma honom till döden. „Käre broder Medardus", sade Cyrillus, „först när jag ångerfullt biktat hur jag i willfarelse förfarit syndigt emot dig, när du försonat mig med Gud, får jag tala med dig om mitt elände och min timliga undergång. Du wet att jag och mitt kloster med mig ansett dig för en den skändligaste syndare, du hade belastat dig med — som wi trodde — de hemskaste brott, och wi hade utstött dig ur wår gemenskap. Och dock war det endast ett enda ödesdigert ögonblick, då djäfwulen kastade sin snara om din hals och ryckte dig ur helgedomen bort till det syndfulla wärldslifwet. Bedragande dig på ditt namn, din klädnad och gestalt, begick en djäfwulsk hycklare dessa dåd, som så när hade åsamkat dig en mördares nesliga död. Den ewiga makten har förunderligen uppenbarat att du wisserligen lättsinnigt syndade, då du tänkte bryta ditt ordenslöfte, men också att du är ren från dessa fasawäckande förbrytelser. Leonardus, wänd åter till wårt kloster, dina bröder skola med kärlek och glädje mottaga den, som de trodde wara förlorad.

— O, Medardus ... " Den gamle, öfwermannad af sin swaghet, försjönk i djup wanmakt. Jag kufwade den spänning, hwari hans ord, som tycktes yppa en ny un-

derbar händelse, hade försatt mig, och endast med tanke på **honom** och **hans** frälsning, sökte jag i saknad af alla andra hjälpmedel återkalla honom till lifwet genom att långsamt och lätt med högra handen stryka öfwer bröst och hufwud, ett i wåra kloster öfligt sätt att ur wanmakten wäcka dödssjuka. Cyrillus hämtade sig snart och biktade för mig — han, den fromme, för den brottslige syndaren! Men det förekom mig som om, när jag absolverade den gamle, hwilkens försyndelser på sin höjd bestått i någon gång påkomna twifwel, inom mig tändes en himmelsk inspiration och jag endast wore det werktyg, det förkroppsligade organ, hwaraf en högre makt betjänade sig för att redan härnere med mänskligt tungomål tala till en ej ännu frigjord människosjäl. Cyrillus lyfte andaktsfullt sin blick till himmelen och sade: „O, broder Medardus, hur hafwa icke dina ord wederqwickt mig! Glad går jag den död till mötes, som nesliga skurkar bereda mig. Jag faller ett offer för den gräsliga falskhet och synd, som omge den trefaldigt kröntes tron."

Nu hörde jag dämpade steg, som kommo allt närmare, nycklar raßlade i dörrlåset. Med en wåldsam ansträngning reste sig Cyrillus, fattade min hand och hwiskade i mitt öra: „Återwänd till wårt kloster, — Leonard är underrättad om allt och wet hur jag dör — beswär honom att tiga om min död! Huru snart hade icke i alla fall döden upphunnit mig — lef wäl, broder, och bed för min själs wälfärd! Jag skall wara hos er, då ni i klostret fira min själamässa. Lofwa mig att wara tyst med allt, som du fått weta, ty annars bereder du dig själf fördärf och inwecklar wårt kloster i tusentals farliga intriger!" — Jag gjorde det, maskerade trädde in, upplyfte gubben från bädden och släpade honom, som icke kunde gå för mattighet, genom gången till det hwalf, där jag nyß warit. På en wink af de maskerade följde jag efter, dominikanerna hade slutit en krets, inom hwilken man förde

den gamle och lät honom knäböja på en jordhög, som man uppkastat i midten. Man hade räckt honom ett krucifix. Emedan jag höll det för min plikt, hade jag trädt in i kretsen och drog mig åt sidan. I samma ögonblick såg jag ett swärd blixtra till i handen på en af de maskerade, och Cyrillus blodiga hufwud rullade till mina fötter. Jag sjönk ned medwetslös.

När jag återkom till medwetande, befann jag mig i en liten celliknande kammare. En dominikaner trädde fram till mig och sade med ett hånlöje: „Ni har wäl blifwit uppskrämd, min broder, och likwäl skulle ni rätteligen fröjda er öfwer att med egna ögon hafwa fått sett ett så skönt martyrium. Så måste man wäl kalla det, då en broder af er orden lider en wälförtjänt död, ty I ären wäl alla helgon samt och synnerligen?" — „Wi äro icke heliga", sade jag, „men i wåra kloster mördas dock ingen oskyldig. Låt mig gå, jag har med glädje uppfyllt mitt åliggande. Den saligt hädangångnes ande skall wara mig nära, om jag själf skulle råka i mördarhänder." — „Jag twiflar icke på att den salige broder Cyrillus skall wara i stånd att i sådant fall bistå er, men ni bör, käre broder, icke kalla en afrättning för mord? Cyrillus hade swårt försyndat sig mot Herrens ståthållare, och det war denne själf, som befallde hans död. Dock, detta allt måste han wäl biktat för eder, tag nu en liten förfriskning, ni ser alldeles blek och förstörd ut." Med dessa ord räckte mig dominikanern en pokal af kristall, hwari ett mörkrödt, starkt doftande win skummade. Jag wet icke hwad det war för en aning som blixtsnabbt genomfor mig, då jag förde pokalen till munnen. Likwäl war det säkert, att jag kände lukten af samma win, som Eufemia en gång kredensade mig den där ödesdigra natten, och ofriwilligt, utan klar eftertanke, hällde jag ner det i den wänstra ärmen på min habit, medan jag höll wänstra handen för ögonen, som om de bländades af ampeln. „Wäl bekom-

met!" utropade dominikanern, medan han hastigt ledde mig till dörren. Man kastade mig i wagnen, som till min förwåning war tom, och körde mig därifrån. Nattens skräck, själsspänningen och sorgen öfwer Cyrillus' olycksöde försatte mig i ett tillstånd af bedöfning, hwaråt jag motståndslöst hängaf mig, då man ryckte mig ut ur wagnen och lät mig tämligen omildt falla till marken. Morgonen inbröt, och jag fann mig liggande wid kapucinerklostrets port, på hwars klocka jag ringde, när jag rest mig upp. Portwakten blef förskräckt, då han såg mitt bleka, förstörda utseende i min cell. På hans frågor swarade jag endast i allmänna ordalag att dens död, jag skulle absolwera, warit så gräslig, att den upprört mig i mitt innersta; men snart kunde jag ej tala widare på grund af den rasande smärta, jag kände i wänstra armen, utan gaf till ett högljudt skri. Klosterläkaren tillkallades, man ryckte af mig ärmen, som nästan klibbade fast wid köttet, och fann hela min arm förtärd och sönderäten af ett frätande ämne. „Jag skulle ha druckit win och har hållt det i ärmen", stönade jag, wanmäktig af mina förskräckliga qwal. „Det war frätande gift i winet!" utropade läkaren och anwände skyndsamt några medel, som åtminstone lindrade den rasande smärtan. Det lyckades läkarens skicklighet och den omsorgsfulla wård, som priorn lät mig komma till del, att rädda armen, som man i början trodde sig bli twungen att amputera, men köttet war förtorkadt intill benen, och den otäcka gift drycken hade förlamat all rörelseförmåga. „Jag ser blott alltför tydligt", sade priorn, „hur det förhåller sig med den händelse, som kostat er armen. På obegripligt sätt förswann den fromme broder Cyrillus från wårt kloster och Rom, och äfwen ni, käre broder Medardus, skall på samma sätt gå under, om ni icke strax lämnar Rom. Återwänd till ert fädernesland och ert kloster! Frid med eder!"

Jag kände wäl att så länge jag stannade i Rom, skulle jag swäfwa i ständig lifsfara, men till det pinande minnet af förgångna synder, som icke ens den strängaste botgöring förmått att utplåna, sällade sig den kroppsliga smärtan från den wißnade armen, och jag satte så litet wärde på min qwalfulla tillwaro, att en hastig död tycktes mig som en befrielse från en tryckande börda. Jag blef allt mera förtrolig med tanken på en wåldsam död, och en sådan föreföll mig till och med som ett ärofullt, genom min stränga botgöring förtjänt martyrskap. Jag såg hur jag gick ut genom klosterporten och hur en mörk warelse plötsligt genomborrade mig med en dolk. Det samlades folk omkring mitt blodiga lik. „Medardus, den fromme botgöraren är mördad!" — så ropade man på gatorna, och allt mer tätnade människoskarorna under weklagan öfwer den döde. Qwinnorna böjde knä och torkade med hwita dukar såret, hwarur blodet wällde fram. Då får en af dem syn på korset på min hals och utropar: „Det war en martyr och ett helgon, se, det Herrens teck en, som han bär på sin hals!" — Alla knäböjde. — Lyckliga de, som komma åt att beröra helgonets kropp eller klädnad. Snabbt ditföres en bår, där blir min kropp lagd, sedan den bekransats med blommor, och under sång och bön bäres den af de unga männen till S:t Peter. På detta sätt utarbetade min fantasi en målning, som med lefwande färger framställde mitt förhärligande på jorden, och utan att ana eller tänka på hur den onde anden på detta sätt sökte locka mig till syndig högfärd, beslöt jag att intill mitt fullständiga tillfrisknande stanna i Rom, fortsätta mitt förra lefnadssätt och antingen dö en ärofull död eller, af påfwen räddad från mina wedersakare, uppstiga till kyrkans högsta wärdigheter. Min starka, lifskraftiga natur satte mig i stånd att uthärda mina outsägliga plågor och emotstå inwerkan af den helwetiska wätska, som utifrån sökte förhärjande inträngа också i de

inre organen. Läkaren utlofwade snar förbättring, och i själfwa werket kände jag endast under de oklara ögonblick, som bruka föregå insomnandet, feberanfall, som wäxlade mellan froßbrytningar och brännande hetta.

Under en sådan stund war det, som jag helt uppfyld af föreställningen om mitt martyrium, efter wanligheten såg mig själf ligga mördad med ett dolkstygn i bröstet. Dock, i stället för att som annars ligga utsträckt på „Spanska platsen" och omges af en folkmassa, som utbredde ryktet om min helighet, låg jag ensam i en trädgårdsgång i klostret i B. I stället för blod flöt en äcklig, färglös wätska ur det gapande såret, och en röst sade: „Är det sådant blod martyrer utgjuta? Dock, jag will göra wattnet klart och färga det, och sedan skall den eld, som segrat öfwer ljuset, ge honom hans krona." Det war jag själf, som sade detta, men då jag kände mig skilld från mitt eget döda jag, insåg jag wäl att jag war den werkliga tanken af mitt jag, och snart återfann jag mig själf i det röda som simmade i etern. Jag swingade mig upp på bergspetsar — jag wille genom morgonrodnadens af gyllne moln omgifna port draga in i den borg, som war mitt hem, men blixtar korsade som brinnande ormar himlahwalfwet, och jag sjönk ned i ett fuktigt och färglöst töcken. Och min tanke sade: „Det är jag — jag, som färgar edra blommor och ert blod — blommor och blod är den bröllopsprydnad jag bereder! Jag föll djupare och djupare, såg liket med det gapande såret, hwarur det orena wattnet flöt i strömmar. Min andedräkt skulle förwandla wätskan i blod, men det gick icke, liket reste på sig och såg på mig med håliga, hemska ögon och tjöt som nordanwinden i den djupa klyftan: „Förbländade, dåraktiga tanke, det finnes ingen strid mellan ljus och eld, utan ljuset är elddopet med det röda, som du söker förgifta." Liket sjönk samman, alla ängens blommor böjde förwißnade sina hufwuden, människor, som liknade bleka

spöken, kastade sig till marken, och en tusenstämmig tröstlös jämmer steg upp genom rymden: „O, Herre, Herre, är wår syndaskuld så omätlig att du ger fienden makt att göra om intet wårt blods skuldoffer?" Starkare, starkare som hafwets brusande wågor swällde detta klagoskri! Tanken wille gå under i denna tröstlösa klagoton, då ryck tes jag som af en elektrisk stöt upp ur drömmen. Klostrets tornklocka slog tolf, ett bländande ljus föll genom kyrkfönsterna in i min cell. „De döda uppstå ur sina grafwar och hålla gudstjänst." Så talade något inom mig, och jag började bedja. Då hörde jag ett sakta knackande. Jag trodde att någon munk wille in till mig, men till min fasa hörde jag snart min spöklike dubbelgångares snitter och skratt, och gäckande och hånande ropade det: „Lille bror ... lille bror ... nu är jag åter igen hos dig ... såret blöder ... rödt ... rödt ... Kom med mig, lille bror Medardus, kom med mig!" Jag wille springa upp från mitt läger, men fasan hade bredt öfwer mig ett istäcke, och hwarje försök till rörelse blef till en inwärtes kramp, som skar i mina muskler. Endast tanken lefde qwar och blef till en innerlig bön om räddning från de mörka makter, som omhwärfde mig ur helwetets öppna port. I detta ögonblick genombröt aftonrodnadens purpurskimmer den dystra, färglösa dimman, och i detta sken syntes en hög gestalt. — Det war Kristus, ur alla hans sår pärlade blodsdroppar, och jorden fick tillbaka sitt röda, och människornas klagan blef en jubelhymn, ty det röda war Herrens nåd, som uppgått öfwer dem. Endast Medardus' blod flöt färglöst ur såret, och han bad innerligt: „Skall då i hela wida wärlden jag ensam wara prisgifwen åt den ewiga fördömelsens qwal?" Då rörde det sig i buskfnåret — en ros, färgad af himmelskt glöd, lyfte sitt hufwud och såg på Medardus med en ängels blida leende, en söt doft omslöt honom, och doften war ljuset af wårens underbart rena eter. „Elden har icke seg-

rat, det står icke någon strid mellan ljus och eld. — Eld är det ord, som upplyser syndarne!" Det föreföll som om rosen talat dessa ord, men rosen war en huld qwinna. — I hwit klädnad och med rosor inflätade i det mörka håret närmade hon sig mig. „Aurelia", utropade jag och wakknade ur min dröm; en underbar rosendoft uppfyllde cellen, och jag måste wäl hålla det för en willa af mitt upprörda sinne att jag tydligt tyckte mig skåda Aurelias gestalt, hur hon såg på mig med allwarliga blickar och sedan syntes dofta bort i morgonsolens strålar, som föllo in i cellen.

Nu förstod jag djäfwulens frestelse och min egen swaghet. Jag ilade ned och bad innerligt wid den heliga Rosalias altare. — Intet gißlande, ingen bot i klosterlig mening, men då middagssolen lodrätt sände ned sina strålar, war jag redan flera mil borta från Rom. Icke blott Cyrillus' maning, utan en inre oemotståndlig längtan dref mig hemåt på samma wäg, som jag wandrat till Rom. Mot min egen wilja hade jag, då jag wille fly undan min plikt, tagit rakaste wägen till det mig af prior Leonard bestämda målet.

Jag undwek att besöka furstens residens, ej emedan jag fruktade att bli igenkänd och falla i kriminaldomstolens händer, men hur kunde jag utan hjärtslitande minnen ånyo beträda den plats, där jag i syndig förwändhet understått mig att trakta efter en jordisk lycka, som jag, den åt Gud inwigde, hade affagt mig, — ack, där jag, främmande för den rena, ewiga och andliga kärleken, tagit ögonblickets tillfredsställelse af ett jordiskt begär för en lifwets högsta ljuspunkt, där det sinnliga och öfwersinnliga sammansmälter i **en** låga; där all lifwets fullhet, närd af sin egen yppiga rikedom, tycks mig som den makt, som kraftigt måste uppresa sig mot en sträfwan mot det himmelska, som jag endast kunde kalla en onaturlig själfförnekelse. — Men än widare! — Innerst in-

om mig kände jag, trots den tillwäxt i styrka, som jag ernått genom en ostrafflig wandel och ihållig bot, twifwel om att kunna segra i en kamp, hwartill den mörka, rysliga makt, hwars inwerkan jag blott alltför ofta försport, måhända owäntadt kunde uppegga mig. — Att återse Aurelia! — Kanske i den fulla utwecklingen af hennes skönhet och behag! — Kunde jag uthärda detta utan att öfwermannas af den onde ande, som wäl ännu wid helweteslågor kokade mitt blod, så att det sjudande och jäsande strömmade genom mina ådror! — Hur ofta såg jag icke Aurelias gestalt, men hur ofta wäcktes också ej därwid känslor inom mig, hwilkas syndighet jag insåg och förintade med min wiljekraft! Endast i medwetandet om det, hwarur min skarpaste själfiakttagelse framgick, och i denna wanmaktskänsla, som bjöd mig att undwika denna kamp, menade jag mig kunna sluta till äktheten af min bot, och en tröst war öfwertygelsen att åtminstone högmodets helwetiska ande, förmätenheten att upptaga striden med onda makter, hade öfwergifwit mig.

Snart war jag i bergstrakten, och en morgon uppsteg ur dimman i en framförliggande dal tinnarne af ett slott, som jag kände igen, när jag kom närmare. Jag war på baron von F:s gods. Parkanläggningarne hade förwildats, gångarne wäxt igen och betäckts af ogräs; på den förr så wackra gräsmattan framför slottet betade boskap — slottsfönstren woro till en del sönderslagna — uppgången förfallen. Ingen mänsklig warelse fanns att se. — Stel och stum stod jag i den hemska ensligheten. Ett sakta stönande trängde fram till mig från en ännu tämligen wäl bibehållen berså, och jag blef warse en isgrå gubbe, som satt i bersån och icke syntes ge akt på mig, fast jag war honom nära nog. När jag kommit ännu närmare, urskilde jag orden: „Döda — döda äro alla, som warit mig kära! — Ack, Aurelia! Aurelia — också du! — den sista! — Död för denna wärlden!"

Jag igenkände den gamle Reinhold och stannade som fastwuxen wid marken. — „Aurelia död? Nej, nej, du mißtager dig, gamle, henne har allmakten skyddat för den skändlige mördarens knif." Jag sade detta, då for den gamle upp som träffad af blixten och ropade: „Hwem är här? — Hwem är här? Leopold! — Leopold!" — En gosse kom framspringande; när han såg mig, bockade han sig djupt och hälsade: „Laudetur Jesus Christus!" — „In omnia sæcula sæculorum!" swarade jag. Då reste sig gubben och ropade mera högljudt: „Hwem är det? — Hwem är det, som är här?" — Nu såg jag att den gamle war blind. — „En högwördig herre", sade gossen, „en präst af kapucinerorden är det, som är här." Då föreföll det som om en djup fasa och förskräckelse fattat gubben, och han skrek: „Led mig bort, gosse — in — in — och stäng till dörrarne! Peter får hålla wakt — fort, fort, in!" Gubben uppbjöd alla de krafter, han ännu hade qwar, för att fly för mig som för ett wildt djur. Häpen och förskräckt, såg gossen på mig; gubben, i stället för att låta leda sig, ryck te honom med sig och snart woro båda förswunna bakom dörrarne, som jag hörde noga tillreglas. Hastigt flydde jag från denna skådeplats för mitt wärsta brott, som jag under detta uppträde erinrade mig lifligare än någonsin, och snart befann jag mig mellan de täta skogsdungarne. Utmattad satte jag mig wid foten af ett träd ned i mossan, icke långt därifrån war en liten kulle uppkastad, hwarpå ett kors war uppsatt. När jag waknade ur den slummer, som förorsakats af min trötthet, satt en gammal bonde bredwid mig, som då han märkte att jag waknat, aktningsfullt aftog sin mössa och sade med ett godmodigt och ärligt uttryck i rösten: „Ack, ni har wäl haft långt att gå och warit mycket trött, ty annars hade ni wäl icke fallit i sömn på denna rysliga plats. Eller wet ni då icke, hur det förhåller sig med denna ort?" — Jag förklarade att jag, som en främmande, från Italien hit-

kommen pilgrim, icke hade reda på hwad som förefallit. „Det rör i synnerhet er och edra ordensbröder", sade bonden, och jag måste tillstå att, då jag såg er ligga och sofwa här, satte jag mig bredwid för att afwända en möjlig fara. För flera år sedan lär en kapuciner ha blifwit mördad här. Så mycket är säkert att en kapuciner wid den tiden kom genom byn och sedan han öfwernattat, wandrade in bland bergen.

Samma dag gick en af mina grannar på wägen i den djupa dalkjusan nedanför »Djäfwulsbotten« och hörde plötsligt på afstånd ett genomträngande skrik, som sällsamt förklingade i rymden. Han påstår till och med — något som synes mig omöjligt — att han sett en warelse falla från bergspetsen ned i afgrunden. Så mycket är säkert, att wi alla, som bo i byn, utan att weta hwarför antogo att en kapuciner störtat ned, och när några af oß klättrade ned, där det war möjligt utan att sätta lifwet till, för att åtminstone finna människans lik. Men wi kunde ingenting upptäcka och gjorde grundligt narr af wår granne, då han sedan wid klart månsken till sin förskräckelse sett en naken man klättra upp ur »Djäfwulsbotten«. Detta war wäl ren inbillning, men sedan fick man weta att en kapuciner, Gud wet hwarför, här blifwit mördad af en förnäm herre och att han kastat liket ned i »Djäfwulsbotten«. Här på detta ställe måste mordet ha ägt rum, därom är jag öfwertygad, ty ser ni, högwördige herre, här sitter jag en wacker dag och får syn på det ihåliga trädet här bredwid. På en gång såg jag att det stack ett stycke mörkbrunt tyg fram ur en sprick. Jag reser mig upp, går dit och drager fram en splitter ny kapucinerhabit. En smula blod klibbade fast wid ärmen, och i en flik war namnet Medardus insydt. Fattig, som jag är, tänkte jag göra ett godt werk om jag sålde kåpan och för pengarne lät läsa mässor för den stackars ärewördige herrn, som blifwit mördad, innan han kunde hinna

förbereda sig och göra upp sin räkning. Så kom det sig att jag bar dräkten till staden, men ingen klädmäklare wille köpa den, och det fanns icke något kapucinerkloster i trakten; slutligen kom det en man, som efter klädseln att döma kunde wara en jägare eller skogwaktare och sade att han behöfde en kapucinerkåpa och betalade mig rikligt för mitt fynd. Jag lät nu herr kyrkoherden läsa en mässa, och då man icke kunde uppställa något kors i »Djäfwulsbotten«, lät jag göra det här till minne af kapucinerns ömkliga död. Men den aflidne herrn måste ha gjort något snedsprång, ty han lär gå omkring och spöka i trakten, och herr kyrkoherdens mässa tyckes icke ha hjälpt honom. Därför ber jag ers högwördighet att ni, om ni återkommer frisk från er resa, håller en gudstjänst för frälsningen af er ordensbroder Medardus' själ. Lofwa mig det!" — „Ni mißtar er, min gode wän", sade jag, „den kapuciner, som för flera år sedan på resa till Italien for genom denna by, har icke blifwit mördad. Det behöfwes ingen själamässa för honom, han lefwer och kan ännu sträfwa för sin själs wälfärd. Det är jag, som är denne Medardus!" — Med dessa ord slog jag tillbaka min kåpa och wisade det i fliken insydda namnet Medardus. Knappast hade bonden sett namnet, förr han bleknade och betraktade mig full af fasa. Sedan sprang han brådskande upp och skyndade högljudt skrikande in i skogen. Det war tydligt att han ansåg mig för den mördade Medardus' ande, och det hade warit fruktlöst att upplysa honom om hans mißtag.

Ställets aflägsenhet och stillhet, endast afbruten af brusandet från en i närheten rinnande skogsbäck war också ägnad att uppwäcka hemska föreställningar; jag kom att tänka på min gräslige dubbelgångare, och smittad af bondens fasa, bäfwade jag, då det föreföll mig som om denne skulle komma fram ur skogens gömslen. Jag bemannade mig och gick widare, och först när den hemska

tanken på spöket, mitt eget jag, som bonden hållit mig för, lämnat mig, kom jag att tänka på att jag nu fått förklaring på hur den tokige munken fått den kapuciner-kåpa, som jag lämnade qwar på min flykt, och som otwifwelaktigt war min egen. Jägmästaren, hos hwilken han wistades och som han bedt om en ny dräkt, hade köpt den i staden af bonden. Det grep mig djupt att den ödesdigra händelsen i »Djäfwulsbotten« wanställts på detta märkwärdiga sätt, ty jag insåg hur allt måste förena sig för att framkalla min olycksaliga förwäxling med Viktorin. Mycket wiktig förekom mig den rädde grannens besynnerliga vision, och med tillförsikt wäntade jag ytterligare förklaringar, utan att ana hwar och hur jag skulle få dem.

Slutligen efter flera weckors rastlös wandring nalkades jag min hemort, med klappande hjärta såg jag tornet på cistercienser-nunnornas kloster stiga upp framför mig. Jag stod snart i byn på den öppna platsen framför klosterkyrkan. En hymn, sjungen af mansröster, klingade mot mig från fjärran. Ett kors blef synligt och bakom detsamma skredo munkarna parwis i procession. Ack — jag kände igen mina ordensbröder med den gamle Leonard, som leddes af en ung, mig obekant munk, i spetsen. Utan att ge akt på mig, skredo de sjungande förbi mig och in genom den öppna klosterporten. Strax därpå drogo på samma sätt förbi mig dominikanerna och franciskanerna från B., tillslutna wagnar foro in på klostergården, det war klarissernunnorna från B. Af allt detta kunde jag förstå att någon utomordentlig fest skulle firas. Kyrkdörrarna stodo på wid gafwel, jag inträdde och iakttog hur fejadt och sopadt allt war därinne. Man höll på att smycka högaltaret och sidoaltarena med blomstergirlander, och kyrkobetjänten ordade åtskilligt om nyutspruckna rosor, som prompt måste anskaffas bittida på

morgonen, emedan fru abbedissan uttryckligen befallt att högaltaret skulle klädas med **rosor**.

Besluten att genast ansluta mig till bröderna, gick jag, sedan jag styrkt mig med innerlig bön, in i klostret och frågade efter prior Leonard; portwakterskan förde mig in i en sal. Leonard satt i en länstol omgifwen af bröderna; högljudt gråtande, innerligt förkrossad, ej mäktig ett enda ord, kastade jag mig ned för hans fötter. „Medardus", utropade han, och ett dämpadt sorl gick genom brödernas led; „Medardus — broder Medardus, nu ändtligen tillbaka." Man lyfte upp mig, bröderna omfamnade mig: „Tack ware himmelska makter har du blifwit räddad ur wärldens arglistiga snaror — men berätta — berätta, min broder!" — så ropade munkarne om hwarandra. Priorn reste sig och på hans wink följde jag honom in i ett rum, som war hans wanliga bostad, då han gästade i klostret. „Medardus" började han, „du har syndat, då du bröt ditt löfte, då du i stället för att uträtta gifna uppdrag nesligen flydde och på det owärdigaste bedrog klostret. — Jag kunde inspärra dig, om jag wille förfara efter klosterlagens hela stränghet!" — „Döm mig, ärewördige fader", genmälde jag, „döm mig som lagen bjuder, ack med glädje afbördar jag mig tyngden af ett eländigt och qwalfullt lif. Jag kände nog att till och med den strängaste bot, som jag underkastat mig, icke lände mig till tröst." — „Bemanna dig", fortfor Leonard, „priorn har sagt sitt ord, nu kan wännen och fadern tala med dig! Underbarligen blef du räddad från den död, som hotade dig i Rom. Cyrillus blef det enda offret ... " — „Ni wet således?" frågade jag, full af förundran. „Allt", swarade priorn. „Jag wet att du bistod den arme i hans sista dödsnöd, och att man welat mörda dig med förgiftadt win, som man bjöd dig som förfriskning. Sannolikt har du, fast bewakad af munkarnes argusögon, funnit tillfälle att hälla ut winet, ty om du endast hade druckit

en droppe, hade du warit död inom tio minuter." — „Se då", utropade jag, och i det jag strök undan ärmen, wisade jag på min ända in till benet inskrumpna arm och berättade hur jag, anande oråd, gjutit winet i ärmen. Leonard ryggade tillbaka wid den hemska åsynen af den mumieaktiga lemmen och sade dämpadt: „Du har fått göra bot, du som syndat så mycket, men Cyrillus — den fromme gamla." Jag sade till priorn att den egentliga orsaken till den stackars Cyrillus' afrättning förblifwit mig en hemlighet. „Kanhända", sade priorn, „skulle du fått samma öde, om du i likhet med Cyrillus uppträdt som wårt klosters fullmäktige. Du wet att wårt klosters anspråk skulle göra ett slut på kardinal ***s inkomster; detta war grunden till att kardinalen plötsligen slöt fred med påfwens biktfader, med hwilken han förut warit fiende och så af dominikanern förstod att göra en lömsk motståndare till Cyrillus. Den sluge dominikanern räknade snart ut hur Cyrillus skulle störtas. Han införde honom själf hos påfwen och förstod att framställa kapucinern så, att påfwen i honom kom att se en märkwärdig företeelse och upptog honom i sin prästerliga omgifning. Cyrillus måste snart märka, att påfwen blott alltför mycket sökte och fann sitt rike i denna wärlden; hur han blef en lekboll för en hycklareliga, som med de förkastligaste medel förstod att böja denna annars starka ande. Efter hwad man kunde förutse, tog den fromme mannen i hög grad anstöt och kände sig kallad att med de eldiga talesätt, som anden ingaf honom, beweka påfwen och wända hans håg från det timliga. Påfwen greps, som weka sinnen bruka det, werkligen af den fromme gubbens ord, och under detta hans tillstånd af öfwerretning, blef det en lätt sak för dominikanern att skickligt förbereda det slag, som skulle drabba den stackars Cyrillus. Han berättade för påfwen att det icke gällde något mindre än en hemlig sammanswärjning, som inför kyrkan skulle framställa honom som

owärdig tiaran; Cyrillus skulle haft i uppdrag att bringa honom till att företaga sig en offentlig botöfning, något som skulle blifwa en signal till formligt uppror för de mißnöjda kardinalerna. Nu fann påfwen i wår broders fromma tal lätt nog ett doldt syfte; gubben blef honom förhatlig, och endast för att undwika ett påfallande steg, tålde han honom ännu i sin närhet. När Cyrillus åter fick tillfälle att utan wittnen samtala med påfwen, sade han honom rakt ut att den, som icke helt afsade sig wärlden och deß lust, wore en Herrens owärdige ståthållare och en börda för kyrkan till smälek och fördärf, hwarifrån hon måste befria sig. Omedelbart efteråt, och just då man sett Cyrillus lämna påfwens priwata rum, fann man det iswatten, som påfwen plägade dricka, förgiftadt. Att Cyrillus war oskyldig behöfwer jag icke försäkra dig, som kände den fromme gubben. Påfwen blef likwäl öfwertygad om hans skuld, och befallningen att hos dominikanerna hemligt afrätta den utländska munken war följden däraf. I Rom war du en bekant företeelse, det sätt, hwarpå du uttalat dig inför påfwen, lät honom förmoda en wiß inre frändskap er emellan. Han beundrade dig och solade sig i de glänsande loftal, som du höll för honom. Så kom det sig att, innan dominikanern hade en aning därom, blef du honom och hans anhang farligare, än Cyrillus någonsin kunde bli. Medardus, du märker att jag är noga underrättad om ditt uppförande i Rom, och att jag wet hwarje ord, som du talade med påfwen, och det ligger icke något hemlighetsfullt däri, då jag säger dig att klostret i hans helighets närhet hade en wän, som lämnade noggranna redogörelser. Till och med då du trodde dig ensam med påfwen, war han nära nog för att uppfånga hwarje ord. När du i kapucinerklostret, hwars prior är mig nära förbunden, började dina stränga botöfningar, ansåg jag din ånger för äkta. Det war wäl äfwen så, men i Rom fick högmodets onda

ande makt med dig ännu en gång. Hwarför anklagade du dig inför påfwen för en förbrytelse, som du aldrig begått? War du någonsin på baron von F:s slott?" — „Ack, ärewördige fader", utbrast jag, förkrossad af smärta, „det war ju platsen för mina rysligaste brott! Det är ju det hårdaste straff, som ewiga, outforskliga makter ålagt mig, att jag icke på jorden skall kunna rensas från den synd, som jag där begick i wansinnig förbländning. Inför eder, ärewördige fader, står jag som en brottslig hycklare!" — „I själfwa werket", fortfor priorn, „är jag nu, då jag ser dig och talar med dig, nästan säker på att du efter din botgöring icke längre war i stånd till denna lögn, utan att i detta fall en intill nu olöst hemlighet utöfwar sitt inflytande. Strax efter din flykt från residenset — himlen wille ej det brott, som du war nära att begå, utan räddade den fromma Aurelia — strax efter din flykt, säger jag, och sedan den munk, som till och med Cyrillus igenkände som dig, liksom genom ett under räddat sig, blef det bekant att icke du, utan den till munk förklädde grefwe Viktorin warit på baronens slott. Bref, som funnos bland Eufemias qwarlåtenskap, hade wisserligen redan förut angifwit detta, men man ansåg att Eufemia själf blifwit bedragen, emedan Reinhold försäkrade att han så alldeles säkert känt igen dig, att han icke ens kunde gäckas af den största likhet med Wiktorin, Eufemias förbländning förblef obegriplig. Då uppenbarade sig plötsligt grefwens ridknekt och berättade att grefwen, som under månader lefwat bland bergen och låtit sitt skägg wäxa, råkat honom i skogen just wid den s. k. »Djäfwulsbotten« klädd som kapucinermunk. Fast han icke wißte hwarifrån grefwen fått sin dräkt, hade icke denna förklädnad förefallit honom widare märkwärdig, emedan han warit underrättad om grefwens plan att uppträda på slottet i munkhabit, bära den ett helt år igenom och på så sätt winna sina syften. Han hade wäl

anat, hur grefwen kommit åt sin kapucinerkåpa, emedan denne sagt dagen förut att han sett en kapuciner i byn och på ett eller annat sätt hoppades få hans kåpa, om han träffade honom i skogen. Han hade icke sett kapucinern, men hört ett skri; efteråt uppstod i byn ett rykte om ett mord på en kapuciner. Han hade för noga känt sin herre och talat för mycket med honom på flykten från slottet, för att i detta hänseende en förwäxling skulle wara möjlig. Ridknektens utsago talade mot Reinholds mening, och endast Viktorins totala förswinnande förblef ofattligt. Furstinnan uppställde den hypotesen att den föregifne herr von Krczinski från Kwieczieżewo warit identisk med grefwe Viktorin, och stödde sig härwid på hans påfallande och märkwärdiga likhet med Francesco, på hwilkens skuld ingen twiflade, liksom på den sinnesrörelse, som hans åsyn alltjämt orsakat henne. Många biträdde hennes mening och wille i själfwa werket ha iakttagit åtskilligt grefliga later hos denne äfwentyrare, som man, löjligt nog, ansett för en förklädd munk. Jägmästarens berättelse om den wansinnige munken, som huserade i hans skog och till slut upptogs af honom, fann man äfwenledes stå i sammanhang med Viktorins ogärning, för så widt man förutsatte wissa omständigheter som riktiga.

En broder i det kloster, hwari Medardus warit, hade uttryckligen förklarat den wansinnige munken för att wara Medardus, han måste wäl alltså wara det. Wiktorin hade stött ned honom i afgrunden; genom en, kanske icke widare oerhörd, tillfällighet blef han räddad. Waknad ur sin bedöfning, men swårt sårad i hufwudet, lyckades han krypa upp ur sin graf. Smärtan af såret, hunger och törst gjorde honom wansinnig och rasande. Så irrade han i bergstrakten, kanhända ibland mättad och klädd med trasor af någon medlidsam bonde, till deß han kom i jägmästarbostället grannskap. Twå saker förblif-

wa likwäl oförklarliga: hur Medardus kunnat tillryggalägga så lång sträcka utanför bergstrakten utan att bli arresterad, och hur han till och med i stunder af lugn och fullkomligt medwetande, kunde bekänna sig saker till dåd, som han aldrig begått. De, som förswarade sannolikheten af den förra uppfattningen af sakernas sammanhang, anmärkte att man ju rakt ingenting wißte om den ur »Djäfwulsbotten« räddade Medardus' öden; det wore ju möjligt att hans wansinne först utbrutit, då han på pilgrimsfärden befann sig i grannskapet af jägmästarebostället. Men hwad angår tillståelsen af de förbrytelser, hwarför han blifwit beskyld, kunde man däraf sluta, att han aldrig warit botad, utan endast till synes warit wid sitt förstånd och fortfarande förblifwit wansinnig. Tanken att han werkligen gjort sig skyldig till de åtalade brotten har för honom blifwit en fix ide. Kriminaldomaren, på hwilkens klokhet man byggde, sade på tillfrågan: »Den föregifne herr Krczsinski war icke någon polack och icke heller någon grefwe, allraminst grefwe Viktorin, men också ingalunda oskyldig — munken war i alla händelser wansinnig och otillräknelig, hwarför domstolen också endast som en säkerhetsåtgärd kunde fälla utslag om hans inspärrande.« Till detta utlåtande wille icke fursten lyßna; högeligen uppretad öfwer förbrytelserna på baronens slott, förwandlade han den af domstolen föreslagna inspärrningen i dödsstraff. Men som allt i detta eländiga, förgängliga lif, ware sig händelse eller gärning, i första ögonblicket ännu förefaller så oerhördt, men snart nog förlorar i glans och färg, så skedde det äfwen här, att hwad som i residenset och i synnerhet wid hofwet framkallat fasa och förskräckelse, nedsjönk till ledsamt prat. Hypotesen att Aurelias flydda brudgum warit grefwe Viktorin bragte åter historien om italienskan i friskt minne, till och med de, som förut icke haft reda på saken, upplystes nu af sådana, som ej längre menade sig

böra tiga, och en hwar som sett Medardus fann naturligtwis att hans anletsdrag fullkomligt liknade grefwe Viktorins, enär de ju woro söner af samme fader. Liflläkaren war öfwertygad att saken måste förhålla sig på detta sätt och sade till fursten: »Nådig herre, wi kunna wara glada att wara af med de båda obehagliga sällarne och låta saken stanna wid den första resultatlösa undersökningen.« Denna mening biträdde fursten af hela sitt hjärta, ty han kände hur han af den dubble Medardus blifwit förledd från det ena mißtaget till det andra. »Saken kommer att förbli hemlighetsfull,« sade fursten, »wi wilja icke längre söka lysta den slöja, som ett underbart öde medlidsamt kastat däröfwer. Endast Aurelia ...« ..." — „Aurelia", afbröt jag priorn med häftighet, „för Guds skull, ärewördige fader, säg mig hur blef det med Aurelia?" — „Ack, broder Medardus", sade priorn med ett mildt leende, „är ännu ej den farliga elden inom dig förbrunnen? Ännu slår ju lågan upp wid den lättaste beröring? Sålunda är du icke ännu fri från det syndiga begär, hwaråt du hängaf dig? Och skall jag kunna hysa tillit till uppriktigheten af din bot, skall jag kunna wara wiß om att lögnens ande öfwergifwit dig? Wet, Medardus, att jag endast då kan anse din ånger för äkta, för det fall att du werkligen begått de brott, för hwilka du anklagar dig. Ty endast i detta fall kan jag tro att du, glömsk af mina lärdomar och allt, hwad jag sagt dig om yttre och inre bot, som en skeppsbruten gripit efter den lätta och osäkra planka, efter de bedrägliga medel att sona din synd, hwilka måste låta dig framstå icke endast för en dålig påfwe, utan för hwarje werkligt from man som en inbilsk hycklare. Säg, Medardus, war din andakt, din själs lyftning mot den ewiga allmakten alldeles fläckfri, då du kom att tänka på Aurelia?" Förintad slog jag ned ögonen. — „Du är uppriktig, Medardus", fortfor priorn, „och din tystnad säger mig allt. Jag

wißte med säkerhet att det war du, som i residenset spelade den polske adelsmannens roll och ämnade äkta baronessan Aurelia. Jag har tämligen noga kunnat följa den wäg, du slog in på, en besynnerlig människa — han kallade sig hårkonstnären Belcampo — som du nu senast träffade i Rom, gaf mig underrättelser; jag war öfwertygad om att du skändligt mördat Hermogenes och Eufemia, och desto gräsligare syntes det mig wara att du wille snärja Aurelia i djäfwulens garn. Jag skulle ha kunnat bereda din undergång, men widt aflägsen ifrån att mena mig wara utkorad till hämnare, öfwerlämnade jag dig och ditt öde åt himmelens ewiga makt. Du uppehölls underbarligen, och redan detta öfwertygar mig att din timliga undergång ännu ej war beslutat. Hör, på grund af hwilken särskild omständighet jag sedan måste tro att det i själfwa werket war grefwe Viktorin, som i egenskap af kapuciner wisade sig på baron von F:s slott! Det är ej så länge sedan broder Sebastian, portwakten, wäcktes af ett jämmer och stönande, som liknade suckarna af en döende. Det war redan i dagningen, han stod upp, öppnade klosterporten och fann tätt inwid en människa, som låg där halft förstelnad af köld och med möda fick fram orden att han wore Medardus, den ur wårt kloster flyktige munken. Helt förskräckt, mälde Sebastian för mig hwad som förefallit; jag gick ned till bröderna, och wi förde den wanmäktige mannen in i refektoriet. Daktadt mannens ända till hemskhet wanställda anlete, trodde wi oß likwäl igenkänna dina drag, och flera menade att endast den förändrade dräkten gjorde den oß wälbekante Medardus sig så olik. Han hade tonsur och skägg, men en wärldslig kostym, hwars ursprungliga sirlighet man kunde uppdaga, fast den nu war sliten och sönderrifwen. Han hade sidenstrumpor, på en af skorna ett gyllene spänne, en hwit atlaswäst ... "

„Och en kastanjebrun rock af finaste tyg", inföll jag, „prydligt broderadt linne — en enkel guldring på fingret." — „Riktigt", sade Leonard med förwåning, „men huru kan du ... " — Ack, det war ju den dräkt, jag bar på den ödesdigra bröllopsdagen! Dubbelgångaren stod för mina ögon. Nej, det war icke wansinnets wäsenlöse djäfwul, som sprungit bakom mig, som likt ett glupande rofdjur hoppat upp på mina skuldror; det war den flyende, wansinnige munken, som förföljt mig och då jag slutligen fallit i wanmakt, tagit mina kläder och kastat öfwer mig kåpan. Det war han, som legat wid klosterporten, på ett fasawäckande sätt min egen afbild!

Jag bad priorn att fortfara med sin berättelse, emedan en aning om sanningen uppsteg inom mig om allt det underbara och hemlighetsfulla, som wederfarits mig.

„Det dröjde icke länge", fortsatte priorn, „förr än hos mannen de tydligaste och otwifwelaktigaste spår af wansinne röjde sig, och oaktadt, som sagt, hans anletsdrag på det högsta liknade dina, oaktadt han fortfor att ropa: „Jag är Medardus, den förlupne munken, hos er will jag göra bot", woro wi snart alla öfwertygade om att det war en fix ide hos främlingen att anse sig för dig. Wi läto honom anlägga kapucinerdräkt och förde honom till kyrkan, han måste företaga de wanliga andaktsöfningarne, och hur mycket han än bemödade sig om att riktigt utföra dem, märkte wi snart att han aldrig kunde ha warit i kloster. Nu måste den tanken uppstå hos mig: hur wore det om han wore den ur residenset förrymde munken, eller om denne munk wore grefwe Viktorin? Den historia, som den wansinnige först uppdukat för jägmästaren, kände jag till, emellertid fann jag att alla omständigheter, fyndet och utdrickandet af djäfwulsdrycken, synen i fängelset, korteligen hela uppehållet i klostret kunde wara foster af en sjuk fantasi, uppstående genom en sällsam psykisk inwerkan af din individualitet. Märkwär-

digt war det i detta fall att munken i sina swåra stunder alltjämt skrek att han war grefwe och härskare! Jag beslöt att öfwerlämna mannen till dåranstalten i St. Fidelis, emedan jag kunde hoppas att om tillfrisknande wore möjligt, skulle kuren lyckas för direktorn af denna anstalt, som war en läkare, som med sin skarpa blick kunde genomtränga alla den mänskliga organismens abnormiteter. Främlingens tillfrisknande måste åtminstone delwis afslöja de okända makternas hemlighetsfulla spel. — Det kom icke därhän. På tredje natten wäcktes jag af den klocka, hwilken, som du wet, kommer till anwändning, så snart någon i sjukrummet behöfwer mitt bistånd. Jag gick dit, och man sade mig att den främmande ifrigt begärt att få träffa mig, och det såg ut som om wanwettet helt och hållet lämnat honom, sannolikt önskade han bikta, ty han såg så swag ut, som om han ej kunde öfwerlefwa natten. »Förlåt,« började främlingen, »förlåt, högwördige herre, att jag war nog förmäten att söka narra eder. Jag är icke munken Medardus, som flydde ur ert kloster. Framför er, ser ni grefwe Viktorin … furste borde han heta, ty han härstammar från ett furstehus, och jag råder er att beakta detta, ty annars kunde ni drabbas af min wrede.« — »Wore ni också furste,« swarade jag, »så wore detta inom wåra murar och i er belägenhet utan all betydelse, och det tycktes mig lämpligare att ni wänder er själ från timligheten och i ödmjukhet afwaktar Allmaktens skickelser.« Han betraktade mig stelt och såg ut att mista sansen, jag gaf honom stärkande droppar, han hämtade sig snart och sade: »Det förefaller mig som om jag snart skulle dö och förut wille lätta mitt hjärta. Ni har makt öfwer mig, ty hur mycket ni än förställer er, märker jag likwäl att ni är den helige Antonius och bäst känner till hwad för olyckor edra elixir ställa till. Jag hade nog något stort i sinnet, då jag beslöt att uppträda som en andlig herre med stort skägg och

brun kåpa. Men när jag började rådgöra med mig själf, war det som om mina hemligaste tankar trädde ut ur mitt inre och förkroppsligade sig i ett wäsen, som, fast hemskt nog, war mitt eget jag. Detta andra jag hade en ryslig kraft och slungade mig ned, när ur den swarta klippan i den djupa klyftan prinsessan Snöhwit uppenbarade sig i de skummande wattenhwirflarne. Prinsessan tog mig på sina armar och twättade mina sår, så att jag icke längre kände någon smärta. Nu hade jag wisserligen blifwit munk, men mina tankars jag war mig öfwermäktigt och dref mig till att mörda prinsessan, som räddat mig och som jag älskade, och deßlikes hennes broder. Nu kastade man mig i fängelse, men ni wet själf, helige Antonius, hur jag, sedan jag druckit mig rusig af er förbannade dryck, fördes bort genom luften. Den gröne skogskungen tog emot mig ogästwänligt, fast han såg att jag war furste; mina tankars jag besökte honom, förehöll mig åtskilliga hemska saker, och wille bli tillsammans med mig, emedan wi dock tillhopa begått wåra dåd. Så skedde äfwen, men när wi lupo därifrån, enär man wille halshugga oß, delade wi oß återigen. När det löjliga jaget emellertid ewigt och alltjämt wille näras af mina tankar, slog jag omkull och pryglade det ordentligt och tog ifrån det rocken.« — Så till wida war den olyckliges tal någorlunda begripligt, men därpå förlorade han sig i det wärsta wanwett och tomt tokprat. En timme senare, då det ringde till morgonmässan, for han upp med ett hemskt och skärande skri och sjönk, som det tycktes, död tillbaka. Jag lät föra honom till likboden och han skulle begrafwas i wår trädgård i wigd jord. Men du kan föreställa dig wår häpnad och förskräckelse, då liket, när wi wille bära ut det och lägga det i kistan, war spårlöst förswunnet. Alla efterforskningar woro förgäfwes, och jag måste uppge tanken på att få en noggrannare och begripligare föreställning om det gåtfulla sammanhanget i de

händelser, hwari du och grefwen woro inwecklade. Då jag emellertid jämförde hwad jag wißte om händelserna på slottet och nyß anförda förwirrade och af wanwettet wanställda tal, kunde jag knappast hysa något twifwel om att den döde werkligen war grefwe Viktorin. Efter hwad ridknekten antydde, hade han uppe i bergen mördat en pilgrimsfarande kapuciner och tagit hans dräkt för att på baronens slott kunna utföra sina anslag. Kanske mot hans egen affikt ändade hans synd med mord på Eufemia och Hermogenes. Kanhända war han, som Reinhold påstår, redan wansinnig, eller han blef det, pinad af samwetsqwal under flykten. Den klädnad, han bar, och mordet på munken, ingåfwo honom den fixa ideen att han werkligen wore en munk, och hans jag klufwet i twenne stridiga wäsen. Endast perioden från flykten från slottet till ankomsten hos jägmästaren förblir dunkel, liksom det också är oförklarligt hur berättelsen om hans wistelse i klostret och platsen för räddningen ur fängelset uppstått i hans sinne. Att det måste ha funnits yttre motiw, lider intet twifwel, men högst egendomligt är det att denna berättelse, fast stympadt, återger ditt öde. Endast tiden för munkens ankomst hos jägmästaren, will, som han uppger densamma, alls icke stämma med Reinholds påstående om dagen för Viktorins flykt ur slottet. Efter jägmästarens uppgift skulle den wansinnige Viktorin låtit se sig i skogen strax efter ankomsten till baronens slott." — „Håll", afbröt jag priorn, „håll, ärewördige fader, hwarje förhoppning att oaktadt min syndabörda, genom Herrens långmodighet winna nåd och ewig salighet skulle förswinna ur min själ; i tröstlös förtwiflan, förbannande mig själf och min lefnad skulle jag dö, om jag icke i djupaste ånger och förkrosselse för er tillstode allt, som hände, sedan jag lämnat klostret, liksom jag gjorde det i den heliga bikten." Priorn greps af den största häpnad, när jag nu med alla möjli-

ga detaljer afslöjade hela min lefnad. — „Jag måste tro", sade priorn, då jag slutat, „jag måste tro dig, Medardus, ty jag upptäckte under ditt tal alla tecken på en sann ånger. — Hwem förmår att afslöja den hemlighet, som åstadkom den andliga frändskapen mellan twå bröder, söner af en brottslig fader och själfwa fångna i synd. — Säkert är att Viktorin på underbart sätt räddades ur afgrunden, hwari du störtat honom, att han war den wansinnige munk, som jägmästaren tog hand om, som förföljde dig som din dubbelgångare och dog här i klostret. Han tjänade den mörka makt, som ingrep i ditt lif, till spelboll — icke din kamrat och medbrottsling war han utan ett underordnadt wäsen, som ställdes i din wäg på det att för din blick det ljusa mål skulle förbli fördoldt, som kunde uppenbaras för dig. Ack, broder Medardus, ännu irrar djäfwulen rastlöst omkring på jorden och erbjuder människorna sina elixirer. Hwem har icke funnit smak i den ena eller andra af dessa helwetiska drycker; men det är himmelens wilja att människan blir medweten om den olyckliga werkan af ett ögonblicks lättsinne, och ur detta klara medwetande hämtar kraft till motstånd. Däri uppenbarar sig Herrens makt att såsom naturlifwet genom giftet, så betingas en sedligt god princip först genom det onda. Jag wågar att så tala med dig, Medardus, ty jag wet att du icke mißförstår mig. Gå nu till bröderna!"

I denna stund kände jag en häftig smärta, nerwerna wibrerade och pulsarne slogo af längtan och kärlek. „Aurelia — ack, Aurelia!" utropade jag med hög röst. Priorn reste sig upp och sade i mycket allwarlig ton: „Du har sannolikt i klostret bemärkt att förberedelser göras till en stor fest? Aurelia anlägger i morgon nunnedräkt och erhåller klosternamnet Rosalia." Tyst och stel blef jag stående framför priorn. „Gå ned till bröderna", ropade han nästan med wrede, och utan klart medwetande om hwad

jag gjorde, steg jag ned i refektoriet, där bröderna hade samlats. Man bestormade mig ånyo med frågor, men jag war icke i stånd att säga ett enda ord om hwad jag upplefwat, alla bilder ur det förgångna fördunklades och endast Aurelias ljusgestalt stod i glans framför mig. Tagande en andaktsöfning till förewändning lämnade jag bröderna och begaf mig till ett kapell, som låg längst bort i den widsträckta klosterträdgården. Här wille jag bedja, men det lättaste prassel i löfsalen wäckte mig ur mina fromma betraktelser. — „Det är hon — hon kommer ... jag skall återse henne." — Så hörde jag det ljuda inom mig, och mitt hjärta skälfde af ångest och hänryckning. Då förekom det mig som om jag hörde ett tyst samtal. Jag reste mig upp och gick ut ur kapellet, och se, icke långt ifrån mig wandrade med långsamma steg twå nunnor och i deras midt en novis. Ack, det war säkerligen Aurelia — en krampaktig darrning genombäfwade mig — min andedräkt hämmades — jag wille gå widare, men icke mäktig ett steg, sjönk jag till marken. Nunnorna och med dem novisen förswann i buskaget. Hwad för en dag! — Hwilken natt! Alltjämt endast Aurelia och Aurelia — ingen annan föreställning, ingen annan tanke fann rum i min själ.

I morgongryningen förkunnade klosterklockorna firande af Aurelias inwigning, och strax därpå samlades bröderna i stora salen, abbedissan kom in, beledsagad af twå systrar. Obeskriflig är den känsla, som grep mig, då jag återsåg henne, som så innerligt älskat min fader, och oaktadt han genom sina brott wåldsamt sönderslet ett band, som måste gifwit honom den högsta jordiska lycka, hade hon likwäl på sonen öfwerflyttat den kärlek, som förstört hennes lycka. Till dygd och fromhet wille hon uppfostra sonen, men i likhet med sin fader hopade han brott på brott och gjorde så den fromma fostermoderns hopp om intet, hwilken i sonens dygd wille finna tröst för hans

syndige faders fördärf. Med sänkt hufwud och blicken riktad mot golfwet, åhörde jag det korta tal, hwari abbedissan ännu en gång för de församlade andliga kungjorde Aurelias inträde i klostret och uppmanade dem till ifriga förböner i löftenas afgörande stund att ärkefienden icke skulle få makt att med sitt sinnesförwirrande gyckel plåga den fromma jungfrun. „Swåra", sade abbedissan, „swåra woro de pröfningar, som denna jungfru hade att bestå. Fienden wille locka henne till det onda, och han anwände allt hwad en helwetisk list förmår för att bedåra henne, så att hon utan att ana oråd fölle i synd, och sedan waknande ur sin dröm, ginge under i smälek och förtwiflan. Dock, en ewig makt bewarade detta himmelska barn, och må då fienden också i dag nalkas henne med sina fördärfliga anslag, så mycket härligare skall hennes seger bli öfwer honom. Bedjen — bedjen, mina bröder, icke att denna Kristi brud icke wacklar, ty fast och ståndaktigt är hennes själ wänd mot himmelen, utan att ej någon timlig olycka må afbryta den fromma akten! En räddhåga, som jag ej kan kufwa, har bemäktigat sig mitt sinne!"

Det war tydligt att abbedissan betecknade mig — mig ensam — som den lede frestaren, att hon satt min ankomst i samband med Aurelias inwigning, och att hon kanske hos mig förutsatte några skändliga affikter. Känslan af uppriktigheten af min ånger och bot, öfwertygelsen om att jag genomgått en sinnesändring, höll mig uppe. Abbedissan bewärdigade mig ej med en enda blick; på det djupaste förorättad, rörde sig inom mig samma bittra, hånfulla hat, som jag förr erfor i residenset wid åsynen af furstinnan, och i stället för att jag, innan abbedissan uttalade dessa ord, hade kunnat kasta mig ned i stoftet för hennes fötter, wille jag nu käckt och djärft träda inför henne och säga: „War du då alltid själf en sådan öfwerjordisk qwinna, att aldrig lusten efter detta jordiska gripit dig? När du såg min fader, hade du dig alltid så i

din makt, att tanken på synd icke fann rum i din själ? Ja, säg då om till och med i den stund, då du smyckades med insuln och stafwen, bilden af min fader icke hos dig uppwäckte begäret efter timlig lycka? Stolta, hwad kände du, då du tryckte din älskades son till ditt hjärta och med så smärtfylld röst ropade namnet på honom, du förlorat? Har du aldrig, som jag, haft att kämpa med mörka makter? — Kan du glädja dig öfwer en werklig seger, när ingen hård kamp föregått den? Känner du dig själf så stark, att du föraktar den, som dukat under för en öfwermäktig fiende och åter reste sig i bot och ånger?" — Den plötsliga förändringen i min tankegång, botgörarens förwandling i en, som, stolt öfwer den kamp, han bestått, ånyo inträder i det lif, han återwunnit, måste äfwen ta sig yttre uttryck. En bredwid mig stående broder frågade: „Hwad kommer åt dig, Medardus, hwarför kastar du så besynnerliga wreda blickar på denna heliga fru?" — „Ja", genmälte jag halfhögt, „kan wara att hon är en helig qwinna, ty hon stod alltid så högt, att intet profant kunde nå henne, men mig förekommer hon mindre som en kristen än en hednisk prästinna, som bereder sig att med dragen knif fullborda ett människooffer." Jag wet ej hwad som kom mig att uttala dessa sista ord, som lågo utom räckan af mina föreställningar, men tillika med dem trängde sig på mig ett brokigt wirrwarr af bilder, som tycktes ena sig i en, den förskräckligaste af alla. Aurelia skulle för alltid öfwerge wärlden, i likhet med mig afsäga sig allt jordiskt genom ett löfte, som i detta ögonblick endast tycktes mig ett foster af religiöst wanwett! — Såsom fordom, då jag såld åt djäfwulen, i synd och brott såg lifwets mest strålande ljuspunkt, tänkte jag nu därpå att wi båda, jag och Aurelia, skulle kunna förenas här i lifwet, om också endast i ett enda ögonblick af högsta jordiska lyckalighet, och sedan som åt underjordiska makter inwigda, dö tillsammans. Ja, som ett gräsligt widunder, som sa-

tan själf, grep tanken på ett mord min själ! Ack, jag förbländade, blef ej warse att jag i samma ögonblick, som abbedissans ord häntydde på mig, war prisgifwen åt min kanske swåraste pröfning, att satan fick makt öfwer mig och wille locka mig till det skändligaste brott, som jag ännu begått! Den broder, som tilltalat mig, såg förskräckt på mig: „I Jesu och den heliga jungfruns namn, hwad säger ni?" sade han. Jag betraktade abbedissan, som stod i begrepp att lämna salen, hennes blick föll på mig; dödsblek stirrade hon på mig, hon wacklade, och nunnorna måste stödja henne. Det förekom mig som om hon hwiskade orden: „O, alla helgon — min aning!" Strax därpå blef jag kallad till prior Leonard. Återigen ringde alla klostrets klockor, och deßemellan hördes orgelns brusande toner och ljudet af de i koret församlade nunnornas högtidliga sånger, när priorn ånyo kom in i salen. Bröderna af de olika ordnarne begåfwo sig nu i högtidlig procession till kyrkan, som nästan war öfwerfull af folk, som eljest wid den helige Bernhards fest. På ena sidan af det med doftande rosor sirade högaltaret woro högre belägne platser för prästerna, på den andra en tribun, hwarifrån det biskopliga kapellet utförde musiken wid högmässan, som hölls af biskopen själf. Leonard gaf mig platsen bredwid sig, och jag märkte att han ängsligt bewakade mig; den minsta rörelse wäckte hans uppmärksamhet; och han uppfordrade mig att utan afbrott bedja mitt brevir. Nunnorna samlades i den af ett lågt galler inneslutna platsen tätt framför högaltaret, det afgörande ögonblicket nalkades; ut ur det inre af klostret genom gallerdörren bakom altaret ledsagade cistercienser-nunnorna Aurelia. En hwiskning genomlopp mängden, då hon wisade sig, orgeln tystnade och nunnornas enkla hymn ljöd i underbara, till själens innersta trängande ackorder. Ännu hade jag icke wågat upplyfta mina ögon, gripen af en fruktanswärd ångest, ryckte jag krampaktigt

till, så att mitt brevir föll till golfwet. Jag böjde mig ned för att lyfta upp det, men i ett plötsligt swindelanfall skulle jag störtat ned från min stol, om icke Leonard gripit tag i och fasthållit mig. „Hwad är det, Medardus", sade priorn tyst, „du är fattad af en sällsam rörelse, motstå den ondskefulle fiende, som ansätter dig!" Genom en wåldsam ansträngning återwann jag min fattning, slog upp ögonen och såg Aurelia knäböja framför högaltaret. O, himmelens herre, i skönhet och behag strålade hon mer än någonsin! Hon war brudklädd — ack, som på den ödesdigra dag, då hon skulle bli min. Rosor och blommande myrten i det med konst flätade håret. Ögonblickets andakt och högtidlighet hade gifwit hennes kinder en högre färg, och i den mot himlen höjda blicken låg uttrycket för en himmelsk lycksalighet. Hwad woro de ögonblick, då jag första gången såg Aurelia wid furstens hof, mot detta återseende! Mera rasande än någonsin förr lågade kärlekselden och det wilda begäret upp inom mig —

„O, Gud — o, alla helgon! låt mig icke bli wansinnig, blott icke wansinnig — rädda mig, rädda mig från denna helwetets pina. Låt mig bara icke bli wansinnig — ty då måste jag utföra det förskräckliga och prisge min själ åt ewig fördömelse!" Så bad jag inwärtes, ty jag kände hur den onde anden mer och mer wille ta wäldet öfwer mig. Det förekom mig som om Aurelia hade del i den synd, som jag ensam begick, som om det löfte, hon war i begrepp att aflägga, i hennes tankar bestod i en högtidlig ed att inför Herrens altare bli min. I henne såg jag icke Kristi brud utan den löftesbrytande munkens brottsliga hustru. Att med rasande begär omfamna henne och sedan gifwa henne döden, oemotståndligt fattade mig denna tanke. Wärre och wärre ansatte mig den onde anden — redan wille jag ropa: „Håll, förblindade dårar! Icke den från sinnliga begär rena jungfrun, utan en munks brud wiljen I upphöja till himlens!" — Jag wille rusa ned

ibland nunnorna och rycka henne till mig, jag trefwade i min kåpa och sökte efter knifwen, då war redan ceremonien så långt framskriden att Aurelia begynte uttala löftesorden. När jag hörde hennes röst, war det som om månens milda glans brutit fram mellan swarta, stormjagade moln. Det blef ljust inom mig, och jag igenkände den onde ande, som jag nu med all kraft gjorde motstånd. Hwarje ord af Aurelia gaf mig ny styrka, och snart war jag segrare i den heta striden. Flyktade woro de swarta tankarna på brottet, alla intryck af jordisk lust. Aurelia war himlens fromma brud, hwilkens förbön kunde rädda mig från smälek och fördärf. Hennes löfte war min tröst och förhoppning, och himlen blef klar öfwer mig. Leonard, som jag nu först kom att ge akt på, syntes ha bemärkt min inwärtes förändring, ty han sade med mild röst: „Du har kufwat fienden, min son! Det war wäl den sista af de swåra pröfningar, som en ewig makt pålagt dig!"

Löftet war uttaladt; under en wäxelsång, som klarissernunnorna uppstämde, skulle nu Aurelia iklädas nunnedräkten. Redan hade man lossat rosorna och myrten ur hennes hår, redan stod man i begrepp att afklippa de nedfallna lockarne, när larm uppstod i kyrkan — jag såg hur människor trängdes åt sidan och kastades omkull; tumultet kom allt närmare. — Med wilda åtbörder och rasande och hemsk uppsyn, trängde sig en halfnaken människa (trasor af en kapucinerkåpa hängde på hans kropp) fram genom folkmassan, med sina knytnäfwar kullkastande allt omkring sig. Jag kände igen min ryslige dubbelgångare, men i samma ögonblick, då jag, anande det förskräckliga, wille springa ned och kasta mig i hans wäg, hade det wansinniga widundret hoppat öfwer den afskrankning, som inneslöt högaltaret. Skrikande skingrades nunnorna, abbedissan höll Aurelia hårdt omfamnad. „Ha ha ha!" gnißlade den wanwettige med gäll röst,

„will ni ta prinsessan ifrån mig! — Ha ha ha! — Prinsessan är min söta lilla brud, min brud!" — Och med dessa ord grep han tag i Aurelia och stötte knifwen, som han hade i sin lyftade hand, ända till fästet i hennes bröst, så att en ström af blod sprutade fram. „Hurra, — hurra, nu har jag min lilla brud, nu har jag wunnit prinsessan!" Så skrek den rasande, och genom gallerdörren bakom högaltaret sprang han ut i klostergångarna. Fulla af fasa jämrade sig nunnorna. „Mord — mord wid Herrens altare!" skrek folket, stormande fram mot högaltaret. „Besätt utgångarne i klostret, så att mördaren icke kommer undan!" ropade Leonard med hög röst och folket störtade ut, och de munkar, som hade krafter därtill, grepo stängerna med de tecken, som buros i processionen, och nu stodo i ett hörn, och satte efter odjuret genom klostergångarne. Allt detta war ett ögonblicks werk; strax därpå knäböjde jag bredwid Aurelia, nunnorna hade, så godt de kunde, förbundit såret med hwita dukar och bistodo nu den i wanmakt fallna abbedissan. Bredwid mig sade en stark röst: „Sancta Rosalia, ora pro nobis", — och alla, som stannat qwar i kyrkan ropade: „Ett mirakel, ett mirakel, ja, hon är en martyr. — Sancta Rosalia, ora pro nobis." Jag såg upp. — Den gamle målaren stod wid min sida, men allwarlig och mild, som han uppenbarat sig i fängelset. — Ingen jordisk sorg öfwer Aurelias död, ingen fasa öfwer målarens uppenbarelse kunde gripa mig, ty i min själ gryddе en aning att nu skulle de gåtfulla knutar lösas, som hemlighetsfulla makter knutit samman.

„Mirakel, mirakel", skrek folket allt fortfarande. „Ser ni den gamle mannen i den violetta manteln? — han har stigit ned ur taflan öfwer högaltaret — jag har sett det — jag också, jag också" — ropade om hwarandra flera röster, och nu kastade sig alla på knä, och det förwirrade tumultet upphörde och gick öfwer i ett mummel af böner,

afbrutet af gråt och snyftningar. Abbedissan waknade ur sin swimning och sade i en hjärtskärande ton af djup och wåldsam smärta: „Aurelia! — mitt barn! — min fromma dotter! — ewige Gud — är det ditt rådslut!" En med madrasser och täcken betäckt bår blef inburen. När man upplyfte Aurelia, suckade hon djupt och slog upp ögonen. Målaren stod bakom och lade sin hand på hennes hufwud. Han liknade ett helgon, och alla, till och med abbedissan, syntes gripna af wördnad. Jag knäböjde tätt wid sidan af båren. Aurelias blick föll på mig, då grep mig djup smärta öfwer den heligas bittra martyrium. Icke ett ord mäktig, utstötte jag endast ett dämpadt skri. Då talade Aurelia mildt och tyst: „Hwarför klagar du öfwer henne, som af himlens ewiga makt höllS wärdig att skiljas från jorden i en stund, då hon insett det jordiskas intighet, då hon fylldes af en oändlig längtan efter glädjens och salighetens rike?" Jag hade rest mig upp och gått tätt intill båren. „Aurelia, heliga jungfru", sade jag. „Sänk endast ett ögonblick din blick från dina höga regioner, eljest måste jag förgås i de förtärande twifwel, som sönderslita mitt innersta. — Aurelia, föraktar du den brottsling, som likt den onde själf ingripit i ditt lif? — Ack, swårt har han måst böta därför — men han wet alltför wäl att all bot icke kan minska hans synders mått. — Aurelia, förlåter du mig i döden?" — Som berörd af änglawingar, log Aurelia och slöt ögonen. — „O, wärldens frälsare — heliga jungfru — jag får bli qwar, utan tröst öfwerlämnad åt förtwiflan. O, räddning — räddning från fördärf och helwete!" Så bad jag innerligt, då öppnade Aurelia ögonen ännu en gång och sade: „Medardus — du har gifwit efter för onda makter, men förblef jag då själf ren från synd, när jag i min brottsliga kärlek hoppades winna jordisk lycka? I den ewiges rådslut woro wi bestämda att sona wåra förfäders brott och så förenades wi af ett kärleksband, som intet har ge-

mensamt med jordisk lust, utan tronar högt ofwan stjärnorna. Men det lyckades den listige wedersakaren att fördölja den djupa betydelsen af wår kärlek, ja, att förleda oß så, att wi endast på jordiskt sätt kunde tyda det himmelska. Ack, war det icke jag, som i biktstolen för dig tillstod min kärlek och i stället för att hos dig upptända tanken på den ewiga kärleken, kom begärets helwetiska glöd att upplåga inom dig, en glöd, som du, när den hotade förtära dig, tänkte släcka genom brott? Fatta mod, Medardus! Den wansinnige dåre, som den ondskefulle fienden lockat att tro att han war du och måste fullborda, hwad du begynt, war det himmelens werktyg, hwarigenom deß rådslut hann sin fulländning. Fatta mod, Medardus — snart, snart ... " Aurelia, som talat det sista med slutna ögon och tydlig möda, föll i wanmakt, dock döden kunde ännu icke få makt med henne. „Har hon biktat för er, högwördige herre, har hon biktat för er?" frågade nunnorna nyfiket. „Ingalunda", swarade jag, „icke jag utan hon har uppfyllt min själ med himmelsk tröst." — „Wäl för dig, Medardus, snart är din pröfningstid till ända — och då, lycklig jag!" Det war målaren, som uttalade dessa ord. Jag gick fram till honom: „Så öfwergif mig ej, underbare man!" Jag förstår själf icke hur det kom sig att jag, då jag wille tala widare, liksom bedöfwades, jag råkade i ett tillstånd midt emellan dröm och waka, hwarur högljudda rop och skrik wäckte mig. Jag såg icke längre målaren. Bönder, borgare, soldater hade trängt in i kyrkan och fordrade enträget att det skulle tillåtas dem att genomsöka hela klostret för att få tag i Aurelias mördare, som ju ännu måste wara i klostret. Abbedissan, som med fog fruktade för oordningar, wägrade detta, men oaktadt sitt anseende förmådde hon ej att lugna de upphetsade sinnena. Man förebrådde henne att hon af småaktig fruktan gömde mördaren, emedan han war munk, och under häftigt larm tycktes folket rusta sig

till att storma klostret. Då besteg Leonard predikstolen, och efter några kraftiga ord om helgedomars wanhelgande, sade han folket att mördaren ingalunda warit en munk utan en wansinnig, som åtnjutit skötsel i klostret och som han, i tanke att han warit död, låtit i ordensdräkt inlägga i likrummet, men som waknat ur sin skendöd och rymt. Om han ännu wore i klostret, skulle de träffade anordningarne göra det omöjligt för honom att komma undan. Folket lugnade sig och fordrade blott att Aurelia icke skulle föras till klostret genom korsgången, utan öfwer gården i högtidlig procession. Detta skedde. De skrämda nunnorna upplyfte båren, som man hade bekransat med rosor. Också Aurelia war liksom förut prydd med rosor och myrten. Tätt bakom båren, öfwer hwilken fyra nunnor höllo en baldakin, gick abbedissan, stödd af twå nunnor, de öfriga följde tillsammans med klarissernunnorna, sedan kommo de olika ordensbröderna, efter dem anslöt sig folket, och så rörde sig tågen fram genom kyrkan. Den syster, som spelade orgeln, måtte ha begett sig upp i sångkoret, ty så snart tåget hunnit till kyrkans midt, tonade högtidligt och dämpadt orgelbruset ned från läktaren. Men se, då reste sig Aurelia långsamt upp och lyfte bedjande sina händer mot himlen, och återigen föll folket på knä och ropade: „Sancta Rosalia, ora pro nobis." Så blef då det till sanning, som jag, då jag första gången såg Aurelia, i satanisk förbländning och brottsligt hyckleri förebådat.

Då nunnorna satt ned båren i salen i klostrets bottenwåning, och bröder och systrar bedjande i en krets omgåfwo densamma, sjönk Aurelia med en djup suck tillbaka i abbedissans armar, som knäböjde bredwid henne. — Hon war död! — Folket wek icke från klosterporten, och när klockorna förkunnade den fromma jungfruns jordiska undergång, utbröto alla i snyftningar och jämmerrop. Många aflade löftet att stanna i byn till Aurelias be-

grafning, först därefter återwända hem och under fasta tillbringa mellantiden. Ryktet om den hemska ogärningen och himlabrudens martyrium utbredde sig hastigt, och däraf kom det sig att Aurelias begrafning, som firades fyra dagar efteråt, liknade festen wid ett helgons kanonisering. Ty redan dagen förut war ängen framför klostret, likſom annars på Bernhardsdagen, öfwerfylld af människor, som lägrande sig på marken inwäntade morgonen. Men i stället för det glada wimlet hörde man nu endast suckar och ett dämpadt mummel. Från mun till mun gick berättelsen om det gräsliga dådet wid kyrkans högaltare, och hörde man en högljudd röst, utöste den sig i förbannelser öfwer mördaren, som förblef spårlöst förswunnen.

Dessa fyra dagar, som jag för det mesta tillbragte ensam i kapellet i trädgården, utöfwade nog en djupare inwerkan på mitt själstillstånd, än den långa, stränga botgöringen i kapucinerklostret i Rom. Aurelias sista ord hade lämnat lösningen på mina synders gåta, och jag insåg att jag, fast utrustad med dygdens och fromhetens styrka, likwäl som en modlös pultron icke förmått emotstå satan, som traktade efter wäldet öfwer wår brottsliga släkt. Obetydlig war syndens brodd inom mig, då jag fick se konsertmästarens syster, och det syndiga högmodet waknade inom mig, men så gaf mig satan i händerna elixiret, som likt ett olycksaligt gift bragte mitt blod i jäsning. Jag aktade ej på den okände målarens, på priorns eller abbedissans allwarliga förmaningar. Aurelias uppenbarelse i biktstolen gjorde mig till förbrytare. Synden bröt ut som en fysisk sjukdom, alstrad af giftet. Hur kunde de i satans wåld öfwerlämnade inse arten af det band, hwarmed en himmelsk makt som en symbol af den ewiga kärleken förbundit mig med Aurelia? Skadeglad, fjättrade mig satan wid denne fördömde, i hwilkens wara mitt **jag** måste tränga in, likſom äfwen han andligen

kunde inwerka på mig. Hans skenbara död, måhända ett tomt bländwerk af djäfwulen, måste jag skrifwa på min räkning. Dådet gjorde mig förtrolig med tanken på de mord, som efterföljde det djäfwulska sweket. Så war min i skändlig synd aflade broder den af djäfwulen besjälade princip, som störtade mig i de afskywärdaste brott och jagade mig omkring, plågad af de gräsligaste qwal. Ända till det ögonblick, då Aurelia efter en ewig makts rådslut uttalade sitt löfte, war icke min själ ren från synden; till deß hade fienden wälde öfwer mig, men den underbara inwärtes ro, den öfwerjordiska glädje, som kom öfwer mig, när Aurelia uttalat sina sista ord, öfwertygade mig om att Aurelias död innebar löftet om försoning. När wid det högtidliga requiem*** kören sjöng orden: »Confutatis maledictis flammis acribus addictis«, kände jag mig bäfwande, men wid orden: »Voca me cum benedictis« tyckte jag att Aurelia öfwergjuten af himmelskt solljus såg ned på mig och lyfte sitt af en strålande stjärngloria omgifna hufwud upp mot det högsta wäsendet för att inlägga sin förbön för min själs frälsning. — »Oro supplex et acclinis cor contritum quasi cinis!« — Jag sjönk ned i stoftet, men huru föga liknade min känsla, min ödmjuka bön, den lidelsefulla förkrosselsen och de grymma och oordnade botöfningarne i kapucinerklostret. Först nu kunde min ande skilja sant och falskt, och wid denna medwetandets klarhet måste wedersakarens anfäktelser förbli werkningslösa. Icke Aurelias död, utan det hemska och gräsliga i de med densamma förknippade omständigheterna hade i första ögonblicket djupt uppskakat mig; men snart insåg jag att ewiga makters nåd beskärt henne den högsta winning, förlänat martyriet åt den pröfwade och skuldlösa Kristusbruden ... " War hon då död för mig? Nej! Nu först, undanryckt den jordiska jämmerdalen, blef hon för mig den ewiga kärlekens rena stråle, som wärm-

***Står rekvieur i pappersboken. Anm. wid afskrift år 2003.

de mitt hjärta. Ja, Aurelias död war mitt helgande till den kärlek, om hwilken Aurelia talat, som tronar ofwan stjärnorna, och intet har gemensamt med det timliga. Denna tanke lyfte mig öfwer mitt jordiska jag, och så blefwo i själfwa werket för mig dessa dagar i cistercienserklostret de saligaste i min lefnad.

Efter bisättningen, som ägde rum följande morgon, ärnade Leonard återwända till staden med bröderna; när aftåget skulle begynna, lät abbedissan kalla mig till sig. Jag fann henne ensam i rummet; hon war mycket rörd och tårarne strömmade ur hennes ögon. „Jag wet allt — allt, min son Medardus! Ja, åter kallar jag dig så, ty du har bestått de pröfningar, som öfwergått dig, du olycklige och beklaganswärde! Ack, Medardus, endast hon, hon, som inför Guds tron må bli wår förespråkerska, är ren från synd. Stod jag icke själf wid afgrundens brant, då jag uppfylld af tankar på jordisk lust wille låta sälja mig åt mördaren? — Och dock — min son Medardus! — i min ensamma cell har jag gråtit syndiga tårar wid tanken på din fader! — Min son Medardus, gå nu! Mitt twifwel och min tanke att jag måhända af egen förskyllan i dig uppfostrat en syndig brottsling, har förswunnit ur min själ."

Leonard, som helt säkert för abbedissan afslöjat allt, som hittills förblifwit henne obekant om min lefnad, wisade genom sitt uppförande att han förlåtit mig och hemställt mig åt den högstes dom. Den gamla klosterordningen war sig lik, och som fordom intog jag nu min plats i brödernas led. En dag sade Leonard till mig: „Broder Medardus, jag tänker pålägga dig ännu en botöfning." Jag frågade ödmjukt hwari denna skulle bestå. „Du skall", genmälte priorn, „noggrant upptecknа din lefnadshistoria. Du får icke utelämna någon wiktigare tilldragelse, icke ens någon af de mera obetydliga och i synnerhet icke något af hwad som wederfors dig under

ditt wäxlande lif ute i wärlden. Fantasien skall föra dig tillbaka ut i wärldswimlet, du skall än en gång erfara allt det hemska och löjliga, fruktanswärda och behagliga däri, ja det är möjligt att den för ett ögonblick kommer att se Aurelia annorlunda än som nunnan Rosalia, som led martyrdöden, men om den onde anden helt har lämnat dig, om du helt wändt din själ från det timliga, skall du som en högre makt swäfwa öfwer allt detta, och dessa intryck skola ej hos dig efterlämna några spår." Jag gjorde som priorn bjöd. Ack! — nog gick det som han förutsade! — Smärta och njutning, fasa och lust — förskräckelse och hänryckning stormade in på mig, medan jag nedskref min lefnad. — Du, som en gång läser dessa blad, jag talade till dig om kärlekens ljusaste solskenstid, när bilden af Aurelia blef lefwande för mig! — Det finns något högre än en jordisk lust, som för det mesta bereder den swagsynta och lättsinniga människan fördärf, och det är den ljusaste solskenstid, då fjärran från tanken på syndigt begär, den älskade, som en stråle från himlen, wärmer ditt hjärta för de högre känslor, som från kärlekens rike wälsignelserikt strömma ned öfwer den stackars människan. — Den tanken har wederqwickt mig, när wid minnet af de härliga stunder, wärlden skänkt mig, heta tårar strömmade ur mina ögon, och alla för länge sedan ärrade sår på nytt blödde.

Jag wet att kanske ännu i dödsstunden wedersakaren kan få makt att plåga den syndige munken, men i beständig och innerlig längtan afwaktar jag den stund, då jag tages bort från jorden, ty detta ögonblick innebär uppfyllelsen af allt det, som Aurelia — ack, den heliga Rosalia — lofwat mig i min dödsstund. Bed — bed för mig, o, heliga jungfru, i denna mörka timma, att helwetets makt, som jag så ofta dukat under för, icke må warda mig öfwermäktig och störta mig i det ewiga fördärfwet!

Tillägg af Pater Spiridion, bibliotekarie i kapucinerklostret i B.

I natten från den 3 till den 4 september detta år 17.. tilldrog sig något mycket underbart i wårt kloster. Det kunde wäl wara wid paß wid midnattstid, då jag från broder Medardus' cell, som ligger bredwid min, hörde ett sällsamt fnitter och skratt och deßemellan ett dämpadt och klagande qwidande. Jag tyckte att jag tydligt hörde en mycket ful och wederwärdig röst uttala orden: „Kom med mig, lille bror Medardus, wi skola bort och söka upp bruden." Jag stod upp och wille bege mig till broder Medardus, då öfwerfölls jag af en underlig rysning, så att jag skakades i alla leder som af feberfrossa; jag gick i stället för till Medardus' cell ned till prior Leonardus, wäckte honom icke utan ansträngning och berättade honom hwad jag hört. Priorn blef mycket förskräckt, sprang upp och sade att jag skulle hämta wigda ljus, och sedan skulle wi tillsammans bege oß till broder Medardus. Jag gjorde som han befallt, antände ljusen wid lampan wid madonnabilden ute i gången, och wi stego uppför trappan. Hur noga wi än lyßnade, lät den afskywärda röst, som jag förnummit, icke widare höra sig. I stället hörde wi en stilla och ljuflig klockklang, och det förekom oß, som om wi kände en fin rosendoft. Wi gingo närmare, då öppnades dörren till cellen, och en underlig, reslig man med hwitt krusigt skägg och violett mantel kom ut; jag war mycket förskräckt, ty jag förstod nog att mannen måste ha warit ett olycksbådande spöke, enär klosterportarne woro så fast tillslutna, att ingen främling kunde intränga, men Leonardus betraktade honom djärft utan

att yttra ett enda ord. „Uppfyllelsens stund är icke längre fjärran", sade gestalten dost och högtidligt och förswann i den mörka gången, så att min rädsla blef än större och jag så när hade tappat ljuset ur min darrande hand. Men priorn, som på grund af sin fromhet och trosstyrka icke widare frågar efter spöken, grep mig i armen och sade: „Nu skola wi gå in i broder Medardus' cell." Detta skedde äfwen. Wi funno wår broder, som en tid warit mycket klen, i dödskampen; döden hade bundit hans tunga, han roßlade endast en smula. Leonardus stannade hos honom, jag wäckte bröderna genom att ringa på klockan och ropa med hög röst: „Wakna! — wakna! — broder Medardus ligger för döden!" Alla stodo upp, så att ingen felades, då wi med brinnande ljus begåfwo oß till wår döende broder. Alla, också jag, som slutligen kufwat min ängslan, öfwerlämnade oß åt wår sorg. På en bår buro wi broder Medardus till klosterkyrkan och nedsatte honom framför högaltaret. Till wår häpnad hämtade han sig, reste sig upp och begynte tala, så att Leonardus efter fulländad bikt och absolution gaf honom den sista smörjelsen. Sedan begåfwo wi oß, medan Leonardus stannade därnere och alltjämt talade med broder Medardus, upp i koret och sjöngo de öfliga dödspsalmerna för wår döende broders själs frälsning. Just då klosterklockan nästföljande dag, nämligen den 5 september år 17.. slog tolf middag, afled broder Medardus i priorns armar. Wi lade märke till att detta war dag och timme, då under förra året nunnan Rosalia på ett förskräckligt sätt mördades just då hon aflagt sina löften. Wid requiem och likbegängelse har följande tilldragit sig. Wid requiem utbredde sig nämligen en stark rosendoft, och wi bemärkte att en bukett af de skönaste, för årstiden sällsynta rosor war fästad wid den wackra altarbilden af den heliga Rosalia, som lär wara målad af en okänd gammal italiensk konstnär, och som wårt kloster köpt af

kapucinerna i närheten af Rom för en betydlig penningesumma, medan de själfwa endast behöllo en kopia af taflan. Broder portwaktaren sade att tidigt på morgonen en trasig och eländig tiggare, osedd af oß, hade stigit upp och fästat buketten wid taflan. Samme tiggare infann sig wid likbegängelsen och trängde sig in ibland bröderna. Wi wille wisa honom tillbaka, men när prior Leonardus skarpt hade betraktat honom, befallde han oß att låta honom wara. Han upptog honom som lekbroder i klostret; wi kallade honom Peter, emedan han i lifwet hetat Peter Schönfeld, och unnade honom detta stolta namn, emedan han war öfwermåttan stilla och godmodig, talade föga och endast någon gång skrattade smålustigt, något som, enär det icke innebar något syndigt, roade oß mycket. Prior Leonardus sade en gång, att Peters ljus slocknat i röken af den narraktighet, hwari inom honom lifsironien omgestaltat sig. Wi begrepo icke alla hwad den lärde Leonardus wille säga med detta, men förstodo att han länge måtte ha warit bekant med lekbrodern Peter. Så har jag nu på dessa blad, som lära innehålla broder Medardus' lefnadshändelser, men hwilka jag ej har läst, mycket noga och icke utan möda ad majorem dei gloriam tillfogat de omständigheter, som äro förbundna med hans död. Frid och ro komme den afsomnade broder Medardus till del, himmelens Herre skänke honom en gång en fröjdefull uppståndelse och upptage honom bland sina helgon, enär han dött en from död!

———

http://www.geocities.com/Area51/Hollow/7390/lxr/
http://www.geocities.com/generaldepoten/lxr/
http://generaldepoten.bravepages.com/lxr/
http://www.generaldepoten.tk
http://clix.to/generaldepoten
http://go.to/generaldepoten
http://www.oblomoveri.tk